This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Digitized by Google

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

Digitized by Google

ПРАКТИЧЕСКО ИЗУЧЕНІЕ

НА

ФРАНЦУЗСКЫЙ ЯЗЫКЪ

ПО

ОЛЕНДОРФОВА-ТА МЕТОДА

ПОБЛЪГАРИЛЪ

С. ЗАФИРОВЪ.

ВТОРО ИЗДАНІЕ.

Издава Книжарница-та на Хр. Г. Дановъ

въ

ПЛОВДИВЪ, РУСЧУКЪ, ВЕЛЕСЪ.

1875.

Digitized by Google

Digitized by Google

Zafirov, S

ПРАКТИЧЕСКО ИЗУЧЕНІЕ

НА

ФРАНЦУЗСКЫЙ ЯЗЫКЪ

ПО

ОЛЕНДОРФОВА-ТА МЕТОДА

ПОБЛЪГАРИЛЪ

С. ЗАФИРОВЪ.

ВТОРО ИЗДАНІЕ.

Издава Книжарница-та на Хр. Г. Дановъ
въ
ПЛОВДИВЪ, РУСЧУКЪ, ВЕЛЕСЪ.
1875.

Digitized by Google

PC 2109
Z3
1875

ска-та Печатница на Іанко С. Ковачевъ у Виена.

Digitized by Google

ПРѢДГОВОРЪ.

Между всичкы рѫководства, съставены за улесненіе изученіе-то на французскый языкъ, безъ противорѣчіе прьво мѣсто дрьжи **Метода-та на Олендорфа.** Неимовѣрный успѣхъ на това рѫководство, прѣведено почти на всичкы Европейскы языцы, е явно доказателство за неговѫ-тѫ полезность. Това рѫководство е нярядено така, что-то единъ прилѣжателенъ ученикъ, дори и самъ безъ учитель, да може вѫтрѣ въ шесть мѣсяца да ся научи по него да говори и да пише право французскы.

Поставенъ въ Епархійско-то у Пловдивъ училище на Св. Кырилла и Меѳодія за учитель и на французскый языкъ, азъ имахъ случяй да ся опытамь и да ся убѣдѫ въ лесниины-ты, кои-то подава Олендорфова-та Метода на млады-ты ученицы. Зато съ надѣждѫ да спомогнѫ на млады-ты Блъгарчета, кои-то толкова трудове полагать за да научять французскый языкъ, познаваніе-то на кой-то съставлява днесь неминуемо условіе на всякой ученъ и добрѣ въспытанъ, азъ спѣшѭ да пустѫ въ свѣтъ **Олендорфовѫ-тѫ Методѫ поблъгаренѫ.**

За улеспеніе на тыя, кои-то не сѫ въ състояніе да купять на единъ пѫть голѣмѫ книгѫ, пуща ся раздѣлена на двѣ чясти. На края на вторѫ-тѫ чясть прилага ся единъ рѣчникъ на всичкы рѣчи, спомя-

Digitized by Google

нены въ книгѫ-тѫ, съ показаніе мѣсто-то имъ, гдѣ то ся намирать; съ тоя рѣчникъ може да си послужи ученикъ-тъ, кога му излѣгне изъ память-тѫ нѣкоя французска рѣчь, коѭ-то е вече прѣминѫлъ въ прѣжни-ты уроцы. У прѣвода на много мѣста ся срѣщать изрѣченія, кои-то не ся посрѣщать съ свойство-то на Блъгарскый языкъ, нъ повече-то отъ тѣхъ нарочито сѫ оставены така какво-то да могѫть ученици-ти по-лесно да ся сѣщать какъ да си изричяти мысли-ты по свойство-то на французскый языкъ.

Слѣдъ тыя малкы забѣлѣжванія за длъжность почитамъ да изявѫ своѭ-тѫ благодарность Г-ну І. Груеву за усрьднѫ-тѫ му помощь, коѭ-то ми показа въ тѫѭ мѫчнѫ за мене работѫ; по негово поощреніе азъ могохъ да ѭ сврьшѭ; на негово настояваніе и грыжи азъ сьмь длъженъ и за явленіе-то въ свѣтъ на слабый ми трудъ.

С. Зафировъ.

Digitized by Google

УРОКЪ ПЪРВЫЙ. PREMIÈRE LEÇON.

Членъ.

Единственно число отъ мѫжскый родъ [1]).

Именителенъ,	тъ.	Nominatif,	le.
Родителенъ,	—	Génitif,	du.
Дателенъ,	—	Datif,	au.
Винителенъ,	—	Accusatif,	le [2]).

Имате ли?	Avez-vous? (речь по рѣчь, имате ли вы? [3]).
Есть (Ей), Господине, имамь.	Oui, Monsieur, j'ai (азъ имамь).
Тъ.	Le, а прѣдъ гласнѫ или h безгласенъ l'.

До учители-ты. Учитель-тъ трѣбува да задава на ученицы-ты си въпросы по разны начины, та да гы обучява. Всякый урокъ съдрьжява четыре нѣчта: прьво, ученикъ-тъ си казва урока; второ, учитель-тъ прѣглядва упражненія-та на единъ отъ ученицы-ты съ гласъ така, что-то да чюѭть вси; трете, прѣдлага имъ въпросы-ты, кои-то ся съдрьжявать въ напечятаны-ты упражненія, и най-сѣтнѣ прѣдлага имъ новы въпросы отъ всичкы прѣминѫлы уроцы. Учитель-тъ може да дѣли единъ урокъ на два, или два-та на три, или да събира два урока въ единъ наспротивъ умственно-то развитіе на ученицы-ты.

---

1) Французскый языкъ има само два рода: мѫжскый и женскый; членъ-тъ le показахме съ членъ тъ, който е членъ за мѫжскый родъ у нашій языкъ, нъ може бы имя-то, кое-то на французскый е отъ мѫжскый родъ, да е отъ женскый или отъ срѣдній родъ на българскый; а тая разлика въ рода на имена-та е една отъ най-голѣмы-ты мѫчнотіи за чюждецы; что учять тоя языкъ; най-много усѣщать тѫѭ мѫчнотіѭ въ оныя имена, на кои-то родъ-тъ не е естественъ нъ грамматическы.

2) Винителный падежь на члена отъ имена-та, отъ мѣстоимѣнія-та и отъ причастія та е еднакъвъ съ именителный.

3) Французи-ти свръзвать разны-ты лица на глаголы-ты съ личны-ты мѣстоимѣнія, кои-то у въпросителны и другы нѣкои случаи (за кои-то ще ся говори въ слѣдуѭщцы-ты уроцы) полагать ся слѣдъ глагола.

Digitized by Google

Шяпка-та (капела-та) шяпкѫ-тѫ.	Le chapeau [4]).
Имате ли шяпкѫ-тѫ?	Avez-vous le chapeau?
Есть, Господине, имамь шяпкѫ-тѫ.	Oui, Monsieur, j'ai le chapeau.
Хлѣбъ-тъ.	Le pain.
Соль-та.	Le sel.
Сапунъ-тъ.	Le savon.
Хартія-та.	Le papier.
Шекеръ-тъ.	Le sucre.

Забѣлѣжв. а). **Отъ j'ai измѣтнѫта е гласна-та е, та е замѣнена съ Апострофъ; това става всякога колчимъ ся измѣта една гласна отъ прѣдъ другѫ гласнѫ, или отъ прѣдъ безгласный h.**

Шяпка-та ми Моя-та шяпка	Mon chapeau [5]).

Забѣлѣжв. б). **Въ Французскый языкъ, кога-то едно сѫществително има за опрѣдѣленія притяжателны мѣстоимѣнія, членъ-тъ ся изоставя.**

Вашій хлѣбъ Хлѣбъ-тъ ви	Votre pain.
Имате ли моѭ-тѫ **шяпкѫ**? Имате ли шяпкѫ-тѫ **ми**?	Avez-vous mon chapeau?
Есть, Господине, **имамь шяпкѫ-тѫ ви.**	Oui, Monsieur, j'ai votre chapeau.
Имате ли си хлѣба? а)	Avez-vous votre pain?
Имамь си хлѣба. б)	J'ai mon pain.

Кой, кого?	**Quel?** [6]).
Коѭ шяпкѫ имате?	Quel chapeau avez-vous?
Имамь своѭ-тѫ шяпкѫ. в)	J'ai mon chapeau.
Кой хлѣбъ имате?	Quel pain avez-vous.
Имамь вашій хлѣбъ.	J'ai votre pain.

Упражненіе 1-о.

Имате ли хлѣба? — Есть, Господине, имамь хлѣба. — Имате ли си (вашій) хлѣба? — Имамь си хлѣба (мой). — Имате ли соль-тѫ? — Имамъ соль-тѫ. — Имате ли соль-тѫ ми? — Имамь соль-тѫ ви. — Имате ли сапуна? — Имамь сапуна. — Имате ли сапуна си? — Имамь сапуна си. — Имате ли си шекера? — Имамь си шекера. — Кой шекеръ имате? — Имамь шекера ви. — Коѭ хартіѭ имате? — Имамь хартіѭ-тѫ ви. — Имате ли хартіѭ-тѫ ми? — Имамь хартіѭ-тѫ ви. —

---

4) Виждь замѣчяніе 2.
5) Виждь замѣчяніе 2.
а) Рѣчь по рѣчь: имате ли вашій хлѣбъ?
б) Имамь моя хлѣбъ.
6) Виждь замѣчяніе 2.
в) По р. имамь моѭ-тѫ шяпкѫ.

Digitized by Google

Кой хлѣбъ имате? — Имамь вашій хлѣбъ. — Коѭ соль имате? — Имамь своѭ-тѫ соль [7]).

УРОКЪ ВТОРЫЙ. SECONDE LEÇON.

Него, го. — Le.

Имате ли шяпкѫ-тѫ ми? / У васъ ли е шяпка-та ми?	Avez-vous mon chapeau?
Есть, Господине, имамь ѭ / У мене е.	Oui, Monsieur, je l'ai (Виждь за бѣл. ур. 1.)
Благъ, добъръ, харенъ.	Bon.
Лошь, лошявъ.	Mauvais.
Гыздавъ.	Joli.
Хубавъ.	Beau.
Грозенъ, лошявъ.	Vilain.
Старъ, ветхъ.	Vieux.
Сукно-то (чюха-та).	Le drap.
Посталъ-тъ, обуща-та (купдура-та.)	Le soulier.
Дрьво-то (за горенiе), гора та.	Le bois.
Чюрапъ-тъ.	Le bas.
Прежда-та, нишка-та.	Le fil.
Пьсъ-тъ, куче-то.	Le chien.
Конь-тъ.	Le cheval.
Имате ли гыздаво-то куче?	Avez-vous le joli chien?

Не. — Ne pas.

Нѣмамь.	Je n'ai pas (Виждь. Забѣл. Ур. 1).
Нѣмамь хлѣба.	Ja n'ai pas le pain.
Не, Господине.	Non, Monsieur.
Имате ли ветхѫ-тѫ ми шяпкѫ? / У васъ ли е ветха-та ми шяпка?	Avez-vous mon vieux chapeau?
Не, Господине, нѣмамь ѭ.	Non, Monsieur, je ne l'ai pas.

Кой? — Quel?

Коѭ хартiѭ имате?	Quel papier avez-vous?
Имамь харнѫ-тѫ хартiѭ.	J'ai le bon papier.
Кое куче имате?	Quel chien avez-vous?
Имамь хубаво-то си куче.	J'ai mon beau chien.

---

7) Кои-то искать по-скоро да идѫть напрѣдъ, могѫть, освѣнь изрѣченiя-та (фразы-ты) кои-то сѫ въ упражненiя-та, да съчинявать и другы много отъ само себе си, нъ трѣбува кога-то пишѭть да гы изричять съ высокъ гласъ. Трѣбува такожде да имѫть особны расписы отъ сѫществителны, прилагателны и глаголы за да намирать по-лесно тыя рѣчы, колчимъ имъ бѫдѫть потрѣбны, кога-то си пишѭть упражненiя-та.

Digitized by Google

Отъ.	De.
Лененый чюрапъ, чюрапа отъ ленъ.	Le bas de fil.

Забѣлѣжв. Родовы-ты прилагателны ся правять, като ся вмѣтне прѣдлогъ-тъ *de* между имя-то на прѣмѣта и имя-то на вещество-то, отъ кое-то състои прѣдмѣтъ-тъ.

Хартійна-та шяпка.	La chapeau de papier.
Пушка-та.	Le fusil.
Кожя-та.	Le cuir.
Дрьвена-та пушка.	Le fusil de bois.
Кожяный посталъ.	Le soulier de cuir.
Кожь пушкѫ имате?	Quel fusil avez-vous?
Имамь дрьвенѫ-тѫ пушкѫ.	J'ai le fusil de bois.
Кой чюрапъ имате?	Quel bas avez-vous?
Имамь лененый си чюрапъ.	J'ai mon bas de fil.
Имате ли кожяный ми посталъ?	Avez-vous mon soulier de cuir.
Не, Господине, нѣмамь го.	Non, Monsieur, je ne l'ai pas.

Упражненіе 2-о.

Имате ли хубавый ми конь? — Ей, Господине, имамь го. — Имате ли ветхый ми посталъ? — Не, Господине, нѣмамь го. — Кое куче имате? — Имамь гыздиво-то ви куче. — Имате ли лошѭ-тѫ ми хартіѭ? — Не, Господине, нѣмамь ѭ. — Имате ли добро-то сукно? — Ей, Господине, имамь го. — Имате ли грознѫ-тѫ ми пушкѫ? — Не, Господине, нѣмамь ѭ. — Кожь пушкѫ имате? — Имамь хубавѫ-тѫ ви пушкѫ. — Кой чюрапъ имате? — Имамь лененый чюрапъ. — Имате ли лененый ми чюрапъ? — Нѣмамь лененый ви чюрапъ. — Кожь пушкѫ имате? — Имамь дрьвенѫ-тѫ пушкѫ. — Имате ли дрьвенѫ-тѫ ми пушкѫ? Не, Господине, нѣмамь ѭ. — Имате ли ветхый хлѣбъ? — Нѣмамь ветхый хлѣбъ. — Кой посталъ имате? — Имамь хубавый кожявъ посталъ. — Кой сапунъ имате? — Имамь ветхый си сапунъ. — Кой шекеръ имате? — Имамь добрый ви шекеръ. — Кожь соль имате? — Имамь лошѭ-тѫ соль. — Кожь шяпкѫ имате? — Имамь грознѫ-тѫ си хартійнѫ шяпкѫ. — Имате ли грозный ми дрьвенъ посталъ? — Не, Господине, нѣмамь го.

УРОКЪ ТРЕТІЙ. TROISIÈME LEÇON.

Нѣчто.	Quelque chose.
Имате ли нѣчто?	Avez-vous quelque chose.
Имамь нѣчто.	J'ai quelque chose.
Ничто.	**Ne rien.**
Нѣмамь ничто.	Je n'ai rien.
Вино-то.	Le vin.
Пары-ты ми, или сребро-то ми.	Mon argent.

Digitized by Google

Злато-то.	L'or (Виждь. Забѣлѣжв. Ур. 1.)
Украйникъ-тъ, ширитъ-тъ (гайтанъ-тъ)	Le cordon.
Златоткана-та лента (корделла).	Le ruban d'or.
Пѣтелка-та (копчя-та).	Le bonton.
Кахве-то.	Le café.
Сыреніе-то.	Le fromage.
Дреха-та.	L'habit (Виждь. Забѣлѣж. Ур. 1).
Сребрьный свѣщникъ.	Le chandelier d'argent. (Вижд. Заб. Ур. 1)
Гладни ли сте?	Avez-vous faim? (имате ли гладъ?)
Гладенъ сьмь.	J'ai faim.
Не сьмь гладенъ.	Je n'ai pas faim.
Жьдни ли сте?	Avez-vous soif. (р. по р. имате ли жяждѫ?).
Жьденъ сьмь.	J'ai soif.
Не сьмь жьденъ.	Je n'ai pas soif.
Спи ли ви ся, дреме ли ви ся?	Avez-vous sommeil (р. по р. имате ли сънъ?).
Спи ми ся.	J'ai sommeil.
Не ми ся спи.	Je n'ai pas sommeil.

Нѣкое добро, нѣчто добро.	**Quelque chose de bon.**
Имате ли нѣчто добро?	Avez-vous quelque chose de bon.

Ничто лоше (ничто отъ лошаво).	**Ne-rien de mauvais.**
Нѣмамь ничто лоше.	Je n'ai rien de mauvais.

Забѣлѣжв. Quelque chose и ne rien искать слѣдъ себе *de* кога-то сѫ турены прѣди нѣкое прилагателно, като:

Имате ли нѣчто гыздаво?	Avez-vous quelque chose de joli.
Нѣмамь ничто гыздаво (ничто отъ гыздаво).	Je n'ai rien de joli.

Какво? Что?	**Que? (Quoi?).**
Какво имате? Что имате?	Qu' avez-vous? (Виждь. Забѣлѣжв. Ур. 1.
Какво добро имате?	Qu' avez-vous de bon?
Имамь добро-то кахве.	J'ai le bon café.

Упражненіе 3-е.

Имате ли (у васъ ли е) злато-то? — Нѣмамь го (не е у мене) — Имате ли пары-ты? — Имамь гы. — Имате ли добро-то ми вино? — Имамь го. — Имате ли златотканѫ-тѫ корделлѫ? — Не, Господине, нѣмамь ѭ. — Имате ли сребрьнный си свѣщникъ? — Есть, Господине, имамь го. — Какво имате? — Имамь харно-то сырение. — Имамь сукненѫ-тѫ си дехѫ. — Имате ли сребрьнѫ-тѫ ми петелкѫ? — Нѣмамь ѭ. — Коѭ петелкѫ имате? — Имамь хубавѫ-тѫ ви златнѫ петелкѫ. — Кой украйникъ имате? — Имамь златотканный украйникъ. — Има-

Digitized by Google

те ли нѣчто? — Имамь нѣчто. — Что имате? — Имамь добрый шекеръ. — Имате ли нѣчто добро? — Нѣмамь ничто добро. — Имате ли нѣчто хубаво? — Имамь нѣчто хубаво. — Нѣмамь ничто хубаво. — Имамь нѣчто грозне. — Какво грозно имате? — Имамь грозно-то куче. — Имате ли нѣчто гыздаво? — Нѣмамь ничто гыздаво. — Имамь нѣчто ветхо. — Какво ветхо имате? — Имамь ветхо-то сыреніе. — Гладни ли сте? — Гладенъ сьмь. — Жъдни ли сте? — Не сьмь жъденъ. — Спи ли ви ся? — Не ми ся спи. — Какво хубаво имате? — Имамь хубавото ви куче. — Какво лошяво имате? — Нѣмамь ничто лашяво. — Коѭ хартіѭ имате? — Имамь харнѫ-тѫ ви хартіѭ. — Имате ли хубавый конь? — Есть, Господине, имамь го. — Кой посталъ имате? — Имамь ветхый кожянъ посталъ. — Кой чюрапъ имате? — Имамь хубавый ви лененъ чюрапъ.

УРОКЪ ЧЕТВЪРТЫЙ. QUATRIÈME LEÇON.

Тоя. оня.	Ce.
Таа книга Оная книга	Ce livre.
На, отъ (прѣдл. за род. падежь).	Du (родител.) прѣдъ гласнѫ или прѣдъ h безгласенъ de l'.
На куче-то. (род. падежь.)	Du chien.
На шивачя. (род. падежь.)	Du tailleur.
На хлѣбаря. (род. падежь.)	Du boulanger.
На съсѣда. (род. падежь.)	Du voisin.

Оня, оногова.	Celui.
Оня (оногова) на съсѣда (съсѣдовый).	Celui du voisin.
Оня (оногова) на хлѣбаря (хлѣбаровый).	Celui du boulanger.
Онова на куче-то (кучешко-то).	Celui du chien.

Или.	Ou.
Имате ли книгѫ-тѫ ми или книгѫ-тѫ на съсѣда? Моѭ-тѫ ли книгѫ или книгѫ-тѫ на съсѣда имате.	Avez-vous mon livre ou celui du voisin? a).
Имамь книгѫ-тѫ на съсѣда.	J'ai celui du voisin.
Имате ли хлѣба ми или хлѣба на хлѣбаря?	Avez-vous mon pain ou celui du boulanger.
Имамь вашій.	J'ai le vôtre.
Нѣмамь хлѣба на хлѣбаря.	Je n'ai pas celui du boulanger.

а) Р. по р. Имате ли моѭ-тѫ книгѫ, или онѫѭ на съсѣда. Нъ това изрѣченіе не иде по свойство-то на блъгарскый языкъ, а всякога ся повтаря сѫществително-то вмѣсто показ. мѣстоимѣніе.

Digitized by Google

Мой-тъ.	Имен.	Le mien.
Моя, моего.	Вин.	
На моя.	Род.	Du mien.
Вашій.	Имен.	Le vôtre.
Вашего.	Вин.	
На вашій.	Род.	Du vôtre.

Забѣлѣжв. Надъ дългы-ты гласны туря ся облѣченая (^), коя-то повече-то пѫти захваща мѣсто-то на прѣмълченый s, като: Le vôtre, вашій, le nôtre, нашій. Вмѣсто, le nostre, le vostre.

Топло ли ви е? / Топли ли сте?	Avez-vous chaud? (р. по р. имате ли топлинѫ?)
Топло ми е / Топълъ сьмь	J'ai chaud.
Не ми е топло / Не сьмь топълъ	Je n'ai pas chaud.
Студено ли ви е? / Зима ли ви е?	Avez-vous froid? (р. по р. имате ли студенинѫ?)
Не ми е студено / Не ми е зима	Je n'ai pas froid.
Боите ли ся? / Страхъ ли вы е?	Avez-vous peur? (р. по р. имате ли страхъ?)
Боѭ ся / Страхъ мя е	J'ai peur.
Не мя е страхъ / Не ся боѭ	Je n'ai pas peur.

Склоненіе на Члена.

Отъ мѫжскый и женскый родъ, число единственно, прѣдъ рѣчи, кои-то начинать отъ гласнѫ и h безгласенъ.

Имен.	тъ,	та.	Nom.	l'.
Род.	—	—	Gen.	de l'.
Дат.	—	—	Dat.	à l'.
Вин.	—	тѫ.	Acc.	l'.

Человѣкъ-тъ.	L'homme (Виждь Забѣлѣжв. Ур. 1).
Пріятель-тъ.	L'ami (Виждь Забѣлѣжв. Ур. 1).
Оня на человѣка.	Celui de l'homme.
На пріятеля. (род. падежь).	De l'ami.
Оня на пріятеля (пріятелевый).	Celui de l'ami.
Жезълъ-тъ, тояга-та.	Le bâton.
Напрьстекъ-тъ.	Le dé.
Вѫглѣнъ-тъ и вѫглѣе-ти, вѫглища-та.	Le charbon (всякога единств.)
Братъ ми.	Mon frère.
Оня на брата ми (братовый ми).	Celui de mon frère.
Оня на пріятеля ви (пріятелевый ви).	Celui de votre ami.

Digitized by Google

Упражненіе 4-о,

Имате ли тѣѭ книгѫ? — Не, господине, нѣмамь ѭ. — Коѭ книгѫ имате? — Имамь книгѫ-тѫ (celui) на съсѣда. — Имате ли тоягѫ-тѫ ми или тоягѫ-тѫ (celui) на пріятеля ми? — Имамь тоягѫ-тѫ (celui) на пріятеля ви. — Имате ли хлѣба ми или хлѣба (celui) на хлѣбаря? — Нѣмамь вашій, имамь хлѣба (celui) на хлѣбаря. — Имате ли коня на съсѣда? — Не, Господине, нѣмамь го. — Кой конь имате? — Имамь коня (celui) на хлѣбаря. — Имате ли си напрьстека или напрьстека (celui) на шивачя? — Имамь своя си. — Имате ли хубавый златотканъ украйникъ на куче-то ми? — Нѣмамь го. — Кой украйникъ имате? — Имамь сребротканный си украйникъ. — Имате ли златнѫ-тѫ ми петелкѫ, или петелкѫ-тѫ (celui) на шивачя? — Нѣмамь вашѫ-тѫ имамь петелкѫ-тѫ (celui) на шивачя. — Имате ли дрехѫ-тѫ на брата ми, или своѭ-тѫ? — Имамь братовѫ-тѫ си дрехѫ (celui). — Кое кахве имате? — Имамь кахве-то (celui) на съсѣда. — Мое-то ли куче имате или куче-то (celui) на человѣка? — Имамь куче-то (celui) на человѣка. — Имате ли пары-ты на пріятеля си? — Нѣмамь гы. — Зима ли ви е? — Зима ми е. — Страхъ ли вы е? — Не мя е страхъ. — Топло ли ви е? — Не ми е топло. — Спи ли ви ся? — Не ми ся спи, гладенъ сьмь. — Жьдни ли сте? — Не сьмь жьденъ.

Упражненіе 5-о.

Моѭ-тѫ ли дрехѫ имате или дрехѫ-тѫ (celui) на шивачя? — Имамь дрѣхѫ-тѫ (celui) на шивачя. — Имате ли златнын ми свѣщникъ или свѣщника (celui) на съсѣда? — Имамь вашій. — Имате ли си хартіѭ-тѫ или моѭ-тѫ? — Имамь си моѭ-тѫ. — Кое сукно имате? — Имамь сукно-то (celui) на шивачя. — Кой чюрапъ имате? Имамь своя си. — Имате ли ветхо-то дрьво на брата ми? — Нѣмамь го. — Кой сапунъ имате? — Имамь харный сапунъ на брата ми. — Имате ли дрьвенѫ-тѫ ми пушкѫ или братовѫ-тѫ ми (celui)? — Имамь вашѫ-тѫ. — Кой посталъ имате? — Имамь братовый ми кожянъ посталъ. — Имате ли лененый си чюрапъ или моя? — Нѣмамь вашій, имамь своя си. — Какво имате? — Нѣмамь ничто. — Имате ли нѣчто добро? — Нѣмамь ничто добро. — Имате ли нѣчто лошяво? — Нѣмамь ничто лошяво. — Какво гыздаво имате? — Имамь гыздаво-то куче на пріятеля си. — Хубавѫ-тѫ ли ми тоягѫ имате или грознѫ-тѫ? — Грознѫ-тѫ ви тоягѫ имамь. — Гладни ли сте или сте жьдни?

УРОКЪ ПЯТЫЙ. CINQUIÈME LEÇON.

Търговецъ-тъ.	Le marchand.
На сапожника (род. падежь на папякчій-тъ, купдраждій-тъ.)	Du cordonnier.
Дѣте-то, момче-то.	Le garçon.
Оловникъ-тъ моливокондилъ-тъ.	Le crayon.

Digitized by Google

Чоколата-та.	Le chocolat.
Имате ли тоягѫ-тѫ на търговеца или своѭ-тѫ?	Avez-vous le bâton du marchand ou le vôtre.
Не, ни ни, нито нито.	**Ne, ni ni.**
Нѣмамь нито тоягѫ-тѫ на търговеца нито своѭ-тѫ.	Je n'ei ni le bâton du marchand ni le mien.
Гладни ли сте или сте жьдни?	Avez-vous faim ou soif?
Нито сьмь гладенъ нито сьмь жьденъ.	Je n'ai ni faim ni soif.
Топло ли ви е или ви е студено?	Avez-vous chaud ou froid.
Нито ми е топло нито ми е студено.	Je n'ai ni chaud ni froid.
Вино-то ли имате или хлѣба?	Avez-vous le vin ou le pain?
Нѣмамь нито вино-то нито хлѣба.	Je n'ai ni le vin ni le pain.
Нѣмамь нито вашій нато моя.	Je n'ai ni le vôtre ni le mien.
Нѣмамь нито нишкѫ-тѫ (конеца) си нито конеца на шивачя,	Je n'ai ni mon fil ni celui du tailleur.
Запушялка-та, затыкалка-та.	Le bouchon.
Оттыкни-затыкалка (вителъ, съ който истеглювать запушялкы-ты).	Le tire-bouchon.
Дъждебранитель-тъ (омбрела — чядъръ за дъждь).	Le parapluie.
Медъ-тъ.	Le miel.
Памукъ-тъ.	Le coton,
Французинъ-тъ.	Le Français.
На зидаря (на дюлгерина).	Du charpentier.
Млатъ-тъ, чюкъ-тъ.	Le marteau.
Желѣзо-то.	Le fer.
Гвоздъ-тъ, пиронъ-тъ.	Le clou.
Желѣзный пиронъ.	Le clou de fer.

Упражненіе 6-о.

Не сьмь нито гладенъ нито жьденъ. — Моя ли посталъ имате или постала (celui) на сапожника? — Нѣмамь нито вашій нито постала (celui) на сапожника. — Своя ли оловникъ имате или оловника (celui) на дѣте-то? — Нѣмамь нито своя нито оловника (celui) на дѣте-то. — Кой оловникъ имате? — Имамь оловника (celui) на търговеца. — Моѭ-тѫ ли чоколатѫ имате или чоколатѫ-тѫ (celui) на търговеца? — Нѣмамь нито вашѭ-тѫ нито чоколатѫ-тѫ (celui) на търговеца; имамь своѭ-тѫ. — Меда ли имате или вино-то? — Нѣмамь нито меда нито вино-то. — Имате ли напрьстека си или напрьстека (celui) на шивачя? — Нѣмамь нито своя нито напрьстека (celui) на шивачя. — Своѭ-тѫ ли оттыкни-затыкалкѫ имате или моѭ-тѫ? — Нѣмамь нито вашѭ-тѫ нито своѭ-тѫ; имамь оттыкни-затыкалкѫ-тѫ (celui) на търговеца. — Коѭ запушялкѫ имате? — Имамь запушялкѫ-тѫ (celui) на съсѣда. — У васъ ли е желѣзный или сребрьный пиронъ? — Не е у мене нито желѣзный нито сребрьный пиронъ, у мене е златный пиронъ. — Топло ли ви е или ви е студено? — Нито ми е топло нито ми е студено; спи ми ся. — Страхъ ли вы е? — Не мя е страхъ. — Моя ли чюкъ е у васъ или чюкъ-тъ (celui) на зидаря? — Не е у мене нито вашій нито чюкъ-тъ (celui) на

Digitized by Google

зидаря. — Какъвъ пиронъ имате? — Имамь желѣзный пиронъ. — Какъвъ чюкъ имате? — Имамь дрьвеный чюкъ на зидаря. — Имате ли нѣчто? — Имамь нѣчто. — Какво имате? — Имамь нѣчто хубаво. — Какво хубаво имате? — Имамь хубавый дъждебранитель на французина. — Памучный ли или лененый чюрапъ имате? — Нѣмамь нито памучный нито лененый чюрапъ.

Упражненіе 7-о.

Моѭ-тѫ ли пушкѫ имате или своѭ-тѫ? — Нѣмамь нито вашѭ-тѫ нито своѭ-тѫ. — Коѭ пушкѫ имате? — Имамь пушкѫ-тѫ (celui) на пріятеля си. — Моѭ-тѫ ли корделлѫ имате или братовѫ-тѫ ми (celui)? — Нѣмамъ нито вашѭ-тѫ нито братовѫ-тѫ ви (celui). — Кой украйникъ имате? — Имамь лененый украйникъ на съсѣда си. — Имате ли книгѫ-тѫ на Французина или книгѫ-тѫ (celui) на търговеца? — Нѣмамь нито книгѫ-тѫ (celui) на французина нито книгѫ-тѫ (celui) на търговеца. — Коѭ книгѫ имате? — Имамь своѭ-тѫ. — Что имате? — Ничто. — Имате ли нѣчто? — Нѣмамь ничто. — Зима ли ви е? — Не ми е зима, топло ми е. — Сукно-то ли имате или памука? — Нѣмамь нито сукно-то нито памука. — Имате ли нѣчто добро или лошяво? — Нѣмамь ничто добро или лошяво. — Какво имате? — Нѣмамь ничто.

УРОКЪ ШЕСТЫЙ. SIXIÉME LEÇON.

Волъ-тъ, и говяждо-то мясо.	Le boeuf.
Сухаръ-тъ (пексемедъ-тъ).	Le biscuit.
На начялника, на главатаря На сотника (на юзбашіѭ-тѫ) На корабоначялника (на капитанина).	Du capitaine.
На поваря, на готвача.	Du cuisinier.
Имамь ли?	Ai-je? Виждь Замѣч. 3 ур. 1.
Имате.	Vous avez.
Нѣмате.	Vous n'avez pas.
Гладенъ ли сьмь?	Ai-je faim? р. по р. имамь ли гладъ?
Гладни сте.	Vous avez faim.
Не сте гладни.	Vous n'avez pas faim.
Страхъ ли мя е?	Ai-je peur?
Страхъ вы е.	Vous avez peur.
Не вы е страхъ.	Vous n'avez pas peur.
Срамъ ли мя е?	Ai-je honte?
Не вы е срамъ.	Vous n'avez pas honte.
Срамъ ли ви е?	Avez-vous honte.
Срамъ мя е.	J'ai honte.
Имамь ли кривдѫ? Кривъ ли сьмь? Криво ли казвамь? Брькамь ли?	Ai-je tort?
Имате кривдѫ.	Vous avez tort.

Digitized by Google

Нѣмате кривдѫ.	Vous n'avez pas tort.
Имамь ли правдѫ? Право ли казвамь?	Ai-je raison?
Имате правдѫ.	Vous avez raison.
Нѣмате правдѫ.	Vous n'avez pas raison.
Имамь ли пирона?	Ai-je le clou?
Имате го.	Vous l'avez.
Нѣмате го.	Vous ne l'avez pas.
Имамь ли нѣчто добро?	Ai-je quelque chose de bon?
Нѣмате ничто добро.	Vous n'avez rien de bon.
Нѣмате ничто добро нито лошяво.	Vous n'avez rien de bon ni de mauvais.
Что имамь?	Qu'ai-je (вмѣсто quoi ai-je?
Имамь ли чюка на зидаря?	Ai-je le marteau du charpentier?
Нѣмате го.	Vous ne l'avez pas.
Имате ли го?	L'avez-vous?
Имамь го.	Je l'ai.
Нѣмамь го.	Je ne l'ai pas.
Имамь ли го?	L'ai-je?
Масло-то.	Le beurre.
Овца-та и овче-то мясо.	Le mouton.
Кожь-тъ.	Le couteau.

Кой (кога-то е само безъ сѫществително).	**Le quel?**
Онова на корабоначялника.	Celui du capitaine.
Онова на поваря.	Celui du cuisinier.
Правдѫ ли имамь или кривдѫ?	Ai-je raison ou tort?
Нѣмате нито правдѫ нито кривдѫ.	Vous n'avez ni raison ni tort.
Не сте нито гладни нито жьдни.	Vous n'avez ni faim ni soif.
Нѣмате нито страхъ нито срамъ. Нито ся боите нито ся срамувате	Vous n'avez ni peur ni honte.
Ваше-то ли масло имамь или свое-то?	Ai-je vôtre beurre ou le mien?
Нѣмате нито свое-то нито мое-то.	Vous n'avez ni le vôtre ni le mien.

Упражненіе 8-о.

Нѣмамь нито куче-то на хлѣбаря, нито куче-то на (celui) пріятеля ми. — Срамъ ли вы е? — Не мя е срамъ. — Страхъ ли вы е или вы е срамъ? — Не мя е нито страхъ нито срамъ. — Имате ли пожя ми? — Кой ножь (le quel)? а) — Хубавый. — Имате ли вола ми или вола (celui) на поваря? — Нѣмамь нито вашій нито вола (celui) на поваря. — Кой волъ (le quel) б) имате? — Имамь вола (celui) на корабоначялника. — Имамь ли сухара? — Нѣмате го. — Гладенъ ли сьмь или сьмь жьденъ? — Не сте нито гладни нито жьдни. — Топло

а) Р. по р. кой? сирѣчь ножь ? б) р. по р. кой имате? сирѣчь волъ?

Digitized by Google

ли ми е или ми е студено? — Не ви е нито топло нито студено. — Страхъ ли мя е? — Не вы е страхъ. — Не вы е нито страхъ, нито срамъ. — Имамь ли нѣчто добро? — Нѣмате ничто добро. — Что имате? — Нѣмамь ничто. — Кой оловникъ имамь? — Имамь оловника (celui) на Французина. — Вашій ли напрьстекъ имамь или напрьстека (celui) на шивачя)? — Нѣмате нито своя нито напрьстека (celui) на шивачя. — Кой напрьстекъ (le quel) имамь? — Имате напрьстека (celui) на пріятеля си. — Кой дъждебранитель имамь? — Имате моя. — Имамь ли добрый хлѣбъ на хлѣбаря? — Нѣмате го. — Кой медъ имамь? — Имате своя. — Имате ли желѣзнѫ-тѫ ми пушкѫ? — нѣмамь ѭ. — Имамь ли ѭ? — Имате ѭ. — Имамь ли говяждо-то ви мясо или мясо-то (celui) на поваря? — Нѣмате нито свое-то нито мясо-то (celui) на поваря. — Имамь ли ножя ви? — Нѣмате го. — Имате ли го? — Имамь го. — Кой сухаръ имате? — Имамь сухара (celui) на тръговеца. — Мое-то ли кахве имате или кахве-то (celui) на дѣте-то ми? — Имамь кахве-то (celui) на харно-то ви дѣте. — Своѭ-тѫ ли запушялкѫ имате или моѭ-тѫ? — Нѣмамь нито вашѭ-тѫ нито своѭ-тѫ. — Какво имате? — Имамь хубавый свѣщникъ на брата си.

Упражненіе 9-о.

Имамь ли правдѫ? — Имате правдѫ. — Имамь ли кривдѫ? — Нѣмате кривдѫ. — Правдѫ ли имамь или кривдѫ? — Нѣмате нито правдѫ нито кривдѫ. — Страхъ вы е. — Не ви ся спи. — Нито ви е топло нито ви е студено. — Добро-то ли кахве имамь или добрый шекеръ? — Нѣмате нито добро-то кахве нито добрый шекеръ. — Добро ли нѣчто имамь или лошяво? — Нѣмате ничто добро нито лошяво. — Что имамь? — Нѣмате ничто. — Какво хубаво имамь? — Имате хубаво-то куче на пріятеля ми. — Кое масло имамь? — Имате масло-то (celui) на поваря си. — Своѭ-тѫ ли оттыкни-затыкалкѫ имамь или оттыкни-затыкалкѫ-тѫ (celui) на тръговеца? — Нѣмате нито моѭ-тѫ нито (celui) на тръговеца. — Коѭ чоколатѫ имате? — Имамь чоколатѫ-тѫ (celui) на Французина. — Кой посталъ имате? — Имамь коженый посталъ на сапожника си. — Кой посталъ (le quel) имате? — Имамь постала (celui) на старый си съсѣдъ. — Какво имате? — Страхъ мя е. — Имамь ли нѣчто? — Нѣмате ничто.

УРОКЪ СЕДМЫЙ. SEPTIÈME LEÇON.

Кой. Qui? (всякога безъ сѫществително).

Кой има? У кого е?	Qui a?
Кой има оловника? Укого е оловникъ-тъ?	Qui a le crayon?
Чловѣкъ-тъ има оловника У чловѣка е оловникъ-тъ.	L'homme a le crayon.
Чловѣкъ-тъ нѣма оловника Не е у чловѣка оловникъ-тъ	L'homme n'a pas le crayon.

Digitized by Google

Кой го има?	Qui l'a?
Дѣте-то го има,	Le garçon l'a.
Дѣте-то го нѣма Не е у дѣте-то	Le garçon ne l'a pas.
Кокоше-то пиле (ярка-та и пѣтле-то).	Le pulet.
Ковчежецъ-тъ (сандъкъ-тъ).	Le coffre.
Врѣтище-то, врѣкя-та, власяница-та (чювалъ-тъ).	Le sac.
Забунче-то (желетка-та, елекъ-тъ).	Le gilet.
Корабъ-тъ.	Le vaisseau, le bâtiment.
Младый, момъкъ-тъ.	Le jeune homme.
Юношя-та, момче-то.	L'adolescent.

Онъ, той,	**Il** (Лично мѣстоимѣніе, кое-то ся туря прѣди глагола за да покаже трете-то лице).
Има.	Il a.
Има ковчежеца.	Il a le coffre.
Нѣма ковчежеца.	Il n'a pas le coffre.
Нѣма го.	Il ne l'a pas.
Има го.	Il l'a.

Има ли?	**A-t-il?**

Забѣлѣжв. Кога-то трете-то лице отъ единствен. число на глаголы-ты окончява на гласнѫ, ако е въпросително прѣдложеніе-то, за благогласіе вмѣста ся t между глагола и мѣстоимѣніе-то.

Има ли ножя?	A-t-il le couteau?
Чловѣкъ-тъ има ли?	L'homme a-t-il?
Пріятель-тъ има ли?	L'ami a-t-il?

Забѣлѣжв. Въ въпросително прѣдложеніе, кога-то подлѣжяще-то е мѣстоимѣніе, туря ся подырь глагола, а кога-то е имя туря ся прѣди глагола, нъ тогава слѣдъ глагола повтаря ся и лично-то мѣстоимѣніе.

Хлѣбаръ-тъ има ли?	Le boulanger a-t-il?
Момъкъ-тъ има ли?	Le jeune homme a-t-il?
Чловѣкъ-тъ гладенъ ли е?	L' homme a-t-il?
Гладенъ е.	Il a faim.
Нито е гладенъ нито е жьденъ.	Il n'a ni faim ni soif.
На брата ви топло ли е или му е студено.	Votre frère a-t-il chaud ou froid?
Чловѣкъ-тъ бои ли ся или ся срамува.	L'homme a-t-il peur ou honte.
Чловѣкъ-тъ правдѫ ли има или кривдѫ?	L'homme a-t-il raison ou tort?
Дѣте-то има ли чюка на зидаря?	Le garçon a-t-il le marteau du charpentier?
Има го.	Il l'a.

Digitized by Google

Хлѣбарь-тъ има ли го?	Le boulanger l'a-t-il?
Что има пріятель-тъ ми?	Mon ami qu'a-t-il?
Оризъ-тъ.	Le riz.
Селянинъ-тъ.	Le paysan.
Слуга-та.	Le domestique.
Посталъ-тъ му.	Son soulier.
Куче-то му.	Son chien.
Метла-та.	Le balai.
Птица-та.	L'oiseau.
Нога-та му, кракъ-тъ му.	Son pied.
Око-то му.	Son oeil.
Пары-ты му.	Son argent.

Забѣлѣжв. Притяжателны-ты мѣстоимѣнія ся съгласувать по родъ и число съ имя-то, кое-то означява притяжаніе-то.

Неговый / Нейный — **Свой-тъ, си.**	**Le sien.**
Слуга-та своя ли ковчежецъ има или моя?	Le domestique a-t-il son coffre ou le mien?
Има своя?	Il a le sien.
Нѣкой.	**Quelqu'un** (неопрѣдѣлително мѣстоимѣніе).
Има ли нѣкой книгѫ-тѫ ми?	Quelqu'un a-t-il mon livre?
Нѣкой ѭ има.	Quelqu'un l'a.
Кой има тоягѫ-тѫ ми? / У кого е тояга-та ми	Qui a mon bâton.
Никой.	**Personne ne.**
Никой нѣма тоягѫ-тѫ ви.	Personne n'a votre bâton.
Никой ѭ нѣма / Не е у никого	Personne ne l'a.

Упражненіе 10-о.

Кой има ковчежеца ми? — Дѣте-то го има. — Гладенъ ли е или е жьденъ? Не е нито гладенъ нито жьденъ. — Человѣкъ-тъ има ли кокоше-то пиле? — Има го. — У кого е забунче-то ми? — Момъкъ-тъ го има. — У момъкъ-тъ ли е корабъ-тъ ми? — Не е у момъкъ-тъ. — У кого е? — Карабоначлникъ-тъ го има. — Какво има момче-то? — Има хубаво-то кокоше пиле. — У него ли е ножь-тъ? — Не е у него. — Бои ли ся? — Не ся бои. — Бои ли ся или ся срамува? — Нито ся бои нито ся срамува. — Правдѫ ли има человѣкъ-тъ или кривдѫ? — Нѣма нито правдѫ нито кривдѫ. — Топло ли му е или му е студено? — Не му е нито топло нито студено. — Кой има ориза на селянина? — Слуга-та ми го има. — Има ли слуга-та ви метлѫ-тѫ ми или своѭ-тѫ? — Нѣма нито вашѭ-тѫ нито своѭ-тѫ. Коѭ метлѫ има? — Има метлѫ-тѫ (celui) на съсѣда. — У кого е ветхый ми посталъ? — У сапожника ви е. — Что има пріятель-тъ ви? — Има добры-ты си пары. — Има

Digitized by Google

ли злато-то ми? — Нѣма го. — Кой го има? — Хлѣбаръ-ть го има? — Има ли хлѣбарь-тъ ви птицѫ-тѫ ми или своѭ-тѫ? — Има своѭ-тѫ. — Кой има моѭ-тѫ? — Зидарь-тъ ѭ има. — Кому е студено? — Никому не е студено. — Топло ли е нѣкому? — Никому не е топло. — Има ли нѣкой кокоше-то ми пиле? — Има го нѣкой. — Има ли слугата ви забунче-то ви или мое-то — Нѣма нито ваше-то нито мое-то. — Кое забунче (lequel) има? — Има свое-то.

Упражненіе 11-о.

Има ли нѣкой пушкѫ-тѫ ми? — Никой ѭ нѣма. — Момъкъ-тъ има ли книгѫ-тѫ ми? — Нѣма ѭ. — Что има? — Нѣма ничто. — Чюка ли има или пирона? — Нѣма нито чюка нито пирона? — Има ли дъждебранителя ми или тоягѫ-тѫ ми? — Нѣма нито дъждебр. нито тоягѫ-тѫ ви. — Има ли кахве-то ми или шекера ми? — Нѣма нито кахве-то ви нито шекера ви, има меда ви. — Момче-то има ли сухара на брата ми или (celui) на Французина? — Нѣма нито сухара (celui) на брата ви нито сухара (celui) на Французина, има своя. — Имамь ли врѣтище-то ви или врѣтище-то (celui) на пріятеля ви? — Нѣмате нито мое-то нито врѣтище-то (celui) на пріятеля ми, имате свое-то. — Кой има врѣтище-то на селянина? — Добрый хлѣбаръ го има. — Кой ся бои? — Момче-то на шивачя ся бои. — Спи ли му ся? — Не му ся спи. — Студено ли му е или му е гладно? — Нито му е студено нито му е гладно. — Что има, что му е? — Ничто. — Има ли селянинъ-тъ пары-ты ми? — Нѣма гы. — Има ли гы корабоначялникъ-тъ? — Нѣма гы. — Кой гы има? — Никой гы нѣма. — Съсѣдъ-тъ ви има ли нѣчто добро? — Нѣма ничто добро. — Какво грозно има? — Нѣма ничто грозно. — Има ли нѣчто? — Нѣма ничто.

Упражненіе 12-о.

Има ли тръговецъ-тъ сукно-то ми или свое-то? — Нѣма нито ваше-то нито свое-то. — Кое сукно има? — Има братово-то ми сукно (celui) — Кой напрьстекъ има шивачь-тъ? — Има своя. — Има ли братъ ви вино-то си или вино-то (celui) на съсѣда си? — Нѣма нито свое-то нито вино-то (celui) на съсѣда си. — Кое вино има? — Има свое-то. — Има ли нѣкой златотканѫ-тѫ ми корделлѫ? — Никой ѭ нѣма. — Кой има сребротканый ми украйникъ? — Добро-то ви момче го има. — Има ли хартійный или дрьвеный ми конь? — Нѣма нито хартійный ви нито дрьвеный ви конь, има коженый конь на пріятеля си. Има ли нѣкой кривдѫ? — Никой нѣма кривдѫ. — Кой има добрѫ-тѫ чоколатѫ на Французина? — Тръговецъ-тъ ѭ има. — Има ли ѭ? — Тъй, Господина, има ѭ. — Страхъ ли вы е или вы е срамъ? — Нито мя е страхъ нито мя е срамъ. — Има ли поварь-тъ ви овче-то си мясо? — Има го. — Имате ли хлѣба ми или сыреніе-то ми? — Нѣмамь нито хлѣба ви нито сыреніе-то ви. — Имамь ли соль-тѫ или масло-то ви? — Нѣмате нито соль-тѫ ми нито масло-то ми. — Что имамь? — Имате овче-то си мясо. — Има ли нѣкой златнѫ-тѫ ми петелкѫ? — Никой ѭ нѣма.

Digitized by Google

УРОКЪ ОСМЫЙ. HUITIÈME LEÇON.

Корабленикъ-тъ.	Le matelot.
Дрьво-то му (коренно).	Son arbre.
Оглядало-то му.	Son miroir.
Книгоносница-та му (чюзданъ за книгы).	Son porte-feuille.
Постелка-та му (дюшекъ-тъ му).	Son matelas.
Пищовъ-тъ.	Le pistolet.
Чюжденецъ-тъ, иностранный.	L'étranger.
Градина-та.	Le jardin.
Ржкавица-та му.	Son gant.
Тоя или оня волъ.	Ce boeuf.
Това ихи онова сѣно.	Ce foin.
Тоя или оня пріятель.	Cet ami.

Забѣлѣжв. Мѣстоимѣніе *се* пріима t кога-то ся намира прѣди рѣчи, кои-то начинать отъ гласнж или h безгласенъ.

Тоя или оня чловѣкъ.	Cet homme.
Това или онова магаре.	Cet âne.
Това (ето това).	Ceci (за близны прѣдмѣты).
Онова.	Cela (за далѣчны прѣдмѣты).
Тая книга	Ce livre-ci.
Оная книга.	Ce livre-là.
Имате ли тжж книгж или онжж?	Avez-vous ce livre-ci ou celui-là?
Имамь тжж, нѣмамь онжж.	J'ai celui-ci, je n'ai pas celui-là. Celui-ci, celui-là.
Ето тоя, ето оня (този, онзи).	
Имамь ли тоя, или оня.	Ai-je celui-ci ou celui-là.
Имате тоя, нѣмате оня.	Vous avez celui-ci, vous n'avez pas celui-là.
Има ли чловѣкъ-тъ тжж или онжж шяпкж?	L'homme a-t-il ce chapeau-ci ou celui-là?

Нъ, а. Mais.

Нѣма тжж, нъ онжж.	Il n'a pas celui-ci, mais il a celui-là.
Има тжж, а не онжж.	Il a celui-ci, mais il n'a pas celui-là. Il a celui-ci, mais non celui-là.
Письмце-то (билето-то тескере-то.)	Le billet.
Житница-та.	Le grenier.
Зрьно-то, жита-та.	Le grain.
Имате ли това или онова письмце?	Avez-vous ce billet-ci ou celui-là?
Нѣмамь това, нъ онова.	Je n'ai pas celui-ci, mais j'ai celui-là, или просто mais celui-là.
Имамь това, а не онова.	J'ai celui-ci, mais je n'ai pas celui-là или mais non celui-là.

Digitized by Google

Има ли съсѣдъ-тъ ви това или онова оглядало?	Le voisin a-t-il ce miroir-ci ou celui-là?
Има това, а не онова.	Il a celui-ci, mais il n'a pas celui-là.
Подкова-та, конска-та плочя (петало-то).	Le fer de cheval.

Кого-то | Кожь-то | что-то (относително мѣстоимѣніе винѣтеленъ падежь).

	Que.
Имате ли письмце-то, кое-то има братъ ми? (что има братъ ми?).	Avez-vous le billet, que mon frère a?
Нѣмамь письмце-то, кое-то има братъ ви.	Je n'ai pas le billet, que votre frère a?
Имате ли коня, кого-то имамь.	Avez-vous le cheval que j'ai?
Имамь коня, кого-то имате.	J'ai le cheval que vous avez.

Оня кой-то, оня что.	**Celui que.**
Нѣмамь оня, кого-то имате.	Je n'ai pas celui que vous avez,
Нѣмамь оня кого-то има.	Je n'ai pas celui qu'il a.
Имамь ли рѫкавицѫ-тѫ, кожь-то имате?	Ai-je le gant que vous avez.
Нѣмате онѫжь, кожь-то имамь.	Vous n'avez pas celui que j'ai.

Упражненіе 13-о.

Чюжденецъ-тъ кое сѣно има? — Има сѣно-то (celui) на селянина. — Корабоначялникъ-тъ има ли оглядало-то ми? — Нѣма го. — Има ли тоя или оня пищовъ? — Има тоя (celui) — Имате ли сѣно-то отъ градинѫ-тѫ ми или сѣно-то (celui) отъ вашьѫ-тѫ? — Нѣмамь нито сѣно-то (celui) отъ градинѫ-тѫ ви нито сѣно-то (celui) отъ можь-тѫ, нъ сѣно-то (celui) на чюжденеца. — Кожь рѫкавицѫ имате? — Имамь рѫкавицѫ-тѫ (celui) на корабоначялника. — Имате ли постелкѫ-тѫ ми? — Имамь ѭ. — Корабоначялникъ-тъ кожь книгоносницѫ има? — Има можь-тѫ. — Кой има добро-то ми письмце? — Тоя человѣкъ го има. — Кой има оня пищовъ? — Пріятель-тъ ви го има. — Имате ли жита-та отъ житницѫ-тѫ си, или отъ можь-тѫ? — Нѣмамь нито жита-та (celui) отъ житницѫ-тѫ ви нито жита-та (celui) отъ можь-тѫ, нъ имамь жита-та (celui) на търговеца ни. — Кой има рѫкавицѫ-тѫ ми? — Тоя слуга ѭ има. — Что има слуга-та ви? — Има дрьво-то (коренно) отъ градинѫ-тѫ си. — Има ли книгѫ-тѫ на оня человѣкъ? — Нѣма книгѫ-тѫ на оня человѣкъ, нъ на (celui) това дѣте. — Селянинъ-тъ тоя ли волъ има или оня? — Нѣма нито тоя нито оня, нъ има оня, кого-то има дѣте-то му. — Има ли тоя конь сѣно-то си или сѣно-то (celui) на магаре-то? — Нѣма нито свое-то нито сѣно-то (celui) на магаре-то. — Кой конь има селянинъ-тъ? — Има коня (celui) на съсѣда ви. — Ваше-то ли письмце имамь или негово-то? — Нѣмате нито мое-то нито негово-то, нъ имате письмце-то (celui) на пріятеля си. — Имате ли сѣно-то на тоя конь? —

Digitized by Google

Нѣмамь сѣно-то му, нъ подковж-тж му (son fer). — Има ли братъ ви письмце-то ми или свое-то? — Нѣма нито ваше-то нито свое-то, нъ има письмце-то (celui) на корабоначялника. — Има ли чюжденець-тъ птицж-тж ми или своѭ-тж? — Има птицж-тж на корабоначялника. — Имате ли дрьво-то отъ тжѭ градинж? — Нѣмамь го. — Гладни ле сте или сте жьдни? — Не сьмь нито гладенъ нито жьденъ, нъ ми ся спи.

Упражненіе 14-о.

Кораблениковъ-тъ тжѭ ли птицж има или онжѭ? — Нѣма тжѭ, нъ онжѭ. — Слуга-та ви тжѭ ли метлж има или онжѭ? — Има тжѭ, а не онжѭ. — Поварь-тъ ви това ли кокоше-пиле има или онова? — Нѣма нито това нито онова, нъ има кокоше-то пиле (celui) на съсѣда си. — Правдж ли имамь или кривдж? — Нѣмате нито правдж нито кривдж, нъ добро-то ви дѣте има кривдж. — Тоя ли ножь имамь или оня? — Нѣмате нито тоя нито оня. — Что имамь? — Нѣмате ничто добро. имате нѣчто лоше. — Имате ли ковчежеца, кого-то имамь? — Нѣмамь оня, кого-то имате. — Кой конь имате? — Имамь оня, кого-то има братъ ви. — Имате ли вино-то, кое-то има пріятель-тъ ми? — Нѣмамь онова. кое-то той има, нъ кое-то (celui que) вые имате. — Има ли пріятель-тъ ви оглядало-то, кое-то имате, или онова кое то имамь? — Нѣма нито онова кое-то имате, нито онова кое-то имамь, нъ има свое-то.

Упражненіе 15-о.

Кое врѣтище има селянинъ-тъ? — Има онова, кое-то има дѣте-то му. — Златный ли ви свѣщникъ имамь или сребрьный? — Нѣмате нито златный ми нито сребрьный ми свѣщникъ, нъ имате желѣзный (ми свѣщникъ). — Имате ли забунче-то ми или забунче-то (celui) на шивачя? — Нѣмамь нито ваше-то нито забунче-то (celui) на шивачя. — Кое забунче (lequel) имате? — Имамь онова, кое-то има пріятель-тъ ми. — Студено ли ви е или ви е топло? — Не ми е нито студено нито топло, нъ сьмь жьдинъ. — Пріятеля ви страхъ ли го е или го е срамъ? — Не го е нито страхъ нито срамъ, нъ му ся спи. — Кой има кривдж? — Пріятель-тъ ви има кривдж. — Има ли нѣкой дъждебранителя ми? — Никой го нѣма. — Срамува ли ся нѣкой? — Никой ся не срамува нъ пріятель-тъ ми е гладенъ. — Има ли корабоначялникъ-тъ кораба кой то имате, или оня кой-то имамь? — Нѣма нито оня кой-то имате, нито оня кой-то имамь. — Кой корабъ (lequel) има? — Има кораба (celui) на пріятеля си. — Правдж ли има или кривдж? — Нѣма нито правдж нито кривдж. — Французинъ-тъ има ли нѣчто добро или лоше? — Нѣма ничто добро нито лоше, нъ има нѣчто гыздаво. — Какво гыздаво има? — Има гыздаво-то кокоше пиле. — Има ли хубавый сухаръ? — Той го нѣма, нъ съсѣдъ-тъ му го има.

Digitized by Google

УРОКЪ ДЕВЯТЫЙ. NEUVIÈME LEÇON.

Склоненіе за множественно-то число на члена и въ два-та рода.

Прѣди съгласнѫ, гласна и h безгласенъ.

Множеств. число.	м.	ж.	Pluriel.	
Им.	ти,	ты.	Nom.	les.
Род.	—	—	Gen.	des.
Дат.	—	—	Dat.	aux.
Вин	ты,	ты.	Acc.	les.

За съставленіе на множественно-то число.

Правило. Множественно-то число става като ся прибави **S** въ края на имя-то, като:

Книгы-ты.	Les livres.
Добры-ты книгы.	Les bons livres.
На книгы-ты (род. пад.).	Des livres.
Тоягы-ты.	Les bâtons.
Добры-ты тоягы.	Les bons bâtons.
Съсѣди-ти.	Les voisins.
Пріятеліе-ти.	Les amis.
Добри-ти пріятеліе.	Les bons amis.
На пріятели-ты (род. падежъ).	Des amis.
На съсѣды-ты (род. падежъ).	Des voisins.

Забѣлѣжв. а). Отъ това правило ся исключвать:

Прьво. Имена, кои-то окончявать на s, x, z, кои-то не прибирать s като:

Чюрапи-ти.	Les bas.
Горы-ты.	Les bois.
Французе-ти.	Les français.
Англичянинъ-тъ, Англичяне-ти.	L'Anglais, les Anglais.
Носъ-тъ, носове-ти.	Le nez, les nez.

Второ. Имена, кои-то окончявать на двоегласны au, eu [1]) и нѣкой на ou прибирать x вмѣсто s [2]) като:

---

[1]) Освѣнь bleu (синь), кое-то прибира s вмѣсто x.

[2]) Отъ имена-та, кои-то окончявать на ou само слѣдуѭщи-ты прибирать x: le bijou (драгоцѣнность), le caillou (кремькъ, камьнче), le chou (зелка), le genou (колѣно), le hibou (кукумявка), le pou (въшка), le joujou (дѣтинска играчка), а всичкы-ты другы, кои-то окончявать на ou врьвять по обще-то правило като: le clou (гвоздь, пиронъ) les clous.

Digitized by Google

Шяпкы-ты.	Les chapeaux.
Птицы-ты,	Les oiseaux.
Мѣсто-то, мѣста-та.	Le lieu, les lieux.
Огънь-тъ, огневе-ти.	Le feu, les feux.
Драгоцѣнность-та (украшеніе обковано съ драгоцѣнны камьніе).	Le bijou, les bijoux.

Трете. Имена, кои-то окончявать на al [3]) и нѣкои на ail [4]) измѣнявать тыя окончянія на aux, като:

Коніе-ти.	Les chevaux.
Работа-та, трудъ-тъ, дѣло-то, работеніе-то, работы-ты.	Le travail, les travaux.

Забѣлѣжв. б). Въ съставленіе на множественно-то число на имена-та има и другы нѣкои исключенія, кои-то щемъ изложимъ постьпенно.

Кораби-ти.	Les bâtiments или bâtimens.

Забѣлѣжв. в). Спорядъ нѣкои грамматицы многосложны-ты имена, кои-то окончявать на nt отмѣтать t въ множественно-то число, а едносложны-ты го задрьжявать.

Ржкавицы-ты.	Les gants.
Книгы-ты ми.	Mes livres.
Книгы-ты ви.	Vos livres.
Имате ли малкы-ты ми ножеве?	Avez-vous mes petits couteaux.
Нѣмамь малкы-ты ви ножеве.	Je n'ai pas vos petits couteaux.
Нъ имамь голѣмы-ты ви ножеве.	Mais j'ai vos grands couteaux.

Един. число отъ мжж. родъ.		**Множ.** число отъ общій родъ.	
Мой-тъ	Mon.	Мои-ти	Mes.
Вашій	Votre.	Ваши-ти	Vos.
Неговый, нейный, свой-тъ	Son.	Негови-ти, нейны-ты, свои-ти	Ses.
Нашій	Notre.	Наши-ти	Nos.
Техный. нихный, свой-тъ	Leur.	Техни-ти, нихни-ти, свои-ти	Leurs.

---

3) Много имена отъ оныи. кои-то си окончявать на al прибирать s спорядъ обще-то правило. а особито слѣдуѭщи-ты: le bal (ликъ-тъ. бало-то). le carnaval (мясницы-ты), le regal (пиршество-то. угощеніе-то), le cal (надебелѣла. насѫръ-тъ), le pal (колъ-тъ). и нѣкои прилагателны, като: fatal (рочный несчастенъ), final (окончителенъ), naval (морскый), и пр.

4) Отъ имена-та, кои-то окончявать на ail само слѣдуѭщи-ты правять множественно-то си число на aux. le bail (откупъ), le corail (коралъ-тъ. мерджанъ-тъ). l'email (единъ видъ чрьвена боя — смалто). le soupirail (въздыхателно-то орѫдіе). le travail (работа-та), le vantail (крыло. канатъ отъ двоекрылны врата), а другы-ты, кои-то окончявать на ail слѣдвать обще-то правило, като; l'attirail (попѫтнина-та), le detail (подробность-та). l'evantail (вѣтрило — елпезе—), le gouvernail (кръмило-то—дюменъ-тъ), le portail (прѣддверіе-то на еднѫ коя да е црькваѫ), le serail (сарай). А ail (чесновъ лукъ) прави въ множественно-то число ails и aulx.

Digitized by Google

Забѣлѣжв. г). Горни-ты притяжателны мѣстоимѣнія намирать ся всякога безъ членъ, и ся турять като прилагателны при сѫществителны-ты.

Книгы-ты му или книгы-ты й.	Ses livres.
Книга-та ни, книгы-ты ни.	Notre livre, nos livres.
Книга-та имъ, книгы-ты имъ.	Leur livre, leurs livres.
Кои книгы?	Quels livres?
Кои?	Les quels?
Тыя или оныя книгы.	Ces livres.
Око-то, очи-ты.	L'oeil, les yeux.
Ножицы-ты.	Les ciseaux.
Кои коніе имате?	Quels chevaux avez-vous?
Имамь хубавы-ты коніе па добры-ты ви съсѣды.	J'ai les beaux chevaux de vos bons voisins.
Имамь ли малкы-ты му рѫкавицы?	Ai-je ses petits gants?
Нѣмате малкы-ты му рѫкавицы, нъ голѣмы-ты му шяпкы.	Vous n'avez pas ses petits gants, mais vous avez ses grands chapeaux.
Кои рѫкавицы имамь?	Quels gants ai-je?
Имате хубавы-ты рѫкавицы на братіе-то ви.	Vous avez les beaux gants de vos frères.
Имате ли голѣмы-ты чюкове на зидары-ты?	Avez-vous les grands marteaux des charpentiers?
Нѣмамь голѣмы-ты имъ чюкове, нъ голѣмы-ты имъ гвоздеи.	Je n'ai pas leurs grands marteaux, mais j'ai leurs grands clous.
Има ли братъ ви дрьвены-ты ми пушкы?	Votre frère a-t-il mes fusils de bois?
Нѣма дрьвены-ты ви пушкы.	Il n'a pas vos fusils de bois.
Кой има?	Les quels a-t-il?
Имате ли хубавы-ты дъждебранители на Французы-ты?	Avez-vous les beaux parapluies des Français?
Нѣмамь хубавы-ты имъ дъждебранители, нъ хубавы-ты имъ тоягы.	Je n'ai pas leurs beaux parapluies, mais j'ai leurs beaux bâtons.
Волове-ти.	Les boeufs.
Магарета-та.	Les ânes.
На градины-ты ми (род. пад.).	De mes jardins.
На дѫбравы-ты ви (род. пад.).	De vos bois.
Имате ли дрьвеса-та отъ градины-ты ми?	Avez-vous les arbres de mes jardins?
Нѣмамь дрьваса-та отъ градины-ты ви.	Je n'ai pas les arbres de vos jardins.
На (или отъ) хубавы-ты ми градины (род. пад.).	De mes beaux jardins.
Отъ (или на) гыздавы-ты ми кони (род. пад.).	De mes jolis chevaux.
Имате ли кожены-ты ми посталы?	Avez-vous mes souliers de cuir?

Digitized by Google

Нѣмамь кожены-ты ви посталы, нъ сукнены-ты ви дрехы.	Je n'ai pas vos souliers de cuir, mais j'ai vos habits de drap.
Хлѣбъ-тъ, хлѣбове-ти.	Le pain, les pains.

Упражненіе 16-о.

Имате ли ржкавицы-ты? — Ей (тжй), Господине, имамь ржкавицы-ты. — Имате ли ржкавицы-ты ми? — Не, Господине, нѣмамь ржкавицы-ты ви? — Имамь ли оглядало-то ви? — Имате оглядало-то ми. — Имамь ли хубавы-ты ви книгоносницы? — Нѣмате хубавы-ты ми книгоносницы. — Каквы книгоносницы имамь? — Имате хубавы-ты книгоносницы на пріятели-ты си. — Чюжденецъ-тъ има ли добры-ты ни пищовы? — Чюжденецъ-тъ нѣма добры-ты ни пищовы, нъ добры-ты корабы. — Кой има хубавы-ты ни коніе? — Никой нѣма хубавы-ты ни кони, нъ нѣкой има хубавы-ты ни волове. — Има ли съсѣдъ-тъ ви дрьвеса-та отъ градины-ты ви. — Нѣма дрьвеса-та отъ градины-ты ми, нъ има хубавы-ты ви драгоцѣнности. — Имате ли сѣно-то на кони-ты? — Нѣмамь сѣно-то имъ, нъ имамь подковы-ты имъ. — Корабленикъ-тъ ви има ли хубавы-ты ми златны пѣтелкы? — Нѣма хубавы-ты ви златны петелкы, нъ има хубавы-ты ви златны нишкы (концы). — Какво има корабленикъ-тъ? — Има хубавы-ты си корабы. — Тоягы-ты ли ми има или ржкавицы-ты? Нѣма нито тоягы-ты ви нито, ржкавицы-ты ви. — Кой има добры-ты забунчета на шивачя? — Никой нѣма забунчета-та му, нъ нѣкой има сребрьны-тѣ му петелкы. — Дѣте-то на Французина има ли добры-ты ми дъждебранители? — Нѣма добры-ты ви дъждебранители, нъ добры-ты ви ножицы. — Сапожникъ-тъ има ли кожены-ты ми посталы? — Има кожены-ты ви посталы. — Какво има корабоначялникъ-тъ? — Има добры-ты си кораблениці.

Упражненіе 17-о.

Кои посталы има корабленикъ-тъ? — Има хубавы-ты посталы на корабоначялника си. — Французинъ-тъ кои градины има? — Има градины-ты на Англичянина. — Кои слугы има Англичянинъ-тъ? — Има слугы-ты на Французина. — Что има дѣте-то? — Има хубавы-ты си птицы. — Кои постелкы има корабленикъ-тъ? — Хубавы-ты постелкы на корабоначялника си. — Что има търговецъ-тъ? — Има хубавы-ты магарета. — Пироны-ты (гвоздеи-ты) ли ни има или чюкове-ты ни? — Нѣма нито пироны-ты ни, нито чюкове-ты ни, нъ има хубавы-ты ни хлѣбове. — Има ли зидаръ-тъ желѣзны-ты си чюкове? — Нѣма желѣзны-ты си чюкове, нъ желѣзни-ты си пироны. — Кои сухары има хлѣбарь-тъ? — Има сухары-ты на пріятели-ты си. — Има ли пріятель-тъ ни хубавы-ты ни оловницы? — Нѣма хубавы-ты ни оловницы. — Кои има? — Има малкы-ты оловницы на търговцы-ты си. — Кои метлы има слуга-та ви? — Има метлы-ты на добры-ты си търговцы. — Има ли пріятель-тъ ви малкы-ты ножеве на търговцы-ты ни? — Нѣма малкы-ты имъ ножеве, нъ златны-ты имъ свѣщницы. — Тыя ли драгоцѣнности имате? — Нѣмамь тыя драгоцѣнности, нъ имамь сребрьны-ты ножеве. — Человѣкъ-тъ това ли письмце има или онова? — Нѣма нито това нито онова. — Вашьж-тж ли книгж има или на пріятеля ви? — Нѣма нито моѭ-тж нито на

Digitized by Google

(celui) пріятеля ми, има своѭ-тѫ. — Братъ ви има ли вино-то, кое-то имамь, или онова кое-то имате? — Нѣма нито онова кое-то имамь, нито онова кое-то имате? — Кое вино има? — Има вино-то (celui) на търговцы-ты си. — Имате ли врѣтище-то, кое-то има слуга-та ми? Нѣмамь врѣтище-то, кое-то има слуга-та ви. — Имате ли кокоше-то пиле, кое-то има поваръ-тъ ми, или онова кое-то селянинъ-тъ? — Нѣмамь нито онова кое-то селянинъ-тъ, нито онова кое-то нма поваръ-тъ ви? — Студено ли е на селянина или му е топло? — Не му е нито студено нито топло.

УРОКЪ ДЕСЯТЫЙ. DIXIÉME LEÇON.

Онія.

Мои-ты ли книгы имате или оныя (книгы) на человѣцы-ты (хорскы-ты)?
Нѣмамь ваши-ты, имамь оныя (книгы) на человѣцы-ты (людскы-ты).

Ceux.

Avez-vous mes livres ou ceux des hommes?
Je n'ai pas les vôtres, j'ai ceux des hommes.

Онія, кои-то.

Имате ли книгы-ты, кои-то имамь?
Имамь оныя, кои-то имате.
Англичянинъ-тъ има ли ножеве-ты, кои-то имате или оныя, които имамь?
Нѣма нито оныя, кои-то имате, нито оныя, кои-то имамь.
Кои ножеве има?
Има свои-ты.

Ceux que.

Avez-vous les livres que j'ai?
J'ai ceux que vous avez.
L'Anglais a-t-il les couteaux que vous avez, ou ceux que j'ai?
Il n'a ni ceux que vous avez, ni ceux que j'ai.
Quels couteaux a-t-il?
Il a les siens.

Единственно число.

Мой-тъ.	Le mien.
Вашій.	Le vôtre.
Неговый, нейный, свой-тъ,	Le sien.
Нашій.	Le nôtre.
Тѣхный, нихный, свой-тъ.	Le leur.

Множественно число.

Мои-ти.	Les miens.
Ваши-ти.	Les vôtres.
Нѣгови-ти, нейны-ты, свои-ти.	Les siens.
Наши-ти.	Les notres.
Тѣхни-ти, нихни-ти, свои-ти.	Les leurs.

Забьлѣжв. а) Горны-ты притяжателны мѣстоимѣнія сѫ еднаквы съ прѣминалы-ты, не са турять обаче никога при сѫществителны имена като опрѣдѣленіе, нъ ся полагать самичкы.

Digitized by Google

Тыя книгы.	Ces livres-ci.
Оныя книгы.	Ces livres-là.
Тыя ли книгы имате или оныя?	Avez-vous ces livres-ci ou ceux-là?

Забѣлѣжв. б). Мѣстоимѣнія-та се, cet, ces, иджть всякога като прилагателны при имена-та. (Виждь Ур. 8 и 9.)

Нѣмамь нито това нито онова, Нѣмамь нито тыя нито оныя.	Je n'ai ni ceux-ci ni ceux-là.
Тія.	**Ceux-ci.** (множ. на celui-ci).
Онія.	**Ceux-là** (множ. на celui-là).
Тыя ли имамь или оныя?	Ai-je ceux-ci ou ceux-là?
Имате тыя, нѣмате оныя.	Vous avez ceux-ci, vous n'avez pas ceux-là.
На Французы-ты ли оглядала-та имамь или на Англичяны-ты?	Ai-je les miroirs des Français ou ceux des Anglais?
Нѣмате нито тыя нито оныя. Нѣмате нито едны-ты нито другы-ты.	Vous n'avez ni ceux-ci ni ceux-là.
Човѣкъ-тъ тыя ли драгоцѣнности има или оныя?	L'homme a-t-il ces bijoux-ci ou ceux-là.
Има тыя, а не оныя.	Il a ceux-ci, mais il n'a pas ceux-là.
Свои-ты ли пушкы имате или мои-ты.	Avez-vous vos fusils ou les miens?
Нѣмамь нито ваши-ты, нито свои-ты, нъ на добры-ты ни пріяели.	Je n'ai ni les vôtres ni les miens, mais j'ai ceux de nos bons amie.

Упражненіе 18-о.

Тыя ли письмца имате или оныя? — Нѣмамь нито тыя, нито оныя. — На Французы-ты ли коніе-ты имате или на (ceux) Англичяны-ты? — Имамь на (ceux) Французы-ты, а не на (ceux) Англичяны-ты. — Кои воловс имате? — Имамь на (ceux) чюжденцы-ты. — Имате ли ковчежцы-ты, кои-то имамь? — Нѣмамь оныя, кои-то имате вые, нъ оныя кои-то има братъ ви. — Братъ ви ваши-ты ли сухары има или мои-ты? — Нѣма нито ваши-ты нито мои-ты. — Кои сухары има? — Има свои-ты. — Пріятель-тъ ви кои кони има? — Има оныя кои-то имамь. — Пріятель-тъ ви мои-ты ли книгы има или свои-ты? — Нѣма нито ваши-ты, нито свои-ты, нъ има на (ceux) корабоначялника. — Ваши-ты ли забунчета имамь или на (ceux) шивачи-ты? — Нѣмате ни едны-ты ни другы-ты. — Имамь ли магарета-та ни? — Нѣмате наши-ты, нъ на (ceux) съсѣды-ты ни. — Имате ли птицы-ты на корабленицы-ты? — Нѣмамь птицы-ты имъ, нъ хубавы-ты имъ тоягы. — Кои драгоцѣнности има дѣте-то ви? — Има свои-ты. — Свои-ты ли посталы имамь или на (ceux) сапожницы-ты? — Нѣмате тѣхны-ты.

Digitized by Google

Упражненіе 19-о.

Кожь хартіѫ има человѣкъ-тъ? — Има можь-тѫ. — Има ли кахвего ни? — Нѣма (не е у него). — Наши-ты ли дрехы имате или на (ceux) чюжденцы-ты? — Нѣмамь ваши-ты, нъ нихны-ты. — Зидаръ-тъ ви наши-ты ли чюкове има или на (ceux) приятели-ты ни? — Нѣма нито наши-ты нито на (ceux) пріятели-ты ни. — Кои пироны има? — Има добры-ты си желѣзны пироны. — Има ли нѣкой корабы-ты на Англияны-ты? — Никой нѣма Англичянскы-ты (ceux), нъ нѣкой има Французскы-ты (ceux). — Кой има кокоши-ты пилета на поваря? — Никой нѣма кокоши-ты му пилета, нъ нѣкой има масло-то му. — Кой има сыреніе-то му? — Дѣте-то му го има. — Кой има пушкѫ-тѫ ми? — Корабленикъ-тъ ѭ има. — Имамь ли врѣтище-то на оня селянинъ? — Нѣмате врѣтище-то му, нъ жита-та му. — Кои пушкы има Англичянинъ-тъ? — Има оныя кои-то имате. — Кои дъждебранители има Французинъ-тъ? — Има оныя, кои-то има пріятель-тъ му. — Има ли книгы-ты ни? — Нѣма книгы-ты ни, нъ има дъждебранители-ты ни. — Гладно ли е дѣте-то на търговеца? — Не е гладно нъ е жьдно. — Има ли постелкы-ты ни? — Нѣма наши-ты, нъ има оныя, кои-то има съсѣдъ-тъ му. — Студено ли е на пріятеля ви или му е топло? — Не му е нито студено нито топло? — Страхъ ли го е? — Не го е страхъ. — Не го е страхъ, нъ го е срамъ. — Има ли момъкъ-тъ петелкы-ты на шивачи-ты? — Нѣма гы. — Има ли метлы-ты на слугы-ты ни? — Нѣма метлы-ты имъ, нъ има сапуны-ты имъ. — Кои оловницы има? — Има оловницы-ты (ceux) на стары-ты си търговцы. — Имате ли нѣчто добро или лоше? — Нѣмамь ничто добро, нито лоше, нъ имамь нѣчто хубаво. — Какво хубаво имате? — Имамь хубаво-то говяждо мясо на повары-ты ни. — Нѣмате ли хубаво-то имъ овче мясо? — Не, Господине, нѣмамь го.

УРОКЪ ЕДИНАДЕСЯТЫЙ. ONZIÈME LEÇON.

Гребенъ-тъ.	Le peigne.
Чяшя-та.	Le verre.
Имате ли малкы-ты ми гребени?	Avez-vous mes petits peignes?
Имамь гы.	Je les ai.

Нихъ, гы, тѣхъ. — Les.

Има ли хубавы-ты ми чяши?	A-t-il mes beaux verres.
Има гы.	Il les a.
Имамь ли гы?	Les ai-je?
Имате гы.	Vous les avez.
Нѣмате гы.	Vous ne les avez pas.
Има ли чловѣкъ-тъ хубавы-ты ми пищовы?	L'homme a-t-il mes beaux pistolets.
Нѣма гы.	Il ne les a pas.
Има ли гы дѣте-то?	Le garçon les a-t-il?

Digitized by Google

Чловѣци-ти гы имѫть.	Les hommes les ont.
Имѫть ли гы чловѣци-ти?	Les hommes les ont-ils?

Тіи, они.	**Ils** (лично мѣстоимѣніе, кое-то ся полага за да покаже трете-то лице отъ множ. ч.).
Имѫть гы.	Ils les ont.
Нѣмѫть гы.	Ils ne les ont pas.
Кой гы има?	Qui les a.
Германци-ти, (Нѣмци-ти).	Les Allemands.
Турци-ти.	Les Turcs.
Германци-ти гы имѫть.	Les Allemands les ont.
Италіянци-ти.	Les Italiens.
Испанци-ти.	Les Espagnols.
Българи-ти.	Les Bulgares.

Склоненіе на имена отъ мѫж. родъ. съ раздѣлителенъ членъ.

Един. число.			**Множ. число.**		
Им.	du vin,	вино.	Nom.	des vins,	вина.
Род.	de vin,	на или отъ вино.	Gén.	de vins,	на или отъ вина.
Дат.	à du vin,	на вино.	Dat.	à des vins,	на вина.
Вин.	du vin,	вино.	Acc.	des vins,	вина.

Забьлѣжв. а) Тамо, гдѣ-то мы въ неопрѣдѣлително количество употрѣбляваме имена безъ членъ, Французи-ти употрѣблявать родителны-ты падежи отъ членове-ты, и гы наричять Раздѣлителни Членове (articles partitifs).

Имате ли вино?	Avez-vous du vin.?
Имамь вино.	J'ai du vin.
Хлѣбъ.	Du pain.
Масло.	Du beurre.
Млѣко.	Du lait.
Книгы.	Des livres.
Петелкы.	Des boutons.
Ножеве.	Des couteaux.
Чловѣци, чловѣкы.	Des hommes.
Пары.	De l'argent (всякога един. число.).
Пріятеліе, ли.	Des amis.
Има ли тоя чловѣкъ сукно?	Cet homme a-t-il du drap?
Има сукно.	Il a du drap.
Има ли книгы?	A-t-il des livres.
Има книгы.	Il a des livres.
Имате ли пары?	Avez-vous de l'argent?
Имамь пары.	J'ai de l'argent.

Не.	**Ne pas de** (въ отрицаніе).
Нѣмамь вино.	Je n'ai pas de vin.
Нѣма пары.	Il n'a pas d'argent.

Digitized by Google

Нѣмате книгы.	Vous n'avez pas de livres.
Нѣмѫть пріятели.	Ils n'ont pas d'amis.

Раздѣлителенъ членъ.

Прѣди прилагателно, и въ отрицаніе отъ общій родъ и число.

Им.	de.
Род.	de.
Дат.	à de.
Вин.	de.
Добро вино.	De bon vin.
Лоше сыреніе.	De mauvais fromage.
Изрядно вино.	D'excellent vin.
Изрядно кахве.	D'excellent café.
Добры книгы.	De bons livres.
Гыздавы чяши.	De jolis verres.
Старо вино.	Du vin vieux.
Имате ли добро масло?	Avez-vous de bon beurre.
Нѣмамь добро масло, нъ изрядно сыреніе.	Je n'ai pas de bon beurre, mais d'excellent fromage.
Има ли тоя чловѣкъ добры книгы?	Cet homme a-t-il de bons livres?
Нѣма добры книгы.	Il n'a pas de bons livres.
Има ли търговецъ-тъ хубавы рѫкавицы?	Le marchand a-t-il de beaux gants?
Нѣма хубавы рѫкавицы, нъ има гыздавы драгоцѣнности.	Il n'a pas de beaux gants, mais il a de jolis bijoux.
Какво има хлѣбаръ-тъ?	Le boulanger qu' a-t-il?
Има изряденъ хлѣбъ.	Il a d'excellent pain.
Живописець-тъ (Зографъ-тъ).	Le peintre.
Образъ-тъ, изображеніе-то, живописьта (картина-та).	Le tableau.
Вѫглища.	Du charbon (въ един. числ. всякога).

Упражненіе 20-о.

Имате ли хубавы-ты ми чяши? — Имамь гы. — Имате ли хубавы-ты кони на Англичяны-ты? — Нѣмамь гы. — Кои тоягы имате? — Имамь тоягы-ты (ceux) на чюжденцы-ты. — Кой има малкы-ты гребени? — Дѣтца-та ми гы имѫть. — Кои ножеви имате? — Имамь ножеве-ты (ceux) на пріятели-ты ви. — Имамь ли добры-ты ви пушкы? — Вы гы нѣмате, нъ пріятеліе-ти ви гы имѫть. — Имате ли хубавы-ты ми пищовы, или пищовы-ты (ceux) на братіе-то ми? — Нѣмамь нито ваши-ты, нито пищовы-ты (ceux) на братіе-то ви, нъ свои-ты. — Кои корабы имѫть Германци-ти? — Германци-ти нѣмѫть корабы — Имѫть ли шивачіе-ти хубавы-ты ви постелкы? — Нѣмѫть гы. — Имѫть ли гы повари-ти. — Имѫть гы. — Има ли корабоначялникъ-тъ хубавы-ты ни книгы? — Нѣма гы. — Имамь ли гы? — Имате гы. — Нѣмате гы. — Има ли гы Италіянець-тъ? — Има гы. — Имѫть ли Турци-ти

Digitized by Google

хубавы-ты ни пищовы? — Имѫть гы. — Имѫть ли гы Испанци-ти? — Имѫть гы. — Има ли Германецъ-тъ хубавы-ты дъждебранители на Испанцы-ты? — Имѧ гы. — Има ли гы? — Да, Господине, има гы. — Има ли Италіянецъ-тъ гыздавы-ты ни рѫкавицы? — Нѣма гы. — Кой гы има? Турчинъ-тъ гы има. Има ли шивачь-тъ забунчета-та ни, или забунчета-та (ceux) на пріятели-ты ни? — Нѣма нито тыя нито оныя. — Кои дрехы има? — Има оныя, кои-то имѫть Турци-ти. — Кои кучета имате? — Имамь оныя, кои-то имѫть съсѣди-ти ми.

Упражненіе 21-о.

Имате ли дрьва? — Имамь дрьва (du bois). — Има ли братъ ви сапунъ? — Нѣма сапунъ. — Имамь ли овче мясо? — Нѣмате овче, нъ говяждо. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви пары? — Имѫть пары. — Имѫть ли млѣко? — Нѣмѫть млѣко, нъ имѫть изрядно масло. — Имамь ли дрьва? — Нѣмате дрьва, нъ имате вѫглища (du charbon). — Има ли тръговецъ-тъ сукно? — Нѣма сукно, нъ хубавы чюрапы. — Имѫть ли Англичяне-ты сребро? — Нѣмѫть сребро, нъ изрядно желѣзо. — Имате ли добро кахве? — Нѣмамь добро кахве, нъ изрядно вино. — Има ли тръговецъ-тъ добры книгы? — Има добры книгы. — Има ли момъкъ-тъ млѣко? — Нѣма млѣко, нъ изряднѫ чоколатѫ. — Имѫть ли Французи-ти добры рѫкавицы? — Имѫть изрядны рѫкавицы. — Имать ли птицы? — Нѣмѫть птицы, нъ имѫть хубавы драгоцѣнности. — Кой има хубавы-ты ножицы на Англичяны-ты? — Пріятеліе-ти имъ гы имѫть. — Кой има добры-ты сухары на хлѣбары-ты? — Корабленици-ти на корабоначялника гы имѫть. — Что имѫть Италіянци-ти? — Имѫть хубавы-ты животписи (картины). — Что имѫть Испанци-ти? — Имать хубавы магарета. — Что имѫть Германци-ти. — Имать добры жита.

Упражненіе 22-о.

Имате ли пріятели? — Имамь пріятели. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви огънь? — Имать огънь. — Имѫть ли сапожници-ти добры посталы? — Нѣмать добры посталы, нъ изряднѫ кожѭ. — Имѫть ли шивачіе-ти добры забунчета? — Нѣмѫть добры забунчета, нъ добро сукно. — Има ли живописець-тъ дъждебранители? — Нѣма дъждебранители, нъ има хубавы образы (картины). — Има ли образы-ты на Французы-ты или образы-ты (ceux) на Италіянцы-ты? — Нѣма нито тыя нито оныя. — Кои има? — Има образы-ты (ceux) на добры-ты си пріятели. — Имѫть ли Русси-ти (les Russes) нѣчто добро? — Имѫть нѣчто добро. — Какво добро имѫть? — Имѫть добры волове. — Има ли нѣкой малкы-ты ми гребени? — Никой ги нѣма. — Кой има хубавы-ты кокоши пилета на селянина? — Повари-ти ви гы имѫть. — Какво имѫть хлѣбари-ти? — Имѫть изряденъ хлѣбъ. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви ветхо вино? — Нѣмѫть ветхо вино, нъ добро млѣко. — Има ли нѣкой златны-ты свѣщницы? — Никой гы нѣма.

Digitized by Google

УРОКЪ ДВАНАДЕСЯТЫЙ. DOUZIÈME LEÇON.

Отъ него, отъ неѭ, отъ нихъ. **En** (туря си всякога прѣди глагола).

Имате ли вино?	Avez-vous du vin?
Имамь (отъ него).	J'en ai.
Имате ли хлѣбъ?	Avez-vous du pain?
Нѣмамь (отъ него).	Je n'en ai pas.
Имате ли добро вино?	Avez-vous du bon vin?
Имамь добро.	J'en ai de bon.
Имамь ли добро сукно?	Ai-je de bon drap?
Нѣмате добро.	Vous n'en avez pas de bon.

Забѣлѣжв. а) Това едносложно мѣстоимѣніе en много ся употрѣбява отъ французы-ты; то е равносилно съ родителенъ или творителенъ (ablatif) падежъ отъ третелично-то мѣстоимѣніе отъ всякакъвъ родъ и число; туря ся за одушевлены и неодушевлены прѣдмѣты, кои-то ся подразумѣвать.

Има ли тръговець-тъ шекеръ?	Le marchand a-t-il du sucre?
Има шекеръ.	Il a du sucre.
Има (отъ него).	Il en a.
Нѣма.	Il n'en a pas.
Има ли добъръ шекеръ?	A-t-il de bon sucre?
Има добъръ.	Il en a de bon.
Нѣма добъръ.	Il n'en a pas de bon.
Имамь ли соль?	Ai-je du sel?
Имате соль.	Vous avez du sel?
Нѣмате соль.	Vous n'avez pas du sel.
Имате.	Vous en avez.
Нѣмате.	Vous n'en avez pas.
Имате ли посталы?	Avez-vous des souliers?
Имамь посталы.	J'ai des souliers.
Нѣмамь посталы.	Je n'ai pas de souliers.
Имамь.	J'en ai.
Нѣмамь.	Je n'en ai pas.
Има ли чловѣкъ-тъ добры кони?	L'homme a-t-il de bons chevaux?
Има добры.	Il en a de bons.
Нѣма добры.	Il n'en a pas de bons.
Има ли гыздавы ножеѥ?	A-t-il de jolis couteaux?
Има гыздавы.	Il en a de jolis.
Нѣма гыздавы.	Il n'en a pas de jolis.
Има ли пары?	A-t-il de l'argent?
Има.	Il en a.
Нѣма.	Il n'en a pas.

Digitized by Google

Шяпкы-ты.	Les chapeaux.
Птицы-ты,	Les oiseaux.
Мѣсто-то, мѣста-та.	Le lieu, les lieux.
Огънь-тъ, огневе-ти.	Le feu, les feux.
Драгоцѣнность-та (украшеніе обковано съ драгоцѣнны камьніе).	Le bijou, les bijoux.

Трете. Имена, кои-то окончявать на al [3]) и нѣкои на ail [4]) измѣнявать тыя окончянія на aux, като:

Коніе-ти.	Les chevaux.
Работа-та, трудъ-тъ, дѣло-то, работеніе-то, работы-ты.	Le travail, les travaux.

Забѣлѣжв. б). Въ съставленіе на множественно-то число на имена-та има и другы нѣкои исключенія, кои-то щемъ изложимъ постьпенно.

Кораби-ти.	Les bâtiments или bâtimens.

Забѣлѣжв. в). Спорядъ нѣкои грамматицы многосложны-ты имена, кои-то окончявать на nt отмѣтать t въ множественно-то число, а едносложны-ты го задрьжявать.

Ржкавицы-ты.	Les gants.
Книгы-ты ми.	Mes livres.
Книгы-ты ви.	Vos livres.
Имате ли малкы-ты ми ножеве?	Avez-vous mes petits couteaux.
Нѣмамь малкы-ты ви ножеве.	Je n'ai pas vos petits couteaux.
Нъ имамь голѣмы-ты ви ножеве.	Mais j'ai vos grands couteaux.

Един. число отъ мжж. родъ.		**Множ.** число отъ общій родъ.	
Мой-тъ	Mon.	Мои-ти	Mes.
Вашій	Votre.	Ваши-ти	Vos.
Неговый, нейный, свой-тъ	Son.	Негови-ти, нейны-ты, свои-ти	Ses.
Нашій	Notre.	Наши-ти	Nos.
Техный. нихный, свой-тъ	Leur.	Техни-ти, нихни-ти, свои-ти	Leurs.

---

3) Много имена отъ оныи. кои-то си окончявать на al прибирать s спорядъ обще-то правило. а особито слѣдужщи-ты: le bal (ликъ-тъ. бало-то). le carnaval (мясницы-ты), le regal (пиршество-то, угощеніе-то), le cal (надебелѣла. пасжръ-тъ), le pal (колъ-тъ). и нѣкои прилагателны, като: fatal (рочный несчастенъ), final (окончителенъ), naval (морскый), и пр.

4) Отъ имена-та, кои-то окончявать на ail само слѣдужщи-ты правять множественно-то си число на aux. le bail (откупъ), le corail (коралъ-тъ. мерджанъ-тъ). l'email (единъ видъ чрьвена боя — смалто). le soupirail (въздыхателно-то орждіе), le travail (работа-та), le vantail (крыло. канатъ отъ двоекрылны врата), а другы-ты, кои-то окончявать на ail слѣдвать обще-то правило, като; l'attirail (попжтнина-та), le detail (подробность-та). l'evantail (вѣтрило — елпезе—), le gouvernail (кръмило-то—дюменъ-тъ), le portail (прѣддверіе-то на едиж коя да е црьквж), le serail (сарай). А ail (чесновъ лукъ) прави въ множественно-то число ails и aulx.

Digitized by Google

Забѣлѣжв. г). Горни-ты притяжятелны мѣстоимѣнія намирать ся всякога безъ членъ, и ся турять като прилагателны при сѫществителны-ты.

Книгы-ты му или книгы-ты й.	Ses livres.
Книга-та ни, книгы-ты ни.	Notre livre, nos livres.
Книга-та имъ, книгы-ты имъ.	Leur livre, leurs livres.
Кои книгы?	Quels livres?
Кои?	Les quels?
Тыя или оныя книгы.	Ces livres.
Око-то, очи-ты.	L'oeil, les yeux.
Ножицы-ты.	Les ciseaux.
Кои коніе имате?	Quels chevaux avez-vous?
Имамь хубавы-ты коніе на добры-ты ви съсѣды.	J'ai les beaux chevaux de vos bons voisins.
Имамь ли малкы-ты му рѫкавицы?	Ai-je ses petits gants?
Нѣмате малкы-ты му рѫкавицы, нъ голѣмы-ты му шяпкы.	Vous n'avez pas ses petits gants, mais vous avez ses grands chapeaux.
Кои рѫкавицы имамь?	Quels gants ai-je?
Имате хсбавы-ты рѫкавицы на братіе-то ви.	Vous avez les beaux gants de vos frères.
Имате ли голѣмы-ты чюкове на зидары-ты?	Avez-vous les grands marteaux des charpentiers?
Нѣмамь голѣмы-ты имъ чюкове, нъ голѣмы-ты имъ гвоздеи.	Je n'ai pas leurs grands marteaux, mais j'ai leurs grands clous.
Има ли братъ ви дрьвены-ты ми пушкы?	Votre frère a-t-il mes fusils de bois?
Нѣма дрьвены-ты ви пушкы.	Il n'a pas vos fusils de bois.
Кой има?	Les quels a-t-il?
Имате ли хубавы-ты дъждебранители на Французы-ты?	Avez-vous les beaux parapluies des Français?
Нѣмамь хубавы-ты имъ дъждебранители, нъ хубавы-ты имъ тоягы.	Je n'ai pas leurs beaux parapluies, mais j'ai leurs beaux bâtons.
Волове-ти.	Les boeufs.
Магарета-та.	Les ânes.
На градины-ты ми (род. пад.).	De mes jardins.
На джбравы-ты ви (род. пад.).	De vos bois.
Имате ли дрьвеса-та отъ градины-ты ми?	Avez-vous les arbres de mes jardins?
Нѣмамь дрьваса-та отъ градины-ты ви.	Je n'ai pas les arbres de vos jardins.
На (или отъ) хубавы-ты ми градины (род. пад.).	De mes beaux jardins.
Отъ (или на) гыздавы-ты ми кони (род. пад.).	De mes jolis chevaux.
Имате ли кожены-ты ми посталы?	Avez-vous mes souliers de cuir?

Digitized by Google

Нѣмамь кожены-ты ви посталы, нъ сукнены-ты ви дрехы.	Je n'ai pas vos souliers de cuir, mais j'ai vos habits de drap.
Хлѣбъ-тъ, хлѣбове-ти.	Le pain, les pains.

Упражненіе 16-о.

Имате ли ржкавицы-ты? — Ей (тжй), Господине, имамь ржкавицы-ты. — Имате ли ржкавицы-ты ми? — Не, Господине, нѣмамь ржкавицы-ты ви? — Имамь ли оглядало-то ви? — Имате оглядало-то ми. — Имамь ли хубавы-ты ви книгоносницы? — Нѣмате хубавы-ты ми книгоносницы. — Каквы книгоносницы имамь? — Имате хубавы-ты книгоносницы на пріятели-ты си. — Чюжденецъ-тъ има ли добры-ты ни пищовы? — Чюжденецъ-тъ нѣма добры-ты ни пищовы, нъ добры-ты корабы. — Кой има хубавы-ты ни коніе? — Никой нѣма хубавы-ты ни кони, нъ нѣкой има хубавы-ты ни волове. — Има ли съсѣдъ-тъ ви дрьвеса-та отъ градины-ты ви. — Нѣма дрьвеса-та отъ градины-ты ми, нъ има хубавы-ты ви драгоцѣнности. — Имате ли сѣно-то на кони-ты? — Нѣмамь сѣно-то имъ, нъ имамь подковы-ты имъ. — Корабленикъ-тъ ви има ли хубавы-ты ми златны пѣтелкы? — Нѣма хубавы-ты ви златны петелкы, нъ има хубавы-ты ви златны нишкы (концы). — Какво има корабленикъ-тъ? — Има хубавы-ты си корабы. — Тоягы-ты ли ми има или ржкавицы-ты? Нѣма нито тоягы-ты ви нито, ржкавицы-ты ви. — Кой има добры-ты забунчета на шивачя? — Никой нѣма забунчета-та му, нъ нѣкой има сребрьны-тѣ му петелкы. — Дѣте-то на Французина има ли добры-ты ми дъждебранители? — Нѣма добры-ты ви дъждебранители, нъ добры-ты ви ножицы. — Сапожникъ-тъ има ли кожены-ты ми посталы? — Има кожены-ты ви посталы. — Какво има корабоначялникъ-тъ? — Има добры-ты си кораблениці.

Упражненіе 17-о.

Кои посталы има корабленикъ-тъ? — Има хубавы-ты посталы на корабоначялника си. — Французинъ-тъ кои градины има? — Има градины-ты на Англичянина. — Кои слугы има Англичянинъ-тъ? — Има слугы-ты на Французина. — Что има дѣте-то? — Има хубавы-ты си птицы. — Кои постелкы има корабленикъ-тъ? — Хубавы-ты постелкы на корабоначялника си. — Что има търговецъ-тъ? — Има хубавы-ты магарета. — Пироны-ты (гвоздеи-ты) ли ни има или чюкове-ты ни? — Нѣма нито пироны-ты ни, нито чюкове-ты ни, нъ има хубавы-ты ни хлѣбове. — Има ли зидаръ-тъ желѣзны-ты си чюкове? — Нѣма желѣзны-ты си чюкове, нъ желѣзни-ты си пироны. — Кои сухары има хлѣбарь-тъ? — Има сухары-ты на пріятели-ты си. — Има ли пріятель-тъ ни хубавы-ты ни оловницы? — Нѣма хубавы-ты ни оловницы. — Кои има? — Има малкы-ты оловницы на търговцы-ты си. — Кои метлы има слуга-та ви? — Има метлы-ты на добры-ты си търговцы. — Има ли пріятель-тъ ви малкы-ты ножеве на търговцы-ты ни? — Нѣма малкы-ты имъ ножеве, нъ златны-ты имъ свѣщницы. — Тыя ли драгоцѣнности имате? — Нѣмамь тыя драгоцѣнности, нъ имамь сребрьны-ты ножеве. — Человѣкъ-тъ това ли письмце има или онова? — Нѣма нито това нито онова. — Вашьтж ли книгж има или на пріятеля ви? — Нѣма нито мож-тж нито на

Digitized by Google

(celui) пріятеля ми, има своѭ-тѫ. — Братъ ви има ли вино-то, кое-то имамь, или онова кое-то имате? — Нѣма нито онова кое-то имамь, нито онова кое-то имате? — Кое вино има? — Има вино-то (celui) на търговцы-ты си. — Имате ли врѣтище-то, кое-то има слуга-та ми? Нѣмамь врѣтище-то, кое-то има слуга-та ви. — Имате ли кокоше-то пиле, кое-то има поваръ-тъ ми, или онова кое-то селянинъ-тъ? — Нѣмамь нито онова кое-то селянинъ-тъ, нито онова кое-то нма поваръ-тъ ви? — Студено ли е на селянина или му е топло? — Не му е нито студено нито топло.

УРОКЪ ДЕСЯТЫЙ. DIXIÉME LEÇON.

Онія.

Мои-ты ли книгы имате или оныя (книгы) на человѣцы-ты (хорскы-ты)?
Нѣмамь ваши-ты, имамь оныя (книгы) на человѣцы-ты (людскы-ты).

Ceux.

Avez-vous mes livres ou ceux des hommes?
Je n'ai pas les vôtres, j'ai ceux des hommes.

Онія, кои-то.

Имате ли книгы-ты, кои-то имамь?
Имамь оныя, кои-то имате.
Англичанинъ-тъ има ли ножеве-ты, кои-то имате или оныя, които имамь?
Нѣма нито оныя, кои-то имате, нито оныя, кои-то имамь.
Кои ножеве има?
Има свои-ты.

Ceux que.

Avez-vous les livres que j'ai?
J'ai ceux que vous avez.
L'Anglais a-t-il les couteaux que vous avez, ou ceux que j'ai?
Il n'a ni ceux que vous avez, ni ceux que j'ai.
Quels couteaux a-t-il?
Il a les siens.

Единственно число.

Мой-тъ.	Le mien.
Вашій.	Le vôtre.
Неговый, нейный, свой-тъ,	Le sien.
Нашій.	Le nôtre.
Тѣхный, нихный, свой-тъ.	Le leur.

Множественно число.

Мои-ти.	Les miens.
Ваши-ти.	Les vôtres.
Нѣгови-ти, нейны-ты, свои-ти.	Les siens.
Наши-ти.	Les notres.
Тѣхни-ти, нихни-ти, свои-ти.	Les leurs.

Забѣлѣжв. а) Горны-ты притяжателны мѣстоимѣнія сѫ еднаквы съ прѣминалы-ты, не са турять обаче никога при сѫществителны имена като опрѣдѣленіе, нъ ся полагать самичкы.

Digitized by Google

Тыя книгы.	Ces livres-ci.
Оныя книгы.	Ces livres-là.
Тыя ли книгы имате или оныя?	Avez-vous ces livres-ci ou ceux

Забѣлѣжв. б). Мѣстоимѣнія-та се, cet, ces, иджть всякога като лагателны при имена-та. (Виждь Ур. 8 и 9.)

Нѣмамь нито това нито онова, Нѣмамь нито тыя нито оныя.	Je n'ai ni ceux-ci ni ceux-là.
Тія.	**Ceux-ci.** (множ. на celui-ci)
Онія.	**Ceux-là** (множ. на celui-là)
Тыя ли имамь или оныя?	Ai-je ceux-ci ou ceux-là?
Имате тыя, нѣмате оныя.	Vous avez ceux-ci, vous n'a pas ceux-là.
На Французы-ты ли оглядала-та имамь или на Англичяны-ты?	Ai-je les miroirs des Français ceux des Anglais?
Нѣмате нито тыя нито оныя. Нѣмате нито едны-ты нито другы-ты.	Vous n'avez ni ceux-ci ni ceux
Чловѣкъ-тъ тыя ли драгоцѣнности има или оныя?	L'homme a-t-il ces bijoux-ci ceux-là.
Има тыя, а не оныя.	Il a ceux-ci, mais il n'a pas ceux
Свои-ты ли пушкы имате или мои-ты.	Avez-vous vos fusils ou les mie
Нѣмамь нито ваши-ты, нито свои-ты, нъ на добры-ты ни пріяели.	Je n'ai ni les vôtres ni les mie mais j'ai ceux de nos b amie.

Упражненіе 18-о.

Тыя ли письмца имате или оныя? — Нѣмамь нито тыя, нито он — На Французы-ты ли коніе-ты имате или на (ceux) Англичяны-ты? Имамь на (ceux) Французы-ты, а не на (ceux) Англичяны-ты. — I воловс имате? — Имамь на (ceux) чюжденцы-ты. — Имате ли ковч цы-ты, кои-то имамь? — Нѣмамь оныя, кои-то имате вые, нъ оныя кои има братъ ви. — Братъ ви ваши-ты ли сухары има или мои-ты? Нѣма нито ваши-ты нито мои-ты. — Кои сухары има? — Има свои- — Пріятель-тъ ви кои кони има? — Има оныя кои-то имамь. — Пр тель-тъ ви мои-ты ли книгы има или свои-ты? — Нѣма нито ваши- нито свои-ты, нъ има на (ceux) корабоначялника. — Ваши-ты ли заб чета имамь или на (ceux) шивачи-ты? — Нѣмате ни едны-ты ни д гы-ты. — Имамь ли магарета-та ни? — Нѣмате наши-ты, нъ на (ceu съсѣды-ты ни. — Имате ли птицы-ты на корабленицы-ты? — Нѣма птицы-ты имъ, нъ хубавы-ты имъ тоягы. — Кои драгоцѣнности има те-то ви? — Има свои-ты. — Свои-ты ли посталы имамь или на (ceu сапожницы-ты? — Нѣмате тѣхны-ты.

Digitized by Google

Упражненіе 19-о.

Коѭ хартіѭ има человѣкъ-тъ? — Има моѭ-тѫ. — Има ли кахвето ни? — Нѣма (не е у него). — Наши-ты ли дрехы имате или на (ceux) чюжденцы-ты? — Нѣмамь ваши-ты, нъ нихны-ты. — Зидаръ-тъ ви наши-ты ли чюкове има или на (ceux) приятели-ты ни? — Нѣма нито наши-ты нито на (ceux) пріятели-ты ни. — Кои пироны има? — Има добры-ты си желѣзны пироны. — Има ли нѣкой корабы-ты на Англичяны-ты? — Никой нѣма Англичянскы-ты (ceux), нъ нѣкой има Французскы-ты (ceux). — Кой има кокоши-ты пилета на поваря? — Никой нѣма кокоши-ты му пилета, нъ нѣкой има масло-то му. — Кой има сыреніе-то му? — Дѣте-то му го има. — Кой има пушкѫ-тѫ ми? — Корабленикъ-тъ ѭ има. — Имамь ли врѣтище-то на оня селянинъ? — Нѣмате врѣтище-то му, нъ жита-та му. — Кои пушкы има Англичянинъ-тъ? — Има оныя кои-то имате. — Кои дъждебранители има Французинъ-тъ? — Има оныя, кои-то има пріятель-тъ му. — Има ли книгы-ты ни? — Нѣма книгы-ты ни, нъ има дъждебранители-ты ни. — Гладно ли е дѣте-то на търговеца? — Не е гладно нъ е жѣдно. — Има ли постелкы-ты ни? — Нѣма наши-ты, нъ има оныя, кои-то има съсѣдъ-тъ му. — Студено ли е на пріятеля ви или му е топло? — Не му е нито студено нито топло? — Страхъ ли го е? — Не го е страхъ. — Не го е страхъ, нъ го е срамъ. — Има ли момъкъ-тъ петелкы-ты на шивачиты? — Нѣма гы. — Има ли метлы-ты на слугы-ты ни? — Нѣма метлы-ты имъ, нъ има сапуны-ты имъ. — Кои оловницы има? — Има оловницы-ты (ceux) на стары-ты си търговцы. — Имате ли нѣчто обро или лоше? — Нѣмамь ничто добро, нито лоше, нъ имамь нѣчто хубаво. — Какво хубаво имате? — Имамь хубаво-то говяждо мясо на повары-ты ни. — Нѣмате ли хубаво-то имъ овче мясо? — Не, Господине, нѣмамь го.

УРОКЪ ЕДИНАДЕСЯТЫЙ. ONZIÈME LEÇON.

Гребенъ-тъ.	Le peigne.
Чяшя-та.	Le verre.
Имате ли малкы-ты ми гребени?	Avez-vous mes petits peignes?
Имамь гы.	Je les ai.

Нихъ, гы, тѣхъ. — Les.

Има ли хубавы-ты ми чяши?	A-t-il mes beaux verres.
Има гы.	Il les a.
Имамь ли гы?	Les ai-je?
Имате гы.	Vous les avez.
Нѣмате гы.	Vous ne les avez pas.
Има ли чловѣкъ-тъ хубавы-ты ми пищовы?	L'homme a-t-il mes beaux pistolets.
Нѣма гы.	Il ne les a pas.
Има ли гы дѣте-то?	Le garçon les a-t-il?

Digitized by Google

Чловѣци-ти гы имѫть.	Les hommes les ont.
Имѫть ли гы чловѣци-ти?	Les hommes les ont-ils?

Тіи, они.

Ils (лично мѣстоимѣніе, кое-то ся полага за да покаже трете-то лице отъ множ. ч.).

Имѫть гы.	Ils les ont.
Нѣмѫть гы.	Ils ne les ont pas.
Кой гы има?	Qui les a.
Германци-ти, (Нѣмци-ти).	Les Allemands.
Турци-ти.	Les Turcs.
Германци-ти гы имѫть.	Les Allemands les ont.
Италіянци-ти.	Les Italiens.
Испанци-ти.	Les Espagnols.
Българи-ти.	Les Bulgares.

Склоненіе на имена отъ мѫж. родъ. съ раздѣлителенъ членъ.

Един. число.		Множ. число.	
Им. du vin,	вино.	Nom. des vins,	вина.
Род. de vin,	на или отъ вино.	Gén. de vins,	на или отъ вина.
Дат. à du vin,	на вино.	Dat. à des vins,	на вина.
Вин. du vin,	вино.	Acc. des vins,	вина.

Забѣлѣжв. а) Тамо, гдѣ-то мы въ неопрѣдѣлително количество употрѣбляваме имена безъ членъ, Французи-ти употрѣблявать родителны-ты падежи отъ членове-ты, и гы наричять Раздѣлителни Членове (articles partitifs).

Имате ли вино?	Avez-vous du vin.?
Имамь вино.	J'ai du vin.
Хлѣбъ.	Du pain.
Масло.	Du beurre.
Млѣко.	Du lait.
Книгы.	Des livres.
Петелкы.	Des boutons.
Ножеве.	Des couteaux.
Чловѣци, чловѣкы.	Des hommes.
Пары.	De l'argent (всякога един. число.).
Пріятеліе, ли.	Des amis.
Има ли тоя чловѣкъ сукно?	Cet homme a-t-il du drap?
Има сукно.	Il a du drap.
Има ли книгы?	A-t-il des livres.
Има книгы.	Il a des livres.
Имате ли пары?	Avez-vous de l'argent?
Имамь пары.	J'ai de l'argent.

Не.

Ne pas de (въ отрицаніе).

Нѣмамь вино.	Je n'ai pas de vin.
Нѣма пары.	Il n'a pas d'argent.

Digitized by Google

Нѣмате книгы.	Vous n'avez pas de livres.
Нѣмжть пріятели.	Ils n'ont pas d'amis.

Раздѣлителенъ членъ.

Прѣди прилагателно, и въ отрицаніе отъ общій родъ и число.

Им.	de.
Род.	de.
Дат.	à de.
Вин.	de.
Добро вино.	De bon vin.
Лоше сыреніе.	De mauvais fromage.
Изрядно вино.	D'excellent vin.
Изрядно кахве.	D'excellent café.
Добры книгы.	De bons livres.
Гыздавы чяши.	De jolis verres.
Старо вино.	Du vin vieux.
Имате ли добро масло?	Avez-vous de bon beurre.
Нѣмамь добро масло, нъ изрядно сыреніе.	Je n'ai pas de bon beurre, mais d'excellent fromage.
Има ли тоя чловѣкъ добры книгы?	Cet homme a-t-il de bons livres?
Нѣма добры книгы.	Il n'a pas de bons livres.
Има ли тръговецъ-тъ хубавы ржкавицы?	Le marchand a-t-il de beaux gants?
Нѣма хубавы ржкавицы, нъ има гыздавы драгоцѣнности.	Il n'a pas de beaux gants, mais il a de jolis bijoux.
Какво има хлѣбаръ-тъ?	Le boulanger qu' a-t-il?
Има изряденъ хлѣбъ.	Il a d'excellent pain.
Живописець-тъ (Зографъ-тъ).	Le peintre.
Образъ-тъ, изображеніе-то, живописьта (картина-та).	Le tableau.
Вжглища.	Du charbon (въ един. числ. всякога).

Упражненіе 20-о.

Имате ли хубавы-ты ми чяши? — Имамь гы. — Имате ли хубавы-ты кони на Англичяны-ты? — Нѣмамь гы. — Кои тоягы имате? — Имамь тоягы-ты (ceux) на чюжденцы-ты. — Кой има малкы-ты гребени? — Дѣтца-та ми гы имжть. — Кои ножеви имате? — Имамь ножеве-ты (ceux) на пріятели-ты ви. — Имамь ли добры-ты ви пушкы? — Вы гы нѣмате, нъ пріятеліе-ти ви гы имжть. — Имате ли хубавы-ты ми пищовы, или пищовы-ты (ceux) на братіе-то ми? — Нѣмамь нито ваши-ты, нито пищовы-ты (ceux) на братіе-то ви, нъ свои-ты. — Кои корабы имжть Германци-ти? — Германци-ти нѣмжть корабы — Имжть ли шивачіе-ти хубавы-ты ви постелкы? — Нѣмжть гы. — Имжть ли гы повари-ти. — Имжть гы. — Има ли корабоначяникъ-тъ хубавы-ты ни книгы? — Нѣма гы. — Имамь ли гы? — Имате гы. — Нѣмате гы. — Има ли гы Италіянець-тъ? — Има гы. — Имжть ли Турци-ти

Digitized by Google

хубавы-ты ни пищовы? — Имѫть гы. — Имѫть ли гы Испанци-ти? — Имѫть гы. — Има ли Германецъ-тъ хубавы-ты дъждебранители на Испанцы-ты? — Има гы. — Има ли гы? — Да, Господине, има гы. — Има ли Италіянець-тъ гыздавы-ты ни рѫкавицы? — Нѣма гы. — Кой гы има? Турчинъ-тъ гы има. Има ли шивачь-тъ забунчета-та ни, или забунчета-та (ceux) на пріятели-ты ни? — Нѣма нито тыя нито оныя. — Кои дрехы има? — Има оныя, кои-то имѫть Турци-ти. — Кои кучета имате? — Имамь оныя, кои-то имѫть съсѣди-ти ми.

Упражненіе 21-о.

Имате ли дрьва? — Имамь дрьва (du boir). — Има ли братъ ви сапунъ? — Нѣма сапунъ. — Имамь ли овче мясо? — Нѣмате овче, нъ говяждо. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви пары? — Имѫть пары. — Имѫть ли млѣко? — Нѣмѫть млѣко, нъ имѫть изрядно масло. — Имамь ли дрьва? — Нѣмате дрьва, нъ имате вѫглища (du charbon). — Има ли тръговецъ-тъ сукно? — Нѣма сукно, нъ хубавы чюрапы. — Имѫть ли Англичяне-ты сребро? — Нѣмѫть сребро, нъ изрядно желѣзо. — Имате ли добро кахве? — Нѣмамь добро кахве, нъ изрядно вино. — Има ли тръговецъ-тъ добры книгы? — Има добры книгы. — Има ли момъкъ-тъ млѣко? — Нѣма млѣко, нъ изряднѫ чоколатѫ. — Имѫть ли Французи-ти добры рѫкавицы? — Имѫть изрядны рѫкавицы. — Имать ли птицы? — Нѣмѫть птицы, нъ имѫть хубавы драгоцѣнности. — Кой има хубавы-ты ножицы на Англичяны-ты? — Пріятеліе-ти имъ гы имѫть. — Кой има добры-ты сухары на хлѣбары-ты? — Корабленици-ти на корабоначялника гы имѫть. — Что имѫть Италіянци-ти? — Имѫть хубавы-ты животписи (картины). — Что имѫть Испанци-ти? — Имать хубавы магарета. — Что имѫть Германци-ти. — Имать добры жита.

Упражненіе 22-о.

Имате ли пріятели? — Имамь пріятели. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви огънь? — Имать огънь. — Имѫть ли сапожници-ти добры посталы? — Нѣмать добры посталы, нъ изряднѫ кожѭ. — Имѫть ли шивачіе-ти добры забунчета? — Нѣмѫть добры забунчета, нъ добро сукно. — Има ли живописець-тъ дъждебранители? — Нѣма дъждебранители, нъ има хубавы образы (картины). — Има ли образы-ты на Французы-ты или образы-ты (ceux) на Италіянцы-ты? — Нѣма нито тыя нито оныя. — Кои има? — Има образы-ты (ceux) на добры-ты си пріятели. — Имѫть ли Русси-ти (les Russes) нѣчто добро? — Имѫть нѣчто добро. — Какво добро имѫть? — Имѫть добры волове. — Има ли нѣкой малкы-ты ми гребени? — Никой ги нѣма. — Кой има хубавы-ты кокоши пилета на селянина? — Повари-ти ви гы имѫть. — Какво имѫть хлѣбари-ти? — Имѫть изряденъ хлѣбъ. — Имѫть ли пріятеліе-ти ви ветхо вино? — Нѣмѫть ветхо вино, нъ добро млѣко. — Има ли нѣкой златны-ты свѣщницы? — Никой гы нѣма.

Digitized by Google

УРОКЪ ДВАНАДЕСЯТЫЙ. DOUZIÈME LEÇON.

Отъ него, отъ неѭ, отъ нихъ. En (туря си всякога прѣди глагола).

Имате ли вино?	Avez-vous du vin?
Имамь (отъ него).	J'en ai.
Имате ли хлѣбъ?	Avez-vous du pain?
Нѣмамь (отъ него).	Je n'en ai pas.
Имате ли добро вино?	Avez-vous du bon vin?
Имамь добро.	J'en ai de bon.
Имамь ли добро сукно?	Ai-je de bon drap?
Нѣмате добро.	Vous n'en avez pas de bon.

Забѣлѣжв. а) Това едносложно мѣстоимѣніе en много ся употрѣбява отъ французы-ты; то е равносилно съ родителенъ или творителенъ (ablatif) падежь отъ третелично-то мѣстоимѣніе отъ всякакъвъ родъ и число; туря ся за одушевлены и неодушевлены прѣдмѣты, кои-то ся подразумѣвать.

Има ли тръговець-тъ шекеръ?	Le marchand a-t-il du sucre?
Има шекеръ.	Il a du sucre.
Има (отъ него).	Il en a.
Нѣма.	Il n'en a pas.
Има ли добъръ шекеръ?	A-t-il de bon sucre?
Има добъръ.	Il en a de bon.
Нѣма добъръ.	Il n'en a pas de bon.
Имамь ли соль?	Ai-je du sel?
Имате соль.	Vous avez du sel?
Нѣмате соль.	Vous n'avez pas du sel.
Имате.	Vous en avez.
Нѣмате.	Vous n'en avez pas.
Имате ли посталы?	Avez-vous des souliers?
Имамь посталы.	J'ai des souliers.
Нѣмамь посталы.	Je n'ai pas de souliers.
Имамь.	J'en ai.
Нѣмамь.	Je n'en ai pas.
Има ли чловѣкъ-тъ добры кони?	L'homme a-t-il de bons chevaux?
Има добры.	Il en a de bons.
Нѣма добры.	Il n'en a pas de bons.
Има ли гыздавы ножеве?	A-t-il de jolis couteaux?
Има гыздавы.	Il en a de jolis.
Нѣма гыздавы.	Il n'en a pas de jolis.
Има ли пары?	A-t-il de l'argent?
Има.	Il en a.
Нѣма.	Il n'en a pas.

Digitized by Google

Имѫть ли пріятеліе-ти ни добро масло?	Nos amis ont-ils de bons beurre?
Имѫть добро.	Ils en ont de bon.
Нѣмѫть добро.	Ils n'en ont pas de bon.
Добры ли книгы имате или лоши?	Avez-vous de bons ou de mauvais livres?
Имамь добры.	J'en ai de bons.
Добрѫ ли хартіѭ имате или лошѭ?	Avez-vous de bon ou de mauvais papier?
Имамь добрѫ.	J'en ai de bon.
Кой има лоше вино?	Qui a de mauvais vin?
Тръговець-тъ ни има.	Notre marchand en a.
Какъвъ хлѣбъ има хлѣбаръ-тъ?	Quel pain le boulanger a-t-il?
Има добъръ.	Il en a de bon.
Каквы посталы има сапожникъ-тъ?	Quels souliers le cordonnier a-t-il?
Има добры.	Il en a de bons.
Шяпкаръ-тъ.	Le chapelier.
Дрьводѣлець-тъ, столаръ-тъ (дурамаджій-тъ).	Le menuisier.

Склоненіе на числително-то прилагателно.

Единъ.

Им.	единъ, или нѣкой.	Nom.	un.
Род.	на единъ, или на нѣкого.	Gén.	d'un.
Дат.	едному, или нѣкому,	Dat.	à un.
Вин.	едного, или нѣкого.	Acc.	un.

Забѣлѣжв. б) За неопрѣдѣленъ прѣдмѣтъ французи-ти употрѣбявать числително-то un, единъ, кое-то е равносилно и съ неопрѣдѣлително-то мѣстоимѣніе нѣкой и нѣкое, като:

Нѣкой конь, единъ конь, конь.	Un cheval.
Имате ли книгѫ?	Avez-vous un livre?
Имамь книгѫ, или еднѫ книгѫ.	J'ai un livre.
Имате ли чяшѭ, или нѣкоѭ чяшѭ?	Avez-vous un verre?
Нѣмамь чяшѭ.	Je n'ai pas un verre.
Имамь еднѫ.	J'en ai un.
Имате ли добъръ конь?	Avez-vous un bon cheval?
Имамь добъръ конь.	J'en ai un bon cheval.
Имамь единъ добъръ.	J'en ai un bon.
Имамь два добры.	J'en ai deux bons.
Имамь два добры коня.	J'ai deux bons chevaux.
Имамь три добры.	J'ai trois bons.
Имамь ли пушкѫ?	Ai-je un fusil?
Имате пушкѫ.	Vous avez un fusil.
Имате еднѫ.	Vous en avez un.
Имате еднѫ добрѫ.	Vous avez un bon.

Digitized by Google

Имате двѣ добры.	Vous en avez deux bons.
Има ли братъ ви пріятель?	Votre frère a-t-il un ami?
Има единъ пріятель.	Il a un ami.
Има единъ.	Il en a un.
Има единъ добъръ.	Il en a un bon.
Има двама добры.	Il en a deux bons.
Има трима добры.	Il en a trois bons.
Четырма.	Quatre.
Пятима.	Cinq.
Има ли пріятель-тъ ви хубавъ ножь?	Votre ami a-t-il un beau couteau?
Има единъ.	Il en a un.
Нѣма.	Il n'en a pas.
Има два.	Il en a deux.
Има три.	Il en a trois.
Има четыре.	Il en a quatre.
Имате ли пять добры кони?	Avez-vous cinq bons chevaux?
Имамь шесть.	J'en ai six.
Имамь шесть добры и седъмь лоши.	J'en ai six bons et sept mauvais.
Кой има хубавъ дъждебранитель?	Qui a un beau parapluie?
Търговець-тъ има единъ.	Le marchand en a un.

Упражненіе 23-о.

Имате ли соль? — Имамь. — Имате ли кахве? — Нѣмамь. — Имате ли жита? — Имамь. — Имате ли добро сукно? — Нѣмамь добро сукно, нъ имамь добрѫ хартіѭ. — Имамь ли добъръ шекеръ? — Нѣмате добъръ. — Има ли человѣкъ-тъ добъръ медъ? — Има. — Има ли лоше сыреніе? — Нѣма. — Има ли Американець-тъ (l'Americain) пары? — Има. — Имѫть ли Французи-ти сыреніе? — Нѣмать. — Имѫть ли Англичяне-ти добро млѣко? — Нѣмѫть добро млѣко, нъ имѫть изрядно масло. — Кой има добъръ сапунъ? — Търговець-тъ има. — Кой има добъръ хлѣбъ? — Хлѣбаръ-тъ има. — Има ли чюжденець-тъ дрьва? — Има. — Има ли вѫглища? — Нѣма. — Какъвъ оризъ имате? — Имамь добъръ. — Какво сѣно има конь-тъ? — Има добро. — Каквѫ кожѭ има сапожникъ-тъ? — Има изрядна. — Имате ли драгоцѣнности? — Нѣмамь. — Кой има драгоцѣнности? — Търговець-тъ има. — Имамь ли постелы? — Имате постелы. — Имамь ли шяпкы? — Нѣмате шяпкы. — Има ли пріятель-тъ ви гыздавы ножеве? — Има гыздавы. — Има ли добры волове? — Нѣма добры. — Имѫть ли Италіянци-ти хубавы кони? — Нѣмать хубавы. — Кой има хубавы магарета? — Испанци-ти имѫть.

Упражненіе 24-о.

Има ли корабоначялникъ-тъ дробы корабленницы? — Има добры. — Имѫть ли корабленици-ти добры постелкы? — Нѣмѫть добры. — Кой има добры сухары? — Хлѣбаръ-тъ на добрый ни съсѣдъ има. — Има ли хлѣбъ? — Нѣма. — Кой има хубавы украйницы? — Французи-ти имѫть. — Кой има изрядны желѣзны пироны? — Зидаръ-тъ има. — Има ли чюкове? — Има. — Каквы чюкове има? — Има желѣзны. —

Digitized by Google

Какво има братъ ви? — Нѣма ничто. — Зима ли му е? — Не му е нито зима нито топло. — Страхъ ли го е? — Не го е страхъ. — Срамъ ли го е? — Не го е срамъ. — Какво има? — Гладенъ е. — Кой има хубавы образы? — Италіянци-ти имѫть. — Имѫть ли живописци-ти хубавы градины? — Имѫть хубавы. — Има ли шяпкарь-тъ добры или лоши шяпкы? — Има добры. — Има ли дрьводѣлець-тъ добры или лоши дрьвета? — Има добры. — Кой има хубавы книгоносницы? — Дѣтца-та на съсѣды-ты ни имѫть. — Имѫть ли птицы? — Нѣмѫть. — Имате ли чоколатѫ? — Нѣмамь. — Кой има? — Слуга-та ми има. — Има ли слуга-та ви метлы? — Нѣма. — Кой има? — Слугы-ты на съсѣда ми имѫть.

Упражненіе 25-о.

Имате ли оловникъ? — Имамь единъ. — Има ли дѣте-то ви добрѫ книгѫ? — Има добрѫ. — Има ли Германець-тъ добъръ корабъ? — Нѣма. — Има ли шивачь-тъ добрѫ дрехѫ? — Има еднѫ добрѫ. — Има двѣ добры. — Има три добры. — Кой има хубавы посталы? — Сапожникъ-тъ ни има. — Има ли корабоначялникъ-тъ хубаво куче? — Има двѣ. — Имѫть ли пріятеліе-ти ни два хубавы коня? — Имѫть четыре. — Момъ-къ-тъ добъръ ли пищовъ има или лошь? — Нѣма добъръ. — Има лошь. — Имате ли затыкалкѫ? — Нѣмамь. — Има ли пріятель-тъ ви отты-книзатыкалкѫ? — Има двѣ. — Имамь ли пріятель? — Имате единъ добъръ. — Имате двама добры пріятели. — Имате трима добры. — Братъ ви има четырма добры. — Има ли зидаръ-тъ желѣзенъ пиронъ? — Има шесть желѣзны пироны. — Има шесть добры и седъмь лоши. — Кой има добро говяждо мясо? — Поваръ-тъ ми има. — Кой има пять добры коня? — Съсѣдъ-тъ ни има. — Има ли селянинъ-тъ жита? — Има. — Има ли пушкы? — Нѣма. — Кой има добры пріятели? — Турци-ти имѫть. — Имѫте ли пары? — Нѣмамы. — Кой има пары-ты ви? — Пріятеліе-ти ни гы имѫть. — Жьдни ли сѫ пріятеліе-ти имъ? — Не сѫ жьдни, нъ сѫ гладни. — Има ли зидаръ-тъ хлѣбъ. — Нѣма. — Има ли слуга-та ви добрѫ метлѫ? — Има еднѫ. — Тѫѭ ли метлѫ има или онѫѭ? — Нѣма нито тѫѭ нито онѫѭ. — Коѭ метлѫ има? — Има онѫѭ коѭ-то има слуга-та ви. — Тыя ли вретища имѫть селяне-ти или оныя? — Нѣмать нито тыя нито оныя. — Кои вретища имѫть? — Имѫть свои-ты. — Имате ли добъръ слугѫ? — Имамь добъръ. — Кой има добъръ ковчежець? — Братъ ми има единъ. — Коженъ ли ковчежець има или дрьвенъ? — Има дрьвенъ.

УРОКЪ ТРИНАДЕСЯТЫЙ. — TREIZIÈME LEÇON.

Колко, колцина.	**Combien de?** (прѣди сѫществ. [1])
Колко хлѣбъ?	Combien de pain?
Колко пары?	Combien d'argent?

[1]) Кога-то Combien означява колцина? отговоръ-тъ му става съ количественны-ты числителны.

Digitized by Google

Колко ножове?	Combien de couteaux?
Колцина чловѣци?	Combien d'hommes?
Колцина пріятеліе?	Combien d'amis?

Ничто друго освѣнь / **Не — освѣнь само**	**Ne — que.**
Нѣмамь освѣнь единъ само пріятель. / Само единъ пріятель имамь.	Je n'ai qu'un ami.
Нѣмамь освѣнь едного само / Имамъ само единъ.	Je n'en ai qu'un.
Имамь само еднѫ добрѫ пушкѫ.	Je n'ai qu'un bon fusil.
Имамь само еднѫ добрѫ.	Je n'en ai qu'un bon.
Колко кони има братъ ви?	Combien de chevaux, votre frère a-t-il?
Има само единъ.	Il n'en a qu'un.
Има само два добры.	Il n'en a que deux bons.

Много, мнозина.	**Beaucoup de** (прѣди имя).
Много хлѣбъ.	Beaucoup de pain.
Много хлѣбъ добъръ.	Beaucoup de bon pain.
Мнозина чловѣци.	Beaucoup d'hommes.
Имате ли много пары?	Avez-vous beaucoup d'argent?
Имамь много.	J'en ai beaucoup.
Имате ли много вино добро?	Avez-vous beaucoup de bon vin?
Имамь много.	J'en ai beaucoup.

(Тврьдѣ) много.	**Trop de** (прѣди сѫществ.).
Имате (тврьдѣ) много вино.	Vous avez trop de vin.
Имѫть (тврьдѣ) много книгы.	Ils ont trop de livres.

Доволно, доста.	**Assez de** (прѣди имя).
Доста пары.	Assez d'argent.
Доста ножеве.	Assez de couteaux.

Малко, малцина.	**Peu de** (прѣди имя). / **Un peu de** (прѣди имя).
Почти не, тако-рѣчи не.	**Ne guère** (pas beaucoup, прѣди имя).
Тако-рѣчи нѣмамь пары.	Je n'ai guère d'argent.

Забѣлѣжв. Отъ горни-ты примѣры става явно, че когато нарѣчія-та Combien, beaucoup, assez, peu, un peu, ne guère, имѫть слѣдъ себе нѣкое сѫществително, то зима прѣдлогъ de.

Мѫжество, смѣлость, срьдце.	Du coeur (du courage).
Тако-рѣчи не сте юнакъ / Тако-рѣчи нѣмате срьдце	Vous n'avez guère de coeur.
Тако-рѣчи нѣмате пріятели.	Vous n'avez guère d'amis.
Тако-рѣчи нѣмамы пріятели.	Nous n'avons guère d'amis.

Digitized by Google

Имамы ли?	Avons-nous?
Имамы.	Nous avons.
Нѣмамы.	Nous n'avons pas.
Пиперъ.	Du poivre.
Оцетъ.	Du vinaigre.
Имамы ли оцетъ?	Avons-nous de vinaigre?
Имамы.	Nous en avons.
Нѣмамы.	Nous n'en avons pas.
Имате ли много пары?	Avez-vous beaucoup d'argent?
Тако-рѣчи нѣмамь.	Je n'en ai guère.
Тако-рѣчи нѣмате.	Vous n'en avez guère.
Тако-рѣчи нѣма.	Il n'en a guère.
Тако-рѣчи нѣмамы.	Nous n'en avons guère.
Имате ли доста вино?	Avez-vous assez de vin?
Имамь малко но (е) доста.	Je n'en ai guère, mais assez.
Осъмь.	Huit.
Девять.	Neuf.
Десять.	Dix.
И.	**Et.**

Упражненіе 26-о.

Колцина пріятели имате? — Имамь двама добры пріятеля. — Осъмь ли добры ковчежцы имате? — Имамь девять. — Три ли метлы има слуга-та ви? — Има само еднѫ добрѫ. — Корабоначялникъ-тъ два ли добры кораба има? — Има само единъ. — Колко чюкове има зидаръ тъ? — Има само два добры. — Колко посталы има сапожникъ-тъ? — Има десять. — Момькъ-тъ девять ли добры книгы има? — Има само пять. — Имате ли много хлѣбъ? — Имамь много. — Колко пушкы има братъ ви? — Има само четыре. — Имѫтъ ли Испанци-ти много пары? — Тако-рѣчи нѣмѫть. — Има ли съсѣдъ-тъ ви много кахве? — Тако-рѣчи нѣма. — Има ли чюжденець-тъ много жита? — Има много. — Какво има Американець-тъ? — Има много шекеръ. — Какво има Руссець-тъ? — Има много соль. — Има ли селянинъ-тъ много оризъ? — Нѣма. — Има ли добро сыреніе? — Тако-рѣчи нѣма. — Что имамы? — Имамы много хлѣбъ, много вино и много книгы. — Имамы ли много пары? — Имамы малко, нъ (сѫ) доста. — Имате ли много братія? — Нѣмамь освѣнь единъ. — Имѫть ли Французи-ти много пріятели? — Тако-рѣчи нѣмѫть. — Има ли съсѣдъ-тъ ви много сѣно? — Има доста. — Има ли Италіянець-тъ много сыреніе? — Има много. — Тоя человѣкъ има ли срьце? — Нѣма. — Има ли дѣте-то на живописеца оловницы? — Има.

Упражненіе 27-о.

Имате ли много хартіѭ? — Тако-рѣчи нѣмамь. — Има ли поваръ тъ ви много говяждо мясо? — Тако-рѣчи нѣма говяждо мясо, нъ има много овче. — Колко волове има Германець-тъ? — Има осъмь. — Колко кони има? — Има само четыре. — Кой има много сухары? — Кораблеици-ти ни имѫть много. — Имамы ли много письмца? — Тако рѣчи

Digitized by Google

нѣмамы. — Колко письмца имамы? — Имамы само три хубавы. — Имате ли (тврьдѣ) много сыреніе? — Нѣмамъ доста. — Кой има много медъ? — Селяне-ти имѫть много. — Имѫть ли много рѫкавицы? — Нѣмѫть. — Има ли поваръ-тъ доста масло? — Нѣма доста. — Има ли доста оцетъ? — Има доста. — Имате ли много сапунъ? — Тако-рѣчи нѣмамъ — Има ли тръговець-тъ много сукно? — Има много. — Кой има много хартіѭ? — Съсѣдъ-тъ ни има много. — Има ли шивачь-тъ ни много петелкы? — Има много. — Има ли живописець-тъ много градины? — Нѣма много. — Колко градины има? — Има само двѣ. — Колко ножеве има Германець тъ? — Има три. — Има ли главатаръ-тъ хубавы кони? — Има хубавы кони, нъ братъ му нѣма. — Имамы ли драгоцѣнности? — Имамы много. — Каквы драгоцѣнности имамы? — Имамы златны драгоцѣнности. — Каквы свѣщницы имѫть пріятеліе-ти ни? — Имѫть сребрьны свѣщницы. — Имѫть ли златотканы ленты? — Имѫть.

Упражненіе 28-о.

Има ли юноша-та гыздавы тоягы? — Нѣма гыздавы тоягы, нъ хубавы птицы. — Каквы кокоши-пилета има поваръ-тъ ви? — Има хубавы кокоши-пилета. — Колко има? — Има шесть. — Има ли шяпкаръ-тъ шяпкы? — Има много. — Има ли зидаръ-тъ много дрьвета? — Нѣма много, има обаче доста (mais assez). — Французскы-ты ли кони имамы или нѣмскы-ты? — Нѣмамы нито тыя (едны-ты) нито оныя (другы-ты). — Кои кони имамы? — Имамы свои-ты. — Има ли Турчинъ-тъ малкы-ты ми гребены? — Нѣма гы. — Кой гы има? — Дѣте-то ти гы има. — Имѫть ли пріятеліе-ти ни много шекеръ? — Имѫть малко шекеръ, нъ много медъ. — Кой има оглядала-та ни? — Италіянци-ти гы имѫть. — Тѫѭ ли книгоносницѫ има Англичянинъ-тъ или онѫѭ? — Нѣма нито тѫѭ нито онѫѭ. — Има ли постелкы-ты кои-то имамы? — Нѣма оныя кои-то имамы, нъ оныя кои-то имѫть пріятеліе-ти му. — Срамъ ли го е? — Не го е срамъ, нъ го е страхъ.

УРОКЪ ЧЕТЫРЕНАДЕСЯТЫЙ.

Нѣкои книгы, или едны книгы.
Имате ли нѣкои книгы?

Нѣкои, едны нѣколко.

Имамь (отъ тѣхъ) нѣкои.
Имате нѣкои.
Има нѣкои.
Имамь само нѣкои книгы.
Имате само нѣкои книгы.
Има само нѣколко солдіи.
Имамь само нѣколко.
Имате само нѣколко.

QUATORZIÈME LEÇON.

Quelques livres.
Avez-vous quelque livres?

Quelques-uns (безъ сѫществ.).

J'en ai quelques-uns.
Vous en avez quelques-uns.
Il en a quelques-uns.
Je n'ai que quelques livres.
Vous n'avez que quelques livres.
Il n'a que quelques sous.
Je n'en ai que quelques-uns.
Vous n'avez que quelques-uns.

Digitized by Google

Има само нѣколко.	Il n'en a que quelques-uns.
Солдія (а), множ. солдіи.	Un sou. Plur. des sous.
Франга (б). множ. франгы.	Un franc. Plur. des francs.
Скуда (в), множ. скуды.	Un écu. Plur. des écus.

Другъ.	**Autre.**
Друга солдія.	Un autre sou.
Другы скуды.	D'autres écus.
Имате ли другъ конь?	Avez-vous un autre cheval?
Имамь единъ другъ.	J'en ai un autre.
Не — другъ конъ.	Ne — pas d'autre cheval?
Нѣмамь другъ конь.	Je n'ai pas d'autre cheval.
Нѣмамь другъ.	Je n'en ai pas d'autre.
Имате ли другы кони?	Avez-vous d'autres chevaux?
Имамь другы.	J'en ai d'autres.
Нѣмамь другы.	Je n'en ai pas d'autres.
Мышца-та, ржка-та.	Le bras.
Срьдце-то.	Le coeur.
Мѣсяць-тъ.	Le mois.
Твореніе-то, списаніе-то, съчиненіе-то.	L'ouvrage.
Свитъкъ-тъ (томъ-тъ).	Le volume.
Кой день е отъ мѣсяца?	Quel jour du mois est-ce?
Колко имамы отъ мѣсяца?	Quel jour du mois avons-nous?
Прьвый е.	C'est le premier.
Имамы прьвый.	Nous avons le premier.
Вторый е.	C'est le deux.
Имамы вторый.	Nous avons le deux.
Третій е.	C'est le trois.
Имамы третій или три.	Nous avons le trois.

Забѣлѣжв. а. За мѣсячны-ты дни Французи-ти употрѣблявать количествены числителны; казвать обаче le premier за прьвый день на мѣсяца.

Единадесятый е.	C'est le onze (а не l'onze).
Имамы единадесятый или единадесять.	Nous avons le onze.
Кой свитъкъ имате?	Quel velume avez-vous?
Имамь четврьтый.	J'ai le quatrième.

Забѣлѣжв. б. Порядочны-ты числителны съставлявать ся отъ количественны-ты като имъ ся прибави окончяніе-то ième, а на оныя кои-то окончявать на *е* изоставять е-то, освѣнь premier и second, кое-то ся казва и deuxième. А unième и deuxième употрѣбявать ся въ сложны-ты числа, въ кои-то немогжть да ся турять premier и second, като:

Единств.	*Множеств.*	*Единств.*	*Множеств.*
Прьвый,	прьви-ти.	Le premier.	les premiers.
Вторый,	втори-ти.	Le deuxième,	les deuxièmes.

а) Мѣденъ французскый пятакъ. б) Французскы сребрянникъ (монета.) в) Талеръ или три франгы.

Digitized by Google

Вторый	втори-ти	Le second,	les seconds.
Третій,	трети-ти.	Le troisième.	les troisièmes.
Четврьтый,	четврьти-ти.	Le quatrième,	les quatrièmes.
Пятый,	пяти-ти.	Le cinquième.	les cinquièmes.
Шестый,	шести-ти.	Le sixième.	les sixièmes.
Седмый,	седми-ти.	Le septième.	les septièmes.
Осмый,	осми-ти.	Le huitième.	les huitièmes.
Девятый,	девяти-ти.	Le neuvième.	les neuvièmes.
Десятый,	десяти-ти.	Le dixième,	les dixièmes.
Единадесятый,	единадесяти-ти.	Le onzième.	les onzièmes.
Двадесять и прьвый.	двадесять и прьвити.	Le vingt et unième.	les vingt et unièmes.
Двадесять и второрый.	двадесять и вторити.	Le vingt deuxième.	les vingt deuxièmes.
Тридесятый.	тридесяти-ти.	Le trentième.	les trentièmes a).

Прьвѫ-тѫ ли книгѫ имате или второрѫ-тѫ. — Avez-vous le premier ou le deuxieme (или le second) livre?

Имамь прьвѫ-тѫ. — J'ai le premier.

Кой свитъкъ имате? — Quel volume avez-vous?

Имамь третій и четврьтый. — J'ai troisième et le quatrième.

Имамь пятый. — J'ai le cinquième.

Упражненіе 29-о.

Имате ли много ножеве? — Имамь нѣколко. — Имате ли много оловницы? — Имамь само нѣколко (нѣкой другъ). — Има ли пріятельть на живописеца много оглядала. — Има само нѣколко. — Има ли дѣте-то ви нѣколко солдіи (нѣкоѭ солдіѭ)? — Има нѣколко. — Имате ли нѣколко франгы? — Имамы нѣколко. — Колко франгы имате? — Имамь десять. — Колко солдіи има Испанець-тъ? — Нѣма много, нѣма освѣнь пять. — Кой има хубавы-ты чяши на Италіянцы-ты? — Мы гы имамы. — Имѫть ли Англичяны-ты много корабы? — Имѫть много. — Имѫть ли Италіянци-ти много кони? — Нѣмѫть много кони, нъ много магарета. — Какво имѫть Нѣмци-ти? — Имѫть много скуды. — Колко скуды имѫть? — Имѫть единадесять. — На Англичяны-ты ли (англичяскы-ты ли) кони-ты имамы или на Германцы-ты (или нѣмскы-ты?) — Нѣмамы нито тыя (нѣмскы-ты) нито оныя (англичянскы-ты). — Имамы ли дъждебрани-тели-ты на Испанцы-ты? — Мы гы нѣмамы, нъ Американци-ти гы имѫть. — Имате ли много масло? — Имамь малко, нъ е доста. — Имѫть ли кораблепици-ти постелкы-ты, кои-то имамы? — Нѣмѫть оныя кои-то имамы, нъ оныя кои-то има корабоначялникъ-тъ имъ. — Има ли Французинъ-тъ много франгы? — Има малко нъ (сѫ) доста. — Има ли слуга-та ви много солдіи? — Нѣма солдіи, нъ има доста франгы.

Упражненіе 30-о.

Имѫть ли Русси-ти хартіѭ? — Тако-рѣчи нѣмѫть хартіѭ, нъ имѫть много соль. — Имѫть ли Турци-тѣ много вино? — Нѣмать много вино, нъ много кахве. — Кой има много млѣко? — Нѣмци-ти имѫть много. — Нѣмате ли другѫ пушкѫ? — Нѣмамь другѫ. — Имамы ли

Digitized by Google

Има само нѣколко.	Il n'en a que quelques-uns.
Солдія (а), множ. солдіи.	Un sou. Plur. des sous.
Франга (б). множ. франгы.	Un franc. Plur. des francs.
Скуда (в), множ. скуды.	Un écu. Plur. des écus.

Другъ.	**Autre.**
Друга солдія.	Un autre sou.
Другы скуды.	D'autres écus.
Имате ли другъ конь?	Avez-vous un autre cheval?
Имамь единъ другъ.	J'en ai un autre.
Не — другъ конъ.	Ne — pas d'autre cheval?
Нѣмамь другъ конь.	Je n'ai pas d'autre cheval.
Нѣмамь другъ.	Je n'en ai pas d'autre.
Имате ли другы кони?	Avez-vous d'autres chevaux?
Имамь другы.	J'en ai d'autres.
Нѣмамь другы.	Je n'en ai pas d'autres.
Мышца-та, ржка-та.	Le bras.
Срьдце-то.	Le coeur.
Мѣсяць-тъ.	Le mois.
Твореніе-то, списаніе-то, съчиненіе-то.	L'ouvrage.
Свитъкъ-тъ (томъ-тъ).	Le volume.
Кой день е отъ мѣсяца?	Quel jour du mois est-ce?
Колко имамы отъ мѣсяца?	Quel jour du mois avons-nous?
Прьвый е.	C'est le premier.
Имамы прьвый.	Nous avons le premier.
Вторый е.	C'est le deux.
Имамы вторый.	Nous avons le deux.
Третій е.	C'est le trois.
Имамы третій или три.	Nous avons le trois.

Забѣлѣжв. а. За мѣсячны-ты дни Французи-ти употрѣблявать количествены числителны; казвать обаче le premier за прьвый день на мѣсяца.

Единадесятый е.	C'est le onze (а не l'onze).
Имамы единадесятый или единадесять.	Nous avons le onze.
Кой свитъкъ имате?	Quel velume avez-vous?
Имамь четвръый.	J'ai le quatrième.

Забѣлѣжв. б. Порядочны-ты числителны съставлявать ся отъ количественны-ты като имъ ся прибави окончяніе-то ième, а на оныя кои-то окончявать на *е* изоставять е-то, освѣнь premier и second, кое-то ся казва и deuxième. А unième и deuxième употрѣбявать ся въ сложны-ты числа, вь кои-то немогжть да ся турять premier и second, като:

Единств.	*Множеств.*	*Единств.*	*Множеств.*
Прьвый,	прьви-ти.	Le premier.	les premiers.
Вторый,	втори-ти.	Le deuxième,	les deuxièmes.

а) Мѣденъ французскый пятакъ. б) Французскы сребрянникъ (монета.) в) Талеръ или три франгы.

Digitized by Google

Вторый	втори-ти	Le second,	les seconds.
Третій,	трети-ти.	Le troisième.	les troisièmes.
Четврьтый,	четврьти-ти.	Le quatrième,	les quatrièmes.
Пятый,	пяти-ти.	Le cinquième.	les cinquièmes.
Шестый,	шести-ти.	Le sixième.	les sixièmes.
Седмый,	седми-ти.	Le septième.	les septièmes.
Осмый,	осми-ти.	Le huitième.	les huitièmes.
Девятый,	девяти-ти.	Le neuvième.	les neuvièmes.
Десятый,	десяти-ти.	Le dixième,	les dixièmes.
Единадесятый,	единадесяти-ти.	Le onzième.	les onzièmes.
Двадесять и прьвый.	двадесять и прьвити.	Le vingt et unième.	les vingt et unièmes.
Двадесять и второй.	двадесять и вторити.	Le vingt deuxième.	les vingt deuxièmes.
Тридесятый.	тридесяти-ти.	Le trentième.	les trentièmes a).

Прьвѫ-тѫ ли книгѫ имате или второ-тѫ. — Avez-vous le premier ou le deuxieme (или le second) livre?

Имамь прьвѫ-тѫ. — J'ai le premier.

Кой свитъкъ имате? — Quel volume avez-vous?

Имамь третій и четврьтый. — J'ai troisième et le quatrième.

Имамь пятый. — J'ai le cinquième.

Упражненіе 29-о.

Имате ли много ножеве? — Имамь нѣколко. — Имате ли много оловницы? — Имамь само нѣколко (нѣкой другъ). — Има ли пріятельтъ на живописеца много оглядала. — Има само нѣколко. — Има ли дѣте-то ви нѣколко солдіи (нѣкоѭ солдіѭ)? — Има нѣколко. — Имате ли нѣколко франгы? — Имамы нѣколко. — Колко франгы имате? — Имамь десять. — Колко солдіи има Испанець-тъ? — Нѣма много, нѣма освѣнь пять. — Кой има хубавы-ты чяши на Италіянцы-ты? — Мы гы имамы. — Имѫть ли Англичяны-ты много корабы? — Имѫть много. — Имѫть ли Италіянци-ти много кони? — Нѣмѫть много кони, нъ много магарета. — Какво имѫть Нѣмци-ти? — Имѫть много скуды. — Колко скуды имѫть? — Имѫть единадесять. — На Англичяны-ты ли (англичяскы-ты ли) кони-ты имамы или на Германцы-ты (или нѣмскы-ты?) — Нѣмамы нито тыя (нѣмскы-ты) нито оныя (англичянскы-ты). — Имамы ли дъждебранители-ты на Испанцы-ты? — Мы гы нѣмамы, нъ Американци-ти гы имѫть. — Имате ли много масло? — Имамь малко, нъ е доста. — Имѫть ли кораблепици-ти постелкы-ты, кои-то имамы? — Нѣмѫть оныя кои-то имамы, нъ оныя кои-то има корабоначялникъ-тъ имъ. — Има ли Французинъ-тъ много франгы? — Има малко нъ (сѫ) доста. — Има ли слуга-та ви много солдіи? — Нѣма солдіи, нъ има доста франгы.

Упражненіе 30-о.

Имѫть ли Русси-ти хартіѭ? — Тако-рѣчи нѣмѫть хартіѭ, нъ имѫть много соль. — Имѫть ли Турци-тѣ много вино? — Нѣмать много вино, нъ много кахве. — Кой има много млѣко? — Нѣмци-ти имѫть много. — Нѣмате ли другѫ пушкѫ? — Нѣмамь другѫ. — Имамы ли

Digitized by Google

друго сыреніе? — Имамы друго. — Нѣмамь ли другъ пищовъ? — Имате единъ другъ. — Нѣма ли съсѣдъ-тъ ви другъ конь? — Нѣма другъ. — Нѣма ли братъ ви другы пріятели? — Има и другы. — Нѣмжть ли сапожници-ти другы посталы? — Нѣмжть другы. — Имжть ли шивачи-ти много дрехы? — Тако-рѣчи нѣмжть; нѣмжть освѣнь четыре. — Колко чюрипы имате? — Имамь само два. — Имате ли другы сухары? — Нѣмамь другы. — Колко оттыкни-затыкалкы има търговець-тъ? — Има девять. — Колко мышцы има тоя человѣкъ? — Има само единъ, другый е дрьвенъ. — Какво срьдце има дѣте-то ви? — Има добро срьдце. — Имате ли другъ слугж? — Имамь единъ другъ. — Нѣма ли пріятель-тъ ви другы птицы? — Има другы шесть. — Колко градины имате? — Имамь само еднж, нъ пріятель-тъ ми има двѣ.

Упражненіе 31-о.

Кой свитъкъ имате? — Имамь прьвый. — Имате ли вторый свитъкъ на списаніе-то ми? — Имамь го. — Имате ли третыж-тж или четвртж-тж книгж? — Нѣмамь ни еднж-тж ни другж-тж. — Имамы ли пятый или шестый свитъкъ? — Имамы пятый, а нѣмамы шестый свитъкъ. — Кои свитъцы има пріятель-тъ ви? — Има седмый свитъкъ. — Колко имамы отъ мѣсяца? — Имамы осъмь.— Нѣмамы ли единадесять? — Не, Господине, имамы десять. — Кой има скуды-ты ни? — Русси-ти гы имжть. — Имжть ли злато-то ни? — Нѣмжть го. — Има ли юношя-та много пары? — Нѣма много пары, нъ има много смѣлость. — На зидары-ты ли пироны-ты има или на дрьводѣлцы-ты? — Нѣма нито пироны-ты (ceux) на зидары-ты нито пироны-ты (ceux) на дрьводѣлцы-ты, нъ (има) пироны-ты (ceux) на търговцы-ты ни? — Тжж ли ржкавицж имате или онжж? — Нѣмамь нито тжж нито онжж. — Тыя ли письмца има пріятель-тъ ви или оныя? — Има тыя а не оныя. — Има ли Италіянець-тъ нѣкои солдіи? — Има нѣкои. — Има ли нѣкои Франгы? — Има пять. — Имате ли другж тоягж? — Имамь еднж другж. — Каквж другж тоягж имате? — Имамъ еднж другж желѣзнж тоягж. — Имате ли нѣкои другы свѣщницы? — Имамы едны. — Има ли дѣто-то ви другж шяпкж? — Има еднж другж. — Имжть ли тіи человѣци оцетъ? — Тія человѣци нѣмжть, нъ пріятеліе-ти имъ имжть. — Имжть ли селяне-ти другы врѣтища? — Нѣмжть другы. — Имжть ли другъ хлѣбъ? — Имжть другъ.

УРОКЪ ПЯТНАДЕСЯТЫЙ.

Свитъкъ-тъ (томъ-тъ)
Прьвый ли свитъкъ на списаніе-то ми имате или вторый.
И два-та (и единый и другый).
Имамь и два-та.
Книгж-тж ли ми имате или тоягж-тж ми?
Нѣмамь ни едно-то ни друго-то.

QUINZIÈME LEÇON.

Le tome.
Avez-vous le premier ou le deuxieme tome de mon ouvrage?
L'un et l'autre.
J'ai l'un et l'autre.
Avez-vous mon livre ou mon bâ'ton?
Je n'ai ni l'un ni l'autre.

Digitized by Google

И двама-та (и едны-ты и другы-ты).	Les uns et les autres.
Братъ ви мои-ты ли ржкавицы има или свои-ты)?	Votre frère a-t-il mes gants ou les siens?
Има и двѣ-тѣ (и едны-ты и другы-ты).	Il a les uns et les autres.
Мои-ты ли книгы има или книгы-ти (ceux) на Испанцы-ты?	A-t-il mes livres ou ceux des Espagnols?
Нѣма ни едны-ты ни другы-ты.	Il n'a ni les uns ni les autres.
Шотландець-тъ.	L'Ecossais.
Ирландець-тъ.	L'Irlandais.
Холландець-тъ.	Le Hollandais.
Россіянинъ-тъ.	Le Russe.

Еще, още, и другъ, и другы. — Encore.

И друго вино.	Encore du vin.
Еще пары.	Encore de l'argent.
И другы петелкы.	Encore des boutons.
Имате ли еще вино.	Avez-vous encore du vin.
Имамь еще вино.	J'ai encore du vin.
Имамь еще.	J'en ai encore.
Има ли еще пары?	A-t-il encore de l'argent?
Има еще.	Il en a encore.
Имамь ли еще книгы?	Ai-je encore des livres?
Имате еще.	Vous en avez encore.

Не — вече. — Ne plus de (прѣди имя).

Нѣмамь вече хлѣбъ.	Je n'ai plus de pain.
Нѣмамь вече пары.	Je n'ai plus d'argent.
Имате ли еще масло?	Avez-vous encore du beurre?
Нѣмамь вече.	Je n'en ai plus.
Нѣмамы вече.	Nous n'en avons plus.
Има ли еще оцетъ.	A-t-il encore du vinaigre?
Нѣма вече.	Il n'en a plus.
Нѣмамы вече книгы.	Nous n'avons plus de livres.
Нѣмамы вече.	Nous n'en avons plus.
Нѣма вече кучета.	Il n'a plus de chiens.
Нѣма вече.	Il n'en a plus.

Тако-рѣчи, не вече. — Ne plus guère de (прѣди имя).

Имате ли еще много вино?	Avez-vous encore beaucoup de vin?
Тако-рѣчи, нѣмамь вече.	Je n'en ai plus guère.
Имате ли еще много книгы?	Avez-vous encore beaucoup de livres?
Тако-рѣчи нѣмамь вече.	Je n'en ai plus guère.
Еще еднѫ книгѫ.	Encore un livre.
Еще еднѫ добрѫ книгѫ.	Encore un bon livre.
Еще нѣкои книгы / Еще нѣколко книгы	Encore quelques livres.

Digitized by Google

Имате ли еще нѣкои франгы?	Avez-vous encore quelques francs?
Имамь еще нѣкои (никоѭ другѫ).	J'en ai encore quelques-uns.
Имамь ли еще нѣкои солдіи?	Ai-je encore quelques sous?
Имате еще нѣколко.	Vous en avez encore quelques-uns.
Имамы еще нѣкои.	Nous en avons encore quelques-uns.
Имѫть еще нѣкои.	Ils en ont encore quelques-uns.

Упражненіе 32-о.

Кой свитъкъ отъ съчиненіе-то ми имате? — Имамь прьвый. — Колко свитъци има това съчиненіе? — Има два. — Мое-то ли съчиненіе имате или братово-то ми? — Имамь и двѣ-тѣ (и едно-то и друго-то). — Чюжденець-тъ има ли гребеня ми или ножя ми? — Има и двѣ-тѣ. — Имате ли хлѣба ми или сыреніе-то ми? — Нѣмамь ни едно-то ни друго-то. — Има ли холландець-тъ чяшѭ-тѫ ми или чѫшѭ-тѫ (celui) на пріятеля ми? — Нѣма ни еднѫ-тѫ ни другѫ-тѫ. — Има ли Ирландець-тъ кони-ты ни или ковчежцы-ты ни? — Има и едны-ты и другы-ты. — Има ли Шотландець-тъ посталы-ты ни или чюрапы-ты ни? — Нѣма ни едны-ты ни другы-ты. — Что има? — Има добры-ты си желѣзны пушкы. — Имѫть ли Холландци-ти корабы-ты ни или корабы-ты (ceux) на Испанцы-ты? — Нѣмѫть ни едны-ты ни другы-ты. — Кои корабы имѫть? — Имѫть свои-ты — Имамы ли еще сѣно? — Имамы еще. — Има ли тръговець-тъ еще хартіѭ? — Има еще? — Има ли пріятель-тъ ви еще пары? — Нѣма вече. — Има ли еще драгоцѣнности? — Има еще. — Имате ли еще кахве? — Нѣмамы вече кахве нъ имамы еще чоколатѫ. — Холландець-тъ има ли еще соль? — Нѣма вече соль, нъ има еще масло. — Живописець-тъ има ли еще образы? — Нѣма вече образы, нъ има еще оловницы. — Итѫть ли кораблници-ти еще сухары? — Нѣмѫть вече. — Има ли юноша-та еще пріятели? — Нѣма вече.

Упражненіе 33-о.

Има ли поваръ-тъ ни еще много говяждо мясо? — Тако-рѣчи нѣма вече. — Има ли еще много кокоши пилета? — Тако-рѣчи нѣма вече. — Има ли селянинъ-тъ еще много млѣко? — Тако-рѣчи нѣма вече млѣко, нъ има еще много масло. — Имѫть ли Французи-ти еще много кони? — Тако-рѣчи нѣмѫть вече. — Имѫть ли еще много хартіѭ? — Имѫть еще много. — Имамы ли еще много оглядала? — Имамы еще много. — Имате ли еще еднѫ книгѫ? — Имамь еще еднѫ. — Имѫть ли съсѣди-ти ви еще еднѫ книгѫ? — Имѫть еще еднѫ. — Имѫть ли още еднѫ градинѫ? — Имѫть еще еднѫ. — Има ли пріятель-ть ни еще дъждебранитель? — Нѣма вече. — Имѫть ли Шотланци-ти еще нѣкои книгы? — Имѫть еще нѣколко. — Има ли шивачь-тъ еще нѣкои пѣтелкы? — Нѣма вече. — Има ли задаръ-тъ ви еще нѣкои пироны? — Нѣма вече пироны, нъ има еще нѣколко тоягы. — Имѫть ли Испанци-ти еще нѣкои солдіи? — Имѫть еще нѣколко. — Има ли Нѣмець-тъ еще нѣкои волове? — Има еще нѣколко. — Имате ли еще нѣкои франгы? — Нѣмамь вече франгы, нъ имамь еще нѣколко скуды. — Что имате еще? — Имамь еще нѣколко корабы и нѣколко добры кораблицы.

Digitized by Google

— Имамь ли еще малко пары? — Имате еще малко. — Имате ли еще смѣлость? — Нѣмамь вече. — Имате ли еще много оцетъ? — Тако-рѣчи нѣмамь вече, нъ братъ ми има много.

Упражненіе 34-о.

Има ли доста шекеръ? — Нѣма доста. — Имамы лы доста франгы? — Нѣмамы доста. — Има ли дрьводѣлець-тъ доста дрьвета? — Има доста. — Има ли доста чюкове? — Има доста. — Каквы чюкове има? — Има желѣзны и дрьвены чюкове. — Имате ли доста оризъ? — Нѣмамы доста оризъ, нъ имамы доста шекеръ. — Имате ли еще много ржкавицы? — Тако-рѣчи нѣмамь вече. — Има ли русіянинъ-тъ другъ корабъ? — Има единъ другъ. — Има ли друго врѣтище? — Нѣма друго. — Колко имамы отъ мѣсяца? — Имамы шесть. — Колко пріятели имате? — Имамь само единъ добръ пріятель. — Има ли селянинъ-тъ тврьдѣ много хлѣбъ? — Нѣма доста. — Ленены-ты ли чюрапы на Американцы-ты имамы или памучны-ты? — Нѣмамы нито ленены-ты имъ нито памучны-ты имъ чюрапы. — Имамы ли градины-ты кои-то имжть? — Нѣмамы градины-ты кои-то имжть, нъ (имамы) оныя кои-то имжть съсѣди-ти ни. — Имате ли еще медь? — Нѣмамь вече. — Имате ли еще волове? — Нѣмамь вече.

УРОКЪ ШЕСТНАДЕСЯТЫЙ.

SEIZIÈME LEÇON.

Много, мнозина, разни, нѣколко.

Plusieurs (множ.).

Много чловѣци.	Plusieurs hommes.
Много чяда или дѣтца.	Plusieurs enfans.
Много ножеве.	Plusieurs couteaux.
Отецъ-тъ, баща-та.	Le père.
Сынъ-тъ.	Le fils.
Чядо-то, дѣте-то.	L'enfant.
Млинъ-тъ.	Le gâteau.
Чяй.	Du thé.

Толкова.

Autant que (прѣди имя).

Толкова, колко-то.

Autant de que (прѣди имя).

Толкова, хлѣбъ колко-то вино.	Autant de pain que de vin.
Толкова чловѣци, колко-то дѣтца.	Autant d'hommes que d'enfans.
Имате ли толкова злато колко-то сребро (имате)?	Avez-vous autant d'or que d'argent?
Имамь толкова отъ това колко-то (имамь) отъ онова. Имамь толкова отъ едно-то колко-то (имамь) отъ друго-то	J'ai autant de celui-ci que de celui-là.

Digitized by Google

колко-то мене? — Имамь по́-вече отъ васъ. — Имамь ли непріятел ко-то бащѫ ви? — Имате по́-малко отъ него. — Имѫть ли Русси да колко-то васъ? — Мы имамы по́-малко отъ тѣхъ. — Имѫть ли цузи-ти корабы колко-то насъ? — Имѫть по́-малко отъ насъ? — І ли драгоцѣнности колко-то тѣхъ? — Имамы по́-малко отъ тѣхъ. — малко ли ножеве имамы отъ чяда-та на пріятели-ты ни? — По́-малк мы отъ тѣхъ.

Упражненіе 37-о.

Кой има по̀-малко пріятели отъ насъ? — Никой нѣма по̀-мал Имате ли толкова отъ свое-то вино колко-то отъ мое-то? — Имамь кова отъ ваше-то колко-то отъ свое-то. — Имамы ли толкова отъ ты книгы колко-то отъ свои-ты. — Имате по̀-малко отъ мои-ты н отъ свои-ты. — Има ли турчинъ-тъ толкова отъ пары-ты ви колко-т свои-ты? — Има по̀-малко отъ свои-ты, нежели отъ наши-ты. — І хлѣбаръ-тъ по̀-малко-хлѣбъ отъ (колко-то има) пары? — Има по̀- отъ тыя нежели отъ оныя. — Търговець-тъ ни по̀-малко ли кучет отъ кони? — Има по̀-малко отъ тыя нежели отъ оныя. — Слугы-т по̀-много ли тоягы имѫть отъ метлы? — Имѫть по̀-вече отъ тыя н отъ оныя. — Има ли поваръ-тъ ви толкова масло колко-то говяждо (има)? — Има толкова отъ едно-то колко-то отъ друго-то. — Им толкова колкоши-пилета колко-то птицы (има)? — Има по̀-много тыя нежели отъ оныя.

Упражненіе 38-о.

Има ли дрьводѣлець-тъ толкова тоягы колко-то пироны (има)? — Има (точно) толкова отъ тыя колко-то има отъ оныя. — По-вече ли сухары имате отъ чяши? — Имамь по̀-вече отъ тыя нежелы отъ оныя, — Пріятель-тъ ви по-вече ли шекеръ има отъ медъ? — Нѣма толкова (pas autant) отъ това колко-то (има) отъ онова. — По-вече ли ржкавицы има отъ дъждебранители? — Нѣма толкова (pas autant) отъ тыя колко-то (има) отъ оныя. — Кой има повече сухары отъ мене? — Сынъ ми има повече. — Имали толкова кони колко-то мене? — Нѣма колко-то васъ кони, нъ има повече живописы. — Търговець-тъ по̀ малко ли волове има отъ мене? — Има по̀-малко волове отъ васъ, и мы имамы по̀-малко жита отъ него. — Имате ли едно друго письмце? — Имамь едно друго. — Има ли сынъ ви еще еднѫ книгоносницѫ? — Има еще нѣколко. — Имѫть ли Холландци-ти толкова градины колко-то насъ? — Мы имамы по̀-малко отъ тѣхъ. — Имамы по̀-малко хлѣбъ и по̀-малко масло отъ тѣхъ. — Тако-рѣчи нѣмамы пары, нъ имамы доста хлѣбъ, говяждо мясо (повтори прѣдлога de прѣди всяко имя), сыреніе и вино. — Имамы ли толкова срьдце колко-то сына на съсѣда ни? — Имате (точно) толкова (tout autant). — Има ли юношя-та толкова письмца колко-то васъ? — Има точно толкова.

Digitized by Google

Ь СЕДЬМНАДЕСЯТЫЙ. DIX-SEPTIÉME LEÇON.

За неопрѣдѣлително-то наклоненіе.

и имѫть четыре Спряженія, кои-то ся отличявать едно по окончяніе-то на Неопрѣдѣлително-то Наклоненіе като:

прьво-то Спряженіе неопрѣд. Наклоненіе окончява на **er**, като:
parler, говорѫ (говорити) *).
acheter, копувамь (куповати).
couper, рѣжѭ (рѣзати).

второ-то . . . . . , ... на **ir**, като:
finir, свршивамь (свршяти).
choisir, избирамь (избирати).
bâtir, зидамь (зидати).

трете-то . . . . . на **oir**, като:
recevoir, пріимамь (пріимати).
apercevoir, съзирамь (съзирати).
devoir, длъженъ сьмь (длъженствувати).

четвръто-то . . . . . на **re**, като:
vendre, продавамь (продавати).
attendre, чякамь (чякати).
rendre, отдавамь (отдавати). врьщамь.

Ото тука на татъкъ на всякый глаголъ ще ся прибавлява число-то на Спряженіе-то, на кое-то принадлежи. А забѣлѣжены-ты съ звѣздичкѫ сѫ неправилни.

Страхъ.	Peur	Тыя имена всякога, колчимъ ся придружены отъ Неопрѣд. Наклоненіе, искать прѣди него прѣдлога *de*, като:
Срамъ.	Honte	
Кривда.	Tort	
Правда.	Raison	
Врѣмя-то.	Le temps	
Мѫжество-то, смѣлость-та.	Le courage	
Желание.	Envie	

Трудѫ ся, работа.	**Travailler 1.**
Говорѫ, хортувамъ.	**Parler 1.**
Работи ли ви ся (желаете ли да работитѣ)?	Avez-vous envie de travailler?
Работи ми ся (желаѭ да работѫ).	J'ai envie de travailler (р. по р. имамь желаніе да работѫ).

---

*) Вмѣсто Неопрѣдѣлително Наклоненіе, кое-то е излѣзло изъ употрѣбленіе у Българскый языкъ, мы щемъ употрѣбявамы Настояще-то отъ Изявително Наклоненіе.

Digitized by Google

Неопрѣдѣлително-то Наклоненіе на Французы-ты, кога-то има за подлѣжяще подлѣжяще-то на глагола, отъ кой-то зависи, употрѣбява ся какво-то въ по́-горни-ты примѣры, а кога-то нѣма сѫще-то подлѣжяще съ глагола, отмѣнява ся съ условно-то Наклоненіе, както щемь видимъ по́на-далечь.

Не смѣе да говори.	Il n'a pas le courage de parler
Боите ли ся да говорите?	Avez-vous peur de parler?
Срамувамь ся да говорѫ.	J'ai honte de parler.

рѣжѭ, сѣкѭ.	**Couper 1.**
Рѣжѭ го, или сѣкѭ го.	Le couper.
Рѣжѭ гы.	Les couper.
Рѣжѭ отъ него — неѭ — тѣхь.	En couper.
Имате ли врѣмя да отрѣжете хлѣба?	Avez-vous le temps de couper le pain?
Имамь врѣмя да го отрѣжѭ.	J'ai le temps de le couper.
Сѣкѫть ли му ся дрьвеса?	A-t-il envie de couper des arbres?
Сѣкѫть му ся.	Il a envie d'en couper.
Купувамь.	Acheter 1.
Купувамь още отъ него—неѭ — нихъ.	En acheter encore.
Купувамь двѣ.	En acheter deux.
Купувамь еще двѣ.	En acheter encore deux.
Купувамь еще едно.	En acheter encore un.
Ломѫ, трошѭ, чюпѫ.	Casser 1.
Берѫ, сбирамь нѣчто отъ земѭ-тѫ.	Ramasser 1.
Стягамь, крьпѫ, поправямь ветхото (мереметѫ).	Raccommoder 1.
Трьсѫ, дирѫ, тражѭ, искамь,	Chercher 1.
Желаете ли да купите еще единъ конь (ще ли ви ся да...)	Avez-vous envie d'acheter encore un cheval?
Желаѭ да купѫ еще единъ Ще ми ся да купѫ еще единъ	J'ai envie d'en acheter encore un.
Желаете ли да купите книгы?	Avez-vous envie d'cheter des livres?
Желаѭ да купѫ, нъ нѣмамь пары.	J'ai envie d'en acheter, mais je n'ai pas d'argent.
Страхъ ли вы е да счюпите чяши-ты?	Avez-vous peur de casser les verres?
Страхъ мя е да гы счюпѫ.	J'ai peur de les casser.
Има ли врѣмя да работи?	A-t-il le temps de travailler?
Има врѣмя, нъ не му ся работи.	Il a le temps, mais il n'a pas envie de travailler.
Имамь ли правдѫ (или добрѣ ли щѫ сторѫ) да купѫ единъ конь?	Ai-je raison d'acheter un cheval?
Нѣмате кривдѫ (или не щете сторите злѣ) да купите (единъ):	Vous n'avez pas tort d'en acheter.

Digitized by Google

Упражненіе 39-о.

Желаете ли още да купите коня на пріятеля ми? — Желаѭ еще да го купѭ, нъ нѣмамь пары. — Имате ли врѣмя да работите? — Имамь врѣмя, нъ не ми ся работи. — Има ли врѣмя братъ ви да сѣче тоягы? — Има врѣмя да сѣче. — Рѣже ли му ся хлѣбъ? — Рѣже му ся, нъ нѣма ножь. — Имате ли врѣмя да отрѣжете сыреніе? — Имамь врѣмя да отрѣжѭ. — Желае ли да отсѣче дрьво-то? — Желае да го отсѣче, нъ нѣма врѣмя. — Има ли врѣмя шивачь-тъ да отсѣче сукно-то? — Има врѣмя да го отсѣче. — Имамь ли врѣмя да отсѣкѭ дрьвеса-та? — Имате врѣмя да гы отсѣчете. — Желае ли живописець-тъ да купи конь? — Желае да купи два. — Има ли врѣмя корабоначялникъ-тъ ви да хортува? — Боите ли ся да хортувате? — Не ся боѭ, нъ мя е срамъ да хортувамь. — Добрѣ ли щѭ сторѭ (ai-je raison) да купѭ еднѭ пушкѭ? — Добрѣ щете сторите да купите еднѭ. — Добрѣ ли ще стори пріятель ви да купи единъ голѣмъ волъ? — Ще стори злѣ (il a tort) да купи единъ. — Добрѣ ли щѭ сторѭ да купѭ малкы волове? — Добрѣ щете сторите да купите.

Упражненіе 40-о.

Хоратува ли ви ся? — Хоратува ми ся, нъ нѣмамь смѣлость (не смѣѭ) да хоратувамь. — Имате ли смѣлость да си отрѣжете прьста? — Нѣмамь смѣлость да го отрѣжѭ. — Имамь ли правдѭ да говорѭ? — Нѣмате кривдѭ да говорите, нъ имате кривдѭ да сѣчете дрьвеса-та ми. — Желае ли сынъ-тъ на пріятеля ви да купи еще еднѭ птицѭ? — Желае да купи еще еднѭ. — Желаете ли да купите еще нѣкои кони? — Желаѭ да купѭ еще нѣкои, нъ нѣмамь вече пары. — Какво желае да стягне шивачь-тъ ви? — Желае да стягне ветхы-ты ни дрехы. — Има ли врѣмя сапожникъ-тъ да закрьпи посталы-ты ни? — Има врѣмя, нъ не му ся крьпять. — Кой желае да ни стягне шяпкы-ты? — Шяпкаръ-тъ желае да гы стягне. — Бои-те ли ся да трьсите коня ми? — Не ся боѭ, нъ нѣмамь врѣмя да го трьсѭ. — Какво желаете да купите? — Желаемь да купимь нѣчто добро, и съсѣди-ти ни желаѭть да купять нѣчто хубаво. — Боять ли ся чяда-та ви да сберѭть пироны? — Не ся боять да сберѭть. — Желаете ли да счюпите драгоцѣнности-ты ми? — Желаѭ да гы сберѭ, а не (mais non pas) да гы счюпѭ. — Щѭ ли сторѭ добрѣ да сберѭ ржкавицы-ты ви? — Не щете сторите злѣ да гы сберете, нъ щете сторите злѣ да гы рѣжете.

Упражненіе 41-о.

Имете ли смѣлость (смѣете ли да счюпите тыя чяпи? — Смѣѭ, нъ не желаѭ да гы счюпѭ. — Кой желае да счюпи оглядало-то ни? — Непріятель-тъ ни желае да го счюпы. — Желаѭть ли чюжденци-ти да счюпять пиштовы-ты ни? — Желаѭть, нъ не смѣѭть да гы счюпять. — Желаете ли да счюпите пищова на корабоначялника? — Желаѭ, нъ ся боѭ да го счюпѭ. — Кой желае да купи хубаво-то ми куче. — Никой

Digitized by Google

не желае да го купи. — Желаете ли да купите хубавы-ты ми ковчежцы или ковчежцы-ты (ceux) на Французина? — Желаж да купж ваши-ты, а не (et non) на Французина. — Кои книгы желае да купи Англичанинъ-тъ? — Желае да купи оныя, кои-то имате вые, оныя, кои-то има сынъ ви, и оныя кои-то има мой-тъ. — Кои ржкавицы желаете да трьсите? — Желаж да трьсж мои-ты, ваши-ты, и ржкавицы-ты (ceux) на чяда-та ни.

Упражненіе 42-о

Кои оглядала непріятеліе-ти желажть да счюпять? — Желажть да счюпять оныя, кои-то имате вые, и оныя кои-то имжть чяда-та ни и пріятеліе-ти ни. — Тоя ли млинъ желае баща ви да купи или оня? — Желае да купи тоя. — Имамь правдж да сберж письмца-та ви? — Имате правдж да гы сберете. — Има ли правдж Италіянець-тъ да трьси книгжтж ви? — Има кривдж да ѭ трьси. — Желаете ли да купите единъ другъ корабъ? — Желаж да купж единъ другъ. — Желае ли непріятель ви да купи еще единъ корабъ? — Желае да купи много, нъ ся бои да купи. — Два ли коня имате? — Имамь само единъ, нъ желаж да купж еще единъ.

УРОКЪ ОСЕМНАДЕСЕТЫЙ.

DIX-HUITIÈME LEÇON.

Творж, правж, струвамь, строѭ. — **Faire.** * 4.

Ищж, искамь, рачѭ. — **Vouloir.** * 3.

Искате ли?	Voulez-vous?
Искамь.	Je veux.
Иска ли?	Veut-il?
Иска.	Il veut.
Искамы.	Nous voulons.
Искате.	Vous veulez.
Искать.	Ils voulent.
Искате ли да ми накладете огъня? / Наклаждате ли ми огъня?	Voulez-vous faire mon feu?
Искамь да го накладж (наклаждамь го).	Je veux le faire.
Нещж да го накладж.	Je ne veux pas le faire.
Иска ли да купи коня ви?	Veut-il acheter votre cheval?
Иска да го купи.	Il veut l'acheter.

Горж, изгорявамь. — **Brûler.** 1.

Стоплявамь, грѣѭ, сгрѣвамь. — **Chauffer.** 1.

Держ, раздирамь, съдирамь, кѫсамь. — **Déchirer.** 1.

Чорба-та, поливка-та. — Le bouillon.

Digitized by Google

Бы-ты ми дрехы (то есть платие-ны-ты, что си верхть, като риза, гащи и пр.)	Mon linge (въ употрѣбленіе сиѥ въ единств. число).
Отхождать, отивать.	**Aller*.**
При нѣкого, въ кѫщѫ-тѫ нѣкому.	**Chez.**
Сьмь.	**Être*.**
Въ кѫщѫ-тѫ сьмь на человѣка У человѣка сьмь	Être chez l'homme.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ на человѣка Отивамь у человѣка	Aller chez l'homme.
Въ кѫщѫ-тѫ сьмь на пріятеля си У пріятеля си сьмь	Être chez son ami.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ на бащѫ си Отивамь у бащѫ си	Aller chez son père
Дома, у дома въ кѫщѫ-тѫ.	**À la maison.**
Въ кѫщѫ-тѫ сьмь.	Être à la maison.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ.	Aller à la maison.
Въ кѫщѫ-тѫ си сьмь У дома си сьмь	Être chez moi.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ си Отивамь у дома си	Aller chez moi.
Въ кѫщѫ-тѫ му сьмь У него сьмь	Être chez lui.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ му Отивамь у него	Aller chez lui.
Въ кѫщѫ-тѫ ни си сьмь У насъ си сьмь	Être chez nous.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ ни Отивамь у нась	Aller chez nous.
Въ кѫщѫ-тѫ ви сьмь У вась сьмь	Être chez vous.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ ви Отивамь у вась	Aller chez vous.
Въ кѫщѫ-тѫ имъ сьмь У тѣхъ сьмь	Être chez euy.
Отивамь въ кѫщѫ-тѫ имъ Отивамь у тѣхъ	Aller chez euy.
Въ кѫщѫ-тѫ нѣкому сьмь У нѣкого сьмь	Être chez quelqu'un.
Не сьмъ никому въ кѫщѫ-тѫ Не сьмь у никого	N'être chez personne.
Не отивамь никому въ кѫщѫ-тѫ Не отивамь у никого	N'aller chez personne.

Digitized by Google

Кому въ кѫщѫ-тѫ? У кого?	Chez qui?
У кого искате да идете?	Chez qui voulez-vous aller?
Не рачѭ да идѫ у никого.	Je ne veux aller chez personne.
У кого е братъ ви?	Chez qui est votre frère?
У насъ е.	Il est chez nous.
У дома ли е?	Est-il à la maison?
У дома ли си е?	Est-il chez lui? (*).
Не е у дома.	Il n'est pas à la maison.
Не е у дома си.	Il n'est pas chez lui.
Сте ли?	Êtes-vous?
Уморенъ, утруденъ.	Fatigué.
Умуренъ ли сте?	Êtes-vous fatigué?
Уморенъ сьмь.	Je suis fatigué.
Не сьмь уморенъ.	Je ne suis pas fatigué.
Е ли?	Est-il?
Е.	Il est.
Смы.	Nous sommes.
Сѫ.	Ils sont.

Піѭ.	**Boire.** 4.
Гдѣ? дѣка? кѫдѣ?	Où?
Какво искате да направите?	Que voulez-vous faire?
Какво иска да направи братъ ви?	Votre frère que veut-il faire?
У дома ли е баща ви?	Votre père est-il à la maison?
Какво искать да купять Нѣмци-тѣ?	Les Allemands que veulent-ils acheter?
Искать да купять нѣчто добро.	Ils veulent acheter quelque-chose de bon.
Не щѫтъ да купять ничто.	Ils ne veulent rien acheter.
Искать ли да купять книгѫ?	Veulent-ils acheter un livre?
Искать да купять еднѫ.	Ils veulent en acheter un.
Искате ли да піете нѣчто.	Voulez-vous boire quelque chose?
Не рачѭ да піѭ ничто.	Je ne veux rien boire.

Упражненіе 43-о.

Искате ли да работите? — Искамь да работѫ, нъ сьмь уморенъ. — Искате ли да счюпите чяши-ты ми? — Не щѫ да гы счюпѫ. — Искате ли да потрьсите сынъ ми (потрьсвате ли сынъ ми)? — Потрьсвамь го. — Какво искате да сберете? — Искамь да сберѫ (да земѫ отъ земѭ-тѫ) онѫѭ скудѫ и онѫѭ Франгѫ. — Тѫѭ ли солдіѭ искате да сберете или онѫѭ?

---

*) Отъ горни-ты примѣры става явно, че кога-то ся опрѣдѣлява отъ притяжателно-то мѣстоименіе, чія е кѫща-та, употрѣбявася прѣдлогъ-тѫ chez съ лично-то мѣстоимѣніе, като: chez moi, chez nous, и пр. а кога-то ся неопрѣдѣлява, тогава ся употрѣбява дател. падежь на maison, като: à la maison.

Digitized by Google

— Искамь да сберѫ и двѣ-тѣ- — Съсѣдъ-тъ ви тыя ли гребеии иска да купи или оныя? — Иска да купи и едны-ты и другы-ты. — Иска ли тоя чловѣкъ да отрѣже прьста ти? — Не ще да отрѣже моя, нъ своя. — Иска ли живописець-тъ да изгори хартіѭ? — Иска да изгори. — Какво иска сапожникъ-тъ да закрьпи? — Иска да закрьпи ветхы-ты ни посталы.— Иска ли шивачь-тъ да стягне нѣчто? — Иска да стягне забунчета-та. — Непріятель ни иска ли да си изгори кораба? — Не ще да изгори своя, нъ нашій. — Искате ли да направите нѣчто? — Не щѫ да направѫ ничто. — Какво искате да направите? — Искамь да сгрѣѭ чяя ни и кахве-то на бащѫ ни. — Искате ли да сгрѣете братовѫ-тѫ ми чорбѫ? — Искамь да ѭ сгрѣѭ. — Наклажда ли (иска ли да накладе) слуга-та ви огъня ми? — Наклажда го, нъ нѣма врѣмя.

Упражненіе 44-о

Искате ли да говорите? — Искамь да говорѫ. — Иска ли сынъ ви да работи? — Не рачи да работи. — Какво иска да прави? — Иска да піе вино. — Искате ли да купите нѣчто? — Искамь да купѫ нѣчто. — Какво искате да купите? — Искамь да купѫ драгоцѣнности. — Стягнувате ли (искате ли да стягнете) бѣлы-ты ми дрѣхы? — Стягнувамь гы. — Кой иска да закрьпи чюрапы-ты на сына ни? Мы искамы да гы закрьпимь. — Тоя ли образъ иска да купи Българинъ-тъ (le Bulgare) или оня?—Не рачи да купи нито тоя нито оня. — Какво иска да купи? — Иска да купи корабы. — Кои оглядала иска да купи Англичянинъ-тъ? — Иска да купи оныя, кои-то имѫть Французи-ти, и оныя кои-то имѫть Италіянци-ти. — Иска ли баща ви да потрьси дъждебранителя ми или тоягѫ-тѫ ми? — Иска да трьси и двѣ-тѣ. — Искате ли да піете вино? — Искамь да піѭ, нъ нѣмамь. — Иска ли шивачь-тъ ви да піе млѣко? — Не ще да піе, не е жьденъ. — Какво иска да піе корабоначялникъ-тъ? — Не ще да піе ничто. — Какво иска да направи шяпкаръ-тъ? — Иска да направи шяпкы. — Иска ли зидаръ-тъ да направи нѣчто? — Иска да устрои (fuire) единъ голѣмь корабъ. — Искате ли да купите еднѫ птицѫ? — Искамь да купѫ много.

Упражненіе 45-о

Искать ли Турци-ти да купять повече пушкы отъ ножеве? — Искать да купять повече отъ тыя нежели отъ оныя. — Колко мѣтлы иска да купи слуга-та ви? — Иска да купи три. — Искате ли да купите много чюрабы? — Искамь да купѫ само нѣколко, чяда-та ни искать да купять много. — Искать ли чяда-та ви да поискать ржкавицы-ты кои-то имамы? — Нещѫть да поискѫть оныя кои-то имате вые, нъ оныя кои-то има баща ми. — Иска ли нѣкой да раздере дрехѫ-тѫ ви? — Никой неще да ѭ раздере. — Кой иска да скѫса книгы-ты ми? — Чяда-та ви искать да гы скѫсать. — У кого е баща ми? — У пріятеля си е. — У кого искате да идете? — Искамь да идѫ у васъ (chez-vous). — Искате ли да дойдете (aller) у мене (chez-moi)? — Не щѫ да дойдѫ у васъ, нъ у братъ ми.— Иска ли

Digitized by Google

баща ви да иде у пріятеля си? — Не ще да иде у пріятеля си. — Не ще да иде у приятеля си, нъ у съсѣда си. — У кого е сынъ ви? — У насъ е. — Искате ли да потрьсите шяпкы-ты ни или шяпкы-ты (ceux) на Холландцы-ты? — Не щѫ да потрьсѫ нито ваши-ты, нито шяпкы-ты (ceux) на Холландцы-ты, нъ искамь да потрьсѫ свои-ты, и шяпкы-ты (ceux) на пріятели-ты ми.

Упражненіе 46-о

Добрѣ ли щѫ сторѫ (ai-je raison) да подгрѣѭ чорбѫ-тѫ ви? — Добрѣ щете сторите да ѭ надгрѣете. — Добрѣ ли ще стори слуга-та ми да стопли бѣлы-ты дрехы? — Добрѣ ще стори да гы стопли. — Бои ли ся да съдере дрехѫ-тѫ ви? — Не ся бои да ѭ съдере, нъ да ѭ изгори. — Искать ли чяда-та ни да идѫть у пріятели-ты ни? — Не рачять да идѫть у пріятели-ты ви, нъ у насъ. — Чяда-та ви у дома ли сѫ? — Не сѫ у дома си, нъ у съсѣды-ты си. — Корабоначялникъ-тъ у дома ли си е? Не е у дома си, нъ у брата сй. — Чюжденець-тъ у брата ни ли е? — Не е у брата ни, нъ у бащѫ ни. — У кого е Англичянинъ-тъ? — У насъ е. — У насъ ли е Американець-тъ? — Не, Господине, не е у насъ, нъ у пріятеля си. — У кого е Италіанець-тъ? — Не е у никого, у тѣхъ си е (chez lui). — Искате ли да идете у дома? — Не щѫ да идѫ у дома (à la maison), искамь да идѫ у сына на съсѣда ни. — У дома ли е (à la maison) баща ви? — Не, Господине, не е у дома. — У кого е? — Той е у добры-ты пріятели на старый съсѣдъ. Искате ли да идете у нѣкого? — Не щѫ да идѫ у никого.

Упражненіе 47-о

Кѫдѣ е сынъ ви? — У дома е. — Что иска да прави у дома (что трьси у дома)? — Иска да работи и да піе добро вино. — У дома ли е братъ ви? — Не е у дома, нъ у чюжденеца. — Какво искате да піете? — Искамь да піѭ млѣко. — Что иска Нѣмець-тъ да прави (что трьси) у дома? — Иска да работи и да піе добро вино. — Какво имате у дома? — Нѣмамь ничто у дома. — Желае ли тръговець-тъ да купи толкова шекеръ колко-то чяй? — Иска да купи толкова отъ това колко-то отъ онова (толкова отъ едно-то колко-то отъ друго-то). — Уморенъ ли сте? — Не сьмь уморенъ. — Кой е уморенъ? — Братъ ми е уморенъ. — Ще ли ся на Испанеца да купи толкова кони колко-то магарета? — Ще му ся да купи повече отъ тыя (магарета) нежели отъ оныя (кони). — Искате ли да піете нѣчто? — Не ми ся піе ничто. — Колко кокоши-пилета иска да купи поваръ-тъ? — Иска да купи четыре. — Искать ли Французи-ти да купять нѣчто? — Не щѫть да купять ничто. — Иска ли Испанецъ-тъ да купи нѣчто? — Иска да купи нѣчто, нъ нѣма пары. — Искате ли да идете у братіе-то ни? — Не щѫ да идѫ у тѣхъ, нъ у чяда-та имъ. — Да ли е Шотландець-тъ у нѣкого? — Не е у никого — Кѫдѣ е? — У дома си е (chez lui).

Digitized by Google

УРОКЪ ДЕВЯТНАДЕСЯТЫЙ. DIX-NEUVIÈME LEÇON.

Гдѣ? Кждѣ? Дѣка? На кое мѣсто?	**Où?**
Тамо.	Y (туря ся прѣди глагола всякога).
Отивамь тамо.	Y aller *.
Тамо сьмь.	Y être *.
Него тамо.	L'y (прѣди глаголы).
Носж, донасямь, занасямь.	Porter 1.
Пращамь, провождамь.	Envoyer 1.
Водж, завождамь, карамь, закарвамь, докарвамь.	Mener 1.
Занасямь го тамо.	L'y porter.
Него, го (непосрѣдственно опрѣдѣленіе на глагола.	**Le** (туря ся всякога прѣди глагола [1]).
Него тамо.	L'y.
Пращамь го тамо.	L'y envoyer.
Водж го тамо.	L'y mener.
Гы тамо.	**Les y** (прѣди глагола).
Отъ него или отъ тѣхъ тамо.	**Y en** (прѣди глагола).
Занасямь гы тамо.	Les y porter.
Занасямь тамо отъ тѣхъ.	Y en porter.
Искате ли да го проводите у бащжми?	Voulez-vous l'envoyer chez mon père?
Искамь да го проводж тамо.	Je veux l'y envoyer.

У-тъ, кой-то е равносиленъ съ дателный падежь на лично-то мѣстоименіе отъ трете лице за всякакъвъ родъ и число, или друго-яче това относително нарѣчіе туря ся прѣди глаголы всякога за неодушевены прѣдмѣты. А кога-то има мѣстоименіе, като: le les, то ся полага непосрѣдственно прѣдъ у; мѣстоименіе-то обаче en полага ся слѣдъ него както ся показа въ прѣминжлы-ты примѣры.

Лѣкаръ-тъ, цѣлитель-тъ, (хекыминъ-тъ)?	Le médecin.
Дохождамь.	Venir * 2.
Когда? Кога?	Quand?
Утрѣ.	Demain.
Днесь, днеска.	Aujourd'hui.
Нѣгдѣ, нѣкждѣ.	**Quelque part.**
Нигдѣ, никждѣ?	**Ne-nulle par.**
Искате ли да идемь нѣгдѣ?	Voulez-vous aller quelque part?
Искамь да идж нѣгдѣ.	Je veux aller quelque part.

1) Освѣнь въ повѣлително-то наклоненіе, гдѣ-то ся полага слѣдъ глагола.

Digitized by Google

Пишѫ, писувамь,	**Écrire** * 4.
Чяса (саата) на колко?	À quelle heure? [2])
На единъ,	À une heure.
На два.	À deux heures.
Полъ, половина.	Demi (мѫж. родъ.), demie (женск.).
Четврьтина-та (черекъ-тъ).	Le quart.
На единъ и половинѫ.	A une heure et demie [3]).
На единъ и четврьтинѫ.	A une heure et quart.
На два и четврьтинѫ.	A deux heures et quart.
На единъ безъ четврьтинѫ.	A une heure moins un quart.
На пладне, на пладнинѫ.	A midi.
Въ срѣднощь.	A minuit.
По-малко.	**Moins** (сравнително отъ **peu**).

Упражненіе 48-о.

Искате ли да идете въ кѫщѫ-тѫ? — Искамь да идѫ (тамо). — Иска ли сынъ ви да иде у мене? Иска да иде (тамо) — Братъ ви у дома ли си е (chez lui?) — Тамо е. — Кѫдѣ искате да идете? — Искамь да идѫ у дома (à la maison). — Искать ли чяда-та ни да идѫть у мене? — Не щѫть да идѫть (тамо). — У кого искате да занесете това письмце? — Искамь да го занесѫ у съсѣда си. — Заносвате ли (иска ли да занесе) слуга-та ви писмо-то ми у бащѫ ви? — Заносвамь го (тамо). — Заносва ли братъ ви пищовы-ты ми у Россіянина? — Заносва гы. — У кого искать пріятеліе-ти ни да заносять пищовы-ты ни? — Искать да гы занесѫть у Турцы-ты. — Сапожникъ-тъ кѫдѣ иска да занесе посталы-ты ни? — Иска да гы занесе у васъ. — Иска ли да гы занесе въ кѫщѫ-тѫ? — Не ще да гы занесе (тамо). — Искате ли да дойдете у мене? — Не щѫ да дойдѫ (aller). — Кѫдѣ искате да идете? — Искамь да идѫ у добры-ты Англичяны. — Искать ли добри-ти Италіанци да идѫть у насъ? — Не щѫть да идѫть. — Кѫдѣ искать да идѫть? — Не щѫть нигдѣ. —

Упражненіе 49-о.

Искате ли да доведете сына си у мене? — Не щѫ да го доведѫ у васъ, нъ у корабоначялника. — Кога искате да го заведете у корабоначялника. — Искамь да го заведѫ тамо утрѣ. — Искате ли да заведете чяда-та си у лѣкаря? — Искамь да гы заведѫ (тамо) — Кога искате да гы заведете? — Искамь да гы заведѫ утрѣ. — Чяса на колко искате да гы заведете? На два и половинѫ. — Кога искате да пратите слугѫ-тѫ си у лѣкаря? — Искамь да го пратѫ днесь. — Чяса на колко? —

---

2) Рѣчь heure е женскый родъ; за имена-та отъ женскыя родъ ще ся говори по-нататъкъ.

3) Demie тука е женскый родъ; зачто-то ся съгласува по родъ съ heure; то кога-то ся намира прѣдъ сѫществително е нескланяемо, сирѣчь не пріима е като une demi heure, половина чясъ.

Digitized by Google

На десять и четвръстинѫ. — Искате ли да идете нѣгдѣ? Искамь да идѫ нѣгдѣ. — Кѫдѣ искате да идете? — Искамь да идѫ у Шотландеца. — Иска ли Ирландець-тъ да дойде у васъ? — Иска да дойде у мене. — Иска ли сынь ви да иде у нѣкого? Иска да иде у приятели-ты си. — Искать ли Испанци-ти да идѫть нѣгдѣ? — Нещѫть да идѫть нигдѣ. — Иска ли пріятель ви да иде у нѣкого? — Не рачи да иде у никого.

Упражненіе 50-о.

Кога искате да заведете юношѫ-тѫ у живописеца? — Искамь да го заведѫ днесь. — Кѫдѣ иска да занесе тыя птицы? — Неще да гы занесе нигдѣ. — Искате ли да заведете лѣкаря у тоя чловѣкъ? — Искамь да го заведѫ (тамо). — Кога иска лѣкарь-тъ да иде у брата ви? — Иска да иде днесь. — Искате ли да пратите единъ слугѫ у мене? — Искамь да пратѫ единъ (-у en envoyer un). — Искате ли да пратите нѣкое (un) дѣте у живописеца? — Нещѫ да пратѫ (у en-). — У кого е корабоначялникъ-тъ? — Не е у никого. — Има ли врѣмя братъ ви да дойде у дома (chez moi)? — Нѣма врѣмя да иде тамо. — Иска ли Французинъ-тъ да пише еще едно письмце? — Иска да пише еще едно. — Желае ли пріятель ви да пише толкова письмца колко-то мене? — Желае да пише толкова. — У кого иска да гы прати? — Иска да ги прати у пріятели-ты си. — Кой иска да пише малкы письмца? — Момъкътъ иска да пише. — Искате ли да донесете много книгы у бащѫ ми? — Искамь да донесѫ само нѣкои. —

Упражненіе 51-о.

Искате ли да пратите еще единъ ковечежець у пріятеля ни? — Искамъ да пратѫ еще разны. — Колко шяпкы еще иска да прати шяпкарь-тъ? — Иска да прати еще шесть. — Иска ли шивачъ-тъ да прати толкова посталы колко-то сапожникъ-тъ? — Иска да прати по́-малко. — Има ли сынъ ви смѣлость да иде у корабоначялника? — Има смѣлость да иде тамо, нъ нѣма врѣмя. — Искате ли да купите толкова кучета колко-то кони? — Искамь да купѫ повече отъ тыя (кони) нежели отъ оныя (кучета). — Кое врѣмя (quelle heure) искате да пратите слугѫ-тѫ си у Холандеца? — Искамь да го пратѫ (тамо) на шесть безъ четвръстинѫ. — Кое врѣмя е бащави у тѣхъ си (chez lui)? — У тѣхъ си е на пладнѣ. — Кое врѣмя иска пріятель ви да пише письмца-та си? — Иска да гы пише въ срѣднощь. — Боите ли ся да идете у корабоначялника? — Не ся боѭ, нъ ся срамувамь да идѫ тамо.

УРОКЪ ДВАДЕСЯТЫЙ. — VINGTIÈME LEÇON.

За да, да. — Pour.

Глядамь, видѫ. — **Voir * 3.**

Имате ли пары за да купите хлѣбъ? — Avez-vous de l'argent pour acheter du pain?

Digitized by Google

Имамь за да купѫ.	J'en ai pour en acheter.
Ескате ли да идете у брата ви за да го видите?	Voulez-vous aller chez votre frère pour le voir?
Нѣмамь врѣмя да идѫ за да го видѫ.	Je n'ai pas le temps d'y aller pour le voir.
Има ли братъ ви ножь за да отрѣже хлѣба си?	Votre frére a-t-il un couteau pour couper son pain?
Нѣма за да го отрѣже.	Il n'en a pas pour le couper.
Метѫ, помитамь.	**Balayer** 1.
Солѭ, насолявамь, посолявамь.	**Saler** 1.
Убивамь, утрѣпвамь, колѭ, закалямь.	**Tuer** 1.
Могѫ.	**Pouvoir * 1.**
Можете ли?	Pouvez vous?
Могѫ.	Je peux (или puis) [1]).
Не могѫ.	Je ne peux pas (или je ne puis).
Може ли?	Peut-il?
Може.	Il peut.
Не може.	Il ne peut pas.
Можемь.	Nous pouvons.
Можете.	Vous pouvez.
Могѫть.	Ils peuvent.
Мене, мя.	**Me** (непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ винит. падежь).
Него, го.	**Le** (непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ винит. педежь.
Гляда мя.	Me voir.
Глядамь го.	Le voir.
Глядамь чловѣка.	Voir l'homme.
Убивамь го.	Le tuer.
На, въ.	**À.**
На (съ винит. надежь), **или дателенъ падежь.**	**Au,** множ. **aux** (вижд. ур. 10).

Единственно.	**Множественон**	**Singulier.**	**Pluriel.**
Пріятелю, или на пріятеля,	на пріятели-ты.	A l'ami,	aux amis.
Чловѣку, или на чловѣка,	на чловѣцы-ты.	A l'homme,	aux hommes.
Корабоначялнику, или на корабоначялника,	на корабоначялницы-ты.	Au capitaine,	aux capitaines.
Книзѣ, или на книгѫ-тѫ,	на книгы-ты.	Au livre,	aux livres.

1) Изрѣченіе je puis по́-чясто ся употрѣбява отъ je peux, кое-то не може да ся употрѣби у въпрошеніе. За това трѣбува да выкаме puis-je? а не peux-je?

Нему, му, неи, и.	Lui (непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ дател. падежъ).
Менѣ. ми.	**Me.**
Говори ми.	Me parler.
Говорѫ му.	Lui parler.
Пишѭ му.	Lui écrire.
Пише ми.	M'écrire.
Говорѫ чловѣку.	Parler à l'homme.
Говорѫ корабоначялнику.	Parler au capitaine.
Можете ли да ми пишете?	Pouvez-vous m'écrire?
Могѫ да ви пишѭ.	Je peux vous écrire.
Може ли чловѣкъ-тъ да ви хортува?	L'homme peut-il vous parler?
Може да ми хортува.	Il peut me parler.
Искате ли да пишете брату си?	Voulez-vous écrire à votre frère?
Искамь да му пишѭ.	Je veux lui écrire.
Панеръ-тъ, кошница-та.	Le panier.
Рогозина-та, черга-та.	Le tapis.
Полъ-тъ, помостъ-тъ, земя-та (дюшеме-то).	Le plancher.
Котка-та.	Le chat.
Искате ли да пратите книгѫ-тѫ чловѣку?	Voulez-vous envoyer le livre à l'homme?
Искамь да му ѭ пратѫ.	Je veux le lui envoyer.
Кога искате да му ѭ пратите?	Quand voulez-vous le lui envoyer?
Искамь да му ѭ пратѫ утрѣ.	Je veux le lui envoyer demain.

Единственно число.

Непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ дателенъ падежь.	Непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ винителенъ падежь.
1-о лице Me или à moi, менѣ, ми.	Me или moi, мене, мя.
3-е лице Lui — à lui, нему, му.	Le — lui, него, го.

Множественно число.

1-о лице Nous или à nous, намъ, ны.	Nous, насъ, ны.
2-о лице Vous или à vous, вамъ, вы.	Vous, васъ, вы.
2-е лице Leur или à eux, нимъ, имъ, тѣмъ.	Les, или eux, нихъ, гы, тѣхъ.

Забѣлѣжв. Мѣстоименія-та **me** и **lui** като непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ дателенъ падежь, и **me, le,** като непосрѣдственно опрѣделеніе въ винителенъ падежь полагать ся всякога прѣди глагола, а мѣстоимѣнія-та **à moi** и **à lui** като непосрѣдственны опрѣдѣленія въ дателенъ падежь, и **moi** и **lui** като непосрѣдственны опрѣдѣленія въ винителенъ падежь полагать ся слѣдъ глагола. Такожде и мѣстомѣнія-та

Digitized by Google

nous и **à nous**, **vous** и **à vous** и **les** и **eux**, слѣдувать сѫщето правило (*).

Иска ли да ви хортува?	Veut-il vous parler?
Неще да хортува менѣ, нъ вамъ.	Il ne veut pas parler à moi, mais à vous.
Искате ли да му пишете?	Voulez-vous lui écrire?
Нещѫ нему да пишѭ, нъ брату му.	Je ne veux pas écrire à lui, mais à son frère,

Личны-ты мѣстоимѣнія полагать ся въ слово-то по слѣдуѭщій начинъ.

Единственно.	**Singulier.**	**Множественно.**	**Pluriel.**
Ми го.	me le.	Ми гы.	me les.
Му го.	le lui.	Му гы.	les lui.
Ни го.	nous le.	Ни гы.	nous les.
Ви го.	vous le.	Ви гы.	vous les.
Имъ го.	le leur.	Имъ гы.	les leur.

Кога искате да ми пратите кошницѫ-тѫ?	Quand voulez-vous m'envoyer le panier?
Искамь да ви ѭ пратѫ днесь.	Je veux vous l'envoyer aujonrd'hui.

Относително мѣстоимѣніе **en** полага ся едно по друго съ лично-то мѣстоимѣніе както слѣдува.

Отъ него или отъ нихъ менѣ.	M'en.
Отъ него « « нему, неи.	Lui en.
Отъ него « « намъ.	Nous en.
Отъ него « « вамъ.	Vous en.
Отъ него « « нимъ.	Leur en.

Давамь.	**Donner** 1.
Заимамь давамь на заемъ.	**Prêter** 1.
Искате ли да ми дадете хлѣбъ?	Voulez-vous me donner du pain?
Искать да ви дамь.	Je veux vous en donner.
Искате ли да займете пары брату ми.	Voulez-vous prêter de l'argent à mon frère?
Искамъ да му займѫ.	Je veux lui en prêter.

Упражненіе 52-о.

Има ли дрьводѣлець-тъ доста пары за да купи чюкъ? — Има доста за да купи единъ. — Има ли корабоначялникъ-тъ доста пары за да купи корабъ? — Нѣма доста за да купи. — Желае ли селянинъ-тъ да купи хлѣбъ? — Желае да купи. — Желае да купи нъ нѣма доста па-

*) Кога-то непосрѣдственно-то опрѣдѣленіе въ дателенъ падежь е имя, полага ся слѣдъ глагола, като: je veux donner aux charpentiers, а кога-то е мѣстоименіе само тогава ся полага слѣдъ глагола, кога-то періодъ-тъ е противителенъ съ отрицаніе, като: je ne veux pas écrire à lui, mais à son frère. Не щѫ нему да пишѭ нъ брату му.

Digitized by Google

ТАВЛИЦА НА ЛИЧНЫ-ТЫ МѢСТОИМЕНІЯ.

Единственно.

	Прьво лице.	Второ лице.	Трете лице. Мѫжск. род.	Трете лице. Женск. родъ.
Подлѣжаще или именителенъ.	je, moi, азъ.	tu, toi, ты.	il, lui, онъ, той.	elle, она, тя.
Непосрѣд. опрѣделеніе въ родит. падежь.	de moi, мене.	de toi, тебе.	de lui, его.	d'elle ея.
Непосрѣд. опрѣдѣленіе въ дател. падежь.	me, à moi, менѣ ми.	te, à toi, тебѣ, ти.	lui, à lui, нему, му.	lui, à elle, неи, и.
Непосрѣд. опрѣдѣленіе въ винит. падежь.	me, moi, мене, мя.	te, toi, тебе, тя.	le, lui, него го.	la, elle, неѭ, ѭ.

Множественно.

Подлѣжаще или именител. падежь.	nous, мы, ные.	vous, вы, вые.	ils, eux, они, тіи.	elles, оны, тыи.
Непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ родител. падежь.	de nous, насъ.	de vous, васъ.	d'eux, ихъ.	d'elles, ихъ (на тѣхъ, тѣхный).
Непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ дателенъ падежь.	nous, à nous, нимъ.	vous, à vous, вамъ.	leur, à eux, нимъ. имъ, тѣмъ.	leur, à elles, нимъ, имъ, тѣмъ.
Непосрѣдственно опрѣдѣленіе въ винител. падежь.	nous, насъ, ны.	vous, васъ, вы.	les, eux, нихъ, гы, тѣхъ.	les, elles, нихъ, гы, тѣхъ.

Digitized by Google

ры за да купи. — Има ли сынъ ви книгѫ за да пише письмце? — Нѣма за да пише. — Имате ли врѣмя да видите брата ми? — Нѣмамь врѣмя да го видѫ. — Иска ли баща ви да мя види? — Неще да вы види. — Има ли слуга-та ви метлѫ за да помете пола. — Има за да го помете. — Иска ли да го помете? — Иска да го помете. — Има ли корабленикъ-тъ пары за да купи чоколатѫ? — Нѣма за да купи. — Има ли поваръ-тъ пары за да купи говяждо мясо? — Има за да купи. — Има ли пары за да купи кокоши-пилета? — Има за да купи. — Имате ли доста соль за да посолите говяждо-то мясо? Имамь доста за да го посолѫ. — Иска ли пріятель ви да дойде у мене за да мя види? — Неще нито да дойде (aller) у васъ нито да вы види. — Желае ли съсѣдътъ ви да убіе коня си? — Нежелае да го убіе. — Искате ли да убіете непріятели-ты си? — Искамь само непріятели-ты си да убіѭ (Нещѫ да убіѭ освѣнь непріятели-ты си).

Упражненіе 53-о.

Можете ли да ми отрежете хлѣбъ — Могѫ да ви отрѣжа — Имате ли ножь за да ми отрѣжете. — Имамь единъ. — Можете ли да закьрпите рѫкавицы-ты ми? — Могѫ да гы закьрпѫ, нъ не желаѭ да го направѫ. — Може ли шивачь-тъ да ми направи еднѫ дрехѫ? — Може да ви направи. — Искате ли да хортувате на лѣкаря? — Искамъ да хоратувамь. — Иска ли сынъ ви да мя види за да ми хортува? — Иска да вы види за да ви даде еднѫ скудѫ. — Иска ли да мя убіе? — неще да вы убіе, неще друго освѣнь да вы види. — Иска ли сынъ-тъ на старый ни пріятель да заколи единъ волъ? — Иска да заколи два. — Кой желае да убіе коткѫ-тѫ ни? — Дѣте-то на съсѣда ни желае да ѭ убіе. — Колко пары можете да ми пратите? — Могѫ да ви пратѫ двадесять франгы. — Искате ли да ми пратите чергѫ-тѫ ми? — Искамь да ви ѭ пратѫ. — Искате ли да пратите нѣчто на сапожника? — Искамь да му пратѫ посталы-ты си. — Искате ли да му пратите дрѣхы-ты си? — Не, искамь да гы пратѫ на шивачя си. — Може ли шивачь-тъ да ми прати дрехѫ-тѫ ми? — Неможе да ви ѭ прати. — Могѫть ли чяда-та ми да пишьѫть? — Могѫть да ви пишьѫть. — Искате ли да ми займете панера си? Искамь да ви го займѫ.

Упражненіе 54-о.

Имате ли чашѭ за да си піете вино-то? — Имамь еднѫ, нъ нѣмамь вино, нѣмамь друго освѣнь чяй. — Даввате ли ми (искате ли да ми дадете) пары за да купѫ? — Даввамь ви (искамь да ви дамь) нъ тако-рѣчи нѣмамь. — Искате ли да ми дадете оныя кои-то (ce que) имате? — Искамь да ви гы дамь. — Можете ли да піете толкова вино колко-то млѣко (піете)? — Могѫ да піѭ толкова отъ едно-то колко-то отъ друго-то. — Има ли съсѣдъ ви дрьва за да накладе огънь (pour faire du feu)? — Има за да накладе (pour en faire), нъ нѣма пары да купи хлѣбъ и масло. — Искате ли да му займете? — Искамь да му займѫ. — Искате ли да хортувате на Нѣмеца? — Искамь да му хортувамь. — Кѫдѣ

Digitized by Google

е? — У сына на Американеца е. — Иска ли да ми хортува Нѣмець-тъ? — Иска да ви хортува. — Иска ли да хортува на брата ми или на вашій? — Иска да хортува и на единый и на другый. — Чада-та на съсѣда ни могжть ли да работять? — Могжть нъ не рачять.

Упражненіе 55-о.

Искате ли да хортувате на чяда-та на Холландеца? — Искамь да имъ хортувамъ. — Какво искате да имъ дадете? — Искамь да имъ дамь добры млинове. — Искате ли да имъ займете нѣчто? — Искамь да имъ займж нѣчто, нъ не могж да имъ займж ничто. — Нѣмамь ничто. — Има ли поваръ-тъ еще соль за да посоли говяждо-то мясо? — Има еще малко. — Има ли еще оризъ? — Има еще много. — Иска ли да ми даде? — Иска да ви даде. — Това ли кокоше-пиле иска да заколи или онова? — Неще да заколи нито това нито онова. — Кой волъ иска да заколи? — Иска да заколи вола (celui) на добрый съсѣдъ. — Тоя ли волъ иска да заколи или оня? — Иска да заколи и два-та. — Кой иска да ни прати сухары? — Хлѣбаръ-тъ иска да ви прати. — Имате ли нѣчто да (à) правите? Нѣмамь ничто да правж (je n'ai rien à faire).

Упражненіе 56-о.

Какво има да (à) прави сынъ ви (каквж работж има сынъ ви)? — Има да пише на добры-тѣ си пріятели и на корабоначалницы-тѣ. — — Кому (à qui) искате да хортувате? — Искамь да хортувамь на Италіянцы-тѣ и на Французы-тѣ. — Искате ли да имъ дадете пары? — Искамь да имъ дамь. — Искате ли да дадете хлѣбъ на тоя чловѣкъ? — Искамь да му дамь. — Искате ли да му дадете дрехж. — Искамь да му дамь еднж. — Искать ли пріятеліе-тѣ ви да ми даджть кахве? — Искать да ви даджть. — Искате ли да ми займете книгы-тѣ си? Искамь да ви гы займж. — Искате ли да займете постелкж-тж си на съсѣды-тѣ си? Искамь да имъ ѭ займж. — Кому искате да займете дъждебранителя си? — Искамь да го займж на пріятели-тѣ си. — Кому иска да займе пріятель ви бѣлы-тѣ си дрехы? — Неще да гы займе никому.

УРОКЪ 21-ый. — VINGT-ET-UNIÈME LEÇON.

Кому, на кого? — À qui?

Кого? — Qui? (за одушевены прѣдмѣты).
Что? Какво? — Que? Quoi? (за неодушевены).

Въпросителны мѣстоимѣнія.

Qui? Кой? За одушевены.	Que? Quoi? Какво? За неодушевены.
Подлѣжяще или именителенъ.	Кой? qui? какво? que? quoi?
Непосрѣдств. опрѣдѣленіе въ родит. падежъ.	На кого? de qui? на какво? de quoi?

Digitized by Google

Неопредѣленитѣ членове въ винителенъ падежъ.	Бягу? à qui? на кого? à qui?
Неопредѣленитѣ членове въ винителенъ падежъ.	Бягу? qui? кого? que? qui?

Мѣстоимѣнитѣ qui? кой? кое-то или единъ множественно число подлежатъ на одушевенитѣ предмѣти всякога безъ различіе на родъ.

Мѣстоимѣнитѣ que? и qui? кое-то нѣкакъ множественно число подлежатъ на всякога на неодушевенитѣ предмѣти.

Забѣлѣжка. а. За подлежащо и за неопредѣленото опредѣленіе въ винителенъ падежъ отъ неодушевенитѣ предмѣти трѣбва всякога да употрѣбимъ мѣстоимѣнитѣ que а не qui.

Отговаряемъ, отговаряемъ си.	Répondre 1.
Отговаряемъ си чоѣкъ.	Répondre à l'homme.
Отговаряемъ си на чоѣцѣ-тѣ.	Répondre aux hommes.
Бягу искате ли да си отговорите?	À qui voulez-vous répondre?
Искамъ да си отговоря брату си.	Je veux répondre à mon frère.
Отговаряемъ му си.	Lui répondre.
Отговаряемъ имъ си.	Leur répondre.
Отговаряемъ си на письмо-то.	Répondre au billet.
Отговаряемъ си на него.	Y répondre.
Да него, на него.	Y.
Отговаряемъ си на письма-та.	Répondre aux billets.
Отговаряемъ си на тѣхъ.	Y répondre.
Искате ли да си отговорите на письмо-то ми?	Voulez-vous répondre à mon billet?
Искамъ да си отговоря на него.	Je veux y répondre.
Позорище-то (театръ-тъ).	Le théâtre.
Балъ-тъ (балъ-тъ, кафе-тъ).	Le bal.

	единственно	множественно
Въ позорище-то или на позорище-то.	Au théâtre.	Aux théâtres.
Въ кафе-то или на кафе-то.	Au bal.	Aux bals.
Въ градина-та или на градина-та.	Au jardin.	Aux jardins.
Магазинъ-тъ (магазинъ-та).	Le magasin.	
Магазинъ-тъ.	Le comptoir.	
Тържище-то (пазаръ-тъ, чаршия-та).	Le marché.	

Тамо.	**Y.**
Отхождамъ тамо.	**Y aller.**
Тамо съмъ.	**Y être.**
Искате ли да идете на позорище-то.	Voulez-vous aller au théâtre?
Искамъ да ида (тамъ).	Je veux y aller.
Братъ ми на позорище-то ли е?	Mon frère est-il au théâtre?
Тамо е.	Il y est.
Не е тамо.	Il n'y est pas.
Къдѣ е?	Où est-il?
Вътрѣ въ, въ.	**Dans.**
Баща ви въ градина-та ли си е?	Votre père est-il dans son jardin?

Digitized by Google

Ґано е.	Il y est.
Кадѣ е търговець-тъ?	Où est le marchand?
	Où le marchand est-il?
Въ магазѫ-тѫ си е.	Il est dans son magasin.
Какво имате да правите? (Каквѫ работѫ имате)?	Qu' avez-vous à faire?
Нѣмамъ нищо да правѫ. (Нѣмамъ никаквѫ работѫ).	Je n'ai rien à faire?
Человѣкъ-тъ какво има да піе? (какво има за піеніе.)	L'homme qu'a-t il à boire?
Нѣма нищо да піе (за піеніе).	Il n'a rien à boire.
Имателн нѣчто да правите?	Avez-vous quelque chose à faire?
Имамъ да ся отговорѫ на едно письмце.	J'ai à répondre à un billet.
Имамъ да хортувамъ на брата ви?	J'ai à parler à votre frère.

Упражненіе 57-о.

Искате ли да ми пишете? — Искамъ да ви пишѫ. — Искате ли да пишете на Италіанеца? Искамъ да му пишѫ. — Иска ли братъ ви да пише на Англичины-тѣ? — Иска да имъ пише, нъ тіи не желаѭтъ да му ся отговорятъ. — Искате ли да ся отговорите на пріятеля си? — Нещѫ да му ся отговорѫ. — Кому искате да ся отговорите? — Искамъ да ся отговорѫ на добрый ся отецъ. — Нещете ли да ся отговорите на добры-тѣ пріятели? — Искамъ да имъ ся отговорѫ. — Кой иска да ви пише? — Россіянинъ-тъ иска да ми пише. — Искате ли да му ся отговаряте? — Нещѫ да му ся отговарямъ. — Кой иска да пише на пріятели-тѣ ми? — Чяда-та на съсѣда ми искатъ да имъ пишѫтъ. — Искатъ ли тіи (ils) да имъ ся отговорятъ? — Искатъ да имъ ся отговорятъ. — Кому искате да пишете? — Искамъ да пишѫ на Росіянина. — Иска ли да ви ся отговори? — Иска да ми ся отговори, нъ не може. — Могѫтъ ли Испанци-тѣ да ни ся отговорятъ? — Тіи не могѫтъ да ни ся отговорятъ, нъ ны (nous) можемъ да имъ ся отговоримъ. — Кому искате да пратите това письмце? — Искамъ да го пратѫ на търговеца.

Упражненіе 58-о.

Какво имате да правите? — Имамъ да пишѫ. — Какво имате да пишете? — Имамъ да пишѫ едно письмце. — До кого (à qui)? — До (au) търговеца. — Какво има баща ви да піе? — Има да піе добро вино. — Имали слуга-та ви да піе нѣчто? Има да піе чай. — Какво има да прави сапожникъ-тъ? — Има да закърпи постолы-тѣ ми. — Какво имате да кърпите? — Имамъ да кърпѫ ленены-тѣ си чураны. — Есну имате да говорите? — Имамъ да говорѫ на корабопачялника. — Кога искате да му говорите? — Днесь. — Гдѣ (на кое мѣсто) искате да му говорите? — У дома му (chez lui). — Кому има да говори братъ ви?

Digitized by Google

— Има да говори на сына ви. — Какво има да прави Англичанинъ-тъ? — Има да ся отговори на едно письмце. — На кое письмце има да ся отговори? — Има да ся отговори на письмце-то (celui) на добрый Нѣмець. — Имамъ ли да са отговорѫ на письмце-то на Французина? — Имате да ся отговорите на него. — На кое письмце имате да ся отговаряте? — Имамъ да ся отговаримъ на письмце-то (celui) на добрый си пріятель. — Има ли баща ви да ся отговаря на нѣкое (un) письмце? — Има да ся отговаря на едно письмце. — Кой има да ся отговаря на письмца? — Чяда-та ви имѫть да ся отговарять на нѣкои (письмца). — Искате ли да ся отговорите на письмца-та на търговцы-тѣ? — Искамъ да ся отговорѫ на тѣхъ. — Иска ли братъ ви да ся отговори на това письмце или на онова? — Неще да ся отговори нито на това нито на онова. — Иска ли нѣкой да ся отговори на письмце-то ми? — Никой неще да ся отговори на него.

Упражненіе 59-о.

На кои письмца иска да ся отговори баща ви? — Иска да ся отговори на письмца-та (ceux) на добры-тѣ пріятели. — Иска ли да ся отговори на письмце-то ми? — Иска да ся отговори (на него). — Имате ли нѣкому да ся отговаряте? — Нѣмамъ никому да ся отговарямъ. — Кой иска да ся отговори на письмца-та ми? — Пріятеліе-тѣ ви искамъ да ся отговарять (на тѣхъ). — Ходи ли ви ся на хоро-то (avez-vous envie...? — Ходи ми ся. — Бога желаете да идете. (тамъ)? — Днесь. — Бое врѣмя? — На десять и половинѫ. — Бога искате да заведете дѣте-то си на бала? — Искамъ да го заведѫ (тамъ) утрѣ. — Бое врѣмя (à quelle heure) искате да го заведете тамо? — На шесть безъ четвьртинѫ. — Кѫдѣ е сынъ ви? — На позорище-то е. — Пріятель-тъ ви на бала ли е? — Тамо е. — Гдѣ е търговець-тъ? — Въ писалище-то си е. — Кѫдѣ искате да ны заведете? — Искамъ да вы заведѫ на магазѫ-тѫ си. — Кѫдѣ иска да иде слуга-та ви? — Иска да иде на тържище-то. — Братъ ви на тържище-то ли е? — Не е тамо. — Гдѣ е? — Въ писалище-то си е.

Упражненіе 60-о.

Гдѣ е Холландець-тъ? — Въ житницѫ-тѫ си е. — Доходвате ли у мене за да идемъ на позорище-то. — Доходвамъ (je veux aller) у васъ, нъ не ми ся ходи (-je n'ai pas envie d'aller) на позорище-то. — Гдѣ е Ирландець-тъ? — На тържище-то е. — На кое позорище искате да идете? Искамъ да идѫ на Французско-то (celui des Français). — Въ какѫ-тѫ ли градинѫ искате да идете или въ градинѫ-тѫ (celui) на Шотландеца? — Нещѫ да идѫ нито въ ваши-тѫ нито въ градинѫ-тѫ (celui) на Шотландеца, нъ искамъ да идѫ въ градинѫ-тѫ (celui) на Италіянецъ. — На ваши-тѣ ли магазы желае лѣкарь-тъ да иде или на Холандецы-тѣ (ceux des Hollandais? — Неще да иде нито на ваши-тѣ нито на Холандецы-тѣ, нъ на Французецы-тѣ (ceux des Français). — Какво искате

Digitized by Google

да купите отъ (au) тържище-то? — Искамъ да купѫ единъ паперъ и чергы. — Кѫдѣ искате да гы занесете? — Искамъ да гы занесѫ у дома (à la maison).

Упражненіе 61-о.

Колко чергы искате да купите? — Искамъ да купѫ двѣ. — Кому искате да гы дадете? — Искамъ да гы дамъ на слугѫ-тѫ си. — Желаели да помете пола? — Желае да го помете. — Желае да го помете, нъ нѣма врѣмя. — Имѫть ли Англичяне-тѣ много магазы? — Имѫть много. — Имѫть ли Французи-тѣ толкова кучета колко-то котки имѫть? — Имѫть повече отъ тыя нежели отъ оныя. — Имате ли много пушкы въ магазы-тѣ си? — Имамы много, нъ жита тако-рѣчи нѣмамы. — Искате ли да видите пушкы-тѣ ни? — Искамъ да идѫ въ магазы-тѣ ви за да гы видѫ. — Искате ли да купите нѣчто? Искамъ да купѫ нѣчто. — Какво искате да купите? — Искамъ да купѫ единъ винопоносницѫ, едно огледало, и единъ пищовъ. — Отъ кѫдѣ (où) искате да купите ковчежца си? — Искамъ да го купѫ на (au) тържище-то. — Имате ли въ магазы-тѣ си толкова вино колко-то чай (имате)? — Имамы толкова отъ едно-то колко-то отъ друго-то. — Кой иска да раздере бѣлыты ми дрехы? — Никой неще да гы раздере.

Упражненіе 62-о.

Искать ли Англичяне-тѣ да ни дадѫть хлѣбъ. — Искать да ви дадѫть. — Искать ли да ни дадѫть толкова масло колко-то хлѣбъ? — Искать да ни дадѫть повече отъ това нежели отъ онова. — Искате ли да дадете единъ франгъ на тоя чловѣкъ? — Искамъ да му дамъ нѣколко (plusieurs). — Колко франгы искате да му дадете? — Искамъ да му дамъ пѣть. — Какво искать да ни займѫть Французи-тѣ? — Искать да ни займѫть разны книгы. — Имате ли врѣмя да пишете да търговаме? — Искамъ да му пишѫ, нъ нѣмамъ врѣмя днесь. — Кога искате да си отговорите на Нѣмеца? — Искамъ да му си отговорѫ утрѣ. — Часа колко? — На осѣмъ. — Кѫдѣ иска да иде Испанецъ-тъ? — Неще да иде никѫдѣ. — Иска ли слугата ви да подрѣе чорбѫ-тѫ ни? — Иска да ѭ подрѣе. — Иска ли да наклае огъня ни? — Иска да го наклае. — Кѫдѣ иска да иде хлѣбаръ-тъ? — Иска да иде въ горѫ-тѫ (au bois). — Гдѣ е пиеца-та? — На подрѫще-то. — Кой е на горѫ-та у (chez) бораджилника? — Чада-та ни и приятелѣ-тѣ ни са тамъ.

УРОКЪ 22-ый. — VINGT-DEUXIÈME LEÇON.

	Единственно.	Множественно.
Въ рога въ кѫта (на кѫта)	Au coin	aux coins
На душкѫ-тѫ	Au trou	aux trous
Въ душкѫ-тѫ	Dans le trou	dans les trous
На дъно-то	Au fond	

Digitized by Google

Въ дъно-то на врѣтище-то.	Au fond du sac.
На огнище-то (на оджака).	Au coin du feu.
На края.	Au bout.
На край пѫтя.	Au bout du chemin.
На край пѫтища-та.	Au bout des chemins.
Пѫть-тъ.	Le chemin.

Пращамь да търсять.	**Envoyer chercher.**
Отхождамь да търсѫ.	**Aller chercher.**
Искате ли да пратите да търсять вино?	Voulez-vous envoyer chercher du vin?
Искамь да пратѫ да търсять.	Je veux en envoyer chercher.
Иска ли момче-то ви да иде да търси хлѣбъ?	Votre garçon veut-il aller chercher du pain?
Не рачи да иде да търси.	Il ne veut pas en aller chercher.
Искамь да пратѫ да търсять лѣкаря.	Je veux envoyer chercher le médecin.
Искамь да пратѫ да го търсять.	Je veux l'envoyer chercher.
Иска да прати да търсять братіе-то ми.	Il veut envoyer chercher mes frères.
Иска да прати да гы търсять.	Il veut les envoyer chercher
Искате ли да пратите да търсять чяши?	Voulez-vous envoyer chercher des verres?
Искамь да пратѫ да търсять.	Je veux en envoyer chercher.
Какво имате да правите?	Qu'avez-vous à faire?
Имамь да идѫ на тържище-то.	J'ai à aller au marché.
Какво имате да піете?	Qu'avez-vous à boire?
Имамы да піемъ добро вино.	Nous avons à boire de bon vin.
Имате да си кърпите чурапы-тѣ.	Vous avez à reccommoder vos bas.
Имѫть.	**Ils ont.**
Какво имѫть да правять чловѣци-тѣ?	Les hommes qu'ont ils à faire?
Имѫть да идѫть на магазѫ-тѫ.	Il ont à eller au magazin.
Тѫѭ вечерь, довечера.	**Ce soir.**
Вечерь-та, и вечерь.	**Le coir** (au soir)
Тѫзь зарань, тѫѭ сутринѫ.	**Ce matin.**
Зарань-та, утринь-та	**Le matin** (au matin).
Зарань, утрина	
Нынѣ, сега.	**À présent.**
Ты.	**Tu** [1]).
Имамь, си.	Tu a, tu es,

1) Французи-тѣ, кога ся разговарять по-между си, употрѣблявать второ-то множественно лице вмѣсто второ-то единственно, нъ и него употрѣбявать. 1-во въ высокъ и важенъ слогъ и поезѭ-тѫ. 2-ро въ знакъ на ближность, кога ся разговарять съ пріятели и сродницы, или напротивъ за да покажѫть намразѫ и прѣзрѣніе, кога ся разговарять съ непріятели.

Digitized by Google

Уморенъ ли си?	Es-tu fatigué?
Не сьмь уморенъ.	Je ne suis pas fatigué.
Уморени ли сѫ чловѣци-тѣ?	Les hommes sont-ils fatigués?

Забѣлѣжв. Прилагателны-тѣ въ Французскый языкъ ся съгласувать по родъ и число съ имя-то, что опрѣдѣлявать, и пріимѫть за женскый родъ пристойно-то окончяніе, а за множественно-то число s.

Не сѫ уморени.	Ils ne sont pas fatigués.
Можешь, искашь.	Tu peux, tu veux.
Искашь ли да ми накладешь огъня?	Veux tu faire mon feu?
Искамь да го накладѫ, нъ не могѫ.	Je veux le faire, mais je ne peux pas.
Боишь ли ся?	As-tu peur?
Не ся боѭ.	Je n'ai pas peur.
Гладенъ ли си?	As-tu faim?

Продавамь.	**Vendre 4.**
Думамь, казвамь.	**Dire * 4.**(зима прѣдлогъ **de** прѣди неопрѣд. наклоненіе).
Думамь, нѣкому.	Dire à quelqu'un.
Дума-та, рѣчь-та.	Le mot.
Казвате ли (рѣквате ли) на слугѫтѫ да накладе огъня?	Voulez-vous dire au domestique de faire le feu?
Рѣквамь му да го накладе.	Je veux lui dire de le faire

Единственно.		**Множественно.**	
Ти,	ton.	Ти,	tes.
Твой-тъ.	le tien.	Твои-тѣ,	les tiens.
Книга-та ти, или твоя-та книга,	ton livre.	Книгы-тѣ ти, или твои-тѣ книгы,	tes livres.

Упражненіе 63-о.

Искате ли да пратите да търсять шекеръ? — Искамь да пратѫ да търсять. — Искашь ли сыне мой, (mon fil, veux tu), да идешь да търсишь млынове? — Ей, отче мой, (mon père), искамь да идѫ да търсѫ. — Кѫдѣ искашь да идешь? — Искамь да идѫ въ (dans le: или au) градинѫ-тѫ. — Кой е въ градинѫ-тѫ? — Чяда-та на пріятели-тѣ ни сѫ тамо. — Искате ли да пратите да търсять лѣкаря? — Искамь да пратѫ да го търсять. — Кой иска да прати да търсять брата ми? — Слуга-та иска да иде да го търси. — Гдѣ е? — Въ писалище-то си е. — Давате ли ми чюрбѫ-тѫ му? — Давамь ви ѭ. — Гдѣ е? — На огнище-то е. — Давате ли ми пары, за да идѫ да търсѫ млѣко? — Давамь ви (искамь да ви дамь) за да идете да търсите. — Гдѣ ви сѫ пары-тѣ? — Въ писалище-то ми сѫ. — Искате ли да идете да гы потърсите? — Искамь да идѫ да гы потърсѫ. — Искате ли да купите коня ми? — Нѣмогѫ да го купѫ; нѣмамь пары. — Гдѣ е котка-та ви? — Въ дупкѫ-тѫ е. — Въ коѭ дупкѫ (dans quel trou) е? — Въ дупкѫ-тѫ на магазѭ-тѫ.

Digitized by Google

— Гдѣ е кулѣ-то на тоа чѣовѣкъ? — Въ единъ ромъ (въ едно кѫще) на пораба е. — Селянинъ-тъ гдѣ има жита-та си? — Има ги въ житище-то си. — Въ това ли врѣтище е вотка-та? Тамо е.

Упражнение 64-о.

Имате ли да правите нѣтто? — Имамъ да правѧ нѣтто. — Какво имате да правите? — Имамъ да кърпѧ чѫрапы-тѣ си и да идѫ на пазаръ на пазя. — Кой е на краі пазя? — Баща ми е. — Поваръ-тъ ви имѧ ли нѣчто да піе? — Имѧ да піе вино и чѫрбѫ. — Можете ли ми дадете толкова масло колко-то хлѣбъ. — Могѫ да ви дамъ повече отъ това нежели отъ онова. — Може ли приятель ви да піе толкова вино колко-то ваше? Може да піе толкова отъ това (отъ едно-то) колко-то отъ онова (отъ друго-то). — Имате ли да говорите нѣкому? Имамъ да говорѧ на разны чѣовѣцы. — На колко чѣовѣцы имате да говорите? — Имамъ да говорѧ на четвѫрица. — Кога имате да имъ говорите? — Довечера. — Часа на колко? — На десять безъ четвѣртинѧ. — Кога можете да идете на тѫржище-то? — Могѫ да идѫ заранѣ (le matin или au matin). — Часа на колко? — На седьмь и половинѧ. — Кога можете да идете у Французина? — Искамъ да идѫ тамо довечера (le soir). — Вечеръ ли искате да идете у лѣкаря или заранѣ (le matin)? — Искамъ да идѫ заранѣ. — Часа на колко? — На десять и четвѣртинѧ.

Упражнение 65-о.

Имате ли да пишете письмца колко-то (autant de que) Англичанина? — Имамъ да пишѫ нѣ-малко отъ него. — Искате ли да хорѧтвате на Нѣмеца? Искамъ да му хорѧтувамъ. — Кога искате да му хорѧтвате? — Сега. — Гдѣ е? — На другый краі на горѧ-тѣ е. — Искате ли да идете на тѫржище-то? — Искамъ да идѫ за да купѧ бѣлы дрѣхы. — Нещѧть ли съсѣди-тѣ ви да идѫть на тѫржище-то? — Въ рано да идѫть. — Уморени сѫ. — Имамъ ли смѣлость смѣешь ли да идѫ въ горѧ-тѣ вечеръ? — Смѣюсь да идѫ въ не mais pas вечеръ. — Могѫть ли чѧда-та ви да сѧ отговорѧть на письмца-та ми. — Можѫть да сѧ отговорѧть у. — Какво искате да кажете на слугѧ-тѣ? — Искамъ да му кажѫ да накладе огъня и да помете магазѧ-тѣ. — Казвате ли (искате ли да кажете) на брата ви да ми продаде коня си? — Казвамъ на да ви го продаде. — Какво искате да ми кажете? — Искамъ да ви кажѫ единъ думѧ. — Кого искате да видите? — Искамъ да видѧ Шотландеца. — Имате ли нѣчто да му кажете? — Имамъ да му кажѫ нѣколко (quelques) думы. — Кои книгы иска да продаде братъ ми? — Тѣ да продаде твои-тѣ и свои-тѣ.

УРОКЪ 23-ый. VINGT-TROISIÈME LEÇON.

Исхождамъ, излизамъ, излазамъ.	Sortir * 2.
Остаямъ Стоѧ, сѣдѧ	Rester 1.

Digitized by Google

Когда Желаете ли выйдете?	Quand voulez-vous sortir.
Желаю ли выйдти сего.	Je veux sortir à présent.
Стоять у дома.	Rester à la maison [1].

Тука. — Ici. y.

Стоять тука.	Rester ici.

Тамо. — Là. y.

Желаете ли вы стоять тука?	Voulez-vous rester ici?
Желаю я стоять тука.	Je veux y rester.
Хочет ли приятель ваш я стоять тамо?	Votre ami veut-il rester là?
Хочет я стоять тамо.	Il veut y rester.
Желаете ли вы идти у брата ея?	Voulez-vous aller chez votre frère?
Желаю я идти тамо.	Je veux y aller.
Благоизволение-то, удовольствие-то, приятность-то.	Le plaisir.
Веселить, причинивать удовольствие.	Faire plaisir.
Огорчать кого.	Faire un plaisir.
Отходить ли.	Allez-vous?
Отходить.	Je vais.
Не отходить.	Je ne vais pas.
Отходить.	Il va.
Отходит.	Il va.
Отходит ли?	Va-t-il?
Не отходит.	Il ne va pas.
Отходим ли?	Allons-nous?
Отходим.	Nous allons.
Какую вещь прочитаете?	Qu'allez-vous lire?
Я читать.	Je vais lire.

Читать прочитать. — Lire. v. a.

Идете ли у брата ея?	Allez-vous chez votre père?
Иду.	Je vais.
Куда отходит?	Où va-t-il?
Идет у брата ея.	Il va chez son frère.

Единственно. — Множественно.

Сегодняшний, нынешний.	Tous. Все нынешние. Tous.
Каждый день.	Tous les jours.
Каждое утро.	Tous les matins.
Каждый вечер.	Tous les soirs.

Е — Il est.

Есть.	Est.
Есть ли? Сколько?	Quelle? Quelle est-il?

1. La maison signifie une chose, quelque chose, et quelque fois, et la maison signifie une maison, quelque chose, et quelque fois.

2. Вопросительное слово quelle, quel, quelque, quelque chose, quelque fois, quelque chose, quelque fois.

Digitized by Google

Чясъ-тъ е три.	Il est trois heures.
Пладнѣ е.	Il est midi.
Дванадесять и четвьртинѫ е.	Il est midi et quart (или et un quart).
Шесть безъ четвьртинѫ е.	Il est six heures moins un quart.
Единъ и половина е.	Il est une heure et demie (виждь заб. 2. ур. 19.)

Познавамь.	**Connaître** *4.
Познавамь нѣкого, запознавамь ся съ нѣкого.	Connaître un homme.

Потрѣба, потрѣбность, нуждѫ	**Besoin** (има слѣдъ себе всякога прѣдлога **de**).
Имамь потрѣбѫ или нуждѫ. Трѣбува ми.	**Avoir besoin de.**
Имамь нужда отъ него / Трѣбува ми.	J'en ai besoin.
Трѣбува ли ви тоя ножь?	Avez-vous besoin de ce couteau?
Не ми трѣбува.	Je n'en ai pas besoin.
Трѣбувать ли ви тіи ножеве?	Avez-vous besoin de ces couteaux?
Трѣбувать ми.	J'en ai besoin.
Не ми трѣбувать.	Je n'en ai pas besoin.
Не ми трѣбува ничто.	Je n'ai besoin de rien.
Трѣбувать ли му пары?	A-t-il besoin d'argent?
Не му трѣбувать.	Il n'en a pas besoin.

Отъ какво, отъ что?	**De quoi?**
Отъ какво имате потрѣбѫ? / Отъ какво имате нуждѫ? / Какво ви трѣбува?	De quoi avez-vous besoin?

Посрѣдственно опрѣдѣленіе въ родит. падежъ.

На личны-тѣ мѣстоименія.

Отъ мене.	De moi.
Отъ тебе.	De toi.
Отъ него.	De lui (en).
Отъ насъ.	De nous.
Отъ васъ.	De vous.
Отъ тѣхъ, отъ нихъ.	D'eux (en).
Има ли нуждѫ баща ви отъ мене? / Трѣбувамь ли на бащѫ ви?	Votre père a-t-il besoin de moi?
Има нуждѫ отъ васъ. / Потрѣбни му сте.	Il a besoin de vous.
Трѣбувать ли вы тыя книгы?	Avez-vous besoin de ses livres?
Трѣбувать ми.	J'en ai besoin.
Има ли нуждѫ отъ братіе-то ми.	A-t-il besoin de mes frères?

Digitized by Google

Има нуждѫ отъ тѣхъ.	Il a besoin d'eux.
Трѣбувать му.	Il en a besoin [1])

Упражненіе 66-о.

Струвате ли ми едно добро (voulez-vous me faire un plaisir)? — Ей, Господине, като какво (lequel), — Рѣквате ли (voulez-vous dire) на слугѫ-тѫ ми да накладе огъня? — Рѣквамь му да го накладе. — Рѣквате ли му да помете магазы-тѣ? — Рѣквамь му да гы помете. — Какво искате да кажете на бащѫ си? — Искамь да му кажѫ да ви продаде коня си. — Рѣквате ли на сына си, да иде у бащѫ ми? — Рѣквамь му да иде. — Имате ли нѣчто да ми кажете? — Нѣмамь ничто да ви кажѫ. — Имате ли нѣчто да кажете на бащѫ ми? — Имамь да му кажѫ еднѫ думѫ. — Искать ли тія чловѣци да си продаджть чергы-тѣ? Нещѫть да гы продаджть. — Иване (Jean) тука ли си (es-tu-là)? — Ей, Господине, тука сьмь (j'y ruis). — Какво щешь правишь (que vas-tu faire)? — Отивамь у шяпкара ви, за да му кажѫ да стягне шяпкѫ-тѫ ви. — Отивашь ли (veux-tu aller) у шивачя за да му речешь да стягне дрехы-тѣ ми? — Отивамь (je veux y aller). — Отивате ли на тържище-то? — Отивамь. — Какво има търговецъ-тъ да продава (за продань)? — Има да продава (за продань) хубавы кожены рѫкавицы, гребени, добро сукно, и хубавы дървены панеры. — Има ли за продань желѣзны пушкы? — Има за продань и оть тѣхъ (en). — Продава ли ми (иска ли да ми продате кони-тѣ си? — Продава ви гы (иска да ви гы продаде). — Имате ли нѣчто за продань? — Нѣмамь ничто за продань.

Упражненіе 67-о.

Късно ли е? — Не е късно. — Колко е чясъ-тъ? — Дванадесять и половина е. — У кой чясь (à quelle heure) иска да излѣзе корабопачялникъ-тъ? — Иска да излѣзе на осьмь безъ четвьртинѫ. — Какво ще (те) правите (qu'allez-vous faire)? — Щѫ четѫ (je vais lire). — Какво имате да четете? Имамь да четѫ еднѫ добрѫ книгѫ. — Займвате ли (искате ли...) ми ѭ? — Займвать ви ѭ. — Кога искате да ми ѭ займете? — Займвамь ви ѭ утрѣ. — Излиза ли ви ся (желаете ли да излѣзете)? — Не ми ся излиза. — Останвате ли (искате ли...) тука драгый ми (mon cher) пріятелю? — Не могѫ да останѫ тука. — Кѫдѣ имате да идете? — Имамь да идѫ на писалище-то. — Кога искате да идете на бала? — Довечера. — Кое врѣмя? — Въ срѣднощь. — Вечерь ли искате да идете у Шотландеца или зарань? — Искамь да идѫ вечерь. — Вечерь ли ходите у Французина или зарань? — Ходѫ (у) вечерь и зарань. — Кѫдѣ отивате сега? — Отивамь на позорище-то. — Кѫдѣ отива сынъ ви? — Не отива нигдѣ, ще стои (il va rester) у дома (à la maison) за да си пише письмца-та. — Гдѣ е братъ ви? — Въ магазѫ-тѫ си. — Не ще ли да излѣзе? — Не, Господине, не рачи да излѣзе. — Какво ще (il va) прави тамо? — Ще

1) Първо-то отъ тыя двѣ-тѣ изрѣченія, кое-то е и по́-благородно, понеже изразява почесть къмъ лица-та употрѣбява ся за одушевены прѣдмѣты, а второ-то по́-обыкновенно за неодушевены.

Digitized by Google

(il va) пише на пріятели-тѣ си. — Тука ли искате да останете или тамо? — Искамь да останѫ тамо. — Гдѣ иска да остане баща ви? — Иска да остане тамо. — Желае ли пріятель ви да остане въ градинѫ-тѫ? — Желае да остане (тамо).

Упражненіе 68-о.

Кое врѣмя е Холландець-тъ у тѣхъ си (chez-lui)? — У тѣхъ си е всякѫ вечерь на девять и четвьртинѫ. — Кога ходи поваръ-тъ ви на тържище то?. — Ходи всякѫ зарань на пять и половинѫ. — Кога ходи съсѣдъ-тъ ви у Ирландцы-тѣ. — Ходи всякой день. — Кое врѣмя? На осьмь зарань-тѫ (du matin). — Какво искате да купите? — Нещѫ да купѫ ничто, нъ баща ми иска да купи единъ волъ. — Тоя ли волъ иска да купи или оня? — Не рачи да купи нито тоя нито оня. — Кой (волъ) иска да купи? — Иска да купи вола (celui) на пріятеля ви. — Има ли търговець-тъ еще еднѫ дрехѫ за продань? — Има още еднѫ, нъ не рачи да ѭ продава. — Има ли тоя чловѣкъ еще единъ ножь за продань. — Нѣма вече (plus de) ножеве за продань, нъ има еще нѣколко пушкы за продань. — Кога иска да гы продаде? — Иска да гы продаде днесь. — Гдѣ? — На магазѫ-тѫ си. — Искате ли да видите моя пріятель? — Искамь да го видѫ за да ся запознаѭ съ него. — Искате ли да ся запознаете съ чяда-та ми? — Искамь да ся запознаѭ съ тѣхъ. — Колко чяда имате? — Имамь само двѣ, нъ брать ми има повече отъ мене; има шесть. — Иска ли тоя чловѣкъ да піе твьрдѣ много вино? — Иска да піе твьрдѣ много. — Имате ли за піеніе (à boire) доста вино? — Имамь малко нъ (e) доста (je n'en ai guère, mais assez). — Иска ли братъ ви да купи твьрдѣ много (trop de) млынове? — Иска да купи много (beaucoup), нъ не твьрдѣ много (trop).

Упражненіе 69-о.

Можете ли да ми займете единъ ножь? — Могѫ да ви займѫ единъ. — Може ли баща ви да ми займе еднѫ книгѫ? — Може да ви займе нѣколко (plusieurs). — Какво ви трѣбува? — Трѣбува ми еднѫ добрѫ пушкѫ? — Трѣбува ли ви тоя образъ? — Трѣбува ми. — Трѣбувать ли на брата ви пары? — Не му трѣбувать. — Трѣбувать ли му постали? — Не му трѣбувать. — Какво му трѣбува? — Не му трѣбува ничто. — Трѣбувать ли ви тыя тоягы? — Трѣбувать ми. — Кому трѣбува шекеръ? — Никому не трѣбува (en). — Отъ какво имамь нуждѫ? — Нѣмате отъ ничто нуждѫ. — Тія ли образи трѣбувать на брата ви или онія? — Не му трѣбувать нито тія нито онія. — Потрѣбень ли ви сьмь? — Потрѣбни ми сте. — Кога ви трѣбувамь? — Сега. — Какво имате да ми кажете? — Имамь да ви кажѫ еднѫ думѫ. — Потрѣбни ли смы на сына ви? — Потрѣбни му сте и выи и братіе-то ви. — Трѣбувать ли ви слугы-тѣ ми? — Трѣбувать ми. — Потрѣбенъ ли е нѣкому братъ ми? Никому не е потрѣбенъ. — Трѣбува ли нѣчто на бащѫ ви? — Не му трѣбува ничто. — Какво трѣбува на Англичянина? — Трѣбувать му бѣлы дрехы. — Не трѣбувать ли му драгоцѣнности? — Не му трѣбувать. — Кораблеників-тъ отъ какво има нуждѫ? — Има нуждѫ отъ сухары, отъ млѣко, отъ сыреніе и отъ масло. Щете ли (allez vous) ми дадете нѣчто? — Щѫ (je veux) ви дамь хлѣбъ и вино.

Google

УРОКЪ 24-ый. VINGT-QUATRIÈME LEÇON.

Врѣмя Настоящее.

(Présent.)

За да намѣримъ настояще-то на кой да е глаголъ, трѣбува да знаемъ дѣйствително-то причастіе, кое-то служи за съставленіе на три-тѣхъ лица отъ множественно-то число [1]). А то спорядъ всичкы-тѣ грамматикы и словары окончява на **ant.**

Първо-то, второ-то и трете-то множественно лице на настояще-то ставатъ отъ дѣйствително-то причастіе, като ся измѣни окончяніе-то **ant** за първо-то лице на **ons,** за второ-то на **ez,** а за трете-то на **ent** [2]); като:

Първо спряженіе.

Неопрѣдѣлител. наклоненіе.	*Дѣйствител. причастіе.*	*Неопрѣдѣлител. наклоненіе.*	*Дѣйствител. причастіе.*
Говарѫ (говорити).	Кой-то говори (говорящый) [3])	Parler.	Parlant.

Настоящее,

Говорѫ, говоришь, говори.	Je parle, tu parles, il parle.
Говоримъ, говорите, говорять.	Nous parlons, vous parlez, ils parlent.

Второ спряженіе.

Свьршвамь, кой-то свьршва (свьршяѭщый)	Finis finissant.
Свьршвамь, свьршвашь, свьршва.	Je finis, tu finis, il finit.
Свьршвамы, свьршвате, свьршвать.	Nous finissons, vous finissez, ils finissent.

---

1) Настояще-то отъ изявително-то наклоненіе, отъ причастіе-то, и отъ неопрѣдѣлително-то наклоненіе, прѣминало-то опрѣдѣлено (Prétérit défini) и страдателно-то причастіе сѫ първообразны части на глагола.

2) И въ четыре-тѣхъ спряженія второ-то единственно лице има окончателнѫ буквѫ s*). Въ първо-то спряженіе трете-то единственно-то лице е еднакво съ първо-то, а въ второ-то и трете-то единственно-то лице е еднакво съ първо-то, а второ-то и трете-то нма окончателнѫ буквѫ t, а въ четвьрто-то ничто не ся прибавя на кореня †.

*) Освѣнь повелително-то наклоненіе отъ първо-то спряженіе, и освѣнь нѣкои глаголи отъ второ-то спряженіе, у кои-то ся измѣта s-тъ като parle говори. Нъ пакъ и въ тыя, кога-то повелително-то наклоненіе е придружено отъ мѣстоимѣнія en и y, буква-та s не ся измѣта: като: donnes en à ton frère, дай на брата си; portes y tes livres. занесь тамо книгы-тѣ си.

†) Съ думѫ корень разумѣва ся прѣдидуще-то на окончнія-та er, ir, oir re на неопрѣдѣлително-то наклоненіе; сирѣчь у глагола finir, свьршвамь. слогътъ fin, край, е корень.

3) Понеже дѣйствително-то причастіе е излѣзло изъ употрѣбленіе-то у българскый языкъ, мы щемъ прѣвождамы французско-то дѣйствително причастіе размѣшено съ настояще-то врѣмя и съ относително-то мѣстоимѣніе.

Digitized by Google

Трете спряженіе.

Пріимамь, кой-то пріима пріимаѭщый.	Recevoir recevant.
Пріимамь, пріимашь, пріима.	Je reçois, tu reçois, il reçoit.
Пріимамы, пріимате, пріимѫть.	Nous recevons, vous recevez, ils reçoivent [4]).

Забѣлѣжван. а. Видѣхмы въ прѣминѫлы-тѣ глаголы, че бѣлѣгъ 4) кой-то ся наричя cédille, туря ся подъ буквѫ-тѫ с (ç) за да й даде произношеніе-то на s прѣди гласны-тѣ а, о, u, garçon, français, и пр. Това става и у глаголы-тѣ, на кои-то корень-тъ окончява на с, кое-то за да ся уварди гласа на с. пріима тоя бѣлѣгъ, кога-то ся намира прѣди буквы а, о, u, като: je reçois, tu reçois, il reçoit; forcer принуждавамь, forçant, принуждаѭщый; placer, слагамь. турямь, plaçant, слагаѭщый.

Четвьрто спряженіе.

Продавамь, кой-то продава (продаваѭщый).	Vendre, vendant.
Продавамь, продавашь, продава.	Je vends, tu vends, il vend.
Продавамы, продавате, продавать.	Nous vendons, vous vendez, ils vendent.

По́-главны исключенія отъ това правило сѫ:

Съмь, кой-то е (сѫщый).	Etre *, étant.
Смы, сте, сѫ.	Nous sommes. vous êtes, ils sont.
Имамь, кой-то има.	Avoir*, ayant.
Имамы, имате, имѫть.	Nous avons, vous avez, ils ont.
Знаѭ, кой-то знае.	Savoir*, sachant.
Знаемъ, знаете, знаѭть.	Nous savons, vous savez, ils savent.
Правѫ, струвамь, кой-то прави.	Faire*, faisant.
Правите, правять.	Vous faites, ils font.
Казвамь, кой-то казва.	Dire*, disant.
Казвате.	Vous dites [5]).

Обичямь, любѫ.	**Aimer** 1,
Обычямь, обычяшь, обичя.	J'aime, tu aimes, il aime.
Обычямы, обычяте, обычять.	Nous aimons, vous aimez, ils aiment.
Обычямь, ще ми ся.	**Aimer** 1.
Уряждамь, кытѫ, растрѣбвамь.	**Arranger** 1.
Наряждамь.	**Ranger** 1-

4) Трете-то множественно лице отъ трете спряженіе прави едно малко исключеніе отъ горне-то правило, зачто-то ся измѣнява дѣйствително-то причастіе на глагола recevoir на reçoivent а не на recevent споредъ правило-то.

5) Другы-тѣ исключенія отъ това правило сѫ слѣдуѭщы-тѣ. Спряж.

1-во.	Aller,	отхождамь,	allant, ils vont.	отхождать.
2-ро.	Venir,	дохождамь,	venant, ila viennent,	дохождать.
	Tenir,	дьржѫ,	tenant, ils tiennent,	дьржятч.
	Acquérir,	стяживамь, имамь придобыто acquèrant, притяживамь,	ils acquièrent.	стяжяватч.
	Mourir,	мрѫ, умирамь, mourant,	ils mourent,	мрѫть.

Digitized by Google

Забѣлѣжв. Когато глаголъ-тъ окончява на буквѫ g, вмѣта ся е между g-то и гласны-тѣ а или, о, кое-то служи за да направи g-то да ся чюе като българско ж, като: manger, ямь, mangeant, който яде; juger, сѫдѫ, jugeant кой-то сѫди, nous mangeons, ядемь; nous jugeons, сѫдимъ.

Обычяте ли го?	L'aimez-vous?

Личны-тѣ мѣстоимѣнія а когато сѫ непосрѣдственны опрѣдѣнія пакъ ся турятъ прѣди глагола.

Обычямь го.	Je l'aime.
Не го обычямъ.	Je ne l'aime pas.
Продавате ли си коня?	Vendez-vous votre cheval?
Продавамь го.	Je le vends.
Продавате ли го?	Le vendez-vous?
Праща ли ви письмце-то?	Vous envoie-t-il le billet?
Праща ми го.	Il me l'envoie.

Забѣлѣжв. в. Глаголи-тѣ, кои-то окончявать на ayer, oyer, uyer, измѣнявать буквѫ-тѫ у на і прѣди безгласно е, като:

Пращамь, пращашь праща.	J'envoie, tu envoies, il envoie.
Метѫ, метешь, мете.	Je balaie, tu balaies, il balaie.
Мете ли слуга-та пола?	Le domestique balaie-t-il le plancher?
Мете го.	Il le balaie.

Забѣлѣжв. г. горне-то правило за съставленіе на множественно-то число е и за правилны и за неправилны глаголы, остая сега да познаемъ единственно-то число на настояще-то на неправилны-тѣ глаголы, кои-то споменѫхмы, за да може ученикътъ да употрѣбява всичкы-тѣ глаголы въ упражненія-та си; а тіи сѫ слѣдуѭщи-тѣ:

Правѫ.	Faire*.
Правѫ, правишь, прави.	Je fais, tu fais, il fait.
Піѭ, кой-то піе.	Boire*, buvant.
Піѭ, піешь, піе.	Je bois, tu bois, il boit.
Дохождамь, кой-то дохожда.	Venir*, venant.
Дохождамь, дохождашь, дохожда.	Je viens, tu viens, il vient.
Пишѭ, кой-то пише.	E'crire*, écrivant.
Пишѭ, пишешь пише.	J'écris, tu écris, il écrit.
Видѫ, глядамь, кой-то види.	Voir*, voyant.
Видѫ, видишь, види.	Je vois, ru vois, il voit.
Казвамь.	Dire*.
Казвамь, казвашь, казва.	Je dis, tu dis il dit.
Излизамь, кой-то излиза.	Sortir*, sortant.
Излизамь, излизашь, излиза.	Je sors, tu sors, il sort.
Четѫ, кой-то чете.	Lire*, lisant.

Спряж.

3-те.	Recevoir, пріимамь,	recevant,	ils recoivent,	пріимѫть*.)
	Devoir, длъженъ сьмь,	devant,	ils doivent,	длъжни сѫ.
	Mouvoir, движѭ, клатѫ,	mouvant.	ils meuvent,	движѭть.
	Pouvoir, могѫ,	pouvant,	ils peuvent,	могѫть.
	Vouloir, искамь,	voulant,	ils veulent,	искать.
4-то.	Boir, піѭ	bubant	ils boivent,	піѭть.
	Prendre, зимамь.	prenant,	ils prennent,	зимать.

*) И всичкы, кои-то окончявать на evoir, като: apercevoir, съглидвамь; concevoir, разумѣвамь, изнсняванъ, зачинамь (въ утробѫ-тѫ).

Digitized by Google

Четж, четешь, чете.	Je lis, tu lis, il lit.
Познавамь, кой-то познава.	Connaître*, connaissant.
Познавамь, познавашь, познава.	Je connais, tu connais, il connait.
Отварямь, кой-то отваря.	Ouvrir*2, ouvrant.
Отварямь, отваряшь, отваря.	J'ouvre, tu ouvres, il ouvre [1])
Отваряте ли ми письмце-то?	Ouvrez-vous mon billet.
Не го отварямь.	Je ne l'ouvre pas.
Отваря ли си очи-тѣ.	Ouvre-t-il les yeux?
Отваря гы.	Il les ouvre.
Кого обычяте?	Qui aimez-vous?
Обычямь бащж си.	J'aime mon père.
Баща ви обычя ли си сына?	Votre père aime-t-il son fils?
Обычя го.	Il l'aime.
Обычяте ли си чяда-та?	Aimez-vous vos enfans?
Обычямь гы.	Je les aime.
Обычяте ли вино-то?	Aimez-vous le vin?
Обычямь го.	Je l'aime,
Какво обычяте.	Qu'aimez-vous?
Ябълчево вино.	Du cidre.
Обычамь ябълчево-то вино.	J'aime le cidre.
Американецъ-тъ.	L'Américain.
Войнъ, войникъ.	Du soldat.
Какво обычя Американець-тъ?	L'Américain qu'aime-t-il?
Обычя кахве-то.	J'aime le café.

Упражненіе 70-о.

Обычяте ли брата си? Обычямь го. — Обычя ли вы братъ ви? Не мя обычя. — Обычяшь ли мя, добро мое чядо? — Обычямь вы. — Обычяшь ли лошій тоя чловѣкъ? — Не го обычямь. — Кого обычяте? — Обычямь чяда-та си. — Кого обычямы? — Обычямы пріятели-тѣ си. — Обычямы ли нѣкого? — Никого не обычямы. — Обычя ли ны нѣкой? — Американци-тѣ ны обычять. — Трѣбува ли ви нѣчто? — Ничто не ми трѣбува. — Какво трѣбува на бащж ви? — Потрѣбенъ му е слуга-та му. — Какво ви трѣбува? — Трѣбува ми письмце-то. — Това ли письмце ви трѣбува или онова? — Трѣбува ми онова. — Какво искате да го (en) правите? — Искамь да го разгьнж за да го прочетж. — Прочита ли сынъ ви письмца-та ни? — Прочита гы. — Кога гы прочита? — Прочита гы кога гы получи. — Пріима ли толкова письмца колко-то мене? —Пріима повече отъ васъ (que vous). — Какво ми давате? — Не ви давамь ничто. — Давате ли тѫж книгж брату ми? — Давамь му ѭ. — Давате ли му една птицж? — Давамь му еднж. — Кому заимате книгы-тѣ си? — Заимамь гы на пріятели-тѣ си. — Займува ли ми (veut il me prêter) пріятель ви еднж дрехж? — Займува ви (il veut non prêter) еднж. — Кому заимате дрехы-тѣ си? — Не гы заимамь никому. — Уряждамы ли нѣчто? — Не уряждамы ничто. — Какво наряжда братъ ви? — Наряжда книгы-тѣ си. — Продавате ли си

1) Трѣбува да забѣлѣжимь, че тоя глаголъ въ настояще-то на изявително-то наклоненіе има окончяніе-то на първо-то спряженіе.

Digitized by Google

кораба? — Не го продавамь. — Продава ли корабоначялникъ-тъ своя? — Продава го. — Какво продава Американецъ-тъ? — Продава воловетѣ си. — Свьршва ли Англичянинъ-тъ письмца-та си? — Свьршва гы. — Кои письмца свьршвате? — Свьршвамь оныя, кои-то пишѫ на пріятели-тѣ си. — Видишь ли нѣчто? — Не видѫ ничто. — Видите ли голѣмѫ-тѫ (quand) ни градинѫ? — Видѫ ѭ. — Види ли баща ви корабы-тѣ ни? — Той гы не види, нъ мы гы видимъ. — Колко войницы видите? — Видимъ повече отъ (plus de) тридесять. — Піете ли нѣчто? — Піѭ вино. — Какво піе кораблениковъ-тъ? — Піе ябълчево вино. — Вино ли піете или ябълчево вино? — Піемъ и вино и ябълчево вино. — Какво піѭть Италіянци-тѣ? — Піѭть чоколатѫ. — Піемъ ли вино? — Піемъ. — Какво пишешь? — Пишѭ едно письмце. — Кому? На съсѣда си. — Пише ли пріятель ви? — Пише. — Кому пише? — Пише на шивачя си.

Упражненіе 71-о.

Вечерь ли пишете письмца-та си? — Пишемъ гы зарань. — Какво казвашь? — Не казвамь ничто. — Казва ли нѣчто братъ ви? — Казва нѣчто. — Что казва? — Не знаѭ. — Какво казвате на слугѫтѫ ми? — Казвамь му да помете одъра (le plancher) и да иде да търси хлѣбъ, сыреніе и вино. — Казвамы ли нѣчто? — Не казвамы ничто. — Какво казва пріятель ви на сапожника? — Казва му да закърпи постолы-тѣ му. — Какво казвате на шивачи-тѣ? — Казвамь имъ да направять дрехы-тѣ ми. — Излизашь ли? — Не излизамь. — Кой излиза? — Братъ ми излиза. — Кѫдѣ отива? — Отива въ градинѫ-тѫ. — У кого отивате? — Отивамь у добры-тѣ Англичяны. — Какво чете баща ви? — Прочита еднѫ книгѫ. — Что правите? — Четемъ. — Четѫть ли чяда-та ви? — Не четѫть, нѣмѫть врѣмя да четѫть. — Четете ли книгы-тѣ, кои-то четѫ? Не четѫ оныя кои-то вы четете, нъ оныя кои-то чете баща ви. — Познавате ли тоя чловѣкъ? — Не го познавамь. — Познава ли го пріятель ви? — Познава го.

Упражненіе 72-о.

Познавате ли чяда-та ми? — Познавамь гы. — Тыи познавать ли ны? — Не ны познавать. — Кого познавате? — Не познавамы никого. — Познава ли вы нѣкой? — Никой мя не познава. — Кой вы познава? — Добрый корабоначялникъ мя познава. — Что ядешь? — Ямь хлѣбъ. — Сынъ ви не яде ли сыреніе? — Не яде. — Сѣчете ли нѣчто? — Сѣчемъ дьрва. — Какво рѣжять търговци-тѣ? — Рѣжять сукно. — Пращете ли ми нѣчто? — Пращамь ви еднѫ добрѫ пушкѫ. — Праща ли баща ви пары? — Праща ми. — Праща ли ви повече отъ мене? — Праща ми повече отъ васъ. — Праща ми повече (plus de) отъ пятдесять (cinquante) скуды? — Кога получявате (recevoir) письмца-та си? — Получявамь гы всякѫ зарань. — У кой чясъ? — На десять и половинѫ. — Дохожда ли сынъ ви? — Дохожда. — У кого дохожда? — Дохожда у мене. — Дохождате ли у мене? — Не дохождамы у васъ, нъ чяда-та ви. — Кѫдѣ отива пріятель ви? — Не отива нигдѣ, стои дома си. — Гдѣ сѫ пріятеліе-тѣ ви? — Въ градинѫ-тѫ сѫ. — Шодинци-тѣ въ градинѫ-тѫ ли си сѫ? — Тамо сѫ.

Digitized by Google

Упражненіе 73-о.

Какво купувате? Купувамь ножеве. — Повече ли ножеве купувате отъ чяши? — Купувамь повече отъ тыя нежели отъ оныя. — Колко кони купува Нѣмець-тъ? — Купува много, купува повече отъ двадесять. — Какво носи слуга-та ви? Носи единъ голѣмъ ковчежець. Кждѣ го занася? — Занася го въ кжщи (a la maison). — Кому говорите? — Говоржь на Ирландеца. — Говорите ли му всякый день? — Говоржь му всякжь зарань и всякжь вечерь. — Дохожда ли у васъ? — Не дохожда у мене, нъ азъ ходжь у него. — Какво има да прави слуга-та ви? — Има да помете одъра и да наряди книгы-тѣ ми. — Отговаря ли ся баща ви на письмца-та ви? — Отговаря ся. — Какво чюпи момче-то ви? — Не чюпи ничто, нъ дѣтца-та ви чюпять чяши-тѣ ми. — Держть ли нѣчто? — Не держть ничто. — Кой гори шяпкжь-тжь ми? — Никой не жь гори. — Търсите ли нѣкого? — Не търсжь никого. — Что търси сынъ ви? — Търси книгоносницжь-тжь си. — Что коли поваръ-тъ ви? — Коли едно кокоше пиле.

Упражненіе 74-о

Убивате ли еднжь птицжь? — Убивамь еднжь. — Колко кокоши пилета коли поваръ-тъ ви? — Коли три. — У кого завождате дѣте то ми? — Завождамь го у живописеца. — Кога е живописець-тъ у дома си? — У дома си е всякжь вечерь на седьмь. — Колко е часъ-тъ сега? — Нѣма еще шесть. — Излизате ли вечерь? — Излизамь зарань. — Боите ли ся да излизате вечерь? — Не ся божь, нъ нѣмамь врѣмя да излизамь вечерь. — Работите ли колко-то сына си? — Не работжь колко него. — Яде ли повече отъ васъ? — Яде повече отъ мене. — Могжть ли чяда-та ви да пишжть толкова письмца, колко-то чяда-та ми? — Могжть да пишжть толкова (tout autant). — Може ли Руссинъ-тъ да піе толкова ябълчево вино, колко-то вино? — Може да піе повече отъ това нежели отъ онова. — Кога излизать съсѣди-тѣ ви? — Излизать всякжь зарань на шесть безъ четвьртинжь. — Кое письмце пращате на бащжь си? — Пращамь му мое-то. — Не пращате ли му мое-то? Пращамь му и него (aussi).

УРОКЪ 25-ый. — VINGT-CINQUIÈME LEÇON.

Носжь, донасямъ, занасямь.	Apporter 1.
Намирамь.	Trouver 1.
На зрѣлище-то, на позорище-то.	Au spectacle.
Касабинъ-тъ.	Le boucher.
Овца-та.	Le mouton.

Какво-то, что-то (онова кое-то). — Ce que.

Намирате ли какво-то търсите?	Trouvez-vous ce que vous chercher?
Намирамь какво-то търсжь.	Je trouve ce que je cherche.
Не намира какво-то търси.	Il ne trouve pas ce qu' il cherche.
Не намирать какво-то търсять.	Ils ne trouvent pas ce qu' ils cherchent.

Digitized by Google

Намирамы какво-то търсимъ.	Nous trouvons ce que nous cherchons.
Стягамь (оправямь) това, что-то стягате (оправяте).	Je raccommode ce que vous raccommodez.

Забьлѣжв. Глаголи-тѣ, кои-то имѫть въ прѣдокончяніе-то на неопрѣдѣлително-то наклоненіе **е** безгласно или **é** измѣнявать го на **è** въ всичкы-тѣ лица и врѣмена колчимъ ся случи **е** безгласно слѣдъ него; като: **mener**, водѫ; **promener** распѫждамь; **achever**, довьршвамь.

Учѫ ся, прѣговарямь.	**Étudier** 1.
Вмѣсто, на мѣсто.	**Au lieu de.**
Играѫ.	**Jouer** 1.
Слушямь, чюѫ, внимаѫ.	**Écouter** 1.
Вмѣсто да слушямь.	Au lieu d'écouter.
Вмѣсто да играѫ.	Au lieu de jouer.
Играете ли вмѣсто да ся учите?	Jouez-vous au lieu d'étudier.
Учѫ ся вмѣсто да играѫ.	J'étudie au lieu de jouer.
Тоя чловѣкъ говори вмѣсто да слуша.	Cet homme parle au lieu d'écouter.
Боли ли вы прьстъ-тъ?	Avez-vous mal au doigt.
Боли мя прьстъ-тъ.	J'ai mal au doigt.
Бащѫ ви боли ли кракъ-тъ.	Votre pére a-t-il mal au pied?
Боли го око-то.	Il a mal à l'oeil.
Болять ни очи-тѣ.	Nous avons mal aux yeux.
Лакътъ-тъ.	Le coude.
Гръбъ-тъ.	Le dos.
Мышца-та, рѫка-та.	Le bras (множ. les bras, прѣгрѫдкы обятія).
Колѣно-то.	Le genou.
Четете ли вмѣсто да пишете.	Lisez-vous au lieu d'écrire?
Чете ли братъ ви вмѣсто да говори.	Votre frére lit-il au lieu de parler.
Стая-та (одая-та).	Le cabinet.
Лѣгло-то.	Le lit.
Слуга-та ви постила ли лѣгло-то.	Votre domestique fait-il le lit?
Кладе огъня вмѣсто да постеле лѣгло-то.	Il fait le feu au lieu de faire le lit.
Учѫ ся, кой-то ся учи.	**Apprendre,* 4. apprenant.**
Учѫ ся, учишь ся, учи ся.	J'apprends, tu apprends, il apprent. (виждь ур.34. заб. 4.)
Учѫ ся да четѫ.	J'apprends à lire.
Учи ся да пише.	Il apprend à ecrire.

Упражненіе 76-о.

Отивате ли довечера на позорище-то? — Не ходѫ на позорище-то. — Какво имате да правите? — Имамь да прѣговорѫ. — У кой чясъ излизате? — Не излизамь вечерь. — Излиза ли баща ви? — Не излиза. — Какво прави? — Пише. — Пише ли книгѫ? — Пише ед-

Digitized by Google

нѫ. — Кога ѭ пише? — Пише ѭ зарань и вечерь. — Дома ли е сега? — Тамо е. — Не излиза ли? — Не може да излѣзе, боли го кракъ. — Носи ли сапожникъ-тъ посталы-тѣ ни? — Не гы носи. — Не може ли да работи? — Не може; боли го колѣно. — Боли ли нѣкого лакътъ? — Шивачя боли лакътъ-тъ. — Кого боли рѫка-та? — Мене мя боли рѫка-та. — Отрѣзвате ли ми (Me coupez-vous) хлѣбъ. — Не могѫ да ви отрѣжѭ; боли мя прьстъ. — Прочитате ли си книгѫ-тѫ? — Не могѫ да ѭ прочитамь; боли мя око-то. — Кого болять очи-тѣ? — Французы-тѣ болять очи-тѣ. — Четѫть ли твьрдѣ много? — Не четѫть доста. — Колко имамы отъ мѣсяца днесь? — Имамы три (виждь гр. 14). — Колко имамы отъ мѣсяца утрѣ? — Утрѣ имамы четыре. — Търсите ли нѣкого? — Не търсѫ никого. — Какво търси живописець-тъ? — Не търси ничто. — Кого търсите? — Търсѫ сына ви. — Имате ли нѣчто да му кажете? — Имамь нѣчто да му кажѭ.

Упражненіе 77-о.

Кой мя търси? — Баща ви вы търси. — Търси ли нѣкой брата ми? — Никой го не търси. — Намирашь ли что-то търсишь? — Намирамь что-то търсѫ. — Намира ли корабоначялникъ-тъ что-то търси? — Намира что-то търси, нъ чяда-та му не намирать что-то търсять. — Что намирать? — Намирать что-то търсять. — Что търсять? — Търсять книгы-тѣ си. — Кѫдѣ мя водишь? — Водѫ вы въ позорище-то. — Не водите ли мя на тьржище-то? — Не вы водѫ. — Намирать ли Испанци-тѣ дъждебранители-тѣ, кои-то търсять? — Не гы намирать. — Намира ли шивачь-тъ напрьстека си? — Не го намира. — Намирать ли търговци-тѣ сукна-та, кои-то търсять? — Намирать гы. Какво намирать касаби-тѣ? — Намирать говяда-та (les boeufs) и овцы-тѣ, что търсять. — Что намира поваръ-тъ ви? — Намира кокоши-тѣ пилета, кои-то търси. — Что прави лѣкарь-тъ? Прави что-то правите. — Какво прави въ стаѫ-тѫ си? — Чете. — Какво чете? — Чете книгѫ-тѫ на баща си. — Кого търси Англичанинъ-тъ? — Търси пріятеля си, за да иде въ градинѫ-тѫ. — Что прави Немѣць-тъ въ стаѫ-тѫ си? — Учи ся да чете. — Не учи ли ся да пише? — Не ся учи (il ne l'apprend pas). — Учи ли ся сынъ ви да пише? — Учи ся да пише и да чете. —

Упражненіе 78-о

Говори ли Холландець-тъ вмѣсто да слушя? — Говори вмѣсто да слушя. — Излизате ли вмѣсто да стоите у дома си? — Стоѭ у дома си вмѣсто да излизамь. — Играе ли сынъ ви вмѣсто да прѣговаря? — Прѣговаря вмѣсто да играе. — Кога прѣговаря? — Прѣговаря всякый день. — Зарань или вечерь? — (и) зарань и вечерь. — Дъждебранитель ли купувате вмѣсто да купите книгѫ? — Не купувамь ни едно-то ни друго-то. — Чюпи ли съсѣдъ-тъ ви тоягы-тѣ си вмѣсто да чюпи чяши-тѣ си? — Не чюпи ни едны-тѣ ни другы-тѣ. — Что чюпи? — Чюпи пушкы-тѣ си. — Четѫть ли чяда-та на съсѣда ни? — Четѫть вмѣсто да пишѫть. — Что прави поварь-тъ ви? — Кладе огъня вмѣсто да иде на тьржище-то. — Дава ли ви нѣчто корабоначялникъ-тъ? — Дава ми нѣчто. — Что ви дава? — Дава ми много пары. — Дава ли ви пары вмѣ-

Digitized by Google

сто да ви дава хлѣбъ? — Дава ми (и) пары и хлѣбъ. — Сыреніе ли ви повече дава или хлѣбъ? — Дава ми по́-малко отъ това нежели отъ онова. —

Упражненіе 79-о.

По́-малко ли ножеве давате на пріятеля ми отъ ржкавицы? — Давамь му по́-вече отъ тыя нежели отъ оныя. — Какво ви дава? — Дава ми много книгы вмѣсто да ми даде пары. — Постила ли слуга-та лѣгло-то ви? — Не го постила. — Какво прави вмѣсто да постеле лѣгло-то ви (что прави, та не постила лѣгло-то ви)? — Мете стаѭ-тѫ вмѣсто да постеле лѣгло-то ми. — Піе ли вмѣсто да работи? — Работи вмѣсто да піе. — Излизать ли лѣкаріе-тѣ? — Стоять у тѣхъ си (chez eux) вмѣсто да излѣзѫть. — Прави ли слуга-та ви кахве? — Прави чяй вмѣсто да направи кахве. — Заима ли ви нѣкой пушкѫ? — Никой ми не заима (еднѫ). — Что ми заима пріятель ви? — Заима ви много книгы и много драгоцѣнности. Четете ли книгѫ-тѫ, коѭ-то четѫ? — Не четѫ онѫѭ коѭ-то четете, нъ онѫѭ коѭ-то чете голѣмый (grand) главатаръ (capitaine). — Срамувате ли ся да четете книгы-тѣ, кои-то четѫ? — Не ся срамувамь, нъ не ми ся четѫть (je u' ai pas envie...).

ВТОРЫЙ МѢСЯЦЪ. DEUXIÈME MOIS.

УРОКЪ 26-ый.	VINGT-SIXIÈME LEÇON.
Учите ли ся французскы? / Учите ли французскый языкъ?	Apprenez-vous le français?
Не ся учѭ / Не го учѭ	Je ne l'apprends pas.
Учѭ ся / Учѭ го	Je l'apprends.
Французскый языкъ.	Le français.
Англійскый языкъ.	L'anglais.
Германскый / Нѣмскый	L'allemand.
Италіанскый языкъ.	L'italien.
Испанскый	L'espagnol.
Полскый	Le polonais.
Русскый	Le russe.
Българскый	Le bulgare.
Ѣрцкый	Le grec.
Латинскый	Le latin.
Арабскый	L'arabe.
Сирійскый	Le syriaque.
Учѭ италіанскый языкъ.	J'apprends l'italien.

Digitized by Google

нѫ. — Кога ѭ пише? — Пише ѭ зарань и вечерь. — Дома ли е сега? — Тамо е. — Не излиза ли? — Не може да излѣзе, боли го кракъ. — Носи ли сапожникъ-тъ посталы-тѣ ни? — Не гы носи. — Не може ли да работи? — Не може; боли го колѣно. — Боли ли нѣкого лакъть? — Шивачя боли лакъть-тъ. — Кого боли рѫка-та? — Мене ми боли рѫка-та. — Отрѣзвате ли ми (Me coupez-vous) хлѣбъ. — Не могѫ да ви отрѣжѭ; боли мя прьстъ. — Прочитате ли си книгѫ-тѫ? — Не могѫ да ѭ прочитамь; боли мя око-то. — Кого болять очи-тѣ? — Французы-тѣ болять очи-тѣ. — Четѫть ли твьрдѣ много? — Не четѫть доста. — Колко имамы отъ мѣсяца днесь? — Имамы три (виждь ур. 14). — Колко имамы отъ мѣсяца утрѣ? — Утрѣ имамы четыре. — Търсите ли нѣкого? — Не търсѫ никого. — Какво търси живописець-тъ? — Не търси ничто. — Кого търсите? — Търсѫ сына ви. — Имате ли нѣчто да му кажете? — Имамь нѣчто да му кажѭ.

Упражненіе 77-о.

Кой мя търси? — Баща ви вы търси. — Търси ли нѣкой брата ми? — Никой го не търси. — Намирашь ли что-то търсишь? — Намирамь что-то търсѫ. — Намира ли корабоначялникъ-тъ что-то търси? — Намира что-то търси, нъ чяда-та му не намирать что-то търсять. — Что намирать? — Намирать что-то търсять. — Что търсять? — Търсять книгы-тѣ си. — Кѫдѣ мя водишь? — Водѫ вы въ позорище-то. — Не водите ли мя на тьржище-то? — Не вы водѫ. — Намирать ли Испанци-тѣ дъждебранители-тѣ, кои-то търсять? — Не гы намирать. — Намира ли шивачь-тъ напрьстека си? — Не го намира. — Намирать ли търговци-тѣ сукна-та, кои-то търсять? — Намирать гы. Какво намирать касаби-тѣ? — Намирать говяда-та (les boeufs) и овцы-тѣ, что търсять. — Что намира поваръ-тъ ви? — Намира кокоши-тѣ пилета, кои-то търси. — Что прави лѣкарь-тъ? Прави что-то правите. — Какво прави въ стаѭ-тѫ си? — Чете. — Какво чете? — Чете книгѫ-тѫ на баща си. — Кого търси Англичянинъ-тъ? — Търси пріятеля си, за да иде въ градинѫ-тѫ. — Что прави Немѣць-тъ въ стаѭ-тѫ си? — Учи се да чете. — Не учи ли ся да пише? — Не ся учи (il ne l'apprend pas). — Учи ли ся сынъ ви да пише? — Учи ся да пише и да чете.

Упражненіе 78-о

Говори ли Холландець-тъ вмѣсто да слушя? — Говори вмѣсто да слушя. — Излизате ли вмѣсто да стоите у дома си? — Стоѭ у дома си вмѣсто да излизамь. — Играе ли сынъ ви вмѣсто да прѣговаря? — Прѣговаря вмѣсто да играе. — Кога прѣговаря? — Прѣговаря всякый день. — Зарань или вечерь? — (и) зарань и вечерь. — Дъждебранитель ли купувате вмѣсто да купите книгѫ? — Не купувамь ни едно-то ни друго-то. — Чюпи ли съсѣдъ-тъ ви тоягы-тѣ си вмѣсто да чюпи чяши-тѣ си? — Не чюпи ни едны-тѣ ни другы-тѣ. — Что чюпи? — Чюпи пушкы-тѣ си. — Четѫть ли чяда-та на съсѣда ни? — Четѫть вмѣсто да пишѫть. — Что прави поваръ-тъ ви? — Кладе огъня вмѣсто да иде на тьржище-то. — Дава ли ви нѣчто корабоначялникъ-тъ? — Дава ми нѣчто. — Что ви дава? — Дава ми много пары. — Дава ли ви пары вмѣ-

то да ви дава хлѣбъ? — Дава ми (и) пары и хлѣбъ. — Сыреніе ли и повече дава или хлѣбъ? — Дава ми по́-малко отъ това нежели отъ нова. —

Упражненіе 79-о.

По́-малко ли ножеве давате на пріятеля ми отъ рѫкавицы? — Да-амь му по́-вече отъ тыя нежели отъ оныя. — Какво ви дава? — Да-а ми много книгы вмѣсто да ми даде пары. — Постила ли слуга-та лѣ-ло-то ви? — Не го постила. — Какво прави вмѣсто да постеле лѣгло-о ви (что прави, та не постила лѣгло-то ви)? — Мете стаѭ-тѫ вмѣ-то да постеле лѣгло-то ми. — Піе ли вмѣсто да работи? — Работи вмѣ-то да піе. — Излизать ли лѣкаріе-тѣ? — Стоять у тѣхъ си (chez eux) мѣсто да излѣзѫть. — Прави ли слуга-та ви кахве? — Прави чяй вмѣ-то да направи кахве. — Заима ли ви нѣкой пушкѫ? — Никой ми не аима (еднѫ). — Что ми заима пріятель ви? — Заима ви много книгы многo драгоцѣнности. Четете ли книгѫ-тѫ, коѭ-то четѫ? — Не четѫ нѫѭ коѭ-то четете, нъ онѫѭ коѭ-то чете голѣмый (grand) главатаръ capitaine). — Срамувате ли ся да четете книгы-тѣ, кои-то четѫ? — Не я срамувамь, нъ не ми ся четѫть (je u' ai pas envie...).

ВТОРЫЙ МѢСЯЦЪ. DEUXIÈME MOIS.

УРОКЪ 26-ый.	VINGT-SIXIÈME LEÇON.
чите ли ся французскы? / чите ли фрацузскый языкъ?	Apprenez-vous le français?
е ся учѭ / е го учѭ	Je ne l'apprends pas.
чѭ ся / чѭ го	Je l'apprends.
ранцузскый языкъ.	Le français.
нглійскый языкъ.	L'anglais.
ерманскый / ѣмскый	L'allemand.
таліанскый языкъ.	L'italien.
спанскый „	L'espagnol.
олскый «	Le polonais.
усскый «	Le russe.
ьлгарскый «	Le bulgare.
ьрцкый «	Le grec.
атинскый «	Le latin.
рабскый «	L'arabe.
ирійскый «	Le syriaque.
чѭ италіанскый языкъ.	J'apprends l'italien.

Digitized by Google

Братъ ми учи нѣмскый языкъ.	Mon frère apprend l'allemand.
Полякъ-тъ.	Le Polonais.
Българинъ-тъ.	Le Bulgare.
Гъркъ-тъ.	Le Grec.
Римлянинъ-тъ.	Le Romain.
Аравитянинъ-тъ.	L'Arabe.
Сиріянинъ-тъ.	Le Syrien.
Англичянинъ ли сте?	Etes-vous Anglais?
Не, Господине, Французинъ сьмь.	Non, Monsieur, je suis Français.
Нѣмець е.	Il est Allemand.
Шивачь ли е.	Est-il tailleur?
Не, сапожникъ е.	Non, il est cordonnier.
Глупавъ е.	Il est fou (за съставленіе на множ. число виждь, зам. 1. ур. 9).
Глупавый, безумный, лудый.	Le fou.
Вечерь-тъ.	Le soir.
День-тъ.	Le jour.
Зарань-та.	Le matin.

Забѣлѣжв. а. Много-пѫти Французи-тѣ употрѣбявать членъ гдѣ-то мы не употрѣбявамы.

Желаѭ ви добъръ день. / Честитявамь ви добъръ день.	Je vous souhaite le bon jour.
Желае ли ми добъръ вечерь?	Me souhaite-il le bon soir?
Желае ви добъръ день?	Il vous souhaite le bon jour?
Има широко чело.	Il a le front large.
Има сивы очи.	Il a les yeux bleus.

Желаѭ, честитявамь.	**Souhaiter.**
Чело-то.	**Le front.**
Сивъ / Синъ	**Bleu.**
Цьрнъ, черенъ.	**Noir.**
Широкъ.	**Large.**
Голѣмь / Высокъ	**Grand.**
Голѣмъ ножь.	**Un grand couteau.**
Голѣмъ чловѣкъ.	**Un grand homme.** [1])
Французска книга.	Un livre français.
Французскы пары.	De l'argent français.
Англійска хартія.	Du papier anglais.

Забѣлѣжв. б. Народны-тѣ прилагателны всякога ся полагать слѣдъ сѫществителны-тѣ, что опрѣдѣлявать, като:

1) Un grand homme означява голѣмъ чловѣкъ, а un homme grand высокъ чловѣкъ. Това сѫще-то различіе въ разума произлиза и отъ мѣстоположеніе то на прилагателно-то pauvre, сиромахъ; като: un pauvre homme ще рѣче окаянъ чловѣкъ, а un homme pauvre, сиромахъ чловѣкъ.

Digitized by Google

Нѣмскѫ ли книгѫ четете?	Lisez-vous un livre allemand.
Четѫ италіанскѫ книгѫ.	Je lis un livre italien.
Слушямь нѣчто.	**Écouter quelque chose.**
Слушямь нѣкого, чюѭ.	**Écouter quelqu'un.**
Какво что (онова кое-то, онова что).	**Ce que.**
Слушате ли что (онова, кое-то) ви казва чловѣкъ-тъ?	Écoutez-vous ce que l'homme vous dit?
Слушямь го.	Je l'écoute.
Слуша ли какво му думамь?	Écoute-t-il ce que je lui dis?
Слушяте ли какво ви казвамь?	Écoutez-vous ce que je vous dis?
Слушяте ли мя?	M'écoutez-vous?
Слушямь вы.	Je vous écoute.
Слушяте ли брата ми?	Écoutez-vous mon frère?
Не го слушямь.	Je ne l'écoute pas.
Слушять ли чловѣцы-тѣ?	Écoutez-vous les hommes?
Слушямь гы.	Je les écoute.
Оправямь, исправамь.	**Corriger** 1.
Отнимамь, изваждамь, отваждамь, вдигамь, събла-чямь, събувамь, свалямь.	**Ôter.**
Зимамь, хващамь.	**Prendre** * 4. **prenant** (вижд. ур. 24. зам. 5.)
Сваляте ли си шяпкѫ-тѫ?	Ôtez-vous votre chapeau?
Свалямь ѭ.	Je l'ôte.
Исправя ли баща ви упражненія-та ви?	Votre père corrige-t-il vos thèmes?
Исправя гы.	Il les corrige.
Говорѫ французскы?	Parlez français?
Говорѫ англійскы.	Parlez anglais.
Говорите ли французскы?	Parlez-vous français?
Не, господине, говорѫ англійскы.	Non, monsieur, je parle anglais.
Піѭ кахве	Prendre le café.
	Prendre du café.
Піѭ чяй	Prendre le thé.
	Prendre du thé.
Піете ли чяй?	Prenez-vous du thé?
Піѭ.	J'en prends.
Піете ли чяй всякый день.	Prenez-vous le thé tous les jours?
Піѭ всякый день.	Je le prends tous les jours.
Баща ми піе кахве.	Mon père prend du café.
Піе кахве всякѫ зарань.	Il prend le café tous les matins.
Братъ ми піе чоколатѫ.	Mon frère prend du chocolat.
Піе чоколатѫ всякѫ зарань.	Il prend le chocolat tous les matins.

Digitized by Google

Упражненіе 80-о.

Отивате ли да потърсите нѣчто? — Отивамь да потьрсѫ нѣчто. — — Какво отхождате да потьрсите? — Отхождамь да потьрсѫ ябълчево вино. — Баща ви праща ли да потьрсять нѣчто? — Праща да потьрсять вино. — Баща ви отхожда ли да търси хлѣбъ? — Отхожда да търси. — Съсѣдъ-тъ ви кого праща да търсять? — Праща да търсять лѣкаря. — Слуга-та ви събличя ли си дрехѫ-тѫ за да накладе огъня? — Събличя ѭ за да го накладе. — Изваждате ли си рѫкавицы-тѣ за да ми дадете пары? — Изваждамь гы за да ви дамь. — Учите ли французскый языкъ? — Учѭ го. — Учи ли братъ ви нѣмскый языкъ? — Учи го. — Кой учи англичянскый языкъ? — Французинъ-тъ го учи. — Учимь ли италіянскый языкъ? — Учимъ го. — Какво учять Англичяне-тѣ? — Учять Французскый и Нѣмскый языкъ. — Говорите ли Испанскы? — Не, Господине, говорѫ италіянскы. — Кой говори поляшкы? — Братъ ми говори поляшкы. — Говорять ли съсѣди-тѣ ви русскы? — Не говорять русскы, нъ арабскы. — Говорите ли арабскы? — Не, говорѫ българскы и латинскы. — Какъвъ ножь имате? — Имамь англичянскый ножь. — Каквы пары имате тамо (là)? — Италіанскы ли сѫ пары (est-ce de l'argent —) или испанскы? — Русскы пары сѫ (c'est...). — Имате ли италіанскѫ шапкѫ (капелѫ)? — Не, имамь испанскѫ капелѫ. — Французинъ ли сте? — Не, Българинъ сьмь. — Грькъ ли сте? — Не, Англичянинъ сьмь.

Упражненіе 81-о.

Тія чловѣци Нѣмци ли сѫ? — Не, Русси сѫ. — Русси-тѣ говорять ли поляшкы? — Не говорять поляшкы, нъ говорять грьцкы, латинскы, и арабскы. — Братъ ви търговецъ ли е? — Не, зидаръ е. — Търговци ли сѫ тія чловѣци? — Не, тіи сѫ дърводѣлци. — Поварь ли сте? — Не, хлѣбаръ сьмь. — Шивачи ли смы? — Не, сапожници смы. — Лудъ ли сте? — Не сьмь лудъ. — Что е оня чловѣкъ? — Лѣкарь е. — Честитявате ли ми нѣчто? — Честитявамь вы добъръ день. — Какво ми желае момъкъ-тъ? — Желае ви добъръ вечерь. — Дохождать ли чяда-та ви у мене за да ми пожелаѭть добъръ вечерь. — Дохождать у васъ за да ви пожелаѭть добъръ вечерь. — Нѣмець-тъ има ли цьрны очи? Не, има сивы очи. — Оня чловѣкъ има ли голѣмы крака? — Има голѣмы крака, широко чело и голѣмъ носъ. — Имате ли врѣмя да прочетете книгѫ-тѫ ми? — Нѣмамь врѣмя да ѭ прочетѫ, нъ имамъ голѣмо усьрдіе (сьрдце) (courage) да (pour) учѭ французскый языкъ. — Какво правите вмѣсто да играете? — Прѣговарямь вмѣсто да играѭ. — Учишь ли (apprendre) вмѣсто да пишешь? — Пишѭ вмѣсто да учѭ. — Что прави сынъ-тъ на пріятеля ни? — Ходи въ градинѫ-тѫ вмѣсто да си прави упражненіе-то. — Четѫть ли чяда-та на съсѣды-тѣ ни? — Пишѭть вмѣсто да четѫть. — Что прави поварь-тъ ви? — Кладе огъць вмѣсто да иде на тържище-то. — Зима ли баща ви вола си? — Зима коня си вмѣсто да земе вола си.

Digitized by Google

Упражненіе 82-о.

Учи ли сынъ-тъ на живописеца англичянскый языкъ? — Учи българскый вмѣсто да учи англичянскый. — Коли ли касабинъ-тъ говяда? — Коли овцы вмѣсто да коли говяда. — Слушяте ли мя? — Слушямь вы. — Слушя ли мя братъ ви? — Той хортува вмѣсто да ви слушя. — Слушате ли какво (ce que) ви казвамь? — Слушямь какво (ce que) ми казвате. — Слушате ли какво ви казва братъ ви? — Слушямь (je l'écoute). — Слушять ли чяда-та на лѣкаря какво (ce que) имъ казвамы? — Не слушять. — Ходите ли на позорище-то? — Ходѫ на магазѫ-тѫ вмѣсто да ходѫ на позорище-то. — Искате ли да прочетете книзѫ-тѫ ми? — Искамь да ѭ прочетѫ, нъ не могѫ; болять мя очи-тѣ. — Баща ви исправя ли упражненія-та си? — Исправя мои-тѣ. — Сваляте ли си шапкѫ-тѫ за да говорите на бащѫ ми? — Свалямь ѭ за да му говорѫ. — Събувате ли си посталы-тѣ? — Не гы събувамь. — Кой си сваля шапкѫ-тѫ? — Пріятель ми ѭ сваля. — Изваждате ли рѫкавицы-тѣ? — Не гы изваждамь. — Какво събувать тыя дѣтца? — Събувать посталы-тѣ си, и чюрапы-тѣ си. — Кой вдига (ôter) чяши-тѣ? — Слуга-та ви гы вдига. — Нѣмскѫ ли хартіѭ ми давате или Англичянскѫ? — Не ви давамь нито англичянскѫ хартіѭ нито нѣмскѫ (повтори papier), давамь ви французскѫ хартіѭ. — Четете ли испанскый языкъ? — Не четѫ испанскый нъ нѣмскый. — Каквѫ книгѫ чете братъ ви? — Чете днѫ французскѫ книгѫ. — Чяй ли піете всякѫ зарань или кахве? — Піѭ чяй. — Піете ли чяй всякѫ зарань. — Піѭ (je le —) всякѫ зарань. — Какво піете? — Піѭ кахве. — Какво піе братъ ви? — Піе околатѫ. — Піе ли (le prend-il) всякый день? — Піе (il le —) всякѫ зарань. — Піѭть ли чяда-та ви чяй? — Піѭть кахве вмѣсто да піѭть чяй. — Какво піемъ? — Піемъ (или) кахве или чяй.

УРОКЪ 27-ый.

VINGT-SEPTIÈME LEÇON.

Мокрѫ, топѫ, натопявамь.

Mouiller 1.

оказвамь, сочѭ { **Montrer** 1.

Faire* voir.

оказвамь, сочѭ.	Je fais voir	je montre.
оказваѭь, сочиѭь.	Tu fais voir	tu montres.
оказва, сочи.	Il fait voir.	il montre.
оказвамь, нѣкому	Montrer / Faire voir	à quelqu'un.
оказвате ли ми пушкѫ-тѫ си?	Me faites-vous voir votre fusil?	
оказвамь ви ѭ.	Je vous le fais voir.	
ково показвате чловѣку?	Que montrez-vous à l'homme?	
казвамь му хубавы-тѣ си дрехы.	Je lui montre mes beaux habits.	
ханъ (тютюнъ).	Du tabac.	
ханъ (за пушеніе), тютюнъ.	Du tabac à fumer.	
фіе (за носа)	Du tabac en poudre. / Du tabac à priser.	

Digitized by Google

Пушѫ, кадѫ.	**Fumer 1.**
Момче-то (слуга-та).	**Le valet.**
Концертъ-тъ (музикално съгласіе).	**Le concert.**
Имамь намѣреніе, мѣрѫ, мыслѭ.	Compter 1.
Мѣрите ли да идете на бала тѫзь вечерь (до вечера).	Compter-vous aller au bal ce soir?
Мѣрѫ да идѫ.	Je compte y aller.
Знаѭ.	**Savoir * 3.**
Знаете ли?	Savez-vous?
Знаѭ.	Je sais.
Знаешь.	Tu sais.
Знае.	Il sait (за три-тѣхъ множест. лица виждь. ур. 24).
Знаете ли французскый языкъ (знаете ли французскый)?	Savez-vous le français?
Знаѭ го (знаѭ).	Je le sais.
Плувамь, пливамь.	**Nager 1.** (виждь заб. 2 ур. 24.)
Знаете ли да плувате?	Savez-vous nager?
Знаете ли да пишете?	Savez-vous écrire?
Знае ли да чете?	Sait-il lire?
Водѫ, оправямь въ пѫть.	**Conduire * 4, conduisant** (страдат. прич.).
Водѫ, водишь, води.	Je conduis, tu conduis, il conduit.
Гасѫ.	**Éteindre 4, éteignant,**
Гасите ли огъня?	Éteignez-vous le feu?
Не го гасѫ.	Je ne l'éteins pas.
Гаси го.	Il l'éteint.
Гасишь го.	Tu l'éteins.
Палѭ, кладѫ.	**Allumer 1.**
Чясто, многажди.	**Souvent.**
Ходите ли чясто на бала?	Allez-vous souvent au bal?
Толкова чясто колко-то васъ.	Aussi souvent que vous.
Толкова чясто колко-то мене.	Aussi souvent que moi.
Толкова чясто колко-то него.	Aussi souvent que lui.
Толкова чясто колко-то нихъ.	Aussi souvent qu'eux.
Виждате ли чясто брата ми?	Voyez-vous souvent mon frère?
По-чясто.	**Plus souvent.**
Виждамь го по́-чясто отъ васъ.	Je le vois plus souvent que vous.
Не толкова чясто.	**Moins souvent.**
Не толкова чясто колко-то васъ.	Moins souvent que vous.
Не толкова чясто колко-то мене.	Moins souvent que moi.
Не толкова чясто колко-то нихъ.	Moins souvent qu'eux.

Digitized by Google

Упражненіе 83-о.

Какво трѣбува на бащѫ ви? — Трѣбува му духанъ. — Отиввате ли (voulez-vous aller) да търсите? — Отивамъ (je veux aller) да търсѫ. — Трѣбува ли му енфіе? — Трѣбува му тютюнъ (de tabac a fumer). — Трѣбува ли му тютюнъ? — Не му трѣбува; не пуши. — Показвате ли ми нѣчто? — показвамь ви златотканы корделлы. — Баща ви показва ли си пушкѫ-тѫ на брата ми? — Показва му ѭ. — Показва ли му хубавы-тѣ си птицы? — Показва му гы. — Пуши ли Французинъ-тъ? — Не пуши. — Ходите ли на бала? — Ходѫ на позорище-то, вмѣсто да ходѫ на бала. — Ходи ли градинаръ-тъ ви въ градинѫ-тѫ си? — Ходи на тържище-то вмѣсто да ходи въ градинѫ-тѫ си. — Пращате ли слугѫ-тѫ си (votre valet) у шивачя? — Пращамь го у сапожника вмѣсто да го пратѫ у шивачя. — Мѣри ли баща ви да иде на бала довечера? — Не мѣри да иде на бала, нъ на концерта. — Кога мыслите да идете на концерта? — Мыслѭ да идѫ довечера. — У кой чясъ (à quelle heure)? — На десять и четвьртинѫ. — Отивате ли да търсите сына ми? — Отивамь да го търсѫ. — Гдѣ е? — На писалище-то си е. — Намирате ли чловѣка, кого-то търсите? — Намирамь го. — Намирать ли сынове-тѣ ви пріятели-тѣ ви, кои-то търсять? — Намирать гы.

Упражненіе 84-о.

Мѣрять ли пріятеліе-тѣ ви да идѫть на позорище-то? — Мѣрять да идѫть. — Кога мыслять да идѫть? — Мыслять да идѫть утрѣ. — У кой чясъ? — На седьмь и половинѫ. — Какво иска да ви продаде търговець-тъ? — Иска да ми продаде книгоносницы. — Имате ли намѣреніе да купите? — Нѣмамь намѣреніе да купѫ. — Знаешь ли нѣчто? — Не знаѭ ничто. — Что знае малкый ви братъ? — Знае да чете и да пише. — Знае ли французскый языкъ? — Не го знае. — Знаете ли нѣмскый языкъ? — Знаѭ го. — Знаѭть ли братіе-то ви българскый языкъ? — Не го знаѭть, нъ имѫть намѣреніе да го учять. — Знаете ли англичянскый языкъ? — Не го знаѭ, нъ имамь намѣреніе да го учѭ. — Знаѭть ли чяда-та ви да четѫть на италіанскы (l'italien)? — Знаѭть да четѫть (— le lire), нъ не (и) да пишѫть (mais non pas l'écrire). — Знаете ли да плувате? — Не знаѭ да плувамь, нъ знаѭ да играѭ. — Знае ли сынъ ви да шіе (прави) дрехы. — Не знае да шіе (прави), не е шивачь. — Търговецъ ли е? — Не е (il ne l'est pas). — Что е? — Лѣкарь е. — Мѣрите ли да учите арабскый языкъ? — Мѣрѭ да учѭ арабскый и сирійскый. — Знае ли Французинъ-тъ русскый языкъ? — Не го знае, нъ има намѣреніе да го научи. — Кѫдѣ отивате? — Отивамь въ градинѫ-тѫ за да хортувамь на градинара си. — Слушя ли вы? Слушя мя.

Упражненіе 85-о.

Искате ли да піете ябълчево вино? — Искамь да піѭ вино. — Имате ли? — Нѣмамь, нъ щѫ (je vais) пратѫ да търсять. — Кога искате да пратите да търсять? — Сега. — Знаете ли да варите (правите) чяй?

Digitized by Google

— Знаѭ да варѭ (правѭ). — Кѫдѣ отива баща ви? — Не отива нигдѣ, стои у тѣхъ си. — Знаете ли да пишете письмце? — Знаѭ да пишѭ. — Можете ли да пишете упражненія? — Могѫ да пишѭ. — Водишь ли нѣкого (conduis-tu—)? — Не водѫ никого. — Кого водите (conduire)? — Водѫ сына си. — Кѫдѣ го водите? — Водѫ го у пріятели-тѣ си, за да имъ честити добъръ день. — Води ли (conduire) слуга-та ви чядо-то ви? — Води го. — Кѫдѣ го води? — Води го въ градинѫ-тѫ. — Водимъ ли нѣкого? — Водимъ (conduire) чяда-та си. — Кѫдѣ водять пріятеліе-тѣ ни чяда-та си? — Водять гы у тѣхъ си (chez eux).

Упражненіе 86-о.

Гасите ли огъня? — Не го гасѭ. — Запалва ли (allumer) слуга-та ви огъня? — Запалва го. — Гдѣ го пали? — Пали го въ магазѭ-тѫ ви. — Ходите ли чясто у Испанеца? — Ходѫ чясто. — Ходите ли по́-чясто отъ мене? — Ходѫ по́-чясто отъ васъ. — Дохождать ли Испанци-тѣ у васъ? — Дохождать чясто у мене. — Ходять ли чяда-та ви на бала по́-чясто отъ васъ? — Ходять по́-чясто отъ васъ. — Излизамы ли толкова чясто колко-то съсѣды-тѣ си? — Излизамы по́-чясто отъ тѣхъ. — Ходи ли слуга-та ви толкова чясто колко-то мене? — Не го глядамь толкова чясто колко-то васъ. — Кога го глядате? — Глядамь го всякѫ зарань на пять безъ четвьртинѫ.

УРОКЪ 28-ый. VINGT-HUITIÈME LEÇON.

Кога-то пьрво-то единственно лице е еднoсложно [1]) за по́-голѣмѫ сладость за пытаніе употрѣбявать изреченіе: est-ce que, като:

Искамь ли?	Est-ce que je veux?
Могѫ ли?	Est-ce que je peux?
Правѭ ли?	Est-ce que je fais?
Какво правѭ?	Qu' est-ce que je fais?
Какво думамь?	Qu' est-ce que je dis?
Кѫдѣ отивамъ?	Où est-ce que je vais?
Кому говорѭ?	À qui est-ce que je parle?
Отивамъ ли?	Est-ce que je vais? [2])
Дохождамь ли?	Est-ce que je viens?
Дохождате?	Vous-venez.
Думате ли?	Dites-vous.

1) Като: je rens, чювствувамь; je prends, зимамь; je tends, простирамь; ие fonds, растопявамь; или на колко-то окончяніе-то біе на je, като: je mange, їмъ; je venge, отмьстявамь; je renge, пареждамь; и другы като: j'unis, съединявамь; je permets, допущамь; j'offre, приносямь, и пр. Исключявать ся слѣдуѭщи-тѣ глаголи, кои-то ако и да сѫ еднoсложни, могѫть да имѫть слѣдъ себе мѣстоимѣніе-то; fais-je? dis-jé? dois-je? ai-je, vois-je? vais-je? suis-je? puis-je, sais-je?

2) Освѣнь въ пьрво-то един. лице, може да ся употрѣби това изреченіе и въ второ и трете лице, като: Où est-ce que tu fuis? Кѫдѣ бѣгашь? Qu' est-ce qu' il dit? Какво казва?

Digitized by Google

Думамь.	Je dis.
Дума.	Il dit.
Какво дума?	Que dit-il.
Думамы.	Nous disons.

Забѣлѣжв. Нѣкой си еднoсложни глаголи, что окончявать на **е** безгласно, въ първо-то единственно лице на настояще-то дохождать и въ въпросителенъ образъ; нъ тогава, понеже имжть слѣдъ себе мѣстоимѣніе **je**, безгласно-то **е** измѣнява ся на **é** съ остро ударе ніе, като:

Говоржь ли {	Parlé-je?
	Est-ce que je parle?
Обычямь ли {	Aimé-je?
	Est-ce que j'aime?
Познавате ли тоя чловѣкъ?	Connaissez-vous cet-homme?
Не го познавамь.	Je ne le connais pas.
Познава ли го брать ви?	Votre frère le connait-il?
Познава го.	Il le connait.
Піете ли ябълчево вино?	Buvez-vous du cidre?
Піиж ябълчево вино, но братъ ми піе вино.	Je bois du cidre, mais mon frère boit du vin.
Пріимате ли письмце днесь?	Recevez-vous un billet aujourd' hui.
Пріимамь едно.	J'en reçois un.
Какво пріимамы?	Que recevons-nous?
Какво пріимжть чяда-та ни?	Nos enfans que reçoivent-ils? (виждь зам. 4. ур. 34.)

Начинамь, захващамь, закачямь.	**Commencer** 1. **commençant.**
Начинамь да говоржь.	Je commence à parler.
Прѣдъ, прѣди.	**Avant.** (прѣди неопрѣдѣлител. наклоненіе иска **de.**)
Говорите ли прѣди да чюете?	Parlez-vous avant d'écouter.
Ходи ли на тържище-то прѣди да хапне?	Va-t-il au marché avant de déjeûner?
Хапвамь, закусвамь.	**Déjeûner** 1.
Ходи прѣди да пише.	Il y va avant d'écrire.
Събувате ли си чюрапы-тѣ прѣди да си събуете посталы-тѣ.	Otez-vous vos bas avant d'ôter vos souliers?
Трьгвамь, отхождамь си.	**Partir*** 2. **partant.**
Кога мыслите да трьгнете?	Quand comptez-vous partir?
Мысля да трьгнж днесь.	Je compte partir aujourd' hui.
Трьгвамь, трьгвашь, трьгва.	Je pars, tu pars, il part.
Добрѣ, хубавѣ. Злѣ, лоше.	**Bien** (нарѣчіе). **Mal** (нарѣчіе).
Добрѣ ли говоржь.	Est-ce que je parle bien.

Digitized by Google

Упражненіе 87-о.

Хубавѣ ли пишѫ? — Хубавѣ пишете. — Добрѣ ли говорѫ? — Не говорите добрѣ. — Говори ли братъ ми добрѣ французскы (bien le français)? — Говори добрѣ. — Говори ли добрѣ нѣмскый языкъ? — Злѣ го говори. — Говоримъ ли добрѣ? — Злѣ говорите. — Піѭ ли твьрдѣ много? — Не піете доста. — Могѫ ли да правѫ шяпкы? — Не можете да правите; не сте шяпкаръ. — Могѫ ли да пишѭ едно письмце? — Можете да пишете едно. — Добрѣ ли си правѫ упражненіето. — Добрѣ го правите. — Что правѫ? — Правите упражненія. — Что прави братъ ми? — Не прави ничто. — Что думамь? — Не думате ничто. — Начинамь ли да говорѫ? — Начинате да говорите. — Начинамь ли добрѣ да говорѫ (— a bien parler)? — Не начинате добрѣ да говорите; нъ добрѣ да четете (mais à bien lire). — Кѫдѣ отивамь? — Отивате у пріятеля си (chez votre ami). — У тѣхъ ли си е (est il chez lui)? — Знаѭ ли азъ (нѣма знаѭ и азъ) (est — ce que je sais)? — Могѫ ли да хортувамь толкова чясто, колко-то сына на съсѣда ни? — Той може да хортува пó-чясто отъ мене. — Могѫ ли да работѫ колко-то него (autant que lui)? — Можете да работите колко-то него. — Четѫ ли чясто колко-то него (aussi souvent que lui)? — Не четете колко-то него чясто, нъ говорите пó-чясто отъ него. — Хортувамь ли добрѣ колко-то васъ (aussi bien que vous)? — Не хортувате колко-то мене добрѣ (—aussi bien que moi). — Отивамь ли у васъ или дохождате у мене? — Вы дохождате у мене, и азъ отивамь у васъ (chez vous). — Кога дохождате у мене? — Всякѫ зарань на шесть и половинѫ.

Упражненіе 88-о.

Познавате ли Руссина кого-то познавамь? — Не познавамь оня кого-то познавате, нъ познавамь другъ единъ (un autre). — Піете ли толкова ябълчево вино колко-то (піете) вино? — Піѭ пó-малко отъ това нежели отъ онова. — Піе ли Полякъ-тъ колко-то (autant que) Руссина? — Піе еще толкова (tout autant). — Піѭть ли Нѣмци-тѣ колко-то (autant que) Руссы-тѣ? — Тіи піѭть пó-вече отъ оныя. — Пріимашь ли (recevoir) нѣчто? — Пріимамь нѣчто. — Какво пріимашь? — Пріимамь пары. — Пріима ли пріятель ви книгы? — Пріима. — Какво пріимамы? — Пріимамы ябълчево вино. — Пріимѫть ли Поляци-тѣ тютюнъ? — Пріимѫть. — Отъ кого (de qui) пріимѫть Испанци-тѣ пары? — Пріимѫть отъ (des) Англичяны-тѣ и отъ (des) Французы-тѣ. — Пріимате ли пріятели колко-то (autant que) непріятели? — Пріимамь пó-малко отъ тыя нежели отъ оныя. — Отъ кого (de qui) пріимѫть чяда-та ви книгы? — Пріимѫть отъ (de) мене и отъ (de) пріятели-тѣ си. — Пріимамь ли толкова сыреніе колко-то вино (пріимамь). — Пріимате повече отъ това нежели отъ онова. — Пріимѫть ли слугы-тѣ ви толкова метлы колко-то дрехы (пріимѫть)? — пріимѫть повече отъ тыя нежели отъ оныя. — Пріимамь еще единѫ. — Колко книгы пріима еще съсѣдъ-тъ ни? — Пріима еще три.

Digitized by Google

Упражненіе 89-о.

Кога мѣри да тръгне чюжденець-тъ? — Мѣри да тръгне днесь. — Кое врѣмя? — На единъ и половинѫ. — Мѣрите ли да трьгнете довечера. — Мѣрѫ да трьгнѫ утрѣ. — Трьгна ли днесь Французинъ-тъ? — Трьгва утрѣ. — Кѫдѣ отхожда? — Отхожда у пріятель-тъ си. — Отхожда ли у Англичяны-тѣ? — Отхожда. — Тръгвашь ли утрѣ? — Трьгвамь сега. — Кога мыслите да пишете на пріятели-тѣ си? — Мыслѭ да имь пишѭ днесь. — Отговарять ли ви ся пріятели-тѣ ви? — Отговарять ми ся. — Отговаряте ли ся на братовы-тѣ ми письмца? — Отговарямь ся. — Начина ли братъ ви да ся учи италіанскы (l'italien)? — Начина да ся учи (à l'apprendre). — Можете ли да хортувате французскы (— parler français)? — Могѫ да хортувамь (— le parler) малко. — Начинать ли пріятеліе-тѣ ви да хортувать нѣмскы? — Начинать да хортувать. — Могѫть ли да го пишѭть? — Могѫть да го пишѭть. — Начина ли търговець-тъ да продава? — Начина. — Хортувате ли прѣди да чюете? — Слушямь прѣди да хортувамь. — Слуша ли ви братъ ви прѣди да хортува? — Хортува прѣди да мя послуша. — Четѫть ли чяда-та ви прѣди да пишѭть? — Пишѭть прѣди да прочетѫть.

Упражненіе 90-о.

Мете ли слуга-та ви магазѫ-тѫ прѣди да иде на тържище-то? — Отива на тържище-то прѣди да помете магазѫ-тѫ. — Піешь ли прѣди да излѣзешь? — Излизамь прѣди да піѭ. — Мѣришь ли да излѣзешь прѣди да хапнешь? — Мѣрѫ да хапнѫ прѣди да излѣзѫ. — Събува ли си сынъ ви посталы-тѣ прѣди да си съблѣче дрехѫ-тѫ? — Нито си посталы-тѣ събува нито си дрехѫ-тѫ съблачя. — Изваждамь ли си ржкавицы-тѣ прѣди да си свалѭ шяпкѫ-тѫ? — Сваляте си шяпкѫ-тѫ прѣди да си извадите ржкавицы-тѣ. — Могѫ ли да си събуѭ посталы-тѣ прѣди да си извадѫ ржкавицы-тѣ? — Не можете да си събуете посталы-тѣ прѣди да си извадите ржкавицы-тѣ. — Кое врѣмя хапваме? — Хапвате на осьмь и половинѫ. Кое врѣмя хапва Американець-тъ? — Хапва всякый день на девять. — Кое врѣмя хапвать чяда-та ви? — Хапвать на седьмь. — Ходите ли у бащѫ ми прѣди да хапнете? — Ходѫ у него прѣди да хапнѫ.

УРОКЪ 29-ый. VINGT-NEUVIÈME LEÇON.

За сравнителны-тѣ и прѣвъсходителны-тѣ (des comparatifs et des superlatifs).

Видѣхмы (ур. 16. и 27.) че сравнителный стьпьнь кога иска да покаже равенство става съ **autant'** и **aussi**, а кога-то иска да покаже повече или по́-добро съ **plus**, а кога иска да покаже по́-малко или по́-долне, съ **moins**. А сега казвамы че прѣвъсходителный стьпьнь става отъ сравнителный като му ся прибави членъ, като:

Digitized by Google

Положителенъ,	Сравнителенъ,	Прѣвъсходителенъ.
Голѣмъ,	по́-голѣмъ,	най-голѣмъ.
Малъкъ.	по́-малъкъ	най-малъкъ.
Богатъ,	по́-богатъ,	най-богатъ.
Сиромахъ,	по́-сиромахъ,	най-сиромахъ.
Ученъ,	по́-ученъ,	най-ученъ.
Чясто / Много пѫти	по́-чясто,	най-чясто. / повече-то пѫти.
Grand,	plus grand,	le plus grand.
Petit,	plus petit,	le plus petit.
Riche,	plus riche,	le plus riche.
Pauvre,	plus pauvre,	le plus pauvre.
Savant,	plus savant,	le plus savant.
Souvent,	plus souvent,	le plus souvent.

Тая книга е малка, оная е по́-малка, а тая е най-малка отъ всичкы-тѣ.	Ce livre est petit, celui-là est plus petit, et celui-ci est le plus petit de tous.
Тая шапка е голѣма, нъ оная е по́-голѣма.	Ce chapeau-ci est grand, mais celui-là est plus grand.
Шапка-та ви е голѣма колко-то мои-тѫ.	Votre chapeau est aussi grand que le mien.
По́-голѣма е отъ вашѭ-тѫ.	Il est plus grand que le vôtre.
По́-малко е голѣма отъ вашѭ-тѫ / Не е толкова голѣма колко-то вашѭ-тѫ.	Il est moins grand que le vôtre.
По́-малко голѣмъ / Не толкова голѣмъ	Moins grand.

Забѣлѣжв. а. Както става прѣвъсходителенъ стъпнь отъ сравнителный, что показва по́-добро или повече съ прибавленіе на члена, така може да стане по нѣкога и прѣвъсходителенъ стъпнь отъ сравнителный что показва по́-малко или по́-долне съ прибавленіе на члена, като:

	Полож. Сравн. Прѣвъсход.
Хубавъ, по́-малко хубавъ, най-малко хубавъ.	Beau, moins beau, le moins beau.
Чяда-та на съсѣда ни мирны ли сѫ колко-то наши-тѣ.	Les enfans de notre voisin sont-ils aussi sages que les nôtres?
По́-мирны сѫ отъ наши-тѣ.	Ils sont plus sages que les nôtres.
Не сѫ колко-то наши-тѣ мирны.	Ils sont moins sages que les nôtres.

Забѣлѣжв. б. Французи-тѣ дѣлять прѣвъсходителный стъпнь на два, на сходственъ и несходственъ. Пьрвый става, както видѣхмы, отъ сравнителный като му ся прибави членъ, а вторый става чрѣзъ нарѣчія-та: **tres,** много; **fort,** твьрдѣ, много; **bien,** много; **extrèmement,** крайне; **infinement,** бесконечно, като.

Много хубава книга.	Un très-beau livre.
Много хубавы книгы.	Des très-beaux livres.
Твьрдѣ гыздавъ ножь.	Un fort joli couteau.

Digitized by Google

Твърдѣ добрѣ / Яко добрѣ	Много добрѣ.	Très bien. / Fort bien.
Тоя чловѣкъ е крайне ученъ.		Cet homme est extrêmement savant.
Тая птица е много гыздава.		Cet oiseau est très-joli.

Забѣлѣжв. в. Слѣдужщы-тѣ прилагателны и нарѣчія правять неправилно сравнителный и прѣвъсходителный стьпень.

Прилагателны.

			Полож.	Сравн.	Прѣвъсход.
Добърь,	по́-добърь,	най-добърь.	Bon,	meilleur,	le meilleur.
Лошь,	по́-лошь,	най-лошь.	Mauvais,	pire,	le pire.
Малъкъ,	по́-малъкъ,	най-малъкъ.	Petit,	moindre,	le moindre.

Нарѣчія.

Добрѣ,	по́-добрѣ,	най-добрѣ.	Bien,	mieux,	le mieux.
Злѣ,	по́-злѣ,	най-злѣ.	Mal,	pis,	le pis.
Малко,	по́-малко,	най-малко.	Peu,	moins,	le moins.
Много,	по́-много / повече	най-много.	Beaucoup,	plus,	le plus.

Забѣлѣжв. г. Можемъ такождѣ да казвамы право: **plus mauvais, plus mal, plus petit,** нъ никога не можемъ да речемъ: **plus bon, plus bien, plus peu.**

Тій?	**A qui?** (рѣчь по рѣчь на кого? виждь ур. 21.)
Чія е тая шяпка?	À qui est ce chapeau?
Тя е.	**C'est.**
Тя е братова-та ми шяпка.	C'est le chapeau de mon frère.
Чія шяпка е най-хубава? / Кой има най-хубавж пяпка?	Qui a le plus beau chapeau?
Татева-та (на бащж ми) е най-хубава.	Celui de mon père est le plus beau.
Коя кордела е най-хубава; ваша-та ли или моя-та?	Quel ruban est le plus beau, le vôtre ou le mien?
Четете ли колко-то мене чясто?	Lisez-vous aussi souvent que moi?
Четж по́-чясто отъ васъ.	Je lis plus souvent que vous.
Чете ли колко-то мене чясто?	Lit-il aussi souvent que moi?
Чете и пише колко-то васъ чясто.	Il lit et écrit aussi souvent que vous.
Пишжть ли чяда-та ви колко-то насъ?	Vos enfans écrivent-ils autant que nous?
Пишжть повече отъ васъ.	Ils écrivent plus que vous.
Четемъ повече отъ чяда-та на пріятели-тѣ си.	Nous lisons plus que les enfans de nos amis.
Кому пишете?	À qui écrivez-vous?
Пишемъ на пріятели-тѣ си.	Nous écrivons à nos amis.
Четемъ добры книгы.	Nous lisons des bons livres.
Оня кой-то прѣговаря е по́-уменъ отъ оня кой-то играе.	Celui qui étudie est plus sage que celui qui joue.

Digitized by Google

Упражненіе 91-о.

Чія е тая книга? — Моя е (c'est le mien). — Чія е тая шапка? Татева е. — По́-высокъ ли сте отъ мене? — По́-высокъ сьмь отъ васъ. — Высокъ ли е братъ ви колко-то (aussi-que) насъ? — Колко-то мене е высокъ. — Шапка-та ви грозна ли е колко-то (aussi-que) татевѫ-тѫ (celui de mon père)? — По̀-добра е, нъ не толкова цьрна колко-то неговѫ-тѫ. — Италіанскы-тѣ дрехы (les habits des Italiens) хубавы ли сѫ колко-то (aussi-que) ирландскы-тѣ (ceux des Irlandais)? — По̀-хубавы сѫ, нъ не толкова (si) добры. — У кого сѫ най-хубавы-тѣ рѫкавицы? — У Французы-тѣ сѫ. — Кой има най-хубавы-тѣ кони? — Мои-тѣ сѫ хубави, ваши-тѣ сѫ по̀-хубави отъ мои-тѣ, нъ пріятелскы-тѣ (ceux de nos amis) сѫ най-хубави отъ всичкы-тѣ. — Добъръ ли ви е конь-тъ? — Добъръ е, нъ вашій е по̀-добъръ, и на Англичянина е най-добъръ отъ всичкы оныя, что познавамы (connaissons). — Имате ли гыздавы посталы? — Имамы твьрдѣ гыздавы, нъ братъ ми има по̀ гыздавы отъ мене. — Отъ кого гы зимате? — Зимамь гы отъ най-добрый (meilleur) си пріятель.

Упражненіе 92-о.

Вино-то ви добро ли е колко-то мое-то? — По̀-добро е. — Продава ли търговець-тъ ви добры ножеве? — Продава най-добры-тѣ ножеве отъ колко-то познавамь (que je connaisse). — Четемъ ли по̀-много книгы отъ колко-то (четѫть) Французи-тѣ? — Четемъ по̀-много отъ тѣхъ, нъ Англичяне-тѣ четѫть по̀-много отъ всичкы-тѣ (le plus). Имате ли по̀-хубавѫ градинѫ отъ лѣкаря ни? — Имамь по̀-хубавѫ отъ него. — Има ли Американець-тъ по̀-хубавѫ тоягѫ отъ тебе. — Има по̀-хубавѫ. — Имамы ли толкова хубавы чяда колко-то съсѣды-тѣ ни? — Имамы по̀-хубавы. — Гыздава ли ви е дреха-та колко-то (aussi-que) моѭ-тѫ? — Не е толкова гыздава, нъ (е) по̀-добра отъ вашѭ-тѫ. — Тръгвате ли днесь. — Не тръгвамь днесь. — Кога тръгва баща ви? — Тръгва довечера на девять безъ четвьртинѫ. — Кое (le quel) отъ двѣ-тѣхъ тыя дѣтца (enfans) е по̀-мѫдро? — Онова кое-то прѣговаря е по̀-мѫдро отъ онова кое-то играе. — Мете ли слуга-та ви толкова добрѣ колко-то моя? — Мете по̀-добрѣ отъ твоя (que le tien). — Чете ли Англичянинъ-тъ толкова добры книгы колко-то (чете) лоши? — Чете по̀-много добры отъ колко-то (чете) лоши.

Упражненіе 93-о.

Продавать ли търговци-тѣ по̀-много шекеръ отъ кахве? — Продават по̀-много отъ едно-то отъ колко-то отъ друго-то. — Прави ли сапожникъ-тъ толкова посталы, колко-то моя? — Прави по̀-много отъ вашій. — Знаете ли да плувате толкова добрѣ колко-то сына ми? — Знаѭ да плувамь по̀-добрѣ отъ него, нъ той знае да хортува французскы по̀-добрѣ отъ мене. — Ходи ли сынъ-тъ на съсѣда ни на тържище-то? — Не стои въ кѫщи (à la maison); болять го крака-та. — Учите ли толкова добрѣ колко-то сына на градинара ни? — Учѭ по̀-добрѣ отъ него, нъ той работи по̀-добрѣ отъ мене. — Кой има най-хубавѫ-тѫ пушкѫ? —

Digitized by Google

Ваша-та е най-хубава, нъ на корабоначялника е еще по-хубава, и наша-та е най-хубава отъ всичкы-тѣ. — Има ли нѣкой по-хубавы чяда отъ насъ? — Никой нѣма по-хубавы. — Чете ли сынъ ви чясто колко-то мене? — Чете по-чясто отъ васъ. — Говори ли братъ ни французскый языкъ, колко-то васъ чясто? — Говори го и го пише колко-то мене чясто. — Пишѫ ли чясто колко-то васъ? — Пишете повече отъ мене. — Четѫть ли чяда-та на съсѣды-тѣ ни нѣмскый языкъ колко-то васъ чясто? — Не го четѫть колко-то насъ чясто. — Пишѫть ли колко-то тѣхъ чясто? — Тіи пишѫть по-чясто отъ тѣхъ. — Кому пишѫть? — Пишѫть на пріятели-тѣ си. — Четете ли англичянскы книгы? — Четемъ французскы книгы вмѣсто да четемъ англичянскы (des livres anglais) (виждь ур. 24).

УРОКЪ ТРИДЕСЯТЫЙ.

TRENTIÈME LEÇON.

Вѣрвамь, сѣкамь, чини ми ся.	Croire *4. croyant.
Вѣрвамь, вѣрвашь, вѣрва.	Je crois, tu crois, il croit.
Турямь, гуждамь, обувамь, облачямь.	**Mettre *mettant.**
Туряте ли?	Mettez-vous.
Турямь.	Je mets.
Туряшь.	Tu mets.
Туря	Il met.
Туря́мь си шяпкѫ-тѫ.	Je mets mon chapeau.
Туря си рѫкавицы-тѣ.	Il met ses gants.
Обувате ли си посталы-тѣ?	Mettez-vous vos souliers?
Обувамы гы.	Nous les mettons.
Какво облачять братіе-то ви?	Vos frères que mettent ils?
Облачять дрехы-тѣ си.	Ils mettent leurs habits.
Кѫдѣ мя водите?	Où me conduisez-vous?
Водѫ вы у бащѫ ми.	Je vous conduis chez mon père.
Излизате ли.	Sortez-vous?
Излизамь.	Je sors.
Излизамы ли?	Sortons-nous?
Излизамы.	Nous sortons.
Кога излиза баща ви?	Quand votre père sort il?
Рано.	**De bonne heure.**
Колко-то васъ рано.	D'aussi bonne heure que vous.
Излиза колко-то васъ рано.	Il sort d'aussi bonne heure que vous.
Късно.	**Tard.**
Много.	**Trop.**
Много късно.	Trop tard.
Много рано.	Trop tôt, de trop bonne heure.
Много голѣмъ.	Trop grand.
Твърдѣ малко.	Trop peu.

Digitized by Google

Твърдѣ малъкъ.	Trop petit.
Много, твърдѣ много.	**Trop.**
Говорите ли много?	Parlez-vous trop?
Не говорж доста.	Je ne parle pas assez.
По-късно отъ васъ.	**Plus tard que vous.**
Излизамь по-късно отъ васъ.	Je sors plus tard que vous.
Ходите ли на зрѣлище-то колко-то мене рано?	Allez-vous au spectacle d'aussi bonne heure que moi?
Ходж по-рано отъ васъ	J'y vais plus tôt que vous. J'y vais de meilleure heure que vous.
По-скоро, по-напрѣдъ. По-рано.	**Plus tôt. De meilleure heure.**
Ходи ли тамо баща ви по-напрѣдъ отъ мене (по-рано отъ мене)?	Votre père y va-t-il plus tôt que mo (de meilleure heure que moi)?
Ходи по-напрѣдъ.	Il y va plus tôt.
Уже, сега, вече.	**Déjà.**
Говорите ли вече.	Parlez-vous déjà?
Не-еще.	**Ne pas encore.**
Не говорж еще.	Je ne parle pas encore.
Свършвате ли писъмце-то?	Finissez-vous votre billet?
Не го свършвамь еще.	Je ne le finis pas encore.
Хапвате ли вече?	Déjeûnez-vous déjà?

Забѣлѣжв. а. Видѣхмы въ прѣминжлы-тѣ уроцы, че неопрѣдѣлително-то наклоненіе нѣкога е придружено отъ прѣдлогъ **de**, нѣкога отъ прѣдлогъ **à**, нѣкога отъ **pour**, а нѣкога не е придружено отъ никой прѣдлогъ. Въ послѣдній случяй неопрѣдѣлително-то наклоненіе зависи право отъ единъ отъ слѣдуѭщы-тѣ глаголы, отъ кои-то едни сж изложени и въ прѣминжлы-тѣ уроцы (ур. 18. 20. 22. 28. 27.).

Aller*, отивамь.	Nier, отричямь ся, отказвамь ся.
Compter, мѣржь, мыслѭ.	Oser, смѣѭ, наймамь ся.
Croire*, вѣрвамь.	Paraître*, явявамь ся, показвамь ся.
Daigner, изволявамь, благоволявамь, удостоявамь.	Penser, мыслѭ, размышлявамь.
	Pouvoir, могж.
Déclarer, обявявамь.	Prètendre, изискувамь.
Devoir, длъженъ сьмь, трѣбува.	Savoir*, знаѭ.
Entendre, чюѭ.	Sembler, види ся, сочи.
Envoyer, пращамь.	Souhaiter, честитявамь, желаѭ.
Esperer, надѣѭ ся.	Soutenir, поддржямь, подкрѣпявамь.
Faillir*, грѣшѭ, бъркамь.	Venir*, дохождамь.
Faire, правж.	Voir*, глядамь, видж.
Falloir*, трѣбува.	Vouloir*, искамь.
Laisser, оставямь.	

Забѣлѣжв. б. Такожде неопрѣдѣлително-то наклоненіе не пріима прѣдлогъ и кога-то ся зима за подлогъ на нѣкое прѣдложеніе, като:

Digitized by Google

Да яде чловѣкъ много е опасно.	Manger trop est dangereux.
Да хортува чловѣкъ много е неблагоразумно.	Parler trop est imprudent.
Да прави чловѣкъ добро на оныя кои-то ни ся сгрѣшили е достопохвално дѣло.	Faire du bien à ceux qui nous ont offensés est une action louable.

Упражненіе 94-о.

Обличяте ли другѫ дрехѫ за да идете на позорище-то? — Обличямь другѫ (un autre). — Туряте ли си рѫкавицы-тѣ прѣди да си обуете посталы-тѣ? — Обувамь си посталы-тѣ прѣди да си турѭ рѫкавицы-тѣ. — Гужда ли си братъ ви шяпкѫ-тѫ вмѣсто да си облѣче дрехѫ-тѫ? — Облачя си дрехѫ-тѫ прѣди да си гуди шяпкѫ-тѫ. — Обувать ли си чяда-та ви посталы-тѣ за да идѫть у пріятели-тѣ ни? — Обувать гы за да идѫть (тамо). — Что обличять чяда-та ви? — Обличять си дрехы-тѣ и си турять рѫкавицы-тѣ. — Говорите ли вече (déjà) французскы? — Не говорѭ сега (déjà), нъ начинамь да ся учѫ. — Излиза ли сега (déjà) баща ви? — Не излиза еще. — Кое врѣмя излиза? — Излиза на десять. — Хапва ли прѣди да излѣзе? — Хапва и пише письмца-та си прѣди да излѣзе. — Излиза ли по̀-рано отъ васъ? — Азъ излизамь по̀-рано отъ него. — Ходите ли на позорище-то колко-то мене чясто? — Ходѫ чясто колко-то васъ. — Начинате ли да познавате тоя чловѣкъ? — Начинамь да го познавамь. — Хапвате ли рано? — Не хапваме късно. — Англичянинъ-тъ по̀-напрѣдъ ли отъ васъ ходи на концерта? — Ходи по̀-късно отъ мене. — Кое врѣмя ходи? — Ходи на десять и половинѫ.

Упражненіе 95-о.

Не ходите ли много рано на концерта? — Ходѫ много кѫсно. — Пишѭ ли много? — Не пишете много, нъ хортувате много. — Хортувамь ли повече отъ васъ? — Хортувате повече отъ мене и отъ брата ми. — Много голѣма ли е шяпка-та ми? — Не е нито много голѣма, нито много малка. — По̀-чясто ли хортувате французскы отъ колко-то англичянскы. — Хортувамь по̀-чясто англичянскы нежели французскы. — Купувать ли пріятеліе-тѣ ни много жита? — Такорѣчи не купувать. — Имате ли доста хлѣбъ? — Имамь малко, нъ (е) доста (je n'en ai guère mais assez). — Късно ли е? — Не е късно. — Кое е врѣмя (quelle heure est-il?) — Чясъ-тъ е единъ. — Късно ли е за да (pour) идѫ (aller) у бащѫ ви? — Не е много късно за да идете (pour y aller). — Искате ли да мя водите (conduire) у него? — Искамь да вы водѫ. — Гдѣ е? — Въ (dans) писалище-то си е. — Купува ли Испанецъ-тъ конь? — Не може да купи (un). — Сиромахъ ли е? — Не е сиромахъ, по̀-богатъ е отъ васъ. — Ученъ ли е братъ ви колко-то васъ? — По̀-ученъ е отъ мене, нъ вые сте по̀-ученъ отъ него и отъ мене.

Упражненіе 96-о.

Познавате ли тоя чловѣкъ? — Познавамь го. — Ученъ ли е?— Той е (c'est) най-ученый отъ всичкы-тѣ чловѣцы, что познавамь. —

Digitized by Google

Вашій конь пò-лошь ли е отъ моя? — Не е толкова грозенъ колко-то вашій. — Моя пò-лошь ли е отъ коня (celui) на Испанеца? — Пò-лошь е; той е най-лошій конь что познавамь (que je connaisse, съгласително наклон.). — Пò-малко ли сыреніе отъ хлѣбъ давате на тыя чловѣцы? — Давамь имъ пò-малко отъ това нежели отъ онова. — Зимате ли толкова пары колко-то съсѣды-тѣ ви? — Зимамь много повече (beaucoup plus) отъ тѣхъ. — Кой зима повече (le plus)? — Англичяне-тѣ зимѫть повече. — Знае ли вече (déjà) сынъ ви да пише письмце? — Не знае еще да пише, нъ начина да чете малко. — Четете ли колко-то Руссы-тѣ? — Четемъ повече отъ тѣхъ, нъ Французи-тѣ четѫть еще повече (le plus). — Американци-тѣ повече ли пишѫть отъ насъ? — Пò-малко пишѫть отъ насъ, нъ Италіанцы-тѣ пишѫть еще пò-малко. — Богати ли сѫ, колко-то Американцы-тѣ? — Пò-малко сѫ богати отъ тѣхъ. — Хубавы ли ви сѫ птицы-тѣ колко-то Ирландскы-тѣ? — Пò-малко сѫ хубавы отъ тѣхны-тѣ, нъ Испанскы-тѣ (ceux des Espagnols) сѫ еще пò-малко хубавы. — Продавате ли си птицѫ-тѫ? — Не ѭ продавамь; обычямь ѭ твьрдѣ много, что-то не ѭ продавамь (je l'aime trop pour le vendre).

УРОКЪ 31-ый. TRENT-UNIÈME LEÇON.

За страдателно-то причястіе.

(Du participe passif.)

Страдателно-то причястіе е пьрвообразно врѣмя, кое-то въ правилны-тѣ глаголы става като ся измѣни окончяніе-то на неопрѣдѣлително-то наклоненіе отъ пьрво-то спряженіе на **é**, като: parler, parlé; отъ второ-то на **i**, като: finir, fini; отъ трете-то и четвьрто-то на **u**, като: recevoir, reçu, vendre, vendu.

Пьрво Спряженіе.

Неопр. Наклон.	Страд. прич.
Aimer, обычямь,	aimé.
Pleurer, плачѭ,	pleuré.
Manger, ямь,	mangé.
Commencer, начинамь.	commencé.

Второ Спряженіе.

Неопр. Наклон.	Страд. Прич.
Bâtir, градѫ,	bâti.
Gémir, стенѫ, пъшкамь,	gémi.
Bénir, благославямь,	béni.
Choisir, избирамь,	choisi.

Трете Спряженіе.

Devoir, длъженъ сьмь, du. [1])	
Concevoir, ловѫ, зачинамь,	conçu.
Recevoir, пріимамь,	reçu.
Apercevoir съзирамь / съглядвамь	aperçu.

Четвьрто Спряженіе.

Vendre, продавамь,	vendu.
Rendre, отдавамь / врьщамь	rendu.
Entendre, чюѭ, слушямь,	entendu.
Défendre, забранявамь,	défendu.

Прѣминѫло Неопрѣдѣлено.

(Prétérit indéfini.)

Страдателно то причястіе съединено съ глаголы-тѣ **avoir être** (наречены спомагателны) прави сложны-тѣ врѣмена на глаголы-тѣ; за

1) Трѣбува да забѣлѣжимъ че въ трете-то спряженіе си измѣнява на u окончяніе evoir а не oir.

Digitized by Google

това и прѣминжло-то неопрѣдѣлено (**prétérit indéfini**), кое-то е сложно врѣмя, става отъ настояще-то на спомагателный глаголъ **avoir** (или **être**) и отъ страдателно-то причастіе на глаголи что спрягавами. То е равно силно съ българско-то прѣминжло окончително врѣмя.

Така правять прѣминжло-то си неопрѣдѣлено врѣмя и спомагателни-тѣ глаголи; сирѣчь глаголъ-тъ **avoir** отъ сжще-то си настояще и отъ страдателно-то причастіе, а глаголъ **être** отъ настояще-то на спомагателный глаголъ **avoir** и отъ страдателно-то си причастіе.

Сьмь.	**Être — été.** (страд. прич.)
Бѣхте ли на тържище-то Ходихте ли на тържище-то	Avez-vous été au marché? [2])
Бѣхъ тамо Ходихъ тамо	J'y ai été.
Не бѣхъ тамо Не ходихъ тамо	Je n'y ai pas été.
Бѣхъ ли тамо? Ходихъ ли тамо?	Y ai-je été?
Бѣхте тамо Ходихте тамо	Vous y avez été.
Не бѣхте тамо Не ходихте тамо	Vous n'y avez pas été.
Бяше ли той тамо? Ходи ли той тамо?	Y a-t-il été?
Той бѣше тамо Той ходи тамо	Il y a été.
Не бяше той тамо Не ходи той тамо	Il n'y a pas été.
Нѣкога.	**Jamais.**
Никога.	**Ne jamais.**
Ходите ли на бала?	Avez-vous été au bal?
Ходили ли сте нѣкога на бала?	Avez-vous jamais été au bal?
Не сьмь ходилъ никога (тамо).	Je n'y ai jamais été.
Не си ходилъ никога (тамо).	Tu n'y as jamais été.
Не е ходилъ никога (тамо).	Il n'y a jamais été.
Не сте ходили никога.	Vous n'y avez jamais été.
Вече, сега.	**Déjà.**
Ходихте ли вече на зрѣлище-то?	Avez-vous déjà été au spectacle?
Ходихъ вече тамо.	J'y ai déjà été.
Ходихте вече тамо.	Vous y avez déjà été.
Не еще.	**Ne-pas encore.**
Не сьмь ходилъ еще тамо.	Je n'y ai pas encore été.
Не си ходилъ еще тамо.	Tu n'y as pas encore été.
Не е ходилъ еще тамо.	Il n'y a pas encore été.

2) Французи-тѣ употрѣбявать изрѣченіе-то avoir été за отивамь.

Digitized by Google

Не сте ходили еще тамо.	Vous n'y avez pas encore été.
Не смы ходили еще тамо.	Nous n'y avons pas encore été.
Ходихте ли вече у бащѫ си?	Avez-vous déjà été chez votre père?
Не сьмь ходилъ еще.	Je n'y ai pas encore été.
Кѫдѣ ходихте тѫзь зарань?	Où avez-vous été ce matin?
Ходихъ на градинѫ-тѫ.	J'ai été au jardin.
Кѫдѣ ходи братъ ти?	Ton frère où a-t-il été?
Ходи на магазѫ-тѫ.	Il a été au magazin.
Ходи ли онъ тамо колко-то мене рано?	Y-t-il été d'aussi bonne heure que moi?
Ходи тамо по́-рано отъ мене.	Il y a été de meilleur heure que moi.

Забѣлѣжв. Страдателно-то причастіе **été** отъ глагола **être,** сьмь чясто ся употрѣбява вмѣсто страдателно-то причастіе **allé,** отъ глагола **aller** отивамь. За това може да ся рече: **J'ai été au spectacle,** кое-то значи: да иде чловѣкъ на зрѣлище-то и да ся върне отъ тамо; и: il est allé au spectacle, кое-то значи: отишьлъ на зрѣлище-то, нъ еще не ся върнѫлъ. За това по́-добрѣ е да казвамы за първы-тѣ и втори-тѣ лица: J'y ai été, ходихъ тамо; tu y as été, ты ходи тамо; nous y avons été, ходихмы тамо; vous y avez été, ходихте тамо; вмѣсто: j'y suis allé, tu y as allé, nous y sommes allés, vous y êtes allés.

Упражненіе 97-о.

Кѫдѣ ходихте? — Ходихъ на тържище. — Ходихте ли на бала? — Ходихъ. — Ходихъ ли на позорище-то? — Ходихте. — Ходи ли ты тамо? — Не ходихъ. — Ходилъ ли е нѣкога сынъ ви на позорище-то? — Не е ходилъ никога. — Ходили ты вече на магазѫ-тѫ ми? — Не сьмь ходилъ никога. — Мѣрите ли да идете (тамо)? — Искамь да идѫ. — Кога мѣрите да идете (тамо)? — Мѣрѫ да идѫ утрѣ. — Кое врѣмя? — На пладнѣ. — Отишьлъ ли е вече братъ ви на голѣмѫ-тѫ ми градинѫ? — Не е отишьлъ еще. — Има ли намѣреніе да ѭ види? — Има намѣреніе да ѭ види. — Кога иска да иде тамо? — Иска да иде днесь. — Мѣри ли да иде на бала довечера? — Мѣри да иде. — Ходихте ли вече на бала? — Не сьмь ходилъ еще. — Кога мѣрите да идете? — Мѣрѫ да идѫ утрѣ. — Ходихте ли вече на градинѫ-тѫ на Французина? — Не сьмь ходилъ еще. — Ходихте ли на магазы-тѣ ми? — Ходихъ. — Кога ходихте? — Ходихъ тѫзъ зарань. — Ходилъ ли сьмь на писалище-то ви или на писалище-то (celui) на пріятеля ви? — Не сте ходили нито на мое-то нито на пріятеля ми (à celui de mon ami), нъ на Англичянина (à celui de l'Anglais).

Упражненіе 98-о.

Ходи ли Италіанецъ-тъ на магазы-тѣ ми или на холландскы-тѣ? — Не е ходилъ нито на наши-тѣ нито на холландскы тѣ, нъ на нѣмскы-тѣ (à ceux des Allemands). — Ходи ли вече на тържище-то? — Не сьмь ходилъ еще, нъ мѣрѫ да идѫ. — Ходи ли тамо сынъ-тъ на съсѣда ни? — Ходи. — Кога ходи? — Днесь. — Мѣри ли сынъ-тъ на градинара ни да иде на тържище? — Мѣри да иде. — Что иска да купи отъ тамо

Digitized by Google

(у)? — Иска да купи кокоши-пилета, говяда (des boeufs) жита, вино, сыреніе и ябълчево вино. — Ходихте ли вече у брата ми? — Ходихъ вече. — Ходи ли вече тамо братъ ми? — Не е ходилъ еще. — Ходихте ли вече у пріятели-тѣ ни? — Не смы ходили еще. — Ходили ли сѫ нѣкога пріятеліе-тѣ ни у насъ? — Не сѫ ходили никога. — Ходили ли сте нѣкога на позорище-то? — Не сьмь ходилъ никога. — Пише ли ви ся упражненіе? — Пише ми ся (un). — Кому искате да пишете едно письмце? — Искамь да пишѭ едно на сына си. — Отиде ли вече братъ ви на концерта? — Не е отишьлъ еще, нъ мѣри да иде. — Мѣри ли да иде (тамо) днесь? — Мѣри да иде утрѣ. — Кое врѣмя (у кой чясъ) иска да тръгне? — Иска да тръгне на шесть и половинѫ. — Мѣри ли да тръгне прѣди да похапне? — Мѣри да похапне прѣди да тръгне.

Упражненіе 99-о.

Колко мене ли рано ходихте на позорище-то? — Ходихъ по̀-рано отъ васъ. — Ходили ли сте чясто на концерта? — Ходилъ сьмь чясто. — Ходилъ ли е съсѣдъ-тъ ви на позорище-то колко-то насъ чясто? — Ходилъ е по̀-чясто отъ васъ. — Ходять ли пріятеліе-тѣ ни много рано на писалище-то си? — Ходять много късно. — Ходять ли (тамо) колко-то васъ късно? — Ходятъ по̀-късно отъ насъ. — Ходять ли Англичяне-тѣ много рано на магазы-тѣ си? — Ходять много рано. — Пріятель ви намира ли ся (е ли) на писалище-то си колко-то васъ чясто? — Намира ся (е) по̀-чясто отъ мене. — Что прави тамо? — Пише. — Пише ли колко-то васъ? — Пише повече отъ мене. — Гдѣ стои пріятель ви? — Стои въ писалище-то си. — Не излиза ли? — Не излиза. — Стоите ли въ градинѫ-тѫ? — Стоѭ. — Ходите ли у пріятеля си всякый день? — Ходѫ всякый день. — Кога дохожда той у васъ? — Дохожда у мене всякѫ вечерь. — Ходите ли нѣгдѣ вечерь? — Не ходѫ нигдѣ; стоѭ у дома си. — Пращате ли да търсять нѣкого? — Пращамь да търсять лѣкаря ми. — Слуга-та ви отива ли да търси нѣчто? — Отива да търси вино. — Ходихте ли нѣгдѣ тѫзь зарань? — Не сьмь ходилъ нигдѣ. — Кѫдѣ отива баща ви? — Не отива нигдѣ. — Кѫдѣ отиде братъ ви? — Не е отишьлъ нигдѣ. — Кога піете чяя (ур. 24)? — Піѭ го всякѫ сутринѫ. — Піе ли сынъ ви кахве? — Піе чоколатѫ. — Отидохте ли да си піете кахве-то? — (prendre le café). — Отидохъ да го піѭ (ур. 24.)

УРОКЪ 32-ый. — TRENTE-DEUXIÈME LEÇON.

Имамь. — Avoir *, eu (страд. прич.)

Мѣстоимѣнія-та кога-то сѫ непосрѣдственно опрѣдѣленіе на словото и ся прѣдлагать прѣдъ глагола, не ся турять никога прѣди страдателно-то причястіе, нъ прѣди спомагателный глаголъ.

Имали ли сте книгѫ-тѫ ми?
Имахте ли книгѫ-тѫ ми?
У васъ ли бяше книгѫ-тѫ ми? — Avez-vous eu mon livre?

Digitized by Google

Не сьмь ѭ ималъ. Не бѣше у мене.	Je ne l'ai pas eu.
Ималъ ли сьмь ѭ?	L'ai-je eu?
Имали сте ѭ.	Vous l'avez-eu.
Не сте ѭ имали.	Vous ne l'avez pas eu.
Не си ѭ ималъ.	Tu ne l'a pas eu.
Той ималъ ли ѭ?	L'a-t-il eu?
Не ѭ ималъ.	Il ne l'a pas eu.
Ималъ-ѭ.	Il l'a eu.
Ималъ ли си дрехѫ-тѫ?	As-tu eu l'habit?
Не сьмь ѭ ималъ.	Je ne l'ai pas eu.
Имали ли сте книгы-тѣ?	Avez-vous eu les livres?

Страдателно-то причястіе кога ся намира слѣдъ непосрѣдственно си опрѣдѣленіе трѣбува да ся съгласува съ него по число, сирѣчь, ко то опрѣдѣленіе-то е множественно число страдателно-то причястіе зима

Ималъ сьмь гы.	Je les ai eus.
Не сьмь гы ималъ.	Je ne les ai pas eus.
Ималъ ли сьмь гы?	Les ai-je eus?
Имали сте гы.	Vous les avez-eus.
Не сте гы имали.	Vous ne les avez pas eus.
Ималъ ли гы е?	Les a-t-il eus?
Ималъ гы е.	Il les a eus.
Не гы е ималъ.	Il ne les a pas eus.
Имали ли сте хлѣбъ?	Avez-vous eu du pain?
Ималъ сьмь.	J'en ai eu.
Не сьмь ималъ.	Je n'en ai pas eu.
Ималъ ли сьмь?	En ai-je eu?
Имали сте.	Vous en avez eu.
Не сте имали.	Vous n'en avez pas eu.
Ималъ ли е?	En a-t-il eu?
Не е ималъ.	Il n'en a pas eu.
Имали ли сте ножеве?	Avez-vous eu des couteaux?
Ималъ сьмь.	J'en ai eu.

Страдателно-то причястіе не ся съгласува по число съ непосрѣдств но-то си опрѣдѣленіе, сирѣчь, ако опрѣдѣленіе-то е множественно чис страдателно-то причястіе не пріима **ѕ** кога-то е прѣди него относителн мѣстоимѣніе **en** като негово опрѣдѣленіе.

Не сьмь ималъ.	Je n'en ai pas eu (а не eu).
Какво е ималъ?	Qu'a-t-il eu?
Не е ималъ ничто.	Il n'a rien eu.
Огладнѣхте ли?	Avez-vous eu faim?
Уплашихъ ся.	J'ai eu peur.
Никога не е ималь нито правдѫ нито кривдѫ.	Il n'a jamais eu ni raison ni to

Случва ся, става. Това (кое-то значи това нѣчто).	**Avoir lieu. Cela.**

Digitized by Google

Станѫ ли балъ-тъ тѫзь вечерь?	Le bal a-t-il eu lieu ce soir?
Станѫ тѫзь вечерь.	Il a eu lieu ce soir.
Не станѫ днесь.	Il n'a pas eu lieu aujourd'hui.
Кога станѫ балъ-тъ?	Quand le bal a-t-il eu lieu?
Станѫ вчера.	Il a eu lieu hier.
Вчера.	**Hier.**
Завчера, онзи день.	**Avant-hier.**
Колко-пѫти?	Combien de fois?
Еднажь.	Une fois
Дважь, два-пѫти.	Deux fois.
Трижь, три-пѫти.	Trois fois.
Много-пѫти.	Plusieurs fois.
Другъ-пѫть.	Autrefois.
Нѣкога, понѣкога, нѣкой-пѫть, нѣколко-пѫти.	Quelquefois.
Ходите ли нѣкога на бала?	Allez-vous quelquefois au bal?
Ходѫ понѣкога.	J'y vais quelquefois.
Ходили ли сте тамо нѣкога?	Y êtes-vous allé quelquefois?
Ходилъ сьмь много-пѫти.	J'y suis allé souvent.
По-чясто отъ васъ.	Plus souvent que vous.
Имали ли сѫ чловѣци-тѣ ковчежеца ми?	Les hommes ont-ils eu mon coffre?
Не сѫ го имали.	Ils ne l'ont pas eu.
Кой го е ималъ?	Qui l'a eu?
Имали ли сѫ ножеве-тѣ ми?	Ont-ils eu mes couteaux?
Не сѫ гы имали.	Ils ne les ont pas eus.
Кой гы е ималъ?	Qui les a eus?
Злѣ ли сторихъ гдѣ-то купихъ книгы.	Ai-je eu tort d'acheter des livres?
Не сторихте злѣ гдѣ-то купихте.	Vous n'avez pas eu tort d'en acheter.

Упражненіе 100-о.

Имали ли сте книгоносницѫ-тѫ ми? — Ималъ сьмь ѭ. — Имали ли сте рѫкавицы-тѣ ми? — Не сьмь гы ималъ. — Имали ли сте дъждебранителя ми? — Не сьмь го ималъ. — Ималъ ли сьмь ножя ви?— Имали сте го. — Кога сьмь го ималъ? — Имали сте го вчера. — Ималъ ли сьмь рѫкавицы-тѣ ви? — Имали сте гы. — Ималъ ли е братъ ви дьрвеный ми чюкъ? — Ималъ го е. — Ималъ ли е златотканѫ-тѫ ми корделлѫ? — Не ѭ е ималъ. — Имали ли сѫ Англичяне-тѣ хубавый ми корабъ? — Имали сѫ го. — Кой е ималъ ленены-тѣ ми чюрапы? — Слугы-тѣ ви гы сѫ имали. — Имали ли смы желѣзный ковчежець на добрый ни съсѣдъ? — Имали смы го. — Имали ли смы хубавый ви пищовъ? — Не смы го имали. — Имали ли смы посталы-тѣ на чюжденцы-тѣ? — Не смы гы имали. — Ималъ ли е Американець-тъ добро-то ми съчиненіе? — Ималъ го е. — Ималъ ли е сребьрный ми ножь? — Не го е ималъ. — Ималъ ли е момъкъ-тъ пьрвый свитъкъ отъ

Digitized by Google

съчиненіе-то ми? — Не е ималъ пьрвый, нъ (mais il a eu) вторый.— Ималъ ли го е? — Ей, Господине, ималъ го е. — Кога го е ималъ?— Ималъ го е тѫзъ зарань. — Имали ли сте шекеръ? — Ималъ сьмь. — Ималъ ли сьмь добрѫ хартіѭ? — Не сте имали. — Поварь-тъ на русскый корабоначялникъ ималъ ли е кокоши-пилета? — Ималъ е. — Не е ималъ.

Упражненіе 101-о.

Ималъ ли е Французинъ-тъ добро вино? — Ималъ е и има еще. — Ималъ ли си голѣмы млынове? — Ималъ сьмь. — Ималъ ли е (отъ тѣхъ) братъ ти? — Не е ималъ. — Сынъ-тъ на съсѣда ни ималъ ли е масло? — Ималъ е. — Имали ли сѫ Поляци-тѣ добъръ духанъ? — Имали сѫ. — Какъвъ духанъ сѫ имали? — Имали сѫ тютюнъ и енфіе. — Имали ли сѫ Англичяне-тѣ толкова шекеръ колко-то чяй (сѫ имали)? — Имали сѫ толкова отъ едно-то колко-то отъ друго-то. — Ималъ ли е лѣкарь-тъ правдѫ? — Ималъ е кривдѫ. — Холландець-тъ правдѫ ли е ималъ или кривдѫ? — Не е ималъ нито правдѫ нито кривдѫ. — Злѣ ли сторихъ гдѣ-то купихъ медъ? — Злѣ сторихте гдѣ-то купихте. — Какво е ималъ живописець-тъ? — Ималъ е хубавы образы. — Ималъ ли е хубавы градины? — Не е ималъ. — Ималъ ли е слуга-та ви посталы-тѣ ми? — Не гы е ималъ. — Какво е ималъ Испанець-тъ? — Не е ималъ ничто. — Кой е ималъ сьрдце (du coeur) (кой е смѣялъ)? — Англичянскы-тѣ кораблеици сѫ имали (сѫ смѣяли). — Имали ли сѫ Нѣмци-тѣ много пріятели? — Имали сѫ много. — Имали ли смы повече пріятели отъ непріятели? — Имали сми повече отъ едны-тѣ нежели отъ другы-тѣ. — Ималъ ли е сынъ ви повече вино отъ ябълчево вино? — Ималъ е повече отъ това нежели отъ онова. — Ималъ ли е Турчинъ-тъ повече пиперъ отъ жита? — Ималъ е повече отъ тыя нежели отъ онова. — Ималъ ли е нѣчто Италіанскый живописець? — Не е ималъ ничто.

Упражненіе 102-о.

Злѣ ли сторихъ гдѣ-то писахъ на брата ми? — Не сторихте злѣ гдѣ му писахте. — Болѣлъ ли вы е прьстъ-тъ — Болѣло мя е око-то. — Имали ли сте нѣчто добро? — Не сьмь ималъ никое добро. — Станѫ ли тоя балъ? — Не станѫ. — Става ли днесь? — Става днесь. — Кога става балъ-тъ? — Става довечера. — Станѫ ли завчера? — Станѫ. — Кое врѣмя станѫ? — Станѫ на единадесять. — Ходихте ли у брата ми? — Ходихъ. — Колко пѫти ходихте у пріятеля ми? — Ходихъ два-пѫти. — Ходите ли понѣкога на позорище-то? — Ходѫ понѣкога. — Колко пѫти сте ходили на позорище-то? — Ходилъ сьмь самъ еднажь. — Ходите ли нѣкога на бала? — Не ходѫ чясто. — Ходилъ ли е нѣкога братъ ви на бала? — Не е ходилъ никога. — Ходилъ ли нѣкога баща ви на бала? — Ходилъ е. — Ходилъ ли е колко-то васъ чясто. — Ходилъ е по-чясто отъ мене. — Ходите ли нѣкога на градинѫ-тѫ? — Ходѫ понѣкога. — Ходилъ ли си (тамо) много-пѫти? — Ходилъ сьмь много пѫти. — Старый ви поварь ходи ли чясто на тържище-то? — Ходи чясто. — По-чясто ли ходи отъ градинара ми? — По-чясто ходи отъ него. — Случи ли ся това? — Това ся случи. — Кой ся случи това?

Digitized by Google

Упражненіе 103-о.

Ходили ли сте (avez-vous été) другъ-пѫть на бала? — Ходилъ сьмь нѣколко пѫти. — Кога ходи на концерта? — Ходихъ завчера. — Намѣри ли тамо нѣкого? — Не намѣрихъ (je n'y a trouvé) никого. — Ходилъ ли си на бала по̀-чясто отъ брата си? — Не сьмь ходилъ колко-то него чясто. — Ходилъ ли е пріятель ви чясто на зрѣлище-то? — Ходилъ е много-пѫти. — Гладували ли сте нѣкога? — Гладувалъ сьмь (j'ai eu faim) много-пѫти. — Жьдувалъ ли е (a-t-il eu soif) много-пѫти слуга-та (valet) ви? — Не е нито гладувалъ нито жьдувалъ нѣкога. — Рано ли отидохте на зрѣлище-то? — Отидохъ късно. — Отидохъ ли на бала рано колко-то васъ? — Отидохте по̀-рано отъ мене. — Много ли късно отиде тамо братъ ви? — Отиде много рано. — Имали ли сѫ нѣчто братіе-то ви? — Не сѫ имали ничто. — Кой е ималъ тоягы-тѣ ми и рѫкавицы-тѣ ми? — Слуга-та ви е ималъ и едны-тѣ и другы-тѣ. — Ималъ ли е шапкѫ-тѫ ми и пушкѫ-тѫ ми? — Ималъ е и двѣ-тѣ. — Имамъ ли си моя конь или братова ми? — Не сьмь ималъ нито вашій нито братова ви. — Ималъ ли сьмь ваше-то письмце или на лѣкаря (celui du médecin)? — Не сте имали ни едно-то ни друго-то. — Какво е ималъ лѣкарь-тъ? — Не е ималъ ничто. — Ималъ ли е нѣкой сребьрный ми свѣщникъ? — Никой не го ималъ. — Ималъ ли нѣкой сребьрны-тѣ ми ножеве? Никой не гы е ималъ.

УРОКЪ 33-ый. TRENTE-TROISIÈME LEÇON.

За прѣминѫло неопрѣдѣлѐно врѣмя.

Прѣминѫло-то неопрѣдѣлено врѣмя (le prétérit. indéfini) е сложно врѣмя отъ настояще-то на спомагателный глаголь и отъ страдателно-то причястіе и изричя дѣйствіе кое-то е вече станѫло, нъ особенно въ неопрѣдѣлено врѣмя. Употрѣбява ся обаче и за опрѣдѣлено и съвьршенно прѣминѫло врѣмя тамо гдѣ-то го иска свойство-то на языка, като: j'ai étudié ce matin, прѣговорихъ тѫзь зарань; j'ai étudié hier, прѣговорихъ вчера; j'ai étudié le mois passé, прѣговорихъ прѣминалый мѣсяцъ; j'ai étudié ce mois ci, прѣговорихъ тоя мѣсяць.

Правѫ.	**Faire, fait,** страд. прич.
Что направихте.	Qu' avez-vous fait?
Не направихъ ничто.	Je n'ai rien fait.
Направи ли тоя сапожникъ постолы-тѣ ми?	Ce cordonnier a-t-il fait mes souliers?
Направи гы.	Il les a faits.
Не гы направи.	Il ne les a pas faits.
Облачямь ся.	**Mettre*, mis.**
Обухте ли си постолы-тѣ?	Avez-vous mis vos souliers.
Обухъ гы.	Je les ai mis.
Извадихте ли си рѫкавицы-тѣ?	Avez-vous ôté vos gants?

Digitized by Google

Извадихъ гы.	Je les ai ôtés.
Казвамь.	**Dire*, dit.**
Казахте ли думы-тѣ?	Avez-vous dit les mots?
Казахъ гы.	Je les ai dits.
Казахте ли ми думѫ-тѫ?	M'avez-vous dit le mot?
Казахъ ви ѭ.	Je vous l'ai dit.
Рѣчь-та, дума-та.	**Le mot.**
Онова (кое-то значи онова нѣчто).	**Cela.**
Това (кое-то значи това нѣчто).	**Ceci.**
Каза ли ви това (или онова)?	Vous a-t-il dit cela?
Каза ми това (или онова).	Il m'a dit cela.
Казахъ ли ви това (или онова)?	Vous ai-je dit cela?
Казахте ми това (или онова).	Vous m'avez dit cela.
Него, го.	**Le.**
Казахте ли ми го?	Me l'avez-vous dit?
Казахъ ви го.	Je vous l'ai dit.
Не ви го казахъ.	Je ne vous l'ai pas dit.
Каза ли ви го?	Vous l'a-t-il dit?
Каза ми го.	Il me l'a-dit.
Не ми го каза.	Il ne me l'a pas dit.
Казахте ли му това?	Lui avez-vous dit cela?
Казахъ му го.	Je le lui ai dit.
Казахте му го.	Vous le lui avez-dit.
Каза му го.	Il le lui a dit.
Казахте ли имъ го?	Le leur avez-vous dit?
Казахъ имъ го.	Je le leur ai dit.
Хортувахте ли на чловѣцы-тѣ?	Avez-vous parél aux hommes?
Хортувахъ имъ.	Je leur ai parlé.
Кому хортувахте?	À qui avez-vous parlé?

Мѣстоимѣніе **le** нѣкога занимава мѣсто на сѫществително, или прилагателно или и на цѣло прѣдложеніе; и въ пьрвый случяй, кога занимава мѣсто на сѫществително съгласува ся по родъ и число съ с ществително-то до кое-то ся отнася; а въ вторый и третій случяй не измѣнява.

Вые ли сте братъ на пріятеля ми?	Êtes-vous le frère de mon ami?
Азъ сьмь.	Je le suis.
Богатъ ли сте?	Êtes-vous riche?
Не сьмь.	Je ne le suis pas.
Ученъ ли е?	Est-il savant?
(Ученъ) е.	Il l'est.
Не е.	Il ne l'est pas.
Сиромаси ли сѫ съсѣди-тѣ ви колко-то казвать?	Vos voisins sont-ils aussi pauvr qu' ils le disent?

Digitized by Google

(Сиромаси) сѫ.	Ils le sont.
Ходи ли завчера братъ ви на бала?	Votre frère a-t-il été au bal avant hier?
Не знаѭ.	Je ne le sais pas.

Пишѭ.	**Écrire*, crit.**
Кои письмца писахте?	Quels billets avez-nous écrits?
Писахъ тыя.	J'ai écrit ceux-ci.
Кои думы писа (онъ)?	Quels mots á-t-il écrit?
Писа оныя кои-то глядате?	Il a écrit ceux que vous voyéz.

Піѭ.	**Boire*, bu,** стр. пр.
Глядамь, видѫ.	**Voir*, vu,** стр. пр.
Четѫ, прочитамь.	**Lire*, lu,** стр. пр.
Познавамь, запознавамь ся.	**Connaitre, connu,** стр. пр.
Кои чловѣцы видѣхте?	Quels hommes avez-vous vus?
Видѣхъ оныя.	J'ai vu ceux-là.
Кои книгы прочетохте?	Quels livres avez-vous lus?
Прочетохъ оныя, кои-то ми заяхте.	J'ai lu ceux que vous m'avez prétés.
Запознахте ли ся съ тыя чловѣцы?	Avez-vous connu ces hommes?
Не сьмь ся запозналъ съ тѣхъ.	Je ne les ai pas connus.
Видѣли ли сте кораблениці?	Avez-vous vu des matelots?
Видѣлъ сьмь.	J'en ai vu.
Не сьмь видѣлъ.	Je n'en ai pas vu.

Зъвѫ, выкамь на имя, призывавамь.	**Appeler.** 1.
Вьрлямь, отвьрлямь.	**Jeter.** 1.
Выкате ли мя?	M'appelez-vous?
Выкамь вы.	Je vous appele.

Забѣлѣѫв. У глаголы-тѣ, кои-то окончявать на eler и eter, като appeler, выкамь; jeter, вьрлямь, буква-та **l** или **t** удвоява ся въ всичкы-тѣ лица и врѣмена, гдѣ-то слѣдъ тыя буквы слѣдува **e** безгласно, освѣнь глагола acheter, купувамь, и сложно-то му racheter, купувамь изново.

Кой мя выка?	Qui m'appelle?
Баща ви вы выка.	Votre père vous appelle.
Викнѫхте ли чловѣцы-тѣ?	Avez-vous appelé les hommes?
Выкнѫхъ гы.	Je les ai appelés.
Вьрляте ли си пары-тѣ?	Jetez-vous votre argent?
Не гы вьрлямь.	Je ne les jette pas.
Кой си вьрля книгы-тѣ?	Qui jette ses livres?
Врьляхте ли нѣчто?	Avez-vous jeté quelque chose?
Вьрлихъ си рѫкавицы-тѣ.	J'ai jeté mes gants.
Вьрлихте ли гы?	Les avez-vous jetés?

Digitized by Google

Упражненіе 104-о.

Имате ли нѣчто да правите (Имате ли нѣкоѭ работѫ)? — Нѣмамь ничто да правѫ. — (Нѣмамь никоѭ работѫ.) — Что стори? — Не сторихъ ничто. — Сторихъ ли нѣчто? — Сторихте нѣчто. — Какво сторихъ? — Скъсахте кнѣгы-тѣ ми. — Что сторихѫ чяда-та ви? — Раздрахѫ си дрехы-тѣ. — Что сторихмы? — Мы не сторихмы ничто, нъ ваши-тѣ братіе изгорихѫ хубавы-тѣ ми оловницы. — Направи ли шивачь-тъ дрехѫ-тѫ ми? — Не ѭ направилъ еще. — Направи ли вече сапожникъ-тъ посталы-тѣ ви? — Направи гы вече. — Правилъ ли си нѣкога шяпкѫ? — Никога не сьмь правилъ. — Съсѣди-тѣ ви правили ли сѫ нѣкога книгы? — Правили сѫ другъ-пѫть. — Колко дрехы направи шивачь-тъ ви? — Направи двадесять или тридесять. — Добры ли дрехы направи или лоши? — Направи (и) добры и лоши. — Облѣче ли баща ви дрехѫ-тѫ си? — Не ѭ е облѣклъ еще, нъ ще (il va) ѭ облѣче. — Обу ли си братъ ви посталы-тѣ? — Обу гы. — Обухѫ ли съсѣди ни посталы-тѣ си или чорапы-тѣ си? — Не обухѫ нито тыя нито оныя. — Какво свали лѣкарь-тъ? — Не свали ничто. — Какво свалихте? — Свалихъ голѣмѫ-тѫ си шяпкѫ. — Извадихѫ ли си чяда-та ви рѫкавицы-тѣ? — Извадихѫ гы. — Кога станѫ балъ-тъ? — Станѫ завчера. — Кой ви каза това? — Слуга-та ми го каза. — Какво ви каза братъ ви? — Не ми каза ничто. — Каза ли ви това? — Не ми го каза. — Каза ли ви го? — Каза ми го. — Кой го каза на съсѣда ви? — Англичянетѣ му го казахѫ. — Казахѫ ли го на Французы-тѣ? — Казахѫ имъ го. — Кой ви го каза? — Сынъ ви ми го каза. — Каза ли ви го? — Каза ми го. — Казвате ли (voulez-vous dire) това на пріятели-тѣ си? — Казвамь имъ го.

Упражненіе 105-о.

Братъ ли сте (êtes-vous le frère) на тоя момъкъ? — (Братъ) сьмь (Je le suis). — Сынъ ли ви е тоя момъкъ? — (Сынъ ми) е. — Пріятеліе-тѣ ви богати ли сѫ колко-то казвать? — (Богати) сѫ. — Тія чловѣци учени ли сѫ колко-то (aussi qu') казвать? — Не сѫ (Ils ne sont pas). — Метете ли чясто магазѫ-тѫ? — Метѫ ѭ колко-то могѫ чясто (aussi souvent que je le puis). — Има ли съсѣдъ-тъ ви доста пары, за да купи вѫглища? — Не знаѭ — Отиде ли поварь-тъ ви на тържище-то? — Не отиде. — Боленъ (malade) ли сте? — (Боленъ) сьмь. — Боленъ ли е? — Не е. — Высокъ ли сте колко-то мене? — (Высокъ) сьмь. — Уморенъ ли сте колко-то брата ви? — Повече сьмь отъ него. — Писахте ли письмце? — Не писахъ письмце, нъ (mais j'ai écrit) упражненіе. — Что писахѫ братіе-то ви? — Писахѫ упражненія-та си. — Кога ги писахѫ? — Писахѫ гы вчера. — Писахте ли си упражненія-та? — Писахъ гы. — Писа ли пріятель ви свои-тѣ? — Не гы е писалъ еще. — Кои упражненія малкый ви братъ писа? — Писа свои-тѣ. — Хортувахте ли на брата ми? — Хортувахъ му. — Кога му хортувахте? — Хортувахъ му завчера. — Колко пѫти хортувахте на корабоначялника? — Хортувахъ му много пѫти. — Хортували ли сте много-пѫти на сына му? — Хортувалъ му сьмь много пѫти. — На кои чловѣцы хортува пріятель ви? — Хортува на тыя и на оныя.

Digitized by Google

Упражненіе 106-о.

Хортувахте ли на Руссы-тѣ? — Хортувахъ имъ. — Хортували ли ви сѫ нѣкога Англичяне-тѣ? — Хортували ми сѫ (— ont parle) многопѫти. — Что ви каза Нѣмець-тъ? — Каза ми думы-тѣ. — Кои думы ви каза? — Каза ми тыя думы. — Какво имате да ми кажете? — Имамь да ви кажѭ нѣкои думы. — Кои упражненія писа пріятель ви? — Писа оныя. — Кои чловѣцы видѣхте на тържище-то? — Видѣхъ тыя. — Кои книгы прочетохѫ чяда-та ви? — Прочетохѫ оныя кои-то имъ заяхте. — Тыя ли чловѣцы видѣхте или оныя? — Не видѣхъ нито тыя нито оныя. — Кои чловѣцы видѣхте? — Видѣхъ оныя на кои-то хортувахте. — Запознахте ли ся съ тыя чловѣцы? — Запознахъ ся.— Съ колко дѣтца ся запозна братъ ви? — Запозна ся съ дѣтца-та (ceux) на търговеца ни. — Познахъ ли тыя французы? — Не гы познахте. — Кое вино испи слуга-та ви? — Испи мое-то. — Видѣхте ли братіе-то ми? — Видѣхъ гы. — Гдѣ гы видѣхте? — Видѣхъ гы у тѣхъ. — Видѣли ли сте нѣкога Българы? — Не сьмь видѣлъ никога. — Видѣлъ ли е (en) баща ви. — Видѣлъ е нѣколко-пѫти. — Викате ли мя? — Выкамь вы. — Кой выка брата ви? — Баща ми го выка. — Выкате ли нѣкого? — Не выкамь никого. — Вьрлихте ли си шяпкѫ-тѫ? — Не ѭ вьрлихъ. — Вьрля ли нѣчто баща ви? — Вьрля письмца-та кои-то пріима. — Вьрлихте ли си оловницы-тѣ? Не гы вьрлихъ. — Вьрляшь ли си книгѫ-тѫ? — Не ѭ вьрлямь, трѣбува ми, за да учѭ французскый языкъ.

УРОКЪ 34-ый. — TRENTE-QUATRIÈME LEÇON.

	Неопр. наклон.	страд. прич.
Гасѫ.	Eteindre *,	éteint.
Отварямь.	Ouvrir *,	ouvert.
Водѫ, оправямь въ пѫть.	Conduire *,	conduit.
Зимамь.	Prendre *.	pris.
Вѣрвамь сѣкамь, чини ми ся.	Croire *,	cru.
Могѫ.	Pouvoir *,	pu.
Знаѭ.	Savoir *,	su.
Искамь, ищѫ.	Vouloir *,	voulu.

За срѣдни-тѣ глаголи.

Срѣдни-тѣ глаголи ся спрягавать като дѣйствителны-тѣ; нъ дѣйствителни-тѣ въ сложны-тѣ си врѣмена спомагать си всякога съ avoir, а отъ срѣдни-тѣ едни си спомагать съ être, а другы съ avoir, другы пакъ нѣкога си спомагать съ avoir, а нѣкога съ être, спорядъ състояніе-то или дѣйствіе-то, что означявать. Страдателно-то обаче причястіе отъ сложны-тѣ врѣмена, кои-то си спомагать съ être, трѣбува да ся съгласува по родъ и число съ подлѣжяще-то. А за срѣдни глаголы ся броять всичкы оныя, кои-то не пріимѫть за опрѣдѣленіе винителенъ падежъ.

Digitized by Google

Колко-то отъ срѣдни-тѣ глаголы си спомагать съ être, щѫть забѣлѣжять всякога.

Трьгвамь.	Partir*,	parti.
Излизамь.	Sortir*,	sorti.
Дохождамь.	Venir*,	venu.
Трьгнѫ ли баща ви?	Votre père est-il parti?	
Трьгнѫхѫ ли пріятеліе-тѣ ви?	Vos amis sont-ils partis?	
Не ся трьгнѫли.	Ils ne sont pas partis.	
Кога излѣзохѫ пріятеліе-тѣ ви?	Quand vos amis sont-ils sortis?	
Излѣзохѫ на десять.	Ils sont sortis à dix heures.	
Дойдохѫ ли чловѣци-тѣ у бащѫ ви?	Les hommes sont-ils venus c votre père?	
Дойдохѫ.	Ils y sont venus.	
Кои огневе изгасихте?	Quels feux avez-vous éteints?	
Кои магазы отворихте?	Quels magasins avez-vous auver	
Заведохте ли гы на магазѫ-тѫ?	Les avez-vous conduits au magas	
Заведохъ гы (тамо).	Je les y ai conduits.	
Кои книгы зяхте?	Quels livres avez-vous pris?	
Колко письмца пріяхте?	Combien de billets avez-vous re	
Пріяхъ само едно.	Je n'en ai reçu qu'un.	

На, възъ. — Sur (прѣдлогъ).

На стола.	Sur le banc.
Столъ-тъ.	Le banc.
Горѣ, отгорѣ.	Dessu (нарѣчіе).

Подъ. — Sous (прѣдлогъ).

Подъ стола.	Sous le banc.
Долѣ, отдолѣ.	Dessous (нарѣчіе).
Гдѣ е шяпка-та ми?	Où est mon chapeau?
На стола е.	Il est sur le banc.
Ржкавицы-тѣ ми на стола ли сѫ?	Mes gants sont-ils sur le banc
Отдолѣ сѫ.	Ils sont dessous.
Учите ли ся да четете?	Apprenez-vous à lire?
Учѭ ся.	Je l'apprends.
Учѭ ся да пишѭ.	J'apprends à écrire.
Научихте ли ся да говорите?	Avez-vous appris à parler?
Научихъ ся.	Je l'ai appris.
Въ магазѫ-тѫ.	Dans le magasin.
Въ пещь-тѫ.	Dans le poêle.

Вѫтрѣ. — Dedans.

Пещь-та (кюмбе-то).	Le poêle.
Перѫ, мыѭ.	Laver 1.
Давамь да закьрпять, давамь да стягнѫть.	Faire raccommoder (страд. пр fait raccommoder.
Давамь да перѫть.	Faire laver, fait laver.
Турямь да правять.	Faire faire, fait faire.
Турямь, накарвамь да пометѫть.	Faire balayer, fait balayer.

Digitized by Google

Давамь да продадѫть.	Faire vendre, fait vendre.
Давамь да стягнѫть дрехѫ-тѫ.	Faire reccommoder l'habit.
Давамь да ѭ стягнѫть.	Le faire raccommoder.
Давамь да гы стягнѫть.	Les faire raccommoder.
Давамь да стегнѫть нѣкои отъ тѣхъ.	En faire raccommoder.
Кроите ли си (заржчватели да ви направять) дрехѫ?	Faitez-vous faire un habit?
Кроѭ (заржчвамь) си еднѫ.	J'en fais faire un.
Кроихъ (заржчяхъ) си еднѫ.	J'en ai fait faire un.
Дадохте ли да стягнѫть дрехѫ-тѫ ви?	Avez-vous fait raccommoder votre habit?
Дадохъ да ѭ стягнѫть.	Je l'ai fait raccommoder.
Не ѭ дадохъ да ѭ стягнѫть.	Je ne l'ai pas fait raccommoder.
Дадохъ да стягнѫть посталы-тѣ си.	J'ai fait raccommoder mes souliers.
Дадохъ да гы стягнѫть.	Je les ai faits raccommoder.

Забѣлѣжв. Посрѣдственни-тѣ глаголи на французскый языкъ ставать, както видѣхмы, чрѣзъ изложено-то изрѣченіе, кое-то на българскый може да ся прѣведе съ изрѣченія: давамь да стягнѫть, турямь да направямь, и пр.

Отривамь, бьршѭ.	**Essuyer 1.** (виждь. заб. 4. ур. 24.)
Не видѣхте ли книгѫ-тѫ ми?	N'avez-vous pas vu mon livre?
Видѣхъ ѭ.	Je l'ai vu.
Кога? Гдѣ?	Quand? Où?
Кога видѣхте брата ми?	Quand avez-vous vu mon frère?
Видѣхъ го завчера.	Je l'ai vu avant-hier.
Гдѣ го видѣхте?	Où l'avez-vous vu?
Видѣхъ го на зрѣлище-то.	Je l'ai vu au théâtre.

Упражненіе 107-о.

Кѫдѣ отидохѫ братіе-то ви? — Отидохѫ на зрѣлище-то. — Трьгнѫхѫ ли пріятеліе-тѣ ви? — Не сѫ трьгнѫли еще. — Кога трьгвать? — Довечера. — Кое врѣмя? — На девять и половинѫ. — Французскы-тѣ (des Français) дѣтца кога дойдохѫ у брата ви? — Дойдохѫ вчера. — Дойдохѫ ли и пріятеліе-тѣ имъ (leurs amis aussi). — Дойдохѫ и тіи (ils sont venus aussi). — Дойде ли нѣкой у насъ? — Добри-тѣ Нѣмци дойдохѫ у насъ. — Кой дойде у Англичяны-тѣ? — Французи-тѣ дойдохѫ. — Кога пихте вино? — Пихъ вчера и днесь. — Донесе ли слуга-та письмце-то ми? — Донесе го. — Гдѣ го донесе. — Донесе го у пріятеля ви. — Кои письмца занесохте? — Занесохъ оныя, кои-то ми дадохте да занесѫ. — Кому гы занесохте? — Занесохъ гы у бащѫ ви. — Кои книгы зя слуга-та ви? — Зя оныя, кои-то не четете. — Отворихѫ ли си магазы-тѣ търговци-тѣ ви? — Отворихѫ гы. — Кои магазы отворихѫ? — Отворихѫ оныя, кои-то видѣхте. — Кога гы отворихѫ? — Отворихѫ гы днесь. — Заведохте ли чужденцы-тѣ на магазѫ-тѫ? — Заведохъ гы. — Кои огневе изгасихѫ чловѣци-тѣ? — Изгасихѫ оныя, кои-то съглядахте. — Получихте ли (recevior) письмца? —

Digitized by Google

Получихъ мы. — Колко письмца получихте? — Получихъ само едно, братъ ми получи повече отъ мене; получи шесть.

Упражненіе 108-о.

Гдѣ ми е дреха-та? — На стола е. — На стола ли сѫ постали-ми? — Отдолѣ сѫ. — Въглища-та подъ стола ли сѫ? — Въ пещь-тѫ. — Турнѫхте ли дърва въ пещь-тѫ? — Турнѫхъ (j'y en ai mis). — Зима ли ви е? — Не ми е зима. — Дърво-то, кое-то видѣхъ у пещь-тѫ е? — Тамо е. — Книгы-тѣ ми на (отгорѣ) пещь-тѫ ли сѫ? — Вѫтр сѫ. — Не бѣ ли тя страхъ (n'as-tu pas eu peur) да изгоришь хартіи-тѣ ми? — Не мя бѣ страхъ да гы изгорѫ. — Пратихте ли дѣтца-та на тържище-то? — Пратихъ гы. — Кога гы пратихте? — Тѫзь зара — Писахте ли на бащѫ-и? — Писахъ му. — Отговори ли ви ся? — Не ми ся е отговорилъ еще. — Метете ли одара си? — Турямь да метѫть (Je le fais balayer). — Турнѫхте ли да пометѫть (Avez-vo fait balayer) писалище-то ви? — Не сьмь турнѫлъ да го пометѫть е нъ мѣрѫ да накарамь да го пометѫть (mais je compte le faire bal yer) днесь. — Отрихте ли си крака-та? — Отрихъ си гы. — Гдѣ отрихте крака-та? — Отрихъ гы о (au) чергѫ-тѫ. — Обьрсахте ли с лове-тѣ си? — Обьрсахъ гы. — Что отрива слуга-та ви? — Отрива в жеве-тѣ. — Писали ли сте нѣкога на лѣкаря? — Никога не му сь писалъ. — Писалъ ли ви е нѣкога? — Писалъ ми е много пѫти. — Что ви е писалъ? — Писалъ ми е нѣчто. — Колко-пѫти ви сѫ писа пріятеліе-тѣ ви? — Писали ми ся повече отъ двадесять пѫти. — Вид ли ли сте сынове-тѣ ми? — Никога не сьмь гы видѣлъ.

Упражненіе 109-о.

Видѣли ли сте нѣкога Българы? — Видѣлъ сьмь (ур. 32.) — В дѣхте ли вече Сиріянинъ? — Видѣхъ вече единъ. — Гдѣ го видѣхте? — На позорище-то. — Дадохте ли пары на търговеца? — Дадохъ му. — Колко му дадохте? — Дадохъ му четиренадесять скуды. — Дали ли с златотканы корделлы на чяда-та на съсѣды-тѣ ни? — Далъ имъ сьмь. — Даввате ли ми (voulez-vous me donner) вино? — Дадохъ ви вече. — Кога ми сте дали? — Далъ ви сьмь другъ-пѫть. — Даввате ли ми с га? — Не могѫ да ви дамь, нѣмамь. — Зая ли ви Американець-тъ пары — Зая ми. — Заималъ ли ви е много-пѫти? — Заималъ ми е нѣког — Заималъ ли ви е Италіанець-тъ пары? — Никога не ми е заимал — Сиромахъ ли е? — Не е сиромахъ, по́-богатъ е отъ васъ. — Зай вате ли ми (voulez-vous me prêter) еднѫ скудѫ? — Займвамь в двѣ. — Дойде ли дѣте-то ви у мое-то (chez le mien)? — Дойд — Кога? — Тѫзь сутринѫ. — У кой чясъ? — Рано. — По́-рано л дойде отъ мене? — Дойде по́-рано отъ васъ. — Кое врѣмя дойде? — Дойде на пять и половинѫ.

Упражненіе 110-о.

Станѫ ли концертъ-тъ? — Станѫ (il a eu lieu). — Кѫсно ли станѫ — Станѫ рано. — Кое врѣмя? — На пладнѣ. — Кое врѣмя станѫ балъ-тъ? — Станѫ въ срѣднощь. — Учи ли ся братъ ви да пише? — Уч

ся. — Знае ли да чете? — Не знае. — Познавате ли французина, кого-то познавамь? — Не познавамь оня кого-то познавате, нъ познавамь другъ единъ (un autre). — Познава ли пріятель ви сѫщы-тѣ (les mêmes) търговцы, кои-то познавамь? — Не познава сѫщы-тѣ, нъ познава другы. — Давали ли сте нѣкога да стягнѫть (Avez-vous jamais fait raccommoder) дрехы-тѣ ви? — Давалъ сьмь гы да гы стягнѫть много пѫти. Даде ли вече да закърпять посталы-тѣ ти? — Не сьмь гы далъ еще да. — гы закърпять. — Давалъ ли е нѣкога братъ ви да закърпять посталы-тѣ му? — Давалъ гы е много пѫти да гы закърпять. — Далъ ли си да ти оправять (as-tu fait raccommoder ton) шяпкѫ-тѫ или постали? — Не сьмь далъ да оправять ни едно-то ни друго-то. — Дадохте ли да ви оперѫть чюрапы-тѣ или рѫкавицы-тѣ? — Не дадохъ да оперѫть ни едны-тѣ ни другы-тѣ. — Баща ви дади ли да направять нѣчто? — Не даде да направять ничто (il n'a rien fait faire). — Потърсихте ли рѫкавицы-тѣ ми? — Потърсихъ гы. — Гдѣ гы потърсихте? — Потърсихъ гы отгорѣ на (sur) лѣгло-то, и гы намѣрихъ отдолѣ. — У (dans) пещь-тѫ ли намѣрихте письмца-та ми? — Тамъ гы намѣрихъ. — Подъ лѣгло-то ли намѣрихте чюрапы-тѣ ми? — Намѣрихъ гы отгорѣ.

УРОКЪ 35-ый. TRENTE-CINQUIÈME LEÇON.

Обѣщавамь ся, вричямь ся.	Promettre *, promis (зима de прѣди Неопр. Наклон.).
Учѫ ся.	Apprendre *, appris.

Забѣлѣжв. а. Сложни-тѣ и производни-тѣ глаголи спрягавать ся като пьрвообразны-тѣ. Така глаголъ **Promettre,** спрягава ся като: **mettre*;** глаголъ **apprendre,** като **prendre.**

Обѣщавате ли ми ся да дойдите?	Me promettez-vous de venir?
Обѣщавамь ви ся (обѣщавамь ви го).	Je vous le promets.
За какво ся врѣкохте чловѣку?	Qu'avez-vous promis à l'homme?
Не му ся обѣщахъ за ничто.	Je ne lui ai rien promis.
Учили ли сте нѣкога французскый языкъ?	Avez-vous jamais appris le français?
Училъ сьмь го нѣкога.	Je l'ai appris autrefois.

Хабѫ, развалямь.	**User 1.**
Отричямь ся, отказвамь ся.	**Refuser 1.** (**de** прѣдъ Неопр. Нак.)
Сричямь.	**Epeler 1.** (виждь заб. ур. 33.)
Какъ?	**Comment?**
Добрѣ.	Bien.
Злѣ, лоше.	Mal.
Така.	Ainsi.
Срѣдне, така и така, посрѣдѫ.	Comme cela.
По тоя начинъ, така.	De cette manière.
Какъ написа брать ви упражненіе-то си?	Comment votre frère a-t-il écrit son thème?
Добрѣ го написа.	Il l'a écrit bien.
Сушѫ, сѫхнѫ.	**Sécher 1.**
Туряте ли си дрехѫ-тѫ да сѫхне?	Mettez-vous votre habit à sécher?

Digitized by Google

Турямь ѭ да сѫхне.	Je le mets à sécher.
Кой възрасть имате? На коѭ порѫ сте? На колко годины сте?	Quel âge avez-vous?
На дванадесять години сьмь.	J'ai douze ans.
Кой възрасть има брать ви? На коѭ порѫ е братъ ви? На колко години е братъ ви?	Quel âge votre frère a-t-il?
На тридесять годины е.	Il a trente ans.
На тринадесять годины е.	Il a treize ans.
Почти, тако-рѣчи.	**Presque.**
Той е тако-рѣчи четыренадесять годинъ.	Il est presque quatorze ans.
Около.	**Environ.**
Имамь около пятнадесять годинъ (около пятнадесять годинъ сьмь).	J'ai environ quinze ans.
Почти, близу.	**Près de.**
Има близу до петнадесять годинъ (тако-рѣчи е на пятнадесять годинъ).	Il a près de quinze ans.
Едва, има нѣма.	**Á peine.**
Едва има пятнадесять годинъ.	Vous avez à peine quinze ans.
Имате нѣмате седьмнадесять годинъ.	Vous avez à peine dix-sept ans.
Не точно, съвсѣмь.	**Pas tout-à-fait.**
Нѣмамь точно седьмнадесять годинъ.	Je n'ai pas tout-à-fait dix-sept an
По́-голѣмъ ли си отъ братъ си?	Es-tu plus âgé que ton frère?
По́-младъ (по́-малъкъ) сьмь отъ него.	Je suis plus jeune que lui.
Възрастенъ, дьртъ.	Agé.
Сѫществува, е, има.	**Il y a.**
Колко франгы има една скудѫ?	Combien de francs y a-t-il dans sou?
Три.	Trois.
Една солда има пять сантима [1]).	Il y a cinq centimes dans un so
Една франга има двадесять солды или сто сантима.	Il y a vingt sous ou cent centim dans un franc.
Сто.	Cent.
Сантимъ-тъ.	Le centime.
Разумѣвамь, разбирамь.	**Comprendre** *4. (спрягава ся то **prendre**.)
Чюѭ, проумѣвамь.	**Entendre 4.**
Чякамь.	**Attendre 4.**
Губѫ.	**Perdre 4.**
Разумѣвате ли мя?	Me comprenez-vous?

1) Сантимъ е стота часть на франгѫ-тѫ.

Digitized by Google

Чюете ли мя или проумѣвате ли мя?	M'entendez-vous?
Разумѣвамь вы.	Je vous comprends.
Чюж вы или проумѣвамь вы.	Je vous entends.
Разумѣхте ли на чловѣка?	Avez-vous compris l'homme?
Разумѣхъ му.	Je l'ai compris.
Чюж вы, нъ не ви разумѣвамь.	Je vous entends, mais je né vous comprends pas.
Тропъ-тъ, бухтеніе-то, мълва-та?	Le bruit.
Вѣтъръ-тъ.	Le vent.
Бухтеніе-то на вѣтъра.	Le bruit du vent.
Чюете ли бухтеніе-то на вѣтъра?	Entendez-vous le bruit du vent?
Чюж го.	Je l'entends.
Лаж.	**Aboyer 1.** (вижд. заб. ур. 24.)
Лаеніе.	L'aboiement.
Чюхте ли лаеніе-то на кучета-та?	Avez-vous entendu l'aboiement des chiens?
Чюхъ го.	Je l'ai entendu.
Чякамь нѣкого или нѣчто.	Attendre quelqu'un ou quelque chose.
Чякате ли брата ми?	Attendez-vous mon frère?
Чяками го.	Je l'attends.
Чякате ли пріятели?	Attendez-vous des amis?
Чякамь нѣколцина.	J'en attends quelques-uns.
Колко изгуби брать ви?	Combien votre frère a-t-il perdu?
Изгуби около единъ скудъ.	Il a perdu environ un écu.
Изгуби повече отъ него.	Il a perdu plus que lui.
Стоѫ, остаямь.	**Rester** (спомага си по-вече-то пѫти съ **être** нежели съ **avoir**[1]).
Благородный.	Le gentilhomme.
Благородни-тѣ.	Les gentilshommes.

Забѣлѣжв. Кога-то една дума е сложна отъ прилагателно и сѫществително, и двѣ-тѣ съставны чясти пріимѫть бѣлѣга на множественното число, освѣнь **demi**, половина, кое-то ся не слага така.

Истънченъ, пріятенъ, любезенъ.	Gentil.
Гдѣ остана благородный?	Où le gentilhomme est-il resté?
Останѫ въ кѫщи.	Il est resté à la maison.
Останѫхте ли заедно съ него?	Etes-vous restés avec lui?
Съ, заедно съ.	**Avec.**

Упражненіе 111-о.

Обѣщавате ли ми ся да дойдете на бала? — Обѣщамь ви ся (Je vous le promets). — Обѣщахъ ли ви ся нѣчто? Не ми ся обѣщахте ни-

1) Тоя глаголъ кога-то означява: живѣѭ нѣгдѣ, спомага си съ avoir: като: J'ai resté sept-mois à Londres sans partir de ma chambre (Voltaire). живяхъ седьмь мѣсяца въ Лондонъ безъ да излѣзѫ изъ стаѭ-тѫ си. А кога-то означява: стоѫ. остаямь, спомага си съ être, като: Je l'attendais à Paris, mais il est resté à Lyon (Франц. Академія), Чякахъ го въ Парижъ, а той останѫ въ Лiонъ.

Digitized by Google

что.—Какво ви ся обѣща баща ми?—Обѣща ми ся еднѫ хубавѫ книгѫ.—Зяхлиѭ? — Не еще (pas encore).—Давате ли ми что-то ми ся обѣщахте? — Давамь ви го. — Зя ли пріятель ви много пары? — Тако-рѣчи не зя (prendre). — Колко зя? — Зя само еднѫ скудѫ. — Колко пары дадохте на сына ми? — Дадохъ му тридесять франгы. — Не врѣкохте ли му ся за повече? — Дадохъ му что-то му ся врѣкохъ. — Имате ли французскы пары? — Имамь. — Какви пары имате? — Имамь франгы, солды и сантимы. — Колко солды има една франга? — Франга-та има двадесять солды. — Имате ли сантимы? — Имамь нѣколко. — Колко сантимы има една солда? — Има пять. — А (et) една франга колко има? — Сто. — Займвате ли ми (voulez-vous me prêter) дрехѫ-тѫ си? — Займвамь ви ѭ, нъ е развалена (usé). — Постали-тѣ ви овехтѣли ли (usé) сѫ? — Не сѫ овехтѣли. — Займвате ли гы на брата ми? — Займвамь му гы. — Кому заяхте шяпкѫ-тѫ си? — Не сьмь ѭ заялъ, далъ сьмь ѭ едному (à quelqu'un). — Кому ѭ дадохте? — Дадохъ ѭ на единъ сиромахъ (à un pauvre).

Упражненіе 112-о.

Знае ли вече малкый ви братъ да сричя? — Знае. — Сричя ли добрѣ? — Добрѣ сричя.—Какъ сриче малко-то ви дѣте? — Сриче посрѣдно. — Какъ писахѫ чяда-та ви упражненія-та си? — Писахѫ гы лоше. — Зая ли ви съсѣдъ-тъ ми рѫкавицы-тѣ си? — Отрече ся да (de) ми гы займе. — Знаете ли Испанскый языкъ? — Знаѭ го. — Говори ли сынъ ви Италіанскый. — Говори го добрѣ. — Какъ хортувать пріятеліе-тѣ ви? — Не хортувать злѣ. — Чюѭть ли какво-то имъ казвате? — Чюѭть го. — Какъ научи Англичянскый языкъ? — Научихъ го по тоя начинъ. — Выкнѫхте ли мя? — Не выкнѫхъ васъ, нъ выкнѫхъ брата ви. — Дойде ли? — Не еще. — Гдѣ си измокрихте дрехы-тѣ? — Измокрихъ гы въ (dans) градинѫ-тѫ. — Искате ли да гы турите да сѫхнѫть? — Турнѫхъ гы вече (déjà) да съхнѫть. — Иска ли благородный да ми даде нѣчто да правѫ? — Иска да ви даде нѣчто да правите. — На колко сте годинъ (колко годины имате)? — Едва имамь осьмнадесять годинъ. — На колко годинъ е братъ ви? — Той е на двадесять годинъ. — Голѣмъ ли сте колко-то (aussi âgé) него? — Не сьмь толкова голѣмъ (дьртъ) — На колко сте годинъ? — Имамь около дванадесять годинъ. — По́младъ (по́-малъкъ) ли сьмь отъ васъ? — Не знаѭ (Je ne le sais pas). — Колко годинъ има съсѣдъ-тъ ни? — Нѣма точно тридесять годинъ. — Млади ли сѫ пріятеліе-тѣ ни колко-то (aussi jeunes) насъ? — По́-дърти (plus âgés) сѫ отъ насъ. — На колко сѫ годинъ? — Единый е на девятнадесять годинъ, а другый на двадесять, — Дрьтъ ли е баща ви колко-то моя? — По́-дьртъ е отъ вашій.

Упражненіе 113-о.

Прочете ли книгѫ-тѫ ми? — Не сьмь ѭ еще съвсѣмъ (tout-à-fait) прочелъ. — Свърши ли пріятель ви книгы-тѣ си? — Тако-рѣчи свърши гы. — Проумѣвате ли мя (entendre)? — Проумѣвамь вы. — Разумѣва ли (comprendre) ни Французинъ-тъ? Разумѣва ни. — Разбирате ли (com-

Digitized by Google

prendre) что-то казвамь? — Разбирамь го. — Разбирате ли французскый языкъ? — Не го разбирамь еще, нъ го учѭ. — Разумѣвамы ли на Англичяны-тѣ? — Не имъ разумѣвамы. — Тіи разумѣвать ли ни. — Разумѣвать ни. — Разумѣхмы ли имъ ные? — Мы едва имъ разумѣхмы. — Чюете ли бухтеніе? — Не чюѭ ничто. — Чюхте ли бухтеніе-то на вѣтъра? —Чюхъ го. — Какво чюете? — Чюѭ лаеніе-то на кучета-та. — Чіе е (ур. 29). това куче? — То е (c'est) на Шотландеца. — Загубихте ли си тоягѫ-тѫ? — Не ѭ загубихъ. — Загуби ли слуга-та ви письмца-та ми? — Загуби гы. — Ходихте ли на бала? — Не ходихъ (у). — Гдѣ останѫхте? — Останѫхъ въ градинѫ-тѫ. — Гдѣ останѫхѫ благородни-тѣ? — Останѫхѫ въ кѫщи. — Изгуби ли баща ви толкова пары колко-то мене? — Изгуби повече отъ васъ. — Колко изгубихъ? — Едва едн ѫ скудѫ изгубихте. — Останѫхѫ ли пріятеліе-тѣ ви на бала? — Останѫхѫ. — Знаете ли колко-то Англичянскый лѣкарь? — Не знаѭ колко-то него. — Колко книгы прочетохте? — Прочетохъ една двѣ. — Чякате ли нѣкого? — Не чякамь никого. — Чякате ли чловѣка, кого-то видѣхъ тѫзь зарань? — Чякамь го. — Чякате ли бащѫ си довечера? — Чякамь го. — Чякате ли пріятели? — Чякамь нѣколцина.

УРОКЪ 36-ый.

TRENTE-SIXIÈME LEÇON.

	Неопр. наклон.	страд. прич.
Удрямь, біѭ.	Battre, 4.	battu.
Хапѭ.	Mordre, 4.	mordu.

Зачто.

Pourquoi?

Зачто біете куче-то?	Pourquoi battez-vous le chien?

Зачто-то.

Parceque.

Біѭ го зачто-то мя ухапа.	Je le bas parcequ'il m'a mordu.
Длъженъ сьмь, имамь да давамь.	Devoir, 3. du.
Колко ми сте длъжни?	Combien me devez-vous?
Длъженъ ви сьмь пятдесять скуды.	Je vous dois cinquante écus.
Колко ви е длъженъ чловѣкъ-тъ (колко има да ви дава?)	Combien l'homme vous doit-il?
Длъженъ ми е (има да ми дава) шестдесять франгы.	Il me doit soixante francs.
Длъжни ли сѫ съсѣди-тѣ ни колко-то насъ?	Nos voisins doivent-ils autant que nous?
Мы смы длъжни повече отъ тѣхъ.	Nous devons plus qu'eux.
Колко си длъженъ?	Combien dois-tu?
Двѣстѣ франгы.	Deux cent francs.
Осьмдесятъ франгы.	Quatre-vingts francs.
Осьмдесять и три франгы.	Quatre-vingt-trois francs.
Двѣсте и пятдесять грошя.	Deux cent cinquante piastres.

Отъ горни-тѣ примѣры става явно, че **quatre vingt** и **deux cent** не пріимать **s** кога-то имѫть слѣдъ себе и друго числително.

Digitized by Google

Длъжни ли сте? Имате ли? Трѣбува ли?	Devez-vous?
Длъженъ сьмь Имамь Трѣбува.	Je dois.
Гдѣ имате да идете тѫзъ зарань?	Où devez-vous aller ce matin?
Имамь да идѫ на магазѫ-тѫ.	Je dois aller au magasin.
Ще ли да дойде тука братъ ви днесь?	Votre frère doit-il venir ici aujourd'hui?
Ще дойде (трѣбува да дойде) слѣдъ малко.	Il doit venir bientôt.

На скоро, слѣдъ малко, веднага. — Bientôt.

Врьщамь ся. — Revenir (Спрягава ся като venir).

На кой чясъ ся врьщате отъ тържище-то?	À quelle heure revenez-vous du marché?
Врьщамь ся оттамо на пладнѣ.	J'en reviens à midi.

Оттамо. — En.

Врьща ли ся слуга-та рано отъ магазѫ-тѫ?	Le domestique revient-il de bonne heure du magasin?
Врьща ся на шесть зарань-тѫ.	Il en revient à six heures du matin.
На девять зарань-тѫ, или прѣдъ обѣдъ.	À neuf heures du matin.
На пять вечерь-тѫ, или слѣдъ обѣдъ.	À cinq heures du soir.
На единадесять вечерь-тѫ, или слѣдъ обѣдъ.	À onze heures du soir.

Колко врѣмя. — Combien de temps.

Въ, въ растояніе, прѣзъ, за. — Pendant.

Колко врѣмя стоя тамо?	Combien de temps y est-il resté?
(Прѣзъ) еднѫ минутѫ.	Pendant [1]) une minute.
(Прѣзъ) Единъ чясъ.	Pendant une heure.
(Прѣзъ) Единъ день.	Pendant un jour.
(Прѣзъ) Единъ мѣсяцъ.	Pendant un mois.
(Прѣзъ) Еднѫ годинѫ.	Pendant une année.
Лѣто-то.	L'été.
Зима-та.	L'hiver.

Забѣлѣжв. б. Имена-та на седмичны-тѣ дни, на мѣсяцы-тѣ и на четыре-тѣ годишны врѣмена сѫ мѫжскый родъ освѣнь **automne**, есень, кое-то е и мѫжскый и женскый.

Прѣзъ лѣто-то, лѣтоска.	Pendant l'été.

1) Прѣдлогъ-тъ pendant кога означява врѣменно растояніе може да ся изостави.

Digitized by Google

Живѣѭ, прѣбывавамь, стоѭ.	**Demeurer.**[1])
Гдѣ живѣете?	Où demeurez-vous?
Живѣѭ въ Вилхелмовѫ-тѫ улицѫ на двадесять и пято-то число.	Je demeure (dans la) rue[2]) Guillaume, (au) numéro vingt-cinq.
Гдѣ живѣ (сѣдѣ) баща ви?	Où votre père a-t-il demeuré?
Живѣ (сѣдѣ) въ Риволіевѫ-тѫ улицѫ на четыредесять и девято число.	Il a demeuré (dans la) rue[2]) de Rivoli, (au) numéro quarante-neuf.
У брата си ли живѣешь?	Demeures-tu chez ton frère?
Не живѣѭ у него, нъ у бащѫ си.	Je ne domeure pas chez lui, mais chez mon père.
Бащѫ ви живѣе ли еще тамо, гдѣ-то сьмь живѣлъ азъ?	Votre père demeure-t-il encore où j'ai demeuré?
Не живѣе вече тамо, гдѣ-то сте вы живѣли.	Il ne domeure plus où vous avez domeuré.
Не вече.	**Ne plus.**
Число-то.	**Le numéro.**
Колко врѣмя хортувахте на чловѣка?	Combien de temps avez-vous parlé à l'homme?
Хотувахъ му два чяса.	Je lui ai parlé pendant deux heures.
Стояхте ли много врѣмя у бащѫ ми?	Êtes-vous resté long-temps chez mon père?
Стояхъ тамо единъ чясъ.	J'y suis resté un heure.
Много врѣмя.	Long-temps.

Упражненіе 114-о.

Зачто не піете? — Не піѭ, зачто-то не сьмь жьденъ. — Зачто вдигашь (зимашь отъ земѭ-тѫ) тѫѭ корделлѫ? — Вдигамь ѭ, зачто-то ми трѣбува (en). — Зачто заимате пары на тоя чловѣкъ? — Заимамь му (en) зачто-то му трѣбувать (en). — Зачто ся учи (étudier) братъ ви? — Учи ся, зачто-то иска да ся научи французскы. — Пи ли вече братовчядъ ви? Не е пилъ еще, зачто-то не е еще ожяднѣлъ. — Показва ли ви слуга-та одъра, кого-то мете? — Не ми показва оня, что мете сега, нъ оня, что е помелъ вчера. — Зачто обычяте тоя чловѣкъ? — Обычямь го, зачто-то е добъръ. — Зачто біе съсѣдъ-тъ ви куче-то? — Зачто-то ухапа дѣте-то му. — Зачто ны обычять пріятеліе-тѣ ни? — Обычять ны, зачто-то смы добри. — Зачто ми носишь вино? — Носѫ ви, зачто-то сте

---

1) Глаголъ-тъ demeurer, кога-то означява: живѣѭ на нѣкое мѣсто, спомага ся и съ avoir, а кога-то означява останувамь, застанувямь на нѣкое мѣсто, спомага ся съ être: като: Il a demeuré à Paris, Живѣѭ въ Парижь. Il est demeuré court en harangant le roi, Запрѣ ся малко като ся разговорише съ царя.

2) Прѣдлогъ dans съ члена la както и членъ au, кои-то ся намирать прѣдъ имена-та rue и numéro, заградихѫ ся съ скобкы. зачто-то въобще ся изоставять. нъ ся подразумѣвать.

Digitized by Google

жьдни. Зачто піе корабленикъ-тъ? — Зачто-то е жьденъ. — Видите ли корабленика, кой-то (qui) е на (sur) кораба? — Не видж оня, кой-то е на кораба, нъ оня кой-то е на тържище-то. — Четете ли книгы-тѣ, кои-то ви даде баща ми? Четж гы. — Разумѣвате ли гы? — Разумѣвамь гы по срѣдне (comme cela). — Познавате ли Италіянцы-тѣ, кои-то познавамь? — Не познавамь оныя кои-то познавате, нъ познавамь другы. — Стѣга ли сапожникъ-тъ посталы-тѣ, кои-то му пратихте? — Не гы стѣга, зачто-то сж развалены (usés).

Упражненіе 115-о.

Вьрнж ли ся слуга-та ви отъ тържище-то? — Не ся е вьрнжлъ еще оттамо. — Кое врѣмя ся вьрнж братъ ви отъ бала? — Вьрнж ся (оттамо) на единъ зарань-тж. — Кое врѣмя ся вьрнж (ты) отъ (de chez) пріятеля си? — Вьрнжхъ ся отъ тамо на десять зарань-тж. — Стояхте ли много врѣмя съ него? — Стояхъ съ него около единъ чясъ. — Колко врѣмя мѣрите да стоите на бала? — Мѣржь да стоѭ нѣколко минуты. — Колко врѣмя стоя Французинъ-тъ заедно съ васъ? — Стоя съ мене два чяса. — Колко врѣмя стояхж бритіе-то ви въ града (à la ville)? — Стояхж тамо прѣзъ зимж-тж. — Мѣрите ли да стоите много врѣмя заедно съ насъ? — Мѣржь да стоѭ прѣзъ лѣто-то. — Колко ви сьмь длъженъ? — Не ми сте длъжни много. — Колко сте длъжни на шивачя си? — Длъженъ му сьмь осьмдесять франгы. — Колко си длъженъ на сапожника си? — Длъженъ му сьмь сега (déjà) осьмдесять франгы. — Има ли да ви дава нѣчто? — Нѣма да ми дава ничто. — Колко ви е длъженъ Англичянинъ-тъ? — Длъженъ ми е по-вече отъ васъ. — Длъжни ли сж Англичяне-тѣ колко-то Испанцы-тѣ? — Не толкова точно. — Длъженъ ли ви сьмь колко-то брата ми? — Длъжни ми сте повече отъ него. — Длъжни ли ви ся пріятеліе-тѣ ви колко-то насъ? — По-малко ми сж длъжни отъ васъ. — Колко ви сж длъжни? — Длъжни ми сж двѣстѣ и пятдесятъ франгы. — Мы колко ви сме длъжни? — Длъжни ми сте триста франгы.

Упражненіе 116-о.

Зачто давате пары на търговеца? — Давамь му, зачто-то ми продаде нѣчто. — Гдѣ имате (devoir) да идете? — Имамь да идж на тържище-то. — Ще ли (devoir) дойде тука днесь пріятель ви? — Ще дойде. — Кога ще дойде? — Ще дойде слѣдъ малко. — Кога щжть (devoir) иджть сынове-тѣ ви на зрѣлище-то? — Щжть иджть довечера.—Кога щжть (devoir) ся вьрнжть отъ тамо? — Щжть ся вьрнжть (en) на десять и половинж. — Кога щете (devoir) идете у лѣкаря? — Щж идж на десять вечерь-тж. — Кога ще ся вьрни сынъ ви отъ (de chez) живописеца? — Ще ся вьрни на пять вечерь-тж. — Гдѣ живѣете? — Живѣѭ въ Риволіевж-тж улицж, на четыредесять и седмо число. — Гдѣ живѣе баща ви? — Живѣе у пріятеля си. — Гдѣ живѣѭть братіе-то ви? — Живѣѭть въ Вилхелмовж-тж улицж, на сто и двадесято число. — У брата си ли живѣете? — Тамо живѣѭ. — Тамо ли живѣете еще гдѣ-то

Digitized by Google

живѣяхте? — Тамо еще живѣых. — Тамо ли живѣе еще пріятель ви, гдѣ-то е живѣлъ? Не живѣе вече тамо гдѣ-то е живѣлъ. — Гдѣ живѣе сега? — Живѣе у бащѫ си.

УРОКЪ 37-ый.

TRENTE-SEPTIÈME LEÇON.

До кога? До, дори.

Jusque à quand? Jusque (нарѣчіе врѣменно и мѣстно).

До пладне.	Jusqu' à midi.
До утрѣ.	Jusqu' à demain.
До другый день.	Jusqu' après demain.
До недѣлѭ.	Jusqu' à dimanche.
До понедѣлникъ.	Jusqu' à lundi.
До тѫзь вечерь.	Jusqu' à ce soir.
До довечера.	Jusqu' au soir.
До зарань-тѫ.	Jusqu' au matin.
До другый день.	Jusqu' au lendemain.
До тоя день.	Jusqu' à ce jour.
До тоя чясъ.	Jusqu' à ce moment.
До сега — до тука.	Jusqu' à présent, jusqu' ici.
До тогава.	Jusqu' alors.
Тогава.	Alors.
Вторникъ, Срѣда.	Le mardi, le mercredi.
Четвьртъкъ, Пятъкъ.	Le jeudi, vendredi.
Сѫббота.	Le samedi
До завръщаніе-то ми / До гдѣ ся вьрнѫ	Jusqu' à mon retour.
До завръщаніе-то на брата ми.	Jusqu' au retour de mon frère.
До четыре зарань-тѫ.	Jusqu' à quatre heures du matin.
До срѣднощь.	Jusqu' à minuit.
Завръщаніе-то, завръщаніе-то.	Le retour.
До кога стояхте у бащѫ ми?	Jusqu' à quand êtes-vous resté chez mon père?
Стояхъ тамо до десять вечерь-тѫ.	J'y suis resté jusqu' a dix heures du soir.
До единадесять вечерь-тѫ.	Jusqu' à onze heures du soir.
Имашь ли еще много да пишешь?	Dois-tu écrire encore pour long-temps?
Имамь да пишѫ до другы-день.	Je dois écrire pour jusqu' après demain. [1])

Нѣкой, нѣкои, чловѣци-тѣ.

On (Неопрѣдѣлително мѣстоименіе, кое-то ся зима всякога за един. число).

1) Глаголи-тѣ, кои-то означавать дѣйствіе пріимѫть въ настояще-то и бѫдѫще-то прѣдлогъ pour прѣди нарѣчіе-то jusque.

Digitized by Google

Донесохѫ ли посталы-тѣ ми?	A-t-on apporté mes souliers?
Донесохѫ гы.	On les a apportés.
Не сѫ гы донесли еще.	On ne les a pas encore apport
Что рѣкохѫ?	Qu'a-t-on dit?
Не рѣкохѫ ничто.	On n'a rien dit.
Что направихѫ?	Qu'a-t-on fait?
Не направихѫ ничто.	On n'a rien fait.
Искамь.	Vouloir*, voulu (ур. 18 и 33.)
Искахѫ ли да стѣгнѫть дрехѫ-тѫ ми?	A-t-on voulu raccommoder mon hab
Не щяхѫ да ѭ стѣгнѫть.	On n'a pas voulu le raccommod
Могѫ.	Pouvoir, pu (ур. 20 и 33.)
Могохѫ ли да намѣрять книгы-тѣ?	A-t-on pu trouver les livres?
Не могохѫ да гы намѣрять.	On n'a pu les trouver.
Могѫть ли да гы намѣрять сега?	Peut-on les trouver à présent?
Не могѫть да гы намѣрять.	On ne peut pas les trouver.
Може ли нѣкой да направи что-то иска?	Peut-on faire ce qu'on veut?
Чловѣкъ прави что-то може, нъ не прави что-то иска.	On fait ce qu'on peut, mais on fait pas ce qu'on ve
Что ся хортува? / Какво хортувать?	Que dit-on?
Какво ново приказвать?	Que dit-on de nouveau?
Не приказвать ничто ново.	On ne dit rien de nouveau.
Нѣкоя новина, нѣчто ново?	Quelque chose de nouveau?
Никоя новина, ничто ново.	Rien de nouveau.

Новъ. — Neuf, nouveau (прѣди гласнѫ прѣди h безгласенъ nouvel

Нова-та ми дреха.	Mon habit neuf.
Новый ми конь.	Mon nouveu cheval.
Хубавый ми конь.	Mon beau cheval.
Новый ми пріятель.	Mon nouvel ami.
Хубава-та ми дреха.	Mon bel habit [2]).

Чистѫ съ четкѫ-тѫ, чешѭ, умитамь. — Brosser 1.

Хубавый тоя чловѣкъ.	Ce bel homme.
Хубави-тѣ тія чловѣци.	Ce beaux hommes.
Хубаво-то това дърво.	Ce bel arbre.

1) Дума-та nouveau (nouvel прѣди гласнѫ или прѣди h безгласе употрѣбява ся за нѣчта, кои-то сѫ естественно или отъ изобрѣтеніе новы, ка du vin nouveau, ново вино; un nouveaul commis, новъ прислужникъ; un nou ami, новъ пріятель; un livre nouveau, нова книга. А neuf напротивъ упот блява ся за нѣчта изработены отъ чловѣкъ, като: un habit neuf, нова дреха; livre neuf, нова книга (спорядъ вънкашность-тѫ и нова). За това можемъ да чемъ: ce livre neuf est-il nouveau? — Нова-та тая книга нова (ново издадена) ли

2) Думы-тѣ bel и nouvel употрѣбявать ся само въ единственно чи прѣди сѫществителны отъ мѫжскый родъ, кои-то начинать отъ гласнѫ или h безгласенъ, както става явно отъ примѣры-тѣ; а въ множественно число прилагателны остаять си beaux и nouveaux, като: ces beaux arbres, хубавы дървеса; mes nouveaux amis, нови-тѣ ми пріятеліе.

Digitized by Google

Хубавы-тѣ тыи дървеса.	Ces beaux arbres.
Нови-тѣ ми пріятеліе.	Mes nouveaux amis.
Вѣрвать ли това?	Croit-on cela?
Не го вѣрвать.	On ne le croit pas.
Хортувать ли за това?	Parle-t-on de cela?
Хортувать (за това).	On en parle.
Не хортувать.	On n'en parle pas.

Упражненіе 117-о.

До кога писувахте? — Писувахъ до срѣднощь. — До кога работихъ? — Работихте (чясъ-тъ) до четыре зарань-тж. — До кога стоя братъ ми заедно съ васъ? — Стоя заедно съ мене до вечерь-тж. — До кога (ты) работи? — Работихъ до сега. — Имашь ли еще много (pour long-temps) да пишешь? — Имамь (devoir) да пишж до (pour jusqu') другый день. — Има ли (devoir) лѣкарь-тъ еще много да работи? — Има да работи до утрѣ. — Трѣбува ли (devoir) да стоѭ тука много врѣмя? — Трѣбува да стоите до въ недѣлѭ. — Трѣбува ли да стои братъ ми много врѣмя съ васъ? — Трѣбува да стои (у) до понедѣлникъ. — До кога трѣбува (devoir) да работимъ? — Трѣбува да работите до другы день. — Имате ли (devoir) еще много да хортувате? — Имамь да хортувамь еще единъ чясъ (сахатъ) (pour une heure). — Хортувахте ли много врѣмя? — Хортувахъ до другый день (jusqu'au lendemain).— Стояхте ли много врѣмя въ писалище-то ми? — Стояхъ до тоя чясъ (jusqu à ce moment). — Щете ли (devoir) да живѣете еще много врѣмя у французина? — Щж живѣѭ еще много врѣмя у него. — До кога имате (devoir) да живѣете еще у него? — До вторникъ. — Омете ли слуга-та ми дрехы-тѣ ми? — Омете гы. — Помете ли одъра (le plancher)? — Помете го. — До кога стоя тука? — Стоя до пладнѣ. — Пріятель ви живѣе ли еще у васъ? Не живѣе вече у мене. — Колко врѣмя живѣ у васъ (chez vous)? — Живѣ у мене (chez moi) само еднж годинж. — До кога стояхте на бала? — Стояхъ до срѣднощь. — Колко врѣмя стояхте въ кораба? — Стояхъ единъ чясъ. — До сега ли стояхте въ градинж-тж? — До сега стояхъ.

Упражненіе 118-о.

Что правите зарань (le matin)? — Четж. — И что правите послѣ (alors)? — Хапвамь и работж. — Хапвате прѣди да четете? — Не Господине, четж прѣди да похапнж. — Играешь ли вмѣсто да работишь? — Работж вмѣсто да играж. — Ходи ли братъ ви въ зрѣлище-то, вмѣсто да ходи въ градинж-тж. — Что правите вечерь (le soir)? — Работж. — Что прави тжѭ вечерь? — Ометохъ дрехы-тѣ ви и ходихъ въ позорище-то. — Стояхте ли много врѣмя въ позорище-то? — Стояхъ само нѣколко минуты. — Искате ли да чякате тука? — До кога трѣбува (devoir) да чякамь? — Трѣбува да чякате догдѣ ся завьрне баща ми. — Дойде ли нѣкой? Нѣкой дойде. — Что поиска (on)? — Поиска (on) да ви хортува. — Не щя ли да чяка? — Не щя да чяка. —

Digitized by Google

Чякахте ли мя много врѣмя? — Чякахъ вы два чяса — Можяхте ли да прочетете письмце-то ми? — Можяхъ да го прочетѫ. — Разумѣхте ли го? — Разумѣхъ го. — Показахте ли го нѣкому? — Не го показахъ никому. — Донесохѫ ли хубавы-тѣ ми дрехы? — Не сѫ гы донесли еще. — Пометохѫ ли одъра ми и ометохѫ ли дрехы-тѣ ми? — Направихѫ и едно-то и друго-то. — Какво рѣкохѫ? — Не рекохѫ ничто? — Что сторихѫ? — Не сторихѫ ничто. — Срѣче ли малкый ви братъ? — Не щя да срѣче. — Дѣте-то на търговеца иска ли да срѣче? — Не щя. — Какво иска да прави? — Нещя да прави ничто.

Упражненіе 119-о.

Можя ли сапожникъ-тъ да закърпи посталы-тѣ ми? — Не можя да гы закърпи. — Зачто не можя да гы закърпи? — Зачто-то нѣма врѣмя. — Можяхѫ ли да намѣрять златны-тѣ ми копчи? — Немогохѫ да гы намѣрять. — Зачто не стѣгнѫ шивачь-тъ дрехѫ-тѫ ми? — Зачто-то нѣма добъръ конецъ. — Зачто удари куче-то? — Защо-то мя ухапа. — Зачто піете? — Зачто-то сьмь жьденъ. — Какво искахѫ да рѣкѫть? — Ие искахѫ да рѣкѫть ничто. — Казахѫ ли нѣчто ново? — Не казахѫ ничто ново. — Какво ново ся приказва на тържище-то? — Не ся приказва ничто ново. — Искахѫ ли да убіѭть нѣкой чловѣкъ? — Искахѫ да убіѭть едного. — Вѣрвать ли го това? Не го вѣрвать. — Хортувать ли за това? — Хортувать. — Хортувать ли за чловѣка кой-то ся уби (qui a été tué)? — Не ся хортува за него (en). — Може ли чловѣкъ да прави что-то иска? — Прави что-то може, нъ не прави что-то иска. — Какво донесохѫ? — Донесохѫ новѫ-тѫ ти дрехѫ. — Омете ли слуга-та ми хубавы-тѣ ми чергы? — Не гы е омелъ еще. — Купихте ли новъ конь? — Купихъ два новы коня. — Колко хубавы дървеса видѣхте? — Видѣхъ само едно хубаво дърво. — Видѣли ли сте хубавъ чловѣкъ? — Видяль сьмь много хубави чловѣци. — Имате ли новъ пріятель? — Имамь мнозина. — Обычяте ли новы-тѣ си пріятели? — Обычямь гы.

УРОКЪ 38-ый. — TRENTE-HUITIÈME LEÇON.

До кѫдѣ? до гдѣка?	**Jusqu' où.**
До, дори.	**Jusque.**
До (у) брата ми.	**Jusque chez mon frère.**
До тука.	**Jusqu' ici.**
До тамо.	**Jusque-là.**
До Лондонъ.	Jusqu' à Londres.
До Парижь.	Jusqu' à Paris.
До Пловдивъ.	Jusqu' à Philippopolis.
Въ Парижь.	À Paris [1].

1) Отъ горни-тѣ примѣры види ся явно че отъ прѣдлогы-тѣ en и à първый ся употрѣблява прѣди дьржавы-тѣ, а вторый прѣди градове-тѣ, кога означявать движеніе или застояніе.

Digitized by Google

Въ Берлинъ.	À Berlin.
Въ Франціѫ.	En France.
Въ Англіѫ.	En Angleterre.
Въ Българіѫ.	En Bulgarie.
Въ Гърціѫ.	En Grèce.
До въ Англіѫ.	Jusqu' en Angleterre.
До въ Испаніѫ.	Jusqu' en Espagne.
До въ Франціѫ.	Jusque en France.
До въ Българіѫ.	Jusqu' en Bulgarie.
До въ Италіѫ.	Jusqu' en Italie.
До у мене.	Jusque chez moi.
До магазѫ-тѫ.	Jusqu' au magasin.
До рога (кюше-то).	Jusqu' au coin.
До края на пѫтя.	Jusqu' au bout du chemin.
До срѣдъ-пѫтя.	Jusqu' au milieu du chemin.
Высоко, нагорѣ.	En * haut [1]).
Ниско, на долѣ.	En bas.
До горѣ.	Jusqu' en * haut.
До долѣ.	Jusqu' en bas.
До другѫ-тѫ странѫ на пѫтѭ.	Jusqu' à l'autre côté du chemin.
Отъ тѫѭ странѫ.	De ce côté-ci.
Отъ онѫѭ странѫ.	De ce côté-là.
Отсѣмъ пѫтя.	En deçà du chemin.
Отъ тѫѭ странѫ на пѫтя.	Au deçà du chemin.
Отонѫдъ пѫтя. / Отъ другѫ-тѫ (онѫѭ) странѫ на пѫтя.	Au delà du chemin.
Германія. / Нѣмско.	L'Allemagne.
Америка.	L'Amérique.
Холландія.	Le * Hollande.

Забѣлѣж в. а. Отъ имена-та на държавы-тѣ, на Имперіи-тѣ на царства-та, и на области-тѣ, оныи кои-то окончявать на **е** сѫ женскый родъ, а оныя кои-то окончявать на съгласнѫ или на **а, е, і, о, и,** сѫ мѫжскый родъ.

Срѣда-та.	Le milieu.
Кладенець-тъ.	Le puits.
Бъчва-та, буре-то, возелница-та, делва-та.	Le tonneau.
Крѣпость-та (кула-та).	Le chateau.

Пѫтувамь.	**Voyager.**
Одите ли въ Парижь?	Allez-vous à Paris?
Одѫ.	J'y vais.
Отиде ли (онъ) въ Англіѫ?	Est-il allé en Angleterre?
Отиде.	Il y est allé.

1) Звѣздичка-та на буквѫ h означява че тя е гѫста и ся изговаря като пѫтѭ-тѫ буквѫ х.

Digitized by Google

Чякахте ли мя много врѣмя? — Чякахъ вы два чяса — Можяхте ли да прочетете письмце-то ми? — Можяхъ да го прочетѫ. — Разумѣхте ли го? — Разумѣхъ го. — Показахте ли го нѣкому? — Не го показахъ никому. — Донесохѫ ли хубавы-тѣ ми дрехы? — Не сѫ гы донесли еще. — Пометохѫ ли одъра ми и ометохѫ ли дрехы-тѣ ми? — Направихѫ и едно-то и друго-то. — Какво рѣкохѫ? — Не рекохѫ ничто? — Что сторихѫ? — Не сторихѫ ничто. — Срѣче ли малкый ви братъ? — Не щя да срѣче. — Дѣте-то на търговеца иска ли да срѣче? — Не щя. — Какво иска да прави? — Нещя да прави ничто.

Упражненіе 119-о.

Можя ли сапожникъ-тъ да закърпи посталы-тѣ ми? — Не можя да гы закърпи. — Зачто не можя да гы закърпи? — Зачто-то нѣма врѣмя. — Можяхѫ ли да намѣрять златны-тѣ ми копчи? — Немогохѫ да гы намѣрять. — Зачто не стѣгнѫ шивачь-тъ дрехѫ-тѫ ми? — Зачто-то нѣма добъръ конецъ. — Зачто удари куче-то? — Защо-то мя ухапа. — Зачто піете? — Зачто-то сьмь жъденъ. — Какво искахѫ да рѣкѫть? — Ие искахѫ да рѣкѫть ничто. — Казахѫ ли нѣчто ново? — Не казахѫ ничто ново. — Какво ново ся приказва на тържище-то? — Не ся приказва ничто ново. — Искахѫ ли да убіѭть нѣкой чловѣкъ? — Искахѫ да убіѭть едного. — Вѣрвать ли го това? Не го вѣрвать. — Хортувать ли за това? — Хортувать. — Хортувать ли за чловѣка кой-то ся уби (qui a été tué)? — Не ся хортува за него (en). — Може ли чловѣкъ да прави что-то иска? — Прави что-то може, нъ не прави что-то иска. — Какво донесохѫ? — Донесохѫ новѫ-тѫ ти дрехѫ. — Омете ли слуга-та ми хубавы-тѣ ми чергы? — Не гы е омелъ еще. — Купихте ли новъ конь? — Купихъ два новы коня. — Колко хубавы дървеса видѣхте? — Видѣхъ само едно хубаво дърво. — Видѣли ли сте хубавъ чловѣкъ? — Видяль сьмь много хубави чловѣци. — Имате ли новъ пріятель? — Имамь мнозина. — Обычяте ли новы-тѣ си пріятели? — Обычямь гы.

УРОКЪ 38-ый. — TRENTE-HUITIÈME LEÇON.

До кѫдѣ? до гдѣка?	**Jusqu' où.**
До, дори.	**Jusque.**
До (у) брата ми.	**Jusque chez mon frère.**
До тука.	**Jusqu' ici.**
До тамо.	**Jusque-là.**
До Лондонъ.	Jusqu' à Londres.
До Парижъ.	Jusqu' à Paris.
До Пловдивъ.	Jusqu' à Philippopolis.
Въ Парижъ.	À Paris [1].

1) Отъ горни-тѣ примѣры види ся явно че отъ прѣдлогы-тѣ en и à първый ся употрѣбява прѣди държавы-тѣ, а вторый прѣди градове-тѣ, кога означивать движеніе или застояніе.

Digitized by Google

Въ Берлинъ.	À Berlin.
Въ Франціѭ.	En France.
Въ Англіѭ.	En Angleterre.
Въ Българіѭ.	En Bulgarie.
Въ Гърціѭ.	En Grèce.
До въ Англіѭ.	Jusqu' en Angleterre.
До въ Испаніѭ.	Jusqu' en Espagne.
До въ Франціѭ.	Jusque en France.
До въ Българіѭ.	Jusqu' en Bulgarie.
До въ Италіѭ.	Jusqu' en Italie.
До у мене.	Jusque chez moi.
До магазѫ-тѫ.	Jusqu' au magasin.
До рога (кюше-то).	Jusqu' au coin.
До края на пѫтя.	Jusqu' au bout du chemin.
До срѣдъ-пѫтя.	Jusqu' au milieu du chemin.
Высоко, нагорѣ.	En * haut [1]).
Ниско, на долѣ.	En bas.
До горѣ.	Jusqu' en * haut.
До долѣ.	Jusqu' en bas.
До другѫ-тѫ странѫ на пѫтѭ.	Jusqu' à l'autre côté du chemin.
Отъ тѫѭ странѫ.	De ce côté-ci.
Отъ онѫѭ странѫ.	De ce côté-là.
Отсѣмъ пѫтя.	En deçà du chemin.
Отъ тѫѭ странѫ на пѫтя.	Au deçà du chemin.
Отонѫдъ пѫтя. / Отъ другѫ-тѫ (онѫѭ) странѫ на пѫтя.	Au delà du chemin.
Германія. / Нѣмско.	L'Allemagne.
Америка.	L'Amérique.
Холландія.	Le * Hollande.

Забѣлѣж в. а. Отъ имена-та на дръжавы-тѣ, на Имперіи-тѣ на царства-та, и на области-тѣ, оныи кои-то окончявать на **е** сѫ женскый родъ, а оныя кои-то окончявать на съгласнѫ или на **а, е, і, о, и,** сѫ мѫжскый родъ.

Срѣда-та.	Le milieu.
Кладенець-тъ.	Le puits.
Бъчва-та, буре-то, возелница-та, делва-та.	Le tonneau.
Крѣпость-та (кула-та).	Le chateau.

Пѫтувамь.	**Voyager.**
Ходите ли въ Парижь?	Allez-vous à Paris?
Ходѫ.	J'y vais.
Отиде ли (онъ) въ Англіѭ?	Est-il allé en Angleterre?
Отиде.	Il y est allé.

1) Звѣздичка-та на буквѫ h означява че тя е гѫста и ся изговаря като нашѭ-тѫ буквѫ х.

Digitized by Google

До кѫдѣ отиде?	Jusqu' où est-il allé?
До кѫдѣ пѫтувá?	Jusqu' où a-t-il voyagé?
Отиде до Америкѫ.	Il est allé jusqu' en Amérique.

Крадѫ, обирамь.	**Voler 1.**
Крадѫ нѣчто отъ нѣкого.	**Voler quelque chose à quelqu'un.**
Откраднѫхѫ ли ви шяпкѫ-тѫ?	Vous a-t-on volé votre chapeau?
Откраднѫхѫ ми ѭ.	On me l'a volé.
Откраднѫ ли ти чловѣкъ-тъ книгы-тѣ?	L'homme a-t-il volé tes livres?
Откраднѫ ми гы.	Il me les a volés.
Какво ви откраднѫхѫ?	Que vous a-t-on volé?

Вьсь, всичкый, цѣлъ.	**Tout.**
Всичко-то вино.	Tout le vin.
Всичкы-тѣ книгы.	Tous les livres.
Всичкы-тѣ чловѣци.	Tous les hommes.
Съдрахѫ ли ви всичкы-тѣ книгы?	A-t-on déchiré tous vos livres?
Съдрахѫ гы всичкы-тѣ.	On les a tous dechirés.
Какъ ви ся видять постали-тѣ?	Comment trouvez-vous les souliers?
Всичкы-тѣ ми ся видять добры.	Je les trouve tous bons.
Какъ ся пише тая дума?	Comment écrit-on ce mot?
Пише ся така (по-тоя начинъ).	On l'écrit ainsi (de cette manière)

Багрѫ, шярѫ, (боядисвамь, вапсвамь).	**Teindre * 4. teint, teignant** (дѣйств. прич.)
Багрѫ, багришь, багри.	Je teins, tu teins, il teint.
Багрѫ чьрно.	Teindre en noir.
Багрѫ чьрвено.	Teindre en rouge.
Багрѫ зелено.	Teindre en vert.
Багрѫ сине.	Teindre en bleu.
Багрѫ жьлто.	Teindre en jaune.
Синя-та ми дреха.	Mon habit bleu.

Забѣлѣжв. б. Прилагателны-тѣ, что означавать шяръ (ренкъ) или вид (форма) турять ся всякога слѣдъ сѫществително-то, като:

Тая бѣла шяпка.	Ce chapeau blanc.
Тая околчеста шяпка.	Ce chapeau rond.
Сине ли багрите дрехѫ-тѫ си?	Teignez-vous votre habit en bleu
Багрѫ ѭ зелено.	Je le teins en vert.
Какъ искате да обагрите сукно-то си?	Comment voulez-vous teindre v tre drap?
Искамь да го обагрѫ сине.	Je veux le teindre en bleu.
Бояджія-та.	Le teinturier.

Давамь да ми обагрѫть.	**Faire teindre—fait teindre**
Каквѫ дадохте да ви обагрѫть дрехѫ-тѫ?	Comment avez-vous fait teindre v tre habit?

Digitized by Google

Дадохъ да ѭ обагрѫть бѣлѫ.	Je l'ai fait teindre blanc.
Чьрвено.	Rouge.
Мургава, кастанова, въсчьрно.	Brun.
Пепеливо, гриво, сиво.	Gris.

Упражненіе 120-о.

До кѫдѣ пѫтувахте? — Пѫтувахъ до въ Нѣмско. — Ходи ли (онъ) до въ Италіѭ? — Ходи до въ Америкѫ. — Докѫдѣ отидохѫ Испанцитѣ? — Отидохѫ до Лондонъ. — До кѫдѣ дойде тоя сиромахъ чловѣкъ? — Дойде до тука. — Дойде ли у васъ? — Дойде до (у) бащѫ ми. — Откраднѫхѫ ли ви нѣчто? — Откраднѫхѫ ми всичко-то добро вино. — Откраднѫхѫ ли нѣчто на бащѫ ви? — Откраднѫхѫ всичкы-тѣ му добры книгы. — Крадешь ли нѣчто? — Не крадѫ ничто. — Откраднѫлъ ли си нѣкога нѣчто? — Не сьмь откраднѫлъ никога ничто. — Откраднѫхѫ ли добры-тѣ ви дрехы? — Откраднѫхѫ ми гы. — Какво ми откраднѫхѫ? — Откраднѫхѫ всичкы-тѣ ви добры книгы. — Кога откраднѫхѫ пары-тѣ ви? — Откраднѫхѫ ми гы завчера. — Откраднѫли ли ни сѫ нѣкога нѣчто. — Не ни сѫ откраднѫли никога ничто. — До кѫдѣ искахте да идете? — Искахъ да идѫ до горѫ-тѫ. — Отидохте ли до тамо? — Не отидохъ до тамо. — До кѫдѣ иска да иде братъ ви? — Иска да иде до края на оня пѫть. — До гдѣ стига (aller) вино-то? — Стига до дъно-то на делвѫ-тѫ. — Кѫдѣ отхождашь? — Отхождамь на тьржище-то. — До кѫдѣ отхождамы? — Отхождамы до позорище-то. — Ходите ли до кладенеца? — Ходѫ до крѣпость-тѫ. — Испи ли зидарь-тъ всичко-то вино? — Испи го. — Съдра ли малко-то ви дѣте всичкы-тѣ си книгы? — Съдра гы всичкы-тѣ. — Зачто гы съдра? — Зачто-то не ще да прѣговаря.

Упражненіе 121-о.

Колко изгубихте? — Изгубихъ всичкы-тѣ си пары. — Знаете ли гдѣ е баща ми? — Не знаѭ. — Не видѣхте ли книгѫ-тѫ ми? — Не ѭ видѣхъ. — Знаете ли какъ ся пише тая дума? — Пише ся така. — Багрите ли нѣчто? — Багрѫ си шяпкѫ-тѫ. — Каквѫ ѭ багрите? — Багрѫ ѭ чьрнѫ. — Каквы багрите дрехы-тѣ си? — Багрѫ гы жьлты. — Багрите ли си ковчежца? — Багрѫ го. — Какъвъ го багрите? — Багрѫ го зеленъ. — Каквы багришь ленены-тѣ си чорапы? — Багрѫ гы чьрвены. — Багри ли сынъ ви корделѫ-тѫ си? — Багри ѭ. — Чьрвенѫ ли ѭ багри? — Багри ѭ гривѫ (пепеливѫ). — Пріятеліе-тѣ ви каквы си обагрихѫ дрехы-тѣ? — Обагрихѫ гы зелены. — Италіанци-тѣ какви си обагрихѫ шяпкы-тѣ? — Обагрихѫ гы мургавы. — Чьрнѫ ли шяпкѫ имате? — Чьрна имамь. — Каквѫ шяпкѫ има благородный? — Има двѣ шяпкы, еднѫ бѣлѫ и еднѫ чьрнѫ. — Каквѫ шяпкѫ има Американецъ-тъ? — Има околчестѫ шяпкѫ. — Бѣлѫ ли шяпкѫ имамь? — Имате разни (plusieurs) бѣлы и чьрны шяпкы. — Обагри ли вече бояджія-та ви сукно-то ви? — Обагри го. — Какво го обагри? — Обагри го зелено. — Пѫтувате ли нѣкога? — Пѫтувамь чясто. — Кѫдѣ мѣрите да идете това лѣто (cet été) — Мѣрѫ да идѫ въ

Digitized by Google

Парижъ. — Не отиввате ли въ Италіѭ? — Отиввамь. — Пѫтувалъ
си нѣкога? — Не сьмь пѫтувалъ никога. — Желаѭть ли пріятеліе-
ви да идѫть въ Холландіѭ? — Желаѭть да идѫть. — Кога мысля
да трьгнѫть? — Мыслять да трьгнѫть утрѣ.

Упражненіе 122-о.

Отиде ли вече братъ ви въ Испаніѭ? — Не е отишьлъ еще.
Пѫтували ли сте въ Испаніѭ? — Пѫтувалъ сьмь. — Кога трьгвате?
Трьгвамь утрѣ. — На кой чясъ? — На пять зарань-тѫ. — Съдрали (ра
вали ли) си всичкы-тѣ посталы? — Съдрахъ гы всичкы-тѣ. — Что ст
рихѫ Испанци-тѣ? — Изгорихѫ всичкы-тѣ ни добры корабы. — Свьрш
те ли си упражненія-та? — Свьршихъ гы всичкы-тѣ. — До кѫдѣ до
де французинъ-тъ? — Дойде до срѣдь-пѫтя. — Гдѣ живѣе пріятель в
— Живѣе отсамъ пѫтя. — Гдѣ ви е магаза-та? — Тя е отонѫдъ пѫт
— Гдѣ е писалище-то на пріятеля ни? — То е отонѫдъ пѫтя. — Гр
дина-та на пріятеля ни отсѣмъ горѫ-тѫ ли е или е отонѫдъ? — От
нѫдъ (горѫ-тѫ) е. — Гдѣ ходи (ты) тѫзь зарань? — Ходихъ на кул
тѫ. — Колко врѣмя стояхте въ кулѫ-тѫ? — Стояхъ единъ чясъ.
Пріятель ви долѣ ли е или горѣ? — Горѣ е. — До кѫдѣ носи слу
та ви ковчежеца? — Носи го до магазѫ-тѫ ми. — Дойде ли у мене
— Дойде до тамо. — До кѫдѣ стига (va-t-il) черга та? — Стига
рога (кюше-то) на писалище-то. — Ходили ли сте въ Франціѭ? — Ходи
сьмь много пѫти. — Ходихѫ ли вече чяда-та ви въ Германіѭ? —
сѫ ходили еще, нъ мыслѫ да гы пратѫ на пролѣть (au printemps).
Отъ тѫѭ ли странѫ на пѫтя искате да идете или отъ онѫѭ? —
щѫ да идѫ нито отъ тѫѭ нито отъ онѫѭ, нъ искамь да идѫ отъ срѣд
пѫтя. — До кѫдѣ води тоя пѫть? — Той води (conduir) до въ Лондон

УРОКЪ 39-ый. — TRENTE-NEUVIÈME LEÇON.

Трѣбува.

Faloir * 3. (Неправиленъ едноличе глаголъ).

Fallu (страдател. прич.).

Трѣбува ли? нужда ли е?	Faut-il?
Трѣбува, нужда е.	Il faut.
Нужда ли е да иде нѣкой на тържище-то? / Трѣбува ли да иде нѣкой на тържище-то?	Faut-il aller au marché?
Не е нужда да иде нѣкой тамо. / Не трѣбува да иде нѣкой тамо.	Il ne faut pas y aller.
Какво трѣбува да прави чловѣкъ за да научи французскый языкъ?	Que faut-il faire pour apprendre français?
Трѣбува да прѣговоря много.	Il faut étudier beaucoup.
Какво трѣбува да правѫ?	Que me faut-il faire?

Digitized by Google

Трѣбува да стоите миренъ.	Il vous faut rester tranquille.
Кѫдѣ трѣбува да иде?	Où lui faut-il aller?
Трѣбува да иде да търси книгѫ-тѫ си.	Il lui faut aller chercher son livre.
Какво трѣбува да купять?	Que leur faut-il acheter?
Трѣбува да купять говяждо мясо.	Il leur faut acheter du boeuf.
Какво трѣбува да прочетете?	Que vous faut il lire?
Какво ви трѣбува?	Que vous faut-il?
Трѣбувать ми пары.	Il me faut de l'argent.
Трѣбува ли ви една солда?	Vous faut-il un sou?
Трѣбува ли ви много?	Vous en faut-il beaucoup?
Трѣбува ми много.	Il m'en faut beaucoup.
Само една солда ми трѣбува.	Il ne me faut qu'un sou.
Това ли ви само трѣбува?	Ne vous faut-il que cela?
Това ми само трѣбува.	Il ne me faut que cela.
Колко ви трѣбувать?	Combien vous faut-il?
Колко ти трѣбувать?	Combien te faut-il?
Трѣбува ми само една франга.	Il ne me faut qu'un franc.
Колко трѣбувать на брата ви?	Combien faut-il à votre frère?
Трѣбувать му само двѣ франгы.	Il ne lui faut que deux francs.
Имате ли что-то ви трѣбува?	Avez-vous ce qu'il vous faut?
Имамь что-то ми трѣбува.	J'ai ce qu'il me faut.
Има что-то му трѣбува.	Il a ce qu'il lui faut.
Имать что-то имъ трѣбува.	Ils ont ce qu'il leur faut.

По-много, повече. — Davantage.

Забѣлѣжв. Това нарѣчіе има значеніе-то на **plus**, само по това ся различява отъ него, че не ся туря прѣди имя.

Не вече, повече. — Ne pas davantage.

Не трѣбува ли ви вече?	Ne vous faut-il pas davantage?
Не ми трѣбува вече.	Il ne me faut pas davantage.
Не му трѣбува повече.	Il ne lui faut pas davantage.
Быде ли нужда (трѣбува ли Ви) да ся трудите много за да научите французскый языкъ?	Vous a-t-il fallu travailler beaucoup pour apprendre le français?
Быде нужда да ся трудѫ много.	Il m'a fallu travailler beaucoup.
Что трѣбува да правѫ?	Que dois-je faire?
Трѣбува да работите.	Vous devez travailler.
Трѣбува ли да идѫ тамо?	Faut-il y aller?
Можете да идете тамо.	Vous pouvez y aller.

Чини (има цѣнѫ), струва. — Valoir* 3. valu.

Колко може да чини тоя конь?	Combien ce cheval peut-il valoir?
Може да чини сто скуды.	Il peut valoir cent écus.

Чините ли? — Valez-vous?

Чинѫ, струвамь. — Je vaux.

Чинишь. — Tu vaux.

Digitized by Google

Чини.	**Il vaut.**
Чинимь, чинять.	**Nous valons, ils valent.**
Колко чини тая пушка?	Combien ce fusil vaut-il?
Чини само единъ таллиръ.	Il ne vaut qu'un écu.
Колко чини това?	Combien cela vaut-il?
Не чини много нѣчто.	Cela ne vaut pas grand chose.
Не чини ничто.	Cela ne vaut rien.
Това чини повече отъ онова.	Celui-ci vaut plus que celui-là.
Едно-то не чини толкова колко-то друго-то.	L'un ne vaut pas autant que l'aut
Различява ся, по-добро е, чини повече.	**Valoir mieux.**
Не чинѫ ли колко-то брата си?	Est-ce que je ne vaux pas aut que mon frère?
Повече чините отъ него, или по-добъръ сте отъ него.	Vous valez mieux que lui.
Не чинѫ колко-то васъ.	Je ne vaux pas autant que vou
Врьщамь.	**Rendre 4.**
Врьща ли ви книгѫ-тѫ?	Vous rend-il votre livre?
Врьща ми ѭ.	Il me le rend.
Върнѫ ли ви рѫкавицы-тѣ ви?	Vous a-t-il rendu vos gants?
Върнѫ ми гы.	Il me les a rendus.
Начнѫ ли вече братъ ви упражненія-та си?	Votre frère a-t-il déjà commen ces thèmes?
Не еще.	**Pas encore.**
Не гы е начнѫлъ еще.	Il ne les a pas encore commenc
Даръ-тъ, поклонъ-тъ.	**Le présent.**
Пріяхте ли даръ?	Avez-vous reçu un présent?
Пріяхъ много.	J'en ai reçu plusieurs.
Пріяхте ли книгы-тѣ?	Avez-vous reçu les livres?
Пріяхъ гы.	Je les ai reçus.
Отъ кого?	**De qui?**
Отъ кого пріяхте дарове?	De qui avez-vous reçu des présen
Отъ пріятели-тѣ си.	De mes amis.
Отъ гдѣ, отъ кѫдѣ	**D'où?**
Отъ кѫдѣ идете?	D'où venez-vous?
Идѫ отъ градинѫ-тѫ.	Je viens du jardin.
Отъ кѫдѣ дойде?	D'où est-il venu?
Дойде отъ позорище-то.	Il est venu du théâtre.
Отъ кѫдѣ дойдохѫ?	D'où sont-ils venus?

Упражненіе 123-о.

Нужда ли е да иде нѣкой на тържище-то? — Не е нужда да нѣкой тамо. — Какво трѣбува да купите? — Трѣбува да купимъ

ждо мясо. — Трѣбува ли да идѫ да търсѫ вино? — Трѣбува да и-
е да търсите. — Трѣбува ли (dois-je) да идѫ на бала? — Трѣбува
идете. — Кога трѣбува да идѫ? — Трѣбува да идете довечера. —
ѣбува ли да идѫ да търсѫ дърводѣлеца? — Трѣбува да идете да го
сите. — Какво трѣбува да прави чловѣкъ (que faut-il faire) за да
чи Русскый языкъ? — Трѣбува да прѣговаря много. — Трѣбува ли
вѣкъ да прѣговаря много за да научи Нѣмскый языкъ? — Трѣбува
прѣговаря много. — Какво трѣбува да прави? — Трѣбува да купи-
еднѫ добрѫ книгѫ. — Какво трѣбува да прави? — Трѣбува да стои
ренъ. — Какво трѣбува да правимь? — Трѣбува да работите. —
ого ли трѣбува да работите (да ся трудите) за да научите Араб-
ій языкъ? — Трѣбува да работѫ много за да го научѫ. — Зачто
ѣбува да идѫ на тържище-то? — Трѣбува да идете за да купите
яждо мясо и вино. — Трѣбува ли да идѫ нѣгдѣ? — Трѣбува да
шь въ градинѫ-тѫ. — Трѣбува ли да пратѫ да търсять нѣчто? —
ѣбува да пратите да търсять вино. — Какво трѣбува да правѫ?
Трѣбува да напишете едно упражненіе. — Кому трѣбува да пи-
ѫ едно писмо? — Трѣбува да пишете едно на пріятеля си. — Какво
трѣбува, Господине? — Трѣбува ми сукно. — Колко чини тая шяп-
— Чини четыре скуды. — Трѣбувать ли ви чюрапи? — Трѣбувать
— Колко чинять онія чюрапи? — Чинять двѣ франгы. — Това ли
само трѣбува? — Това ми само трѣбува. — Трѣбувать ли ви по-
ли? — Не ми трѣбувать. — Трѣбувать ли ви много пары? — Трѣ-
ать ми много. — Колко ви трѣбувать? — Трѣбувать ми пять ску-
— Колко трѣбувать на брата ви? — Трѣбувать му само шесть сол-
— Не трѣбувать ли му повече? — Не му трѣбувать повече. —
ѣбувать ли повече на пріятеля ви? — Трѣбувать колко-то менѣ (qu'à
i). — Какво ви трѣбува? — Трѣбувать ми пары и дрехы. — Имате
сега что-то ви трѣбува? — Имамь что-то ми трѣбува. — Има ли ба-
ви что-то му трѣбува? — Има что-то му трѣбува.

Упражненіе 124-о.

Вьрнѫхѫ ли ви дѣтца-та на съсѣда ви книгы-тѣ ви? Вьрнѫхѫ ми
— Кога ви гы вьрнѫхѫ? — Вьрнѫхѫ ми гы вчера. — Прія ли
ко-то ви дѣте даръ? — Прія нѣколко (plusieurs). — Отъ кого гы
я? — Прія гы отъ моя бащѫ и отъ вашій. — Пріяхте ли дарове?
Пріяхъ. — Каквы дарове пріяхте? — Пріяхъ хубавы дарове. — Отъ
динѫ-тѫ ли идете? — Не идѫ отъ градинѫ-тѫ, нъ отъ магазѫ-тѫ.—
дѣ отивате? — Отивамь въ градинѫ-тѫ. — Отъ кѫдѣ иде Ирлан-
ь-тъ? — Иде отъ градинѫ-тѫ, отъ коѭ-то (du quel) идете. — Не
отъ сѫщѫ-тѫ (градинѫ) (de même). — Отъ коѭ (de quel) гради-
иде? — Иде отъ градинѫ-тѫ (celui) на старый ни пріятель. — Отъ
дѣ иде дѣте-то ви? — Иде отъ зрѣлище-то. — Колко може да чини
конь? — Може да чини пятдесять скуды. — Чини ли тая книга
ко-то онѫѭ? — Чини повече. — Колко чини пушка-та ми? — Чини
ко-то пушкѫ-тѫ (celui) на пріятеля ви. — Чинять ли коніе-тѣ ви
ко-то англичянскы-тѣ? — Не чинять толкова. — Колко чини тоя
ь? — Не чини ничто.

Digitized by Google

Упражненіе 125-о.

Чини ли слуга-та ви колко-то моя? — Чини повече отъ вашій. — Чините ли колко-то братъ ви? — Той е по-добъръ отъ мене (il va mieux que moi). — Чинишь ли колко-то пріятеля си? — Чинѫ ко-то него. — Добри ли смы (valons nous) колко-то съсѣды-тѣ ни? — По-добры смы отъ тѣхъ. — Чини ли дъждебранитель-тъ ви колко-то мо — Не чини толкова. — Зачто не чини колко-то моя? — Зачто-то не толкова хубавъ колко-то вашій. — Колко чини тая пушка? — Не чи много. — Искате ли да си продадете коня? — Искамь да го продаѭ — Колко чини? — Чини двѣстѣ таллира. — Искате ли да го купит — Купихъ вече единъ. — Има ли намѣреніе баща ви да купи кон — Има намѣреніе да купи единъ, нъ не (non pas) вашій. — Начна ли братіе-то ви упражненія-та си? — Начнѫхѫ гы. — Получихте (recevoir) си письмца-та?—Не смы гы получили еще. — Имамы ли что ни трѣбува? — Нѣмамы что-то ни трѣбува. — Какво ни трѣбува — Трѣбувать ни хубави коніе, нѣколко (plusieurs) слугы, и много ры. — Това (celui) ли ви само трѣбува? — Това ми само трѣбува. — Какво трѣбува да правѫ? — Трѣбува да пишете. — Кому трѣбува пишѫ? — Трѣбува да пишете на единъ вашь пріятель. — Гдѣ е? — Въ Америкѫ е. — Кѫдѣ трѣбува (dois-je) да идѫ? — Можете да и те въ Парижь. — На кои писма ся отговори баща ви? — Отговори на писма-та (ceux) на пріятели-тѣ си. — Кои кучета би слуга-та в — Би оныя, кои-то направихѫ глъчкѫ.

УРОКЪ ЧЕТЫРЕДЕСЯТЫЙ.	QUARANTIÈME LEÇON.
Ямь.	**Manger 1. mangé.**
Обѣдвамь, ручямь.	**Dîner 1. dîné.**
Обѣдъ-тъ, ручокъ-тъ.	Le dîner или dîné.
Похапнуваніе-то (кахве алтѫ).	Le déjeûner или déjeûné.
Вечерямь.	**Souper. 1.**
Вечеря-та.	Le souper или soupé.
Слѣдъ, слѣдъ като, откато, подыръ, послѣ.	**Après** (Прѣдлогъ).
Слѣдъ мене.	Après moi.
Слѣдъ него.	Après lui.
Слѣдъ васъ.	Après vous.
Слѣдъ брата ми.	Après mon frère.
Отъ като хортува.	Après avoir parlé.

Неопрѣдѣлително-то наклоненіе у Французы-тѣ зима и прѣдло кога-то ся зима за имя.

Откато си продаде коня.	Après avoir vendu son cheval.
Откато отиде тамо.	Après y avoir été.

Digitized by Google

упихъ ножя ви, откато отрѣзахъ говяждо-то мясо.	J'ai cassé votre couteau après avoir coupé le boeuf.
ѣдувахъ по́-рано отъ васъ.	J'ai diné de meilleure heure que vous.
черяхте късно.	Vous avez soupé tard. [1]

Плащамь, заплащамь. — Payer (Вижд. заб. 4. ур. 24).

лащамь едному чловѣку за конь.	Payer un cheval à un homme.
лащамь шивачю за дрехѫ-тѫ.	Payer l'habit un taileur.
лащате ли сапожнику за постолы-тѣ?	Payez-vous les souliers au cordonnier?
лащамь му гы (плащамь му за тѣхъ).	Je les lui paie.
лаща ли ви за ножя?	Vous paie-t-il le couteau?
лаща ми (за него).	Il me le paie.
лащамь что-то имамь да давамь.	Je paie ce que je dois.

Просѫ, искамь. — Demander. 1.

Глаголъ-тъ **payer** кога-то има двѣ непосрѣдственны опрѣдѣленія, ка лице-то, на кое-то става плащаніе-то, въ дателенъ падежь, а прѣдта, за кого-то става плащаніе-то, въ винитѣленъ падежь. Сѫще-то съненіе слѣдува и глаголъ-тъ **demander.**

атихъ на шивача.	J'ai payé le tailleur.
атихъ му.	Je l'ai payé.
атихте ли на сапожника?	Avez-vous payé le cordonier?

росѫ пары отъ нѣкой чловѣкъ. — Demander de l'argent à un homme.

росѫ (искамь) пары отъ бащѫ си.	Je demande de l'argent à mon père.
кате ли отъ мене шапкѫ-тѫ си?	Me demandez-vous votre chapeau?
камь ѭ отъ васъ.	Je vous le demande.
камь ѭ отъ него.	Le lui demander.
камь гы отъ него.	Les lui demander.
о искате отъ мене?	Que me demandez-vous?
ви искамь ничто.	Je ne vous demande rien.

Опытвамь ся, трудѭ ся, грижя ся, глядамь да. Мѫчѭ ся да, — Essayer 1. (зима прѣдлогъ **de** прѣди неопрѣд. наклоненіе.)

Дьржѭ. — Tenir*, tenu. страд. прич. tenant. дѣйст. прич.

ржѭ, дьржишь, дьржи.	Je tiens, tu tiens, il tien.
ржите ли тоягѫ-тѫ ми?	Tenez-vous mon bâton?
ржѭ ѭ.	Je le tiens.
ржимь.	Nous tenons.
ржять.	Ils tiennent.

1) Врѣменны-тѣ и сложны-тѣ нарѣчія въ сложны-тѣ врѣмена турять ся слѣдъ страдателно-то причастіе.

Digitized by Google

Търсите ли нѣкого?	Cherchez-vous quelqu un?
Кого търсите?	Qui cherchez-vous?
Търся единъ мой пріятель.	Je cherche un de mes amis.
Чичя ми, стрыка ми, вуйка ми.	Mon oncle.
Брадовчядъ ми.	Mon cousin.
Сродникъ-тъ ми, роднина-та ми.	Mon parent.
Родителіе-тѣ (баща-та и майка-та).	Les parents.
Единъ отъ братіе-то ми.	Un de mes frères.
Единъ отъ братовчяды-тѣ ви.	Un de vos cousins.
Единъ отъ роднины-тѣ му.	Uu de ses parents.
Единъ отъ пріятели-тѣ ни.	Un de nos amis.
Единъ отъ съсѣды-тѣ имъ.	Un de leurs voisins.
Иска да вы види.	Il cherche à vous voir.
Иска ли да вы види?	Cherche-t-il à vous voir?
Иска да види едно отъ чичеве-тѣ си, или отъ вуйчове-тѣ си.	Il cherche à voir un de ses oncles.

Пытамь, испытвамь за нѣкого. Търсѫ нѣкого.	**Demander quelqu'un.**
Кого търсите?	Qui demandez-vous?
Търсѫ единъ мой пріятель.	Je demande un de mes amis.
Търсять вы.	On vous demande.
Търсять ли мя?	Me demande-t-on?
Прилично, както трѣбува.	**Comme il faut.**
Пишете както трѣбува.	Vous écrivez comme il faut.
Испълнявать (правять) ли си тія чловѣци длъжности-тѣ както трѣбува?	Ces hommes font-ils leurs devoirs comme il faut?
Длъжность-та или длъжности-тѣ.	**Le devoir.**
Направихте ли си длъжность-тѫ?	Avez-vous fait votre devoir?
Направихте ѭ.	Vous l'avons fait.
Една чяшя вино.	Un verre de vin.
Единъ късь (порѣзаникъ, рѣзанъ) хлѣбъ.	Un morceau de pain.

Упражненіе 126-о.

Платихте ли пушкѫ-тѫ? — Платихъ ѭ. — Плати ли чичо ви (или вуйка ви) книгы-тѣ? — Плати гы. — Платихте ли на шнвачя за дрехы-тѣ? — Платихъ му (за тѣхъ). — Плати ли (ты) на търговеца за коня? — Не му сьмь платилъ еще (за него). — Платихми ли ржкавицы-тѣ си? — Платихми гы. — Плати ли вече братовчядъ ви постелы-тѣ си? — Не гы е платилъ еще. — Плаща ви ли братъ ми что-то ви е длъженъ? — Плаща ми го. — Плащате ли что-то имате да давате? — Плащамь что-то имамь да давамь. — Платихте ли на хлѣбаря?

Digitized by Google

Платихъ му. — Плати ли чичо ви (или вуйка ви) на касабина за
вяждо-то мясо? — Плати му (за него). — Кой ми счюпи ножя? —
юпихъ го отъ като отрѣзахъ хлѣба. — Счюпи ли сынъ ви оловницы-
ми? — Счюпи гы отъ като си написа письмца-та. — Платихте ли
търговеца за вино-то отъ като го испыхте? — Платихъ му го отъ
то го испихъ. — Что сторихте отъ като си исписахте упражненія-та?
Ходихъ у братовчядъ ми за да го заведѫ (conduir) на зрѣлище-то.
Какъ хортувамь? — Хортувате както трѣбува. — Какъ писа братов-
дъ ми упражненія-та си? — Писа гы както трѣбува. — Какъ си ис-
лнихѫ (направихѫ) чяда-та ми длъжности-тѣ? — Испълнихѫ гы доб-
. — Испълнява ли (прави ли) си тоя чловѣкъ длъжность-тѫ? — Ис-
лнява ѭ всякога (toujours). — Испълнявате ли (Faites-vous) си длъ-
ость-тѫ? — Правѫ что-то могѫ. — Что просите (demandez-vous) отъ
) тоя чловѣкъ? — Просѫ му (искамь му) пары. — Что иска отъ ме-
това дѣте? — Иска ви пары. — Искате ли (Me demandez-vous)
что отъ мене? — Искамь ви еднѫ скудѫ. — Искате ли ми хлѣба?
Искамь ви го. — Отъ кой (À quel) чловѣкъ искате пары? — Ис-
мь отъ оня отъ кого-то (à celui à qui) искате.—Отъ кои търговцы ис-
те пары? — Искамь отъ оныя, кои-то живѣѭть въ Виллхелмовѫ-тѫ
ицѫ. — Что искате отъ (au) хлѣбаря? — Искамь му хлѣбъ.

Упражненіе 127-о

Искате ли говяждо мясо отъ (aux) касабы-тѣ? — Искамь имъ.—
кате ли ми тоягѫ-тѫ? — Искамь ви ѭ. — Иска ли ви книгѫ-тѫ?—
ка ми ѭ. — Что искате отъ Англичянина? — Поискахъ му кожяный
ковчежець. — Даде ли ви го? — Даде ми го. — Отъ кого (à qui)
кахте шекеръ? — Искахъ отъ търговеца. — На кои (à qui) плати
атъ ви за посталы-тѣ си? — Плати на сапожницы-тѣ. — На кои пла-
хмы за хлѣба? — Платихмы на хлѣбары-тѣ си. — На колко си го-
нъ?—Нѣмамь точно девять годинъ. — Учишь ли вече французскый я-
къ? — Учѭ го вече (déjà). — Знае ли братъ ви нѣмскый? — Не
знае. — Зачто го не знае? — Зачто-то нѣма врѣмя да го научи. —
тѣхъ ли си е баща ви? — Не, трьгнѫ, нъ братъ ми е у дома (à la
aison). — Кѫдѣ отиде баща ви? — Отиде въ Англіѭ. — Ходили ли
е накога тамо? — Не сьмь ходилъ никога. — Мѣрите ли да идете въ
анціѭ това лѣто (cet été)? — Мѣрѫ да идѫ. — Мѣрите ли да сто-
е тамо много врѣмя? — Мѣрѫ да стоѭ тамо прѣзъ лѣто-то (pendant).
До кога стои братъ ви въ къщи (a là maison)? — До пладнѣ. —
дохте ли да ви обагрять (avez-vous fait teindre vos) рѫкавицы-тѣ?
Дадохъ да гы обагрять. — Каквы гы дадохте да гы обагрять? —
Дадохъ гы да гы обагрять жьлты. — Обѣдувахте ли вече? — Не
е (pas encore). — Кое врѣмя обѣдувате? — Обѣдувамь на шесть.—
кого обѣдувате? — Обѣдувамь у единъ мой пріятель. — Съ кого о-
дувахте вчера? — Обѣдувахъ съ единъ мой сродникъ (съ еднѫ моѭ
дниниѫ) (avec un de mes parents). — Что ядохте? — Ядохмы добъръ
ѣбъ, говяждо мясо и млинове? — Что пихте? — Пихме добро вино,
изрядно ябълчево вино. — Гдѣ обѣдува чичо ви (или вуйка ви) днесь?

Digitized by Google

Парижъ. — Не отиввате ли въ Италіѭ? — Отиввамь. — Пѫтувалъ си нѣкога? — Не сьмь пѫтувалъ никога. — Желаѭть ли пріятели ви да идѫть въ Холландіѭ? — Желаѭть да идѫть. — Кога мыс да трьгнѫть? — Мыслять да трьгнѫть утрѣ.

Упражненіе 122-о.

Отиде ли вече братъ ви въ Испаніѭ? — Не е отишьлъ еще Пѫтували ли сте въ Испаніѭ? — Пѫтувалъ сьмь. — Кога трьгвате Трьгвамь утрѣ. — На кой чясъ? — На пять зарань-тѫ. — Съдрали вали ли) си всичкы-тѣ посталы? — Съдрахъ гы всичкы-тѣ. — Что рихѫ Испанци-тѣ? — Изгорихѫ всичкы-тѣ ни добры корабы. — Свьр те ли си упражненія-та? — Свьршихъ гы всичкы-тѣ. — До кѫдѣ де французинъ-тъ? — Дойде до срѣдь-пѫтя. — Гдѣ живѣе пріятел — Живѣе отсамъ пѫтя. — Гдѣ ви е магаза-та? — Тя е отонѫдъ п — Гдѣ е писалище-то на пріятеля ни? — То е отонѫдъ пѫтя. — дина-та на пріятеля ни отсѣмъ горѫ-тѫ ли е или е отонѫдъ? — нѫдъ (горѫ-тѫ) е. — Гдѣ ходи (ты) тѫзь зарань? — Ходихъ на в тѫ. — Колко врѣмя стояхте въ кулѫ-тѫ? — Стояхъ единъ чясъ Пріятель ви долѣ ли е или горѣ? — Горѣ е. — До кѫдѣ носи с та ви ковчежеца? — Носи го до магазѫ-тѫ ми. — Дойде ли у м — Дойде до тамо. — До кѫдѣ стига (va-t-il) черга та? — Сти рога (кюше-то) на писалище-то. — Ходили ли сте въ Франціѭ? — Хо сьмь много пѫти. — Ходихѫ ли вече чяда-та ви въ Германіѭ? — сѫ ходили еще, нъ мыслѫ да гы пратѫ на пролѣть (au printemps Отъ тѫѭ ли странѫ на пѫтя искате да идете или отъ онѫѭ? — щѫ да идѫ нито отъ тѫѭ нито отъ онѫѭ, нъ искамь да идѫ отъ ср пѫтя. — До кѫдѣ води тоя пѫть? — Той води (conduir) до въ Лон

УРОКЪ 39-ый.

TRENTE-NEUVI ME LEÇON.

Faloir* 3. (Неправиленъ еднол глаголъ).

Fallu (страдател. прич.).

Трѣбува.

Трѣбува ли? нужда ли е?	Faut-il?
Трѣбува, нужда е.	Il faut.
Нужда ли е да иде нѣкой на тържище-то? / Трѣбува ли да иде нѣкой на тържище-то?	Faut-il aller au marché?
Не е нужда да иде нѣкой тамо. / Не трѣбува да иде нѣкой тамо.	Il ne faut pas y aller.
Какво трѣбува да прави чловѣкъ за да научи французскый языкъ?	Que faut-il faire pour apprend français?
Трѣбува да прѣговоря много.	Il faut étudier beaucoup.
Какво трѣбува да правѫ?	Que me faut-il faire?

Digitized by Google

рѣбува да стоите миренъ.	Il vous faut rester tranquille.
ждѣ трѣбува да иде?	Où lui faut-il aller?
рѣбува да иде да търси книгѫ-тѫ си.	Il lui faut aller chercher son livre.
якво трѣбува да купять?	Que leur faut-il acheter?
рѣбува да купять говяждо мясо.	Il leur faut acheter du boeuf.
якво трѣбува да прочетете?	Que vous faut il lire?
якво ви трѣбува?	Que vous faut-il?
рѣбувать ми пары.	Il me faut de l'argent.
рѣбува ли ви една солда?	Vous faut-il un sou?
рѣбува ли ви много?	Vous en faut-il beaucoup?
рѣбува ми много.	Il m'en faut beaucoup.
амо една солда ми трѣбува.	Il ne me faut qu'un sou.
ова ли ви само трѣбува?	Ne vous faut-il que cela?
ова ми само трѣбува.	Il ne me faut que cela.
олко ви трѣбувать?	Combien vous faut-il?
олко ти трѣбувать?	Combien te faut-il?
рѣбува ми само една франга.	Il ne me faut qu'un franc.
олко трѣбувать на брата ви?	Combien faut-il à votre frère?
рѣбувать му само двѣ франгы.	Il ne lui faut que deux francs.
мате ли что-то ви трѣбува?	Avez-vous ce qu'il vous faut?
мамь что-то ми трѣбува.	J'ai ce qu'il me faut.
ма что-то му трѣбува.	Il a ce qu'il lui faut.
мать что-то имъ трѣбува.	Ils ont ce qu'il leur faut.

По-много, повече. — Davantage.

абѣлѣжв. Това нарѣчіе има значеніе-то на **plus**, само по това ся различява отъ него, че не ся туря прѣди имя.

Не вече, повече. — Ne pas davantage.

е трѣбува ли ви вече?	Ne vous faut-il pas davantage?
е ми трѣбува вече.	Il ne me faut pas davantage.
е му трѣбува повече.	Il ne lui faut pas davantage.
ыде ли нужда (трѣбува ли Ви) да ся трудите много за да научите французскый языкъ?	Vous a-t-il fallu travailler beaucoup pour apprendre le français?
ыде нужда да ся трудѫ много.	Il m'a fallu travailler beaucoup.
то трѣбува да правѫ?	Que dois-je faire?
рѣбува да работите.	Vous devez travailler.
рѣбува ли да идѫ тамо?	Faut-il y aller?
ожете да идете тамо.	Vous pouvez y aller.

Чини (има цѣнѫ), струва. — Valoir* 3. valu.

олко може да чини тоя конь?	Combien ce cheval peut-il valoir?
оже да чини сто скуды.	Il peut valoir cent écus.

Чините ли? — Valez-vous?

Чинѫ, струвамь. — Je vaux.

Чинишь. — Tu vaux.

Digitized by Google

Чини.	**Il vaut.**
Чинимь, чинять.	**Nous valons, ils valent.**
Колко чини тая пушка?	Combien ce fusil vaut-il?
Чини само единъ таллиръ.	Il ne vaut qu'un écu.
Колко чини това?	Combien cela vaut-il?
Не чини много нѣчто.	Cela ne vaut pas grand chose.
Не чини ничто.	Cela ne vaut rien.
Това чини повече отъ онова.	Celui-ci vaut plus que celui-là.
Едно-то не чини толкова колко-то друго-то.	L'un ne vaut pas autant que l'autre
Различява ся, по-добро е, чини повече.	**Valoir mieux.**
Не чинѫ ли колко-то брата си?	Est-ce que je ne vaux pas autan que mon frère?
Повече чините отъ него, или по-добъръ сте отъ него.	Vous valez mieux que lui.
Не чинѫ колко-то васъ.	Je ne vaux pas autant que vous.
Врьщамь.	**Rendre 4.**
Врьща ли ви книгѫ-тѫ?	Vous rend-il votre livre?
Врьща ми ѭ.	Il me le rend.
Вьрнѫ ли ви рѫкавицы-тѣ ви?	Vous a-t-il rendu vos gants?
Вьрнѫ ми гы.	Il me les a rendus.
Начнѫ ли вече братъ ви упражненія-та си?	Votre frère a-t-il déjà commenc ces thèmes?
Не еще.	**Pas encore.**
Не гы е начнѫлъ еще.	Il ne les a pas encore commencés
Даръ-тъ, поклонъ-тъ.	**Le présent.**
Пріяхте ли даръ?	Avez-vous reçu un présent?
Пріяхъ много.	J'en ai reçu plusieurs.
Пріяхте ли книгы-тѣ?	Avez-vous reçu les livres?
Пріяхъ гы.	Je les ai reçus.
Отъ кого?	**De qui?**
Отъ кого пріяхте дарове?	De qui avez-vous reçu des présents
Отъ пріятели-тѣ си.	De mes amis.
Отъ гдѣ, отъ кѫдѣ	**D'où?**
Отъ кѫдѣ идете?	D'où venez-vous?
Идѫ отъ градинѫ-тѫ.	Je viens du jardin.
Отъ кѫдѣ дойде?	D'où est-il venu?
Дойде отъ позорище-то.	Il est venu du théâtre.
Отъ кѫдѣ дойдохѫ?	D'où sont-ils venus?

Упражненіе 123-о.

Нужда ли е да иде нѣкой на тържище-то? — Не е нужда да иде нѣкой тамо. — Какво трѣбува да купите? — Трѣбува да купимъ го

Digitized by Google

ждо мясо. — Трѣбува ли да идѫ да търсѫ вино? — Трѣбува да и-
те да търсите. — Трѣбува ли (dois-je) да идѫ на бала? — Трѣбува
идете. — Кога трѣбува да идѫ? — Трѣбува да идете довечера. —
ѣбува ли да идѫ да търсѫ дърводѣлеца? — Трѣбува да идете да го
осите. — Какво трѣбува да прави чловѣкъ (que faut-il faire) за да
учи Русскый языкъ? — Трѣбува да прѣговаря много. — Трѣбува ли
овѣкъ да прѣговаря много за да научи Нѣмскый языкъ? — Трѣбува
прѣговаря много. — Какво трѣбува да прави? — Трѣбува да купи-
еднѫ добрѫ книгѫ. — Какво трѣбува да прави? — Трѣбува да стои
ренъ. — Какво трѣбува да правимь? — Трѣбува да работите. —
ого ли трѣбува да работите (да ся трудите) за да научите Араб-
ый языкъ? — Трѣбува да работѫ много за да го научѫ. — Зачто
ѣбува да идѫ на тържище-то? — Трѣбува да идете за да купите
яждо мясо и вино. — Трѣбува ли да идѫ нѣгдѣ? — Трѣбува да
ешь въ градинѫ-тѫ. — Трѣбува ли да пратѫ да търсять нѣчто? —
ѣбува да пратите да търсять вино. — Какво трѣбува да правѫ?
Трѣбува да напишете едно упражненіе. — Кому трѣбува да пи-
ѫ едно писмо? — Трѣбува да пишете едно на пріятеля си. — Какво
трѣбува, Господине? — Трѣбува ми сукно. — Колко чини тая шяп-
? — Чини четыре скуды. — Трѣбувать ли ви чюрапи? — Трѣбувать
. — Колко чинять онія чюрапи? — Чинять двѣ франгы. — Това ли
само трѣбува? — Това ми само трѣбува. — Трѣбувать ли ви по-
ли? — Не ми трѣбувать. — Трѣбувать ли ви много пары? — Трѣ-
вать ми много. — Колко ви трѣбувать? — Трѣбувать ми пять ску-
. — Колко трѣбувать на брата ви? — Трѣбувать му само шесть сол-
. — Не трѣбувать ли му повече? — Не му трѣбувать повече. —
ѣбувать ли повече на пріятеля ви? — Трѣбувать колко-то менѣ (qu'à
ві). — Какво ви трѣбува? — Трѣбувать ми пары и дрехы. — Имате
сега что-то ви трѣбува? — Имамь что-то ми трѣбува. — Има ли ба-
ви что-то му трѣбува? — Има что-то му трѣбува.

Упражненіе 124-о.

Вѣрнѫхѫ ли ви дѣтца-та на съсѣда ви книгы-тѣ ви? Вѣрнѫхѫ ми
. — Кога ви гы вѣрнѫхѫ? — Вѣрнѫхѫ ми гы вчера. — Прія ли
ко-то ви дѣте даръ? — Прія нѣколко (plusieurs). — Отъ кого гы
ія? — Прія гы отъ моя бащѫ и отъ вашій. — Пріяхте ли дарове?
Пріяхъ. — Каквы дарове пріяхте? — Пріяхъ хубавы дарове. — Отъ
адинѫ-тѫ ли идете? — Не идѫ отъ градинѫ-тѫ, нъ отъ магазѫ-тѫ.—
дѣ отивате? — Отивамь въ градинѫ-тѫ. — Отъ кѫдѣ иде Ирлан-
ъ-тъ? — Иде отъ градинѫ-тѫ, отъ коѭ-то (du quel) идете. — Не
е отъ сѫщѫ-тѫ (градинѫ) (de même). — Отъ коѭ (de quel) гради-
иде? — Иде отъ градинѫ-тѫ (celui) на старый ни пріятель. — Отъ
дѣ иде дѣте-то ви? — Иде отъ зрѣлище-то. — Колко може да чини
конь? — Може да чини пятдесять скуды. — Чини ли тая книга
ко-то онѫѭ? — Чини повече. — Колко чини пушка-та ми? — Чини
ко-то пушкѫ-тѫ (celui) на пріятеля ви. — Чинять ли коніе-тѣ ви
ко-то англичянскы-тѣ? — Не чинять толкова. — Колко чини тоя
ѣ? — Не чини ничто.

Digitized by Google

Упражненіе 125-о.

Чини ли слуга-та ви колко-то моя? — Чини повече отъ вашій. — Чините ли колко-то братъ ви? — Той е по-добъръ отъ мене (il va mieux que moi). — Чинишь ли колко-то пріятеля си? — Чинѫ ко-то него. — Добри ли смы (valons nous) колко-то съсѣды-тѣ ни? — По-добры смы отъ тѣхъ. — Чини ли дъждебранитель-тъ ви колко-то мо — Не чини толкова. — Зачто не чини колко-то моя? — Зачто-то не толкова хубавъ колко-то вашій. — Колко чини тая пушка? — Не чи много. — Искате ли да си продадете коня? — Искамь да го продам — Колко чини? — Чини двѣстѣ таллира. — Искате ли да го купит — Купихъ вече единъ. — Има ли намѣреніе баща ви да купи кон — Има намѣреніе да купи единъ, нъ не (non pas) вашій. — Начна ли братіе-то ви упражненія-та си? — Начнѫхѫ гы. — Получихте (recevoir) си письмца-та?—Не смы гы получили еще. — Имамы ли чт то ни трѣбува? — Нѣмамы что-то ни трѣбува. — Какво ни трѣбува — Трѣбувать ни хубави коніе, нѣколко (plusieurs) слугы, и много ры. — Това (celui) ли ви само трѣбува? — Това ми само трѣбува. — Какво трѣбува да правѫ? — Трѣбува да пишете. — Кому трѣбува пишѫ? — Трѣбува да пишете на единъ вашь пріятель. — Гдѣ е? — Въ Америкѫ е. — Кѫдѣ трѣбува (dois-je) да идѫ? — Можете да ид те въ Парижь. — На кои писма ся отговори баща ви? — Отговори на писма-та (ceux) на пріятели-тѣ си. — Кои кучета би слуга-та ви — Би оныя, кои-то направихѫ гльчкѫ.

УРОКЪ ЧЕТЫРЕДЕСЯТЫЙ. — QUARANTIÈME LEÇON.

Ямь.	**Manger 1. mangé.**
Обѣдвамь, ручямь.	**Dîner 1. dîné.**
Обѣдъ-тъ, ручокъ-тъ.	Le dîner или dîné.
Похапнуваніе-то (кахве алтѫ).	Le déjeûner или déjeûné.
Вечерямь.	**Souper. 1.**
Вечеря-та.	Le souper или soupé.
Слѣдъ, слѣдъ като, откато, подыръ, послѣ.	**Après** (Прѣдлогъ).
Слѣдъ мене.	Après moi.
Слѣдъ него.	Après lui.
Слѣдъ васъ.	Après vous.
Слѣдъ брата ми.	Après mon frère.
Отъ като хортува.	Après avoir parlé.

Неопрѣдѣлително-то наклоненіе у Французы-тѣ зима и прѣдлог кога-то ся зима за имя.

Откато си продаде коня.	Après avoir vendu son cheval.
Откато отиде тамо.	Après y avoir été.

Digitized by Google

чупихъ ножя ви, откато отрѣзахъ говяждо-то мясо.	J'ai cassé votre couteau après avoir coupé le boeuf.
бѣдувахъ по́-рано отъ васъ.	J'ai diné de meilleure heure que vous.
ечеряхте късно.	Vous avez soupé tard. [1])

Плащамь, заплащамь. — Payer (Вижд. заб. 4. ур. 24).

лащамь едному чловѣку за конь.	Payer un cheval à un homme.
лащамь шивачю за дрехѫ-тѫ.	Payer l'habit un taileur.
лащате ли сапожнику за постолы-тѣ?	Payez-vous les souliers au cordonnier?
лащамь му гы (плащамь му за тѣхъ).	Je les lui paie.
лаща ли ви за ножя?	Vous paie-t-il le couteau?
лаща ми (за него).	Il me le paie.
лащамь что-то имамь да давамь.	Je paie ce que je dois.

Просѫ, искамь. — Demander. 1.

Глаголъ-тъ **payer** кога-то има двѣ непосрѣдственны опрѣдѣленія, ска лице-то, на кое-то става плащаніе-то, въ дателенъ падежь, а прѣдета, за кого-то става плащаніе-то, въ винитѣленъ падежь. Сѫще-то съиненіе слѣдува и глаголъ-тъ **demander.**

латихъ на шивача.	J'ai payé le tailleur.
латихъ му.	Je l'ai payé.
латихте ли на сапожника?	Avez-vous payé le cordonier?

Просѫ пары отъ нѣкой чловѣкъ. — Demander de l'argent à un homme.

росѫ (искамь) пары отъ бащѫ си.	Je demande de l'argent à mon père.
скате ли отъ мене шапкѫ-тѫ си?	Me demandez-vous votre chapeau?
скамь ѭ отъ васъ.	Je vous le demande.
скамь ѭ отъ него.	Le lui demander.
скамь гы отъ него.	Les lui demander.
то искате отъ мене?	Que me demandez-vous?
е ви искамь нищо.	Je ne vous demande rien.

Опытвамь ся, трудѭ ся, грижя ся, глядамь да. Мѫчѭ ся да, Дьржѭ. — Essayer 1. (зима прѣдлогъ **de** прѣди неопрѣд. наклоненіе.)

Tenir*, tenu, страд. прич. **tenant,** дѣйст. прич.

ьржѭ, дьржишь, дьржи.	Je tiens, tu tiens, il tien.
ьржите ли тоягѫ-тѫ ми?	Tenez-vous mon bâton?
ьржѭ ѭ.	Je le tiens.
ьржимь.	Nous tenons.
ьржять.	Ils tiennent.

1) Врѣменны-тѣ и сложны-тѣ нарѣчія въ сложны-тѣ врѣмена турять ся слѣдъ страдателно-то причастіе.

Digitized by Google

Търсите ли нѣкого?	Cherchez-vous quelqu un?
Кого търсите?	Qui cherchez-vous?
Търся единъ мой пріятель.	Je cherche un de mes amis.
Чичя ми, стрыка ми, вуйка ми.	Mon oncle.
Брадовчядъ ми.	Mon cousin.
Сродникъ-тѣ ми, роднина-та ми.	Mon parent.
Родителіе-тѣ (баща-та и майка-та).	Les parents.
Единъ отъ братіе-то ми.	Un de mes frères.
Единъ отъ братовчяды-тѣ ви.	Un de vos cousins.
Единъ отъ роднины-тѣ му.	Un de ses parents.
Единъ отъ пріятели-тѣ ни.	Un de nos amis.
Единъ отъ съсѣды-тѣ имъ.	Un de leurs voisins.
Иска да вы види.	Il cherche à vous voir.
Иска ли да вы види?	Cherche-t-il à vous voir?
Иска да види едно отъ чичеве-тѣ си, или отъ вуйчове-тѣ си.	Il cherche à voir un de ses oncles

Пытамь, испытвамь за нѣкого. Търсѫ нѣкого.	**Demander quelqu'un.**
Кого търсите?	Qui demandez-vous?
Търсѫ единъ мой пріятель.	Je demande un de mes amis.
Търсять вы.	On vous demande.
Търсять ли мя?	Me demande-t-on?
Прилично, както трѣбува.	**Comme il faut.**
Пишете както трѣбува.	Vous écrivez comme il faut.
Испълнявать (правять) ли си тія чловѣци длъжности-тѣ както трѣбува?	Ces hommes font-ils leurs devoirs comme il faut?
Длъжность-та или длъжности-тѣ.	**Le devoir.**
Направихте ли си длъжность-тѫ?	Avez-vous fait votre devoir?
Направихте ѭ.	Vous l'avons fait.
Една чяшя вино.	Un verre de vin.
Единъ късь (порѣзаникъ, рѣзанъ) хлѣбъ.	Un morceau de pain.

Упражненіе 126-о.

Платихте ли пушкѫ-тѫ? — Платихъ ѭ. — Плати ли чичо ви (или вуйка ви) книгы-тѣ? — Плати гы. — Платихте ли на шивачя за дрехы-тѣ? — Платихъ му (за тѣхъ). — Плати ли (ты) на търговеца за коня? — Не му сьмь платилъ еще (за него). — Платихми ли ржкавицы-тѣ си? — Платихми гы. — Плати ли вече братовчядъ ви постолы-тѣ си? — Не гы е платилъ еще. — Плаща ви ли братъ ми что-то ви е длъженъ? — Плаща ми го. — Плащате ли что-то имате да давате? — Плащамь что-то имамь да давамь. — Платихте ли на хлѣбаря?

Digitized by Google

— Платихъ му. — Плати ли чичо ви (или вуйка ви) на касабина за говяждо-то мясо? — Плати му (за него). — Кой ми счюпи ножя? — Счюпихъ го отъ като отрѣзахъ хлѣба. — Счюпи ли сынъ ви оловницы-тѣ ми? — Счюпи гы отъ като си написа письмца-та. — Платихте ли на търговеца за вино-то отъ като го испыхте? — Платихъ му го отъ като го испихъ. — Что сторихте отъ като си исписахте упражненія-та? — Ходихъ у братовчядъ ми за да го заведѫ (conduir) на зрѣлище-то. — Какъ хортувамь? — Хортувате както трѣбува. — Какъ писа братовчядъ ми упражненія-та си? — Писа гы както трѣбува. — Какъ си исправнихѫ (направихѫ) чяда-та ми длъжности-тѣ? — Испълнихѫ гы добрѣ. — Испълнява ли (прави ли) си тоя чловѣкъ длъжность-тѫ? — Испълнява ѭ всякога (toujours). — Испълнявате ли (Faites-vous) си длъжность-тѫ? — Правѫ что-то могѫ. — Что просите (demandez-vous) отъ (à) тоя чловѣкъ? — Просѫ му (искамь му) пары. — Что иска отъ мене това дѣте? — Иска ви пары. — Искате ли (Me demandez-vous) нѣчто отъ мене? — Искамь ви еднѫ скудѫ. — Искате ли ми хлѣба? — Искамь ви го. — Отъ кой (À quel) чловѣкъ искате пары? — Искамь отъ оня отъ кого-то (à celui à qui) искате.—Отъ кои търговцы искате пары? — Искамь отъ оныя, кои-то живѣѭть въ Виллхелмовѫ-тѫ улицѫ. — Что искате отъ (au) хлѣбаря? — Искамь му хлѣбъ.

Упражненіе 127-о

Искате ли говяждо мясо отъ (aux) касабы-тѣ? — Искамь имъ.— Искате ли ми тоягѫ-тѫ? — Искамь ви ѭ. — Иска ли ви книгѫ-тѫ?— Иска ми ѭ. — Что искате отъ Англичянина? — Поискахъ му кожяный ми ковчежець. — Даде ли ви го? — Даде ми го. — Отъ кого (à qui) искахте шекеръ? — Искахъ отъ търговеца. — На кои (à qui) плати братъ ви за посталы-тѣ си? — Плати на сапожницы-тѣ. — На кои платихмы за хлѣба? — Платихмы на хлѣбары-тѣ си. — На колко си годинъ?—Нѣмамь точно девять годинъ. — Учишь ли вече французскый языкъ? — Учѭ го вече (déjà). — Знае ли братъ ви нѣмскый? — Не го знае. — Зачто го не знае? — Зачто-то нѣма врѣмя да го научи. — Тѣхъ ли си е баща ви? — Не, трьгнѫ, нъ братъ ми е у дома (à la maison). — Кѫдѣ отиде баща ви? — Отиде въ Англіѭ. — Ходили ли сте накога тамо? — Не сьмь ходилъ никога. — Мѣрите ли да идете въ Франціѭ това лѣто (cet été)? — Мѣрѫ да идѫ. — Мѣрите ли да стоите тамо много врѣмя? — Мѣрѫ да стоѭ тамо прѣзъ лѣто-то (pendant). — До кога стои братъ ви въ къщи (a là maison)? — До пладнѣ. — Дадохте ли да ви обагрять (avez-vous fait teindre vos) рѫкавицы-тѣ? — Дадохъ да гы обагрять. — Каквы гы дадохте да гы обагрять? — Дадохъ гы да гы обагрять жьлты. — Обѣдувахте ли вече? — Не още (pas encore). — Кое врѣмя обѣдувате? — Обѣдувамь на шесть.— У кого обѣдувате? — Обѣдувамь у единъ мой пріятель. — Съ кого обѣдувахте вчера? — Обѣдувахъ съ единъ мой сродникъ (съ еднѫ моѭ годнинѫ) (avec un de mes parents). — Что ядохте? — Ядохмы добъръ хлѣбъ, говяждо мясо и млинове? — Что пихте? — Пихме добро вино, и изрядно ябълчево вино. — Гдѣ обѣдува чичо ви (или вуйка ви) днес-

Digitized by Google

— Обѣдува у насъ. — Кое врѣмя вечеря баща ви? — Вечеря на девять. — По́-рано ли вечеряте отъ него? — Вечерямь по̀-късно отъ него.

Упражненіе 128-о.

Кѫдѣ отивате? — Отивамь у еднѫ моѭ роднинѫ за да вечерямь съ него. — Искашѣ ли да подьржишь рѫкавицы-тѣ ми?—Искамь да гы подьржѭ. — Кой дьржи шяпкѫ-тѫ ми? — Сынъ ви ѭ дьржи. — Дьржишь ли тоягѫ-тѫ ми? — Дьржѭ ѭ. — Дьржите ли нѣчто? — Дьржѭ пушкѫ-тѫ ви. — Кой дьржи книгѫ-тѫ ми? — Слуга-та ви ѭ дьржи. — Опытвате ли ся (voulez-vous essayer) да говорите? — Опытвамь ся (je veux essayer). — Опыталъ ли ся е нѣкога малкый ви братъ да направи упражненія? — Опыталъ ся е. — Опытали ли сте ся нѣкога да направите шяпкы? — Не сьмь ся опыталъ да направѫ (un). — Кого търсите? — Търсѫ чловѣка, кой-то продаде коня. — Търси ли нѣкого вашій сродникъ? — Търси (il demande) единъ свой пріятель. — Търсимъ ли нѣкого? — Търсимъ единъ нашь съсѣдъ. — Кого търсишь? — Търсѫ едного отъ (un de) пріятели-тѣ ни. — Търсите ли нѣкой (un de) мой слугѫ? — Не, търсѫ единъ отъ мои-тѣ (je demande[1] un de). — Опытахте ли ся да хортувате чичю (или вуйчю) си? — Опытахъ ся да му хортувамь. — Мѫчихте ли ся (essayer) да видите бащѫ ми? — Мѫчихъ ся да го видѫ. — Прія ли ви? — Не мя прія. — Прія ли пріятели-тѣ ни? — Прія гы. — Можяхте ли да видите роднинѫ-тѫ си? — Не можяхъ да ѭ видѫ. — Что сторихте, отъ като си исписахте упражненія-та? — Писахъ письмце-то си, отъ като гы исписахъ. — Кого търсите? — Търсѫ шивачя. — Тоя чловѣкъ търси ли нѣкого? — Насъ търси. — Търсятъ ли вы (vous demande-t-on)? — Търсять мя. — Търсять ли мя? — Не вы търсять, търсять едного отъ пріятели-тѣ ви. — Търсите ли лѣкаря? — Търсѫ го. — Что търси малкый ви братъ (demander)? — Иска единъ малъкъ късякъ хлѣбъ (un petit morceau de pain). — Не е ли еще похапнѫлъ? — Похапнѫ, нъ еще е гладенъ. — Что иска чичо ви (или вуйка ви)? — Иска еднѫ чяшѭ вино. — Не е ли пилъ еще? — Пи сега (déjà), нъ еще е жьденъ.

УРОКЪ 41-ый. QUARANTE-ET-UNIÈME LEÇON.

Оня кой-то (что).

Глядате ли чловѣка что иде?
Глядамь оня что иде.
Глядате ли чловѣцы-тѣ что отивать на магазѫ-тѫ?
Глядамь оныя что отивать тамо.
Какво е врѣмя-то?
Врѣмя-то е добро сега.

Celui qui.

Apercevez-vous l'homme qui vient?
J'aperçois celui qui vient.
Apercevez-vous les hommes qui vont au magasin?
J'aperçois ceux qui y vont.
Quel temps fait-il?
Il fait beau temps à présent.

---

1) Глаголъ demander кога-то има значеніе-то на: търсѫ, употрѣбява ся само за одушевены прѣдмѣты, а глаголъ chercher и за одушевены и неодушевены.

Digitized by Google

Какво бѣше врѣмя-то вчера?	Quel temps a-t-il fait hier?
Вчера бѣше ли добро врѣмя-то?	A-t-il fait beau temps hier?
Вчера бѣше лоше врѣмя-то.	Il a fait mauvais temps hier.
Тъзь зарань е добро врѣмя-то.	Il a fait beau temps ce matin.
(Врѣмя-то) е топло.	**Il fait chaud.**
Топло ли е (врѣмя-то.)	**Fait-il chaud?**
Твърдѣ, много, весма.	**Très.**
Голѣма горящина е. / Голѣма жега е.	Il fait très chaud.
Студено е.	Il fait froid.
Не е нито горящо нито студено (врѣмя-то).	Il ne fait ni chaud ni froid.
Тъмнина, тъмно, мракъ. / Тьменъ, мраченъ.	**Obscur, sombre.**
Свѣтъ, видѣлина, видѣло. / Свѣтълъ, быстъръ.	**Clair.**
Въ магазж-тѫ ви е тъмно. / Магаза-та ви е тъмна.	Il fait sombre dans votre magasin.
Тъмно ли е въ магазж-тѫ му? / Тъмна ли е магаза-та му?	Fait-il sombre dans son magasin?
Тъмно е тамо. / Тъмна е.	Il y fait sombre.
Видѣло е.	Il fait clair.
Влага. / Влаженъ.	Humide.
Суша / Сухъ	Sec.
Влажно ли е (врѣмя-то)?	Fait-il humide?
Не е влажно.	Il ne fait pas humide.
Суша е.	Il fait sec.
Голѣма суша е.	Il fait trop sec.
Мѣсячина-та (свѣтлина-та на мѣсяца).	Le clair de lune.
Слънце-то.	Le soleil.
Мѣсяць-тъ (луна-та) грѣе. / Има мѣсячина.	Il fait clair de lune.
Слънце-то пече.	Il fait trop de soleil.
Вкусямь, накушявамь опытувамь.	**Goûter 1.**
Накусихте ли отъ вино-то? / Опытахте ли вино-то?	Avez-vous goûter le vin?
Накусихъ го. / Опытахъ го.	Je l'ai goûte.
Какъ ви ся види?	Comment le trouvez-vous?

Digitized by Google

Види ми ся добро.	Je le trouve bon.
Не ми ся види добро.	Je ne le trouve pas bon.

Обычямь, ревни ми ся вдражява ми ся. — Aimer.

Обычямь рибѫ-тѫ. / Ревнять ми ся рыбы-тѣ.	J'aime le poisson.
Обычя кокоши-тѣ пилета.	Il aime les poulets.
Обычяте ли ябълчево-то вино?	Aimez-vous le cidre?
Не, обычямь вино-то.	Non, j'aime le vin.
Вдражява ли ви ся да глядате брата ми?	Aimez-vous à voir mon frère?
Вдражява ми ся да го глядамь.	J'aime à le voir.
Ревни ми ся да го правѫ.	J'aime à le faire..
Ревни ми ся да ся учѫ.	J'aime à étudier-

Учѫ наустъ. / Учѫ изустъ. — Apprendre par coeur.

Ученикъ (въспитанникъ).	L'écolier.
Ученикъ.	L'élève.
Учитель-тъ.	Le maître.
Обычять ли ученици-тѣ ви да учять изусть?	Vos écoliers aiment-ils à apprendre par coeur?
Не обычять да учять изустъ.	Ils n'aiment pas à apprendre par coeur.
Научихте ли упражненія-та изустъ?	Avez-vous appris vos thèmes par coeur?
Научихмы гы.	Nous les avons appris.
На день еднажь. / Еднажь въ деня.	Une fois par jour.
Три-пѫти въ мѣсяца.	Trois fois par mois.
Толкова въ годинѫ-тѫ.	Tant par an.
Толкова всякому.	Tant par tête (tête, глава е женскый родъ).
Толкова на войникъ.	Tant par soldat.
Шесть-пѫти въ годинѫ-тѫ.	Six fois par an.

Сутрина (зарань) рано. — Le matin de bonne heure.

Излизамы сутрина рано.	Nous sortons le matin de bonne heure.
Кога излѣзе баща ви?	Quand votre père est-il sorti?
Хортувамь за нѣкого, или за нѣчто (приказвамь).	Parler de quelqu'un ou de quelque chose.
За кого приказвате?	De qui parlez-vous?
Приказвамы за чловѣка, кого-то познавате.	Nous parlons de l'homme que vous connaissez.
За какво приказвать?	De qui parlent-ils?
Приказвать за врѣмя-то.	Il parlent du temps.

Digitized by Google

ѣмя-то.	Le temps.
акожде, подобно, така и.	**Ainsi.**
оволенъ сьмь отъ нѣкого, или отъ нѣчто.	**Être content de quelqu'un ou de quelque chose.**
лагодарѫ ся отъ нѣкого, или отъ нѣчто.	
агодаренъ ли си отъ тоя чловѣкъ?	Êtes-vous content de cet hemme?
агодаренъ сьмь отъ него.	J'en suis content.
агодаренъ ли си отъ новѫ-тѫ си дрехѫ?	Êtes-vous content de votre habit neuf?
агодаренъ сьмь отъ неѭ.	J'en suis content.
ъ какво сте благодаренъ?	De quoi etes-vous content?
едоволенъ, неблагодаренъ.	**Mécontent.**
еблагодаренъ сьмь отъ него (криво ми е отъ него).	J'en suis mècontent.
риказватъ за пріятеля ни.	On parle de notre ami.
риказватъ за него.	On en parle.
риказватъ за книгѫ-тѫ ви.	On parle de votre livre.
риказватъ за неѭ.	On en parle.
Ако.	**Si.**
ѣрѫ да ви платѫ, ако си земѫ пары-тѣ.	Je compte vous payer si je reçois mon argent.
ѣрите ли да купите дърва?	Comptez-vous acheter du bois?
ѣрѫ да купѫ, ако ми платять что-то ми сѫ длъжни.	Je compte en acheter, si l'on[1]) me paie ce qu'on me doit.
акво бяше вчера врѣмя-то?	Quel temps a-t-il fait hier?
чера бяше ли врѣмя-то хубаво?	A-t-il fait beau temps hier?
оше бяше врѣмя-то.	Il a fait mauvais temps.

Упражненіе 129-о.

Глядате ли (apercevoir) чловѣка что иде? — Не го глядамь. — лядате ли чяда-та на войника? — Глядамь гы. — Глядате ли чловѣцы-ѣ, кои-то отхождать въ градинѫ-тѫ. — Не глядамь оныя кои-то отхож-ать въ градинѫ-тѫ, нъ оныя кои-то отхождать на тържище-то. — Гляда и братъ ви чловѣка, кой-то му зая пары? — Не гляда оня, кой-то му ая, нъ оня на кого-то той зая. — Глядашь ли дѣтца-та, что прѣгова-ять? — Не глядамь оныя, кои-то прѣговарять, нъ оныя кои-то играѭть. — Глядашь ли нѣчто? — Не глядамь ничто. — Съглядахте ли магазы-ѣ на родители-тѣ ми? — Съглядахъ гы. — Гдѣ гы съглядахте? — ъглядахъ гы отонѫдъ пѫтя. — Вдражива ли ви ся голѣма шапка (le

1) Кога-то прѣди мѣстоимѣніе-то on са намирать частицы si, où, en, ici, туря са между тѣхъ и мѣжду мѣстоимѣніе-то on членъ-тъ Г безъ никое значеніе само за благогласіе.

Digitized by Google

grand chapeau? — Не ми ся вдражава голѣма шапка, нъ голѣмъ дъждебранитель. — Какво ви ся иска (aimez-vous) да правите? — Иска ми ся да пишѫ. — Обычяте ли да глядате малкы-тѣ ми чяда? — Обычямь да гы глядамь. — Обычяте ли вино-то? — Обычямь го. — Обычя ли братъ ви ябълчево-то вино? — Не го обычя. — Какво обычять войници-тѣ? — Обычять вино то. — Чая ли обычяшь или кахве-то? — Обычямь и едно-то и друго-то. — Обычять ли тыя дѣтца да прѣговарять? — Обычять да прѣговарять и да играѭть. — Обычяте ли да пишете и да четете? — Обычямь да пишѫ и да четѫ. — Колко-пѫти на день ядете? — Четыре-пѫти. — Колко-пѫти на день піѭть чяда-та ви? — Піѭть много-пѫти на день. — Піете ли чясто колко-то него. — Піѭ по-чясто. — Ходите ли чясто на позорище-то? — Ходѫ понѣкога. — Колко-пѫти въ мѣсяца ходите? — Ходѫ еднажь въ мѣсяца. — Колко-пѫти въ годинѫ-тѫ ходи братовчядъ ви на бала? — Ходи два-пѫти въ годинѫ-тѫ. — Ходите ли тамо колко-то него чясто? — Не ходѫ.— Ходи ли слуга-та ви чясто на тържище-то? — Ходи всякѫ сутринѫ.

Упражненіе 130-о.

Ходите ли чясто у чичя ми (или у вуйкѫ ми)? — Ходѫ шесть пѫти въ годинѫ-тѫ. — Обычяте ли кокоши-тѣ пилета (le poulet)? — Обычямь кокоши-ты пилета, нъ не обычямь рыбѫ-тѫ. — Какво обычяте? — Обычямь единъ късъкъ хлѣбъ и еднѫ чяшѫ вино. — Учите ли изустъ? — Не ми ся ревни да учѫ изустъ. — Обычять ли ученици-тѣ ви да учять изусть? — Искать да прѣговарять, нъ не рачять да учять изустъ. — Колко упражненія правять на день? — Правять само двѣ, нъ гы правять както трѣбува. — Можяхте ли да прочетете письмце-то ми, кое-то ви писахъ? — Можяхъ да го прочетѫ. — Разумѣхте ли го? — Разумѣхъ го. — Разумѣвате ли на чловѣка, кой-то ви хортува? — Не му разумѣвамь. — Зачто му не разумѣвате? — Зачто-то хортува много хубавѣ. — Знае ли тоя чловѣкъ французскый языкъ? — Той го знае, нъ азъ го не знаѫ. — Зачто го не учите? — Нѣмамь врѣмя да го учѫ. — Мѣрите ли да идете на позорище-то довечера? — Мѣрѫ да идѫ ако идете? — Мѣри ли баща ви да купи тоя конь? — Мѣри да го купи, ако си земе пары-тѣ. — Мѣри ли пріятель ви да иде въ Англіѭ? — Мѣри да иде, ако му платятъ, что-то имѫть да му давать. — Мѣрите ли да идете на концерта?. — Мѣрѫ да идѫ ако иде пріятель ми. — Мѣри ли брачъ ви да учи французскый языкъ? — Мѣри да го учи, ако намѣри добъръ учитель.

Упражненіе 131-о.

Какво е врѣмя-то днесь? — Много е хубаво врѣмя-то. — Вчера бяше ли хубаво врѣмя-то? — Вчера бяше лоше врѣмя-то. — Какво бяше врѣмя-то отзарана?—Бяше лоше врѣмя-то, нъ сега е хубаво врѣмя-то. — Горящина ли е? — Голѣма горящина е. — Не е ли студено? — Не е студено. — Не е нито горящо нито студено. — Ходихте ли завчера въ градинѫ-тѫ? — Не ходихъ, зачто-то бяше лоше врѣмя-то. — Мѣрите ли да идете утрѣ. — Мѣрѫ да идѫ, ако е хубаво врѣмя-то. — Видѣло ли е въ писалище-то ви? — Не е видѣло. — Искате ли да ра-

Digitized by Google

ите въ мое-то? — Искамъ да работѫ (у). — Видѣло ли е тамо (у). Много е видѣло (il fait très clair). — Зачто не може братъ ви да оти въ (dans) магазѫ-тѫ си? — Не може да работи, зачто-то е многтьмно тамо. — Гдѣ много тьмно? — Въ магазѫ-тѫ му. — Видѣло е въ дупкѫ-тѫ?—Тамо е тьмно. — Суша ли е? — Голѣма суша е. Влажно ли е (врѣмя-то)? — Не е влажно, голѣма суша е. — Има мѣсячинѫ? — Нѣма мѣсячинѫ, много е влажно (врѣмя-то).—За какво казва чичо ви (или вуйка ви)? — Приказва за добро-то врѣмя. — За во приказвать тыя чловѣци? — Приказвать за хубаво-то и лоше-то мя. — Не приказвать ли за вѣтъра? — Приказвать и за него (en si). — Приказвашь ли за чичя ми (или за вуйкѫ ми)? — Не приамь за него. — За кого приказвашь? — Приказвамь за тебе и за тели-тѣ ти. — Търсите ли нѣкого? — Търсѫ братовчядъ ви. — У ь ли си е? — Не, той е у най-добрый си пріятель.

Упражненіе 132-о.

Опытахте ли това вино? — Опытахъ го. — Какъ ви ся види ment le trouvez-vous). — Види ми ся добро. — Какъ ся види на овчядъ ви това ябълчево вино? — Не му ся види добро. — Кое искате да опытате? — Искамъ да опытамь онова, кое-то опытахте. Искате ли да опытате тоя тютюнъ? — Опытахъ го вече. — Какъ я види? — Види ми ся добръ. — Зачто не вкусите отъ това ябъл- вино? — Зачто то не сьмь жьденъ. — Зачто не вкуся пріятель ви това говяждо мясо? — Зачто-то не е гладенъ. — За кого приказахѫ ? — Приказахѫ за пріятеля ви? — Не приказахѫ ли за лѣкари- — Не приказахѫ за тѣхъ. — Не приказвать ли за чловѣка, за ко- (dont) приказахте? — Приказвать за него. — Приказахѫ ли за ородны-тѣ? — Приказахѫ. — Приказахѫ ли за оныя, за кои-то (dont) азвамы. — Не приказвать за оныя за кои-то (dont) приказвамы, приказвать за другы. — За наши-тѣ ли чяда приказахѫ или за чя- (ceux) на съсѣды-тѣ ни? — Не приказахѫ нито за наши-тѣ нито яда-та (ceux) на съсѣды-тѣ ни. — За кои чяда приказахѫ? — При- хѫ за чяда-та (ceux) на учителя ни — Приказвать ли за книгѫ-тѫ — Приказвать. — Благодаренъ ли си отъ ученицы-тѣ си? — Бла- ренъ сьмь (en). — Какъ прѣговаря братъ ви? — Прѣговаря добрѣ. Колко упражненія прѣговорихте? — Прѣговорихъ вече (déjà) четы- сять и едно. — Благодаренъ ли е учитель ви отъ ученика си? — одаренъ е. — Благодаренъ ли е учитель ви отъ дарове-тѣ, кои-то ? — Благодаренъ е. — Получихте ли письмце? — Получихъ едно. Искате ли да ся отговорите на него? — Щѫ (je vais) ся отговорѫ — Кога го получихте? — Получихъ го тѫзь сутринѫ рано. — Бла- енъ ли си отъ него? — Не сьмь благодаренъ отъ него. — Иска ли ратъ ви пары? — Иска ми.

Digitized by Google

Живѣж, поминувамь.	**Vivre* 4, vivant. Vécu** (страд. прич.).
Живѣж, живѣешь, живѣе.	Je vis, tu vis, il vit.
Живѣе ли добрѣ чловѣкъ въ Парижь?	Fait-il bon vivre à Paris?
Добрѣ живѣе чловѣкъ тамо.	Il y fait bon vivre.
Скжпо.	**Cher, à* haut prix.**
Гръмъ, гръмотевица-та.	Le tonnerre.
Буря-та.	L'orage.
Мъгла-та.	Le brouillard.
Има ли вѣтъръ?	Fait-il du vent?
Има вѣтъръ.	Il fait du vent.
Нѣма вѣтъръ.	Il ne fait pas de vent.
Вѣе ли (духа ли) силенъ вѣтъръ?	Fait-il beaucoup de vent?
Гърми ли?	Fait-il du tonnerre?
Има ли мъглж? / Мъгляво ли е врѣмя-то?	Fait-il du brouillard?
Има бурж.	Il fait de l'orage.
Нѣма бурж.	Il ne fait pas d'orage.
Грѣе ли слънце?	Fait-il du soleil?
Силно гърми.	Il fait beaucoup de tonnerre.
Послѣ, потова, слѣдователно.	**Ensuite.**
Чтомъ като, чтомъ.	**Aussitôt que.**
Чтомъ като ямь, піж.	Aussitôt que j'ai mangé, je bois.
Чтомъ си събуж (изуж) посталытѣ, събувамь си (u) чюрапы-тѣ.	Aussitôt que j'ai ôté mes soulier j'ôte mes bas.
Что правите вечерь?	Que faites-vous le soir?
Спж.	**Dormir* 2. dormant, dor mi** (страд. прич).
Спж, спишь, спи.	Je dors, tu dors, il dort.
Спи ли еще баща ви?	Votre père dort-il encore?
Еще спи.	Il dort encore.
Безъ.	**Sans.**
Безъ пары.	Sans argent.

Забѣлѣжв. Прѣдлогъ **sans** съчинява ся и съ неопрѣдѣлително н клоненіе, като:

Безъ да говоржь.	Sans parler.
Трьгнж безъ да рѣче нѣчто.	Il est parti sans rien dire.
Наконець, най-послѣ, прочее.	**Enfin.**
Стигамь, пристигамь.	**Arriver 1.** (спомага ся отъ **être**
Пристигнж ли (онъ) най-сѣтнѣ?	Est-il enfin arrivé?
Не е пристигнжлъ еще.	Il n'est pas encore arrivé.
Иде ли най-сѣтнѣ?	Vient-il enfin?

Digitized by Google

Il vient.

Послѣ.	**Puis.**
спи.	Puis il dort.
ядé, прочита; послѣ спи.	Aussitôt qu'il a soupé, il lit; puis il dort.

Упражненіе 133-о.

Обычять ли вы (c) (êtes vous aimé)? — Обычять мя (c) (Je suis . — Кой вы обычя (c) (De qui êtes-vous aimé)? — Обычя чо ми (или вуйка ми) (c). — Кой мя обычя (c)? — Обычять тя ліе-тѣ (c). — Кои ны обычять (c)? — Обычять вы пріятеліе-тѣ вы - Кои обычять тыя дѣтца (c)? — Обычять гы пріятеліе-тѣ имъ (c). й води (conduir) тоя чловѣкъ (c)? — Водѫ го азъ (c). — Кѫдѣ ите? — Водѫ го въ кѫщи. — Кои ны укорявать (c)? — Укоря- ны непріятеліе-тѣ ни (c). — Зачто ны укорявать (en) (c)? — За- не ны обычять. — Наказва ли вы учитель-тъ ви (c)? — Не мя а (c), зачто-то сьмь миренъ и добъръ. — Чюжть ли ны (enten- (c)? — Чюжть ны (nous le sommes). — Кои ны чюжть (c)? — ь ны съсѣди-тѣ ни (c). — Кои дѣтца хвалять (c)? — Оныя кои- мирны. — Кои наказвать (c)? — Оныя кои-то сѫ лѣнивы и ло- — Хвалять ли ны или ны корять (c)? — Нито ны хвалять нито рять (c). — Пріятеля ви обычять ли учителіе-тѣ му (c)? — Обы- о и го хвалять (c), зачто-то е прилѣженъ и миренъ; а брата му свои-тѣ (c), зачто-то е лошь и лѣнивъ. — Наказвать ли го по- (c)? — Наказвать го (il l'est) всякѫ зарань и всякѫ вечерь. — ать ли вы нѣкога (c)? — Не мя наказвать никога (je ne le ruis) обычять мя и мя награждавать добри-тѣ ми учителіе (c). — казвать ли нѣкога тыя дѣтца (c)? — Никога не гы наказвать (c), о сѫ прилѣжны и мирны, нъ наказвать оныя (le sont) много чясто, о сѫ неприлѣжны и лоши. — Кого хвалять и награждавать (c)? стойны-тѣ дѣтца (les enfans habiles) хвалять, почитать и награж- (c), нъ неучены-тѣ корять гы, прѣзирать гы и гы наказвать (c) гателный глаголъ ся туря само при пьрво-то страд. причястіе). — бычять и (et) кого мразять (c)? — Оногова, кой-то е прилѣженъ енъ обычять (c), а (et) оногова, кой-то е неприлѣженъ и лошь, ь го (c). — Трѣбува ли нѣкой да е (faut-il être) мирень за да чять (pour être aimé)? — Трѣбува да е (il faut l'être). — Как- бува да прави чловѣкъ (que faut-il faire) за да го обычять (c)? ѣбува да е миренъ и трудолюбивъ. — Какво трѣбува да прави ть за да го награждавать (c)? — Трѣбува да е (il faut être) до- , и да прѣговаря много.

Упражненіе 134-о.

Зачто обычять тыя дѣтца (c)? — Обычять гы (c) зачто-то сѫ мир- — По̀-мирны ли сѫ отъ насъ? — Не сѫ по̀-мирны. — Нъ по̀- жны отъ васъ. — Брать ви трудолюбивъ ли е колко-то моя? —

Digitized by Google

Трудолюбивъ е колко-то него, нъ братъ ви е по-миренъ отъ моя. — С
бычяте ли да ся возите? — Обычямь да ѣздж. — Ѣзди ли братъ ви ч
сто колко-то васъ? — Ѣзди по-чясто отъ мене. — Ѣздилъ ли е (est-il al
à cheval)? нѣкога братъ ви? — Никога не е ѣздилъ. — Ѣздихте л
(avez-vous été à cheval?) завчера? — Ѣздихъ днесь. — Обычяте л
да пѫтувате? — Обычямь да пѫтувамь. — Обычяте ли да пѫтувате з
мѣ? — Не обычямь да пѫтувамь зимѣ, обычямь да пѫтувамь пролѣ
(au printemps) и есень. — Добро ли е пѫтуваніе-то пролѣть? — Пѫ
туваніе-то е добро пролѣть и есень, нъ е лоше (il fait mauvais voy
ger) зимѣ и лѣтѣ. — Пѫтували ли сте нѣкога зимѣ? — Пѫтувалъ сьм
много-пѫти зимѣ и лѣтѣ. — Пѫтува ли братъ ви чясто? — Не пѫт
ва вече; пѫтувалъ е другъ-пѫть много (beaucoup autrefois). — Ко
обычяте да ѣздите? — Обычямь да ѣздж зарань. — Ходили ли сте в
Лондонъ? — Ходилъ сьмь. — Поминува ли чловѣкъ добрѣ тамо? — П
минува добрѣ, нъ скѫпо. — Живѣе ли чловѣкъ скѫпо въ Парижь? —
Живѣе добрѣ, а не скѫпо. — Обычяте ли да пѫтувате въ Франціѭ? —
Искамь да пѫтувамь тамо, зачто-то тамо ся намирать добри чловѣци (d
bonnes gens). — Обычя ли пріятель ви да пѫтува въ Холландіѭ? —
Не обычя да пѫтува, зачто тамо чловѣкъ лоше живѣе. — Обычяте ли д
пѫтувате въ Италіѭ?—Обычямь да пѫтувамь тамо, зачто-то чловѣкъ та
добрѣ живѣе, и зачто-то (et qu') намира чловѣкъ тамо, добры хора, н
пѫтища-та не сѫ толкова добры. — Обычять ли Англичяне-тѣ да пѫт
вать въ Испаніѭ? — Обычять да пѫтувать, нъ пѫтища-та имъ ся в
дять (mais ils trouvent les chemins) много лоши. — Какво е врѣм
то? — Много е добро врѣмя-то. — Има ли вѣтъръ? — Има силенъ вѣ
търъ.—Вчера имаше ли бурѭ?—Вчера имаше голѣмѫ (beaucoup) бурѭ

Упражненіе 135-о.

Отиввате ли на тържище тѫзь сутринѫ?—Отиввамь, ако не хва
(ne fait pas d') буря.— Мѣрите ли да идете въ Франціѭ тѫзъ годин
(cette année)? — Мѣрѫ да идѫ, ако не е много лоше врѣмя-то. —
Ревни ли ви ся (aimez-vous) да идете пѣшякъ? — Не ми ся ревни
идѫ пѣшякъ, ревни ми ся обаче да ся возѫ (aller en voiture) кога-то п
тувамь. — Искате ли да идете пѣшякъ? — Нещѫ да идѫ пѣшякъ, з
что-то сьмь уморенъ. — Какво е врѣмя-то? — Гърми. — Грѣе ли слъ
це? — Нѣма слънце, мъгляво е. — Чюете ли гръмотевицѫ-тѫ? — Чю
ѭ. — Хубаво ли е врѣмя-то (fait il beau)? — Има голѣмъ вѣтъръ
голѣмѫ гръмотевицѫ. — За кого приказахте? — Приказахмы за вас
— Похвалихте ли ны? — Не вы похвалихмы, укорихмы вы.—Зачто н
укорихте? — Зачто-то не прѣговаряте добрѣ.—За кого хортувахѫ брат
то ви?—Хортувахѫ за книгы-тѣ му, за кони-тѣ му и за кучета-та му.—Ч
правите вечерь. — Работѫ чтомъ вечерямь. — А (et) что правите послѣ (e
suite)? — Послѣ спѫ. — Кога піете? — Піѭ чтомъ ямь. — Кога спите? —
Спѫ чтомъ вечерямь. — Хортувахте ли на търговцы-тѣ? — Хортува
нмъ. — Что рекохѫ? — Трьгнѫхѫ безъ да рѣкѫть нѣчто. — Може
ли да работите безъ да хортувате? — Могѫ да работѫ, нъ не и
(mais non pas) учѫ французскый языкъ безъ да хортувамь. — Иска

Digitized by Google

и да идете да търсите вино? — Не могж да идж да търсж вино безъ пары. — Купихте ли вино? — Не купувамь безъ пары. — Пристигнж ли прочее (enfin) баща ви? — Пристигнж. — Кога пристигнж? — Тжзь сутринж на четыре. — Трьгнж ли най-послѣ братовчядъ ви? — Не е тръгнжлъ еще. — Намѣрихте ли най-сѣтнѣ (enfin) добъръ учитель? — Намѣрихъ най-послѣ (infin) единъ. — Най-сѣтнѣ учите ли нѣмкый языкъ? — Учж го най-сѣтнѣ. — Зачто го не научихте до сега (déjà)? — Зачто не могохъ да намѣржъ добъръ учитель.

УРОКЪ 43-ый. QUARANTE-TROISIÈME LEÇON.

ЗА ВЪЗВРАТНЫ-ТѢ ГЛАГОЛИ. DES VERBES RÉFLÉCHIS OU PRONOMINAUX.

Възвратни-тѣ глаголи ставать съ помощь-тж на личны-тѣ мѣстоименія.

У французы-тѣ тако-рѣчи всякый дѣйствителенъ глаголъ може да я обърни на възвратенъ.

У възвратны-тѣ глаголы мѣстоимѣніе-то, кое-то показва непосрѣдственно-то опрѣдѣленіе, трѣбува да има еднакво лице и число съ подлѣжище-то.

зъ,	ся.	Je,	me.
ы,	ся.	Tu,	te.
нъ, той,	ся.	Il,	se.
на, тя,	ся.	Elle,	
ѣкои,	ся.	On,	
ы, ные,	ся.	Nous,	nous.
ы, вые,	ся.	Vous,	vous.
ни, тіи,	ся.	Ils,	se.
ны, тыи,	ся.	Elles,	

орѣзвате ся.	Vous couper.
орѣзвамь ся.	Me couper.
орѣзвамы ся.	Nous couper.
орѣзва ся (онъ, она, оно).	Se couper.
орите ли ся?	Vous brûler-vous?
е ся горж.	Je ne me brûle pas.
глядвамь ся (глядамъ себе).	Je me vois.
глядвамь ли ся?	Est-ce que je me vois?
глядва ся (глада себе).	Il se voit.
глядвамы ся (глядамы себе).	Nous nous voyons.
глядвать ся (глядать себе).	Ils se voient.
скате ли да ся огрѣете?	Voulez-vous vous chauffer?
скамь да ся огрѣж.	Je veux me chauffer.
ска да ся огрѣе.	Il veut se chauffer.
ска ли да ся огрѣе?	Veut-il se chauffer?

Digitized by Google

Трудолюбивъ е колко-то него, нъ братъ ви е по-миренъ отъ моя. бычяте ли да ся возите? — Обычямь да ѣздѫ. — Ѣзди ли братъ сто колко-то васъ? — Ѣзди по-чясто отъ мене. — Ѣздилъ ли е (est-i à cheval)? нѣкога братъ ви? — Никога не е ѣздилъ. — Ѣздих (avez-vous été à cheval?) завчера? — Ѣздихъ днесь. — Обычят да пѫтувате? — Обычямь да пѫтувамь. — Обычяте ли да пѫтува мѣ? — Не обычямь да пѫтувамь зимѣ, обычямь да пѫтувамь пр (au printemps) и есень. — Добро ли е пѫтуваніе-то пролѣть? — туваніе-то е добро пролѣть и есень, нъ е лоше (il fait mauvais ger) зимѣ и лѣтѣ. — Пѫтували ли сте нѣкога зимѣ? — Пѫтувалъ много-пѫти зимѣ и лѣтѣ. — Пѫтува ли братъ ви чясто? — Не ва вече; пѫтувалъ е другъ-пѫть много (beaucoup autrefois). — обычяте да ѣздите? — Обычямь да ѣздѫ зарань. — Ходили ли ст Лондонъ? — Ходилъ сьмь. — Поминува ли чловѣкъ добрѣ тамо? — минува добрѣ, нъ скѫпо. — Живѣе ли чловѣкъ скѫпо въ Парижь Живѣе добрѣ, а не скѫпо. — Обычяте ли да пѫтувате въ Франціь Искамь да пѫтувамь тамо, зачто-то тамо ся намирать добри чловѣци bonnes gens). — Обычя ли пріятель ви да пѫтува въ Холландіѭ Не обычя да пѫтува, зачто тамо чловѣкъ лоше живѣе. — Обычяте л пѫтувате въ Италіѭ?—Обычямь да пѫтувамь тамо, зачто-то чловѣкъ добрѣ живѣе, и зачто-то (et qu') намира чловѣкъ тамо, добры хора пѫтища-та не сѫ толкова добры. — Обычять ли Англичяне-тѣ да п вать въ Испаніѭ? — Обычять да пѫтувать, нъ пѫтища-та имъ ся дять (mais ils trouvent les chemins) много лоши. — Какво е вр то? — Много е добро врѣмя-то. — Има ли вѣтъръ? — Има силенъ търъ.—Вчера имаше ли бурѭ?—Вчера имаше голѣмѫ (beaucoup) б

Упражненіе 135-о.

Отиввате ли на тържище тѫзь сутринѫ?—Отиввамь, ако не х (ne fait pas d') буря.— Мѣрите ли да идете въ Франціѭ тѫзь год (cette année)? — Мѣрѫ да идѫ, ако не е много лоше врѣмя-то Ревни ли ви ся (aimez-vous) да идете пѣшякъ? — Не ми ся ревн идѫ пѣшякъ, ревни ми ся обаче да ся возѫ (aller en voiture) кога-то тувамь. — Искате ли да идете пѣшякъ? — Нещѫ да идѫ пѣшякъ, что-то сьмь уморенъ. — Какво е врѣмя-то? — Гърми. — Грѣе ли с це? — Нѣма слънце, мъгляво е. — Чюете ли гръмотевицѫ-тѫ? — ѭ. — Хубаво ли е врѣмя-то (fait il beau)? — Има голѣмъ вѣтъ голѣмѫ гръмотевицѫ. — За кого приказахте? — Приказахмы за в — Похвалихте ли ны? — Не вы похвалихмы, укорихмы вы.—Зачто укорихте? — Зачто-то не прѣговаряте добрѣ.—За кого хортувахѫ бра то ви?—Хортувахѫ за книгы-тѣ му, за кони-тѣ му и за кучета-та му.— правите вечерь. — Работѫ чтомъ вечерямь. — А (et) что правите послѣ suite)? — Послѣ спѫ. — Кога піете? — Піѭ чтомъ ямь. — Кога спите? Спѫ чтомъ вечерямь. — Хортувахте ли на търговцы-тѣ? — Хортув пмъ. — Что рекохѫ? — Трьгнѫхѫ безъ да рѣкѫть нѣчто. — Моя ли да работите безъ да хортувате? — Могѫ да работѫ, нъ не и (mais non pas) учѭ французскый языкъ безъ да хортувамь. — Ис

Digitized by Google

ли да идете да търсите вино? — Не могѫ да идѫ да търсѫ вино безъ пары. — Купихте ли вино? — Не купувамъ безъ пары. — Пристигнѫ ли прочее (enfin) баща ви? — Пристигнѫ. — Кога пристигнѫ? — Тѫзь сутринѫ на четыре. — Трьгнѫ ли най-послѣ братовчядъ ви? — Не е тръгнѫлъ еще. — Намѣрихте ли най-сѣтнѣ (enfin) добъръ учитель? — Намѣрихъ най-послѣ (infin) единъ. — Най-сѣтнѣ учите ли нѣмскый языкъ? — Учѭ го най-сѣтнѣ. — Зачто го не научихте до сега (déjà)? — Зачто не могохъ да намѣрѫ добъръ учитель.

УРОКЪ 43-ый. QUARANTE-TROISIÈME LEÇON.

ЗА ВЪЗВРАТНЫ-ТѢ ГЛАГОЛИ. DES VERBES RÉFLÉCHIS OU PRONOMINAUX.

Възвратни-тѣ глаголи ставать съ помощь-тѫ на личны-тѣ мѣстоименія.

У французы-тѣ тако-рѣчи всякый дѣйствителенъ глаголъ може да ся обьрни на възвратенъ.

У възвратны-тѣ глаголы мѣстоимѣніе-то, кое-то показва непосрѣдственно-то опрѣдѣленіе, трѣбува да има еднакво лице и число съ подлѣжище-то.

Азъ,	ся.	Je,	me.
Ты,	ся.	Tu,	te.
Онъ, той,	ся.	Il,	se.
Она, тя,	ся.	Elle,	se.
Нѣкои,	ся.	On,	se.
Мы, ные,	ся.	Nous,	nous.
Вы, вые,	ся.	Vous,	vous.
Они, тіи,	ся.	Ils,	se.
Оны, тыи,	ся.	Elles,	se.

Порѣзвате ся.	Vous couper.
Порѣзвамъ ся.	Me couper.
Порѣзвамы ся.	Nous couper.
Порѣзва ся (онъ, она, оно).	Se couper.
Горите ли ся?	Vous brûler-vous?
Не ся горѫ.	Je ne me brûle pas.
Оглядвамъ ся (глядамъ себе).	Je me vois.
Оглядвамъ ли ся?	Est-ce que je me vois?
Оглядва ся (глада себе).	Il se voit.
Оглядвамы ся (глядамы себе).	Nous nous voyons.
Оглядвать ся (глядать себе).	Ils se voient.
Искате ли да ся огрѣете?	Voulez-vous vous chauffer?
Искамъ да ся огрѣѭ.	Je veux me chauffer.
Иска да ся огрѣе.	Il veut se chauffer.
Иска ли да ся огрѣе?	Veut-il se chauffer?

Digitized by Google

Искать да ся огрѣжть.	Ils veulent se chauffer.
Забавлявамь ся, веселѫ ся.	**S'amuser** 1. (иска à прѣ неопрѣд. наклоненіе).
Какъ ся забавлявате (съ какво ся веселите)?	À quoi vous amuser-vous?
Забавлявамь ся съ чтеніе.	Je m'amuse à lire.
Забавлявамь ся съ играеніе?	Il s'amuse à jouer.
Всякый.	**Chaque** (съ сѫществително). **Chacun** (безъ сѫществително).
Всякый чловѣкъ ся забавлява както иска.	Chaque homme s'amuse comme veut.
Всякый ся забавлява както може.	Chacun s'amuse de son mieux.
Вкусъ, наклонность.	Le goût.
Всякый си има вкусъ.	Chacun à son goût.
Всякый отъ васъ.	Chacun de vous.
Свѣтъ-тъ, людіе-то.	Le monde.
Всичкый свѣтъ.	Tout le monde.
Всичкый свѣтъ го приказва.	Tout le monde (chacun) en par
Всякый чловѣкъ подлѣжи на измамѫ (всякый чловѣкъ ся измамва).	Tout homme (chaque homme) sujet à se tromper.
Лъстѫ ся, мамѫ ся, лъжѭ ся.	**Se tromper.**
Измамени сте (мамите ся).	Vous vous trompez.
Измаменъ е (лъже ся).	Il se trompe.
Лъстѫ, мамѫ, лъжѭ.	**Tromper 1.**
Измами мя.	Il m'a trompé.
Измами мя съ сто франгы.	Il m'a trompé de cent francs.
Порѣзвате ли си прьста?	Vous coupez-vous le doigt?

Забѣлѣжв. Кога-то подлѣжяще-то дѣйствува само на себе, тогава голъ-тъ става възвратенъ.

Рѣжѭ си ногтіе-то.	Je me coupe les ongles.
Власъ, влакно, косъмъ.	Un cheveu (множ. х).
Искоренявамь, скубамь.	**Arracher 1.**
Скуба си косѫ-тѫ.	Il s'arrache les cheveux.
Рѣже си косѫ-тѫ.	Il se coupe les cheveux.
Късъ, (парче).	Le merceau.
Единъ късъ (коматъ) хлѣбъ.	Un morceau de pain.
Отхождамь си.	**S'en aller** * **1.**
Отхождате ли си?	Vous en allez-vous?
Отхождамь си.	Je m'en vais.
Отхожда ли си?	S'en va-t-il?
Отхожда си.	Il s'en va.
Отхождамы ли си?	Nous en allons-nous?

Digitized by Google

Отхождамы си.	Nous nous en allons.
Отхождать ли си тія чловѣци?	Ces hommes s'en vont-ils?
Не си отхождать.	Ils ne s'en vont pas.
Спи ми ся, дреми ми ся.	**Avoir envie de dormir.**
Спи ли ви ся?	Avez-vous envie de dormir?
Спи ми ся.	J'ai envie de dormir.
Валямь, мацамь, оплесквамь, калямь.	**Salir 2.**
Бож ся.	**Craindre * 4 craignant, craint** (страд. прич.). (иска **de** прѣди неопр. наклоненіе).
Боѫ ся, боишь ся, бои ся.	Je crains, tu crains, il craint.
Бои ся да си не уваля дрехѫ-тѫ.	Il craint de se salir l'habit.
Боѫ ся да си не увалямь прьстіе-то.	Je crains de me salir les doigts.
Боите ли ся да излѣзете?	Craignez-vous de sortir?
Боѫ ся да излѣзѫ.	Je crains de sortir.
Бои ся да иде тамо.	Il craint d'y aller.
Боѫ ся отъ нѣкого.	**Craindre quelqu'un.**
Не му ся боѫ.	Je ne le crains pas.
Боите ли ся на тоя чловѣкъ?	Craignez-vous cet homme?
Отъ что ся боите.	Que craignez-vous?
Отъ кого ся боите?	Qui craignez-vous?
Не ся боѫ отъ никого.	Je ne crains personne.

Упражненіе 136-о.

Оглядвате ли ся (vous voyez-vous) на (dans) това малко огледало? — Оглядвамь ся (je m'y vois). — Могѫть ли пріятеліе-тѣ ви да си оглядвать на оглядала-та? — Могѫть да ся оглядвать (у). — Зачто не наладѐ братъ ви огъня? — Не го наклажда, зачто-то ся бои да ся не изгори. — Зачто си не рѣжете хлѣба? — Не го рѣжѫ, зачто-то ся боѫ да си не порѣжѫ прьста. — Боли ли вы прьстъ-тъ? — Боли мя прьстъ-тъ и кракъ-тъ. — Искате ли да ся сгрѣете? — Искамь да ся огрѣѫ, зачто-то ми е много зима (grand froid). — Грѣѭть ли ся съсѣди-тѣ ви? — Грѣѭть ся, зачто-то имъ зима. — Рѣжете ли си косѫ-тѫ? — Рѣѭ си косѫ-тѫ (стрижѫ ся). — Рѣже ли си пріятель ви ногтіе-то? — Рѣже си ногтіе-то и косѫ-тѫ. — Что прави тоя чловѣкъ? — Скубе си косѫ-тѫ. — Съ какво ся забавлявате? — Забавлявамь ся както могѫ. — Какъ ся забавлявать чяда-та ви? — Забавлявать ся съ прѣговаряніе, съ писуваніе и съ играніе. — Съ какво ся забавлява братовчядъ ви? — Забавлява ся като прочита (съ прочитаніе) добры книгы, и като пише (съ писуваніе) на пріятели-тѣ си. — Съ какво ся забавлявате, кога-то нѣмате что да правите? — Ходѫ на зрѣлище-то и на концерта, и думамь (je dis) чясто: всякый ся забавлява както иска. — Всякый си има вкусъ (goût), кой е твой-тъ? — Мой-тъ е да прѣговарямь, да четѫ нѣкоѭ добрѫ книгѫ, да ходѫ на позорище-то, на концерта, на бала и на ѣздѫ.

Digitized by Google

Упражненіе 137-о.

Зачто не омита братъ ви дрехѫ-тѫ си? — Не ѭ омитѫ, зачто
ся бои да си не умаца прьстіе-то. — Что ви казва съсѣдъ ви? — К
ва ми, че (que) искате да купите коня му, нъ знаѭ, че е измаме
зачто-то нѣмате пары за да го купите. — Что приказвать (on) на т
жище-то? — Казвать че непріятеля разбили (est battu). — Вѣрвате
го (croyez-vous cela)? Вѣрвамь го, зачто-то всичкый свѣтъ го казва
Зачто купихте тѫѭ книгѫ? — Купихъ ѭ, зачто-то ми трѣбува да (ро
научѭ французскый языкъ, и зачто-то всичкый свѣтъ приказва за н
— Отхождать ли си пріятеліе-тѣ ви? — Отхождать си. — Кога си
хождать? — Отхождать си утрѣ. — Кога отхождате? — Отхождамы
днесь. — Отхождамь ли си? — Отхождаме си ако искате. — Что
казвать съсѣди-тѣ ни? — Отхождать си безъ да рѣкѫть нѣчто. — К
ви ся види това вино? — Не ми ся види добро. — Что имате? —
ми ся. — Спи ли ся на пріятеля ви? — Не му ся спи, нъ му е
дено. — Зачто ся не огрѣе? — Нѣма дърва за да накладе огънь.
Зачто не купува дърва? — Нѣма пары за да купи. — Займвате ли
— Ако нѣма, займвамь му. — Жъдни ли сте? — Не сьмь жъденъ,
сьмь много гладенъ (avoir grand faim). — Спи ли ся на слугѫ-тѫ
— Спи му ся. — Гладенъ ли е? — Гладенъ е. — Зачто не яде?
Зачто-то нѣма ничто за яденіе (à manger). — Гладны ли сѫ чя
ви? — Гладни сѫ, нъ нѣмѫть ничто за яденіе. — Имѫть ли нѣчт
піеніе (à boire)? — Нѣмѫть ничто за піеніе. — Зачто не ядете?
Не ямь, кога-то ми ся не яде. — Зачто не піе Руссець-тъ? — Не
кога-то му ся не піе. — Братовчядъ ви яде ли нѣчто снощи (hier
soir)? — Яде еднѫ мрьвкѫ (morceau) говяждо мясо, еднѫ малкѫ
кокоше пиле, и единъ коматъ хлѣбъ. — Не пи ли? — Пи такожде
Что пи? — Пи еднѫ чяшѭ вино.

УРОКЪ 44-ый. QUARANTE-QU
TRIÈME LEÇO

За прѣминѫло-то неопрѣдѣлено врѣмя на
вратны-тѣ глаголы.

Всичкы-тѣ възвратни глаголи безъ исключеніе въ сложны-т
врѣмена спомагать ся съ глаголъ **être**.

Порѣзахте ли ся?	Vous êtes-vous coupé?
Порѣзахъ ся.	Je me suis coupé.
Порѣзахъ ли ся?	Me suis-je coupé?
Порѣзахте ся.	Vous vous êtés coupé.
Не ся порѣзахте.	Vous ne vous êtes pas coup
Порѣза ли ся (ты)?	T'es-tu coupé?
Не ся порѣзахъ.	Je ne me suis pas coupé.
Порѣза ли ся братъ ви?	Votre frère s'est-il coupé?

Digitized by Google

Порѣза ся.	Il s'est coupé.
Порѣзахмы ли ся?	Nous sommes-vous coupés?
Не ся порѣзахмы.	Nous ne nous sommes pas coupés.
Порѣзахѫ ли ся тія чловѣци?	Ces hommes se sont-ils coupés?
Не ся порѣзахѫ.	Il ne se sont pas coupés.

Расхождамь ся. — Se promener 1.

Отивамь на расходъ.	Aller se promener.
Расхождамь ся на колесницѫ.	Se promener en carrosse.
Колесница-та (карроца-та).	Le carrosse.
Расхождамь ся на конь.	Se promener à cheval.
Расхождате ли ся?	Vous promenez-vous?
Расхождамь ся.	Je me proméne.
Расхождамы ся.	Nous nous promenons.
Искашь да ся расхождашь на колесницѫ?	Tu veux te promener en carrosse?
Искать да ся расхождать всадници (на конь).	Ils veulent se promener en cheval.

Расхождамь Водѫ на расходъ } нѣкое дѣте. — Promener un enfant.

Водите ли на расходъ чида-та си?	Promenez-vous vos enfans?
Водѫ гы всякѫ зарань.	Je les proméne tous les matins.

Лѣгамь. — Se coucher 1. / Aller se coucher. / Se mettre au lit.

Стаямь, стаямь отъ сънъ. — Se lever 1.

Стаяте ли рано?	Vous levez-vous de bonne heure?
Стаямь кога-то изгрѣе слънце-то.	Je me leve au lever du soleil.
Лѣгамь, кога-то зайде слънце-то.	Je me couche au coucher du soleil.
Изгрѣваніе-то (истичяніе-то) на слънце-то.	Le lever du soleil.
Захожданіе-то на слънце-то.	Le coucher du soleil.
Кое врѣмя лѣгнѫхте?	À quelle heure vous êtes vous couché?
На три зарань-тѫ.	À trois heures du matin.
Кое врѣмя лѣгнѫ (онъ) вчера?	À quelle heure s'est-il couché hier?
Лѣгнѫ късно.	Il s'est couché tard.

Радвамь ся за нѣчто. — Se réjouir de quelque chose.

Радвамь ся на благополучіе-то ви.	Je me réjouis de votre bon heure.
Зачто ся радва чичя ви (или вуйка ви)?	De quoi votre oncle se réjouit-il?
Зарадвахъ ся.	Je me suis réjoui.
Зарадвахѫ ся.	Ils se sont réjouis.
Измамихте ся.	Vous vous êtes trompés.
Измамихме ся.	Nous nous sommes trompés.

Digitized by Google

Вредѫ, повреждамь, правѫ зло нѣкому.	**Faire du mal à quelqu'un.**
Вредъ-тъ, пакость, зло-то.	**Le mal.**
Повредихте ли тоя чловѣкъ?	Avez-vous fait du mal à cet homme?
Повредихъ тоя чловѣкъ.	J'ai fait du mal à cet homme.
Зачто повредихте тоя чловѣкъ?	Pour qui avez-vous fait de mal à cet homme?
Не сьмь го повредилъ.	Je ne lui ai pas fait de mal.
Вреди ли вы това?	Ce la vous fait-il du mal?
Вреди мя.	Ce la me fait du mal.
Правѫ добро нѣкому, пользувамь нѣкого.	**Faire du bien à quelqu'un.**
Сторилъ ли ви сьмь нѣкога зло?	Vous ai-je jamais fait du mal?
Напротивъ, наопакы.	**Au contraire.**
Не, напротивъ сторили сте ми добро.	Non, vous m'avez au contraire fait du bien.
Никога не сьмь сторилъ нѣкому зло.	Je n'ai jamais fait de mal à personne.
Повредихъ ли вы?	Vous ai-je fait mal?
Не мя сте повредили.	Vous ne m'avez pas fait mal.
Правѫ съ.	**Faire de.**
Что прави слуга-та съ метлѫ-тѫ си?	Le domestique que fait-il de son balai?
Мете одъра съ неѭ.	Il balaie le plancher avec.
Что иска да направи съ това дърво?	Que vent-il faire de ce bois?
Не ще ничто да направи съ него.	Il n'en veut rien faire.
Ласкаѭть го, нъ не го обычять.	On le flatte, mais on ne le l'aime pas.
Казвать ми че пристигнѫлъ.	On me dit qu'il est arrivé.
Че, зачто.	**Que** (съѭзъ).
Дадохѫ му (или даде му ся) ножь за да си отрѣже хлѣба, а (et) той си порѣза прьста.	On lui a donné un couteau pour couper son pain, et il s'est coupé le doigt.
Ласкаѭ нѣкого.	**Flatter 1. quelqu'un.**
Ласкаѭ ся, мислѭ, надѣѭ ся, чини ми ся.	**Se flatter** (иска **de** прѣди Неопр. наклоненіе.)
Мысли, че знае французскый языкъ.	Il se flatte de savoir le français.
Ничто друго, освѣнь. Не-освѣнь.	**Ne-que.**
Нѣма освѣнь непріятели (има само непріятели).	Il n'a que des ennemis.

Digitized by Google

Ставамь, дѣвамь ся.	**Devenir *2. devenu** (страд. прич.) (спрягава ся като **venir**).
Станѫ войникъ.	Il s'est fait soldat.
Станѫ търговецъ.	Il s'est fait marchand.
Станѫхте ли търговецъ?	Vous êtes-vous fait marchand?
Станѫхъ правобранитель (адвокатъ).	Je me suis fait avocat.
Что станѫ братъ ви?	Votre frère qu'est-il devenu?
Кѫдѣ ся дѣнѫ братъ ви?	Qu'est devenu votre frère?
Что станѫ? кѫдѣ ся дѣнѫ?	Qu'est-il devenu.
Не знаѭ, что станѫ.	Je ne sais pas ce qu'il est devenu.
Писвамь ся войникъ.	**S'enrôler 1.**
Ставамь войникъ.	**Se faire soldat.**
Писа ся войникъ.	Il s'est enrôlé.
Станѫ войникъ.	Il s'est fait soldat.
Станѫ министъръ.	Il est devenu ministre.
Зачто-то.	**Car.**
Не могѫ да ви платѫ, зачто-то нѣмамь пары.	Je ne puis pas vous payez, car je n'ai pas d'argent.
Не може да ви даде хлѣбъ, зачто-то нѣма.	Il ne peut pas vou donner de pain, car il n'en a pas.
Вѣрвамь, нѣкого.	**Croire *4 quelqu'un.**
Вѣрвашь ли тоя чловѣкъ?	Croyez-vous cet homme?
Не го вѣрвамь, не му хващамь вѣрѫ.	Je ne le crois pas.
Вѣрвамь въ Бога.	**Croire en Dieu.**
Вѣрвамь въ Бога / Вѣрвамь Бога.	Je crois en Dieu.
Лъжѭ.	**Mentir *2. menti** (страд. прич.), **mentant** (дѣйств. прич.).
Лъжѭ, лъжешь, лъже.	Je mens, tu mens, il ment.
Лъжець-тъ.	Le menteur.

Упражненіе 138-о.

Зачто похвалихѫ това дѣте? — Похвалихѫ го, зачто-то прѣговори добрѣ. — Похвалихѫ ли тя сѫ нѣкога? — Похвалили мя сѫ многожѫти. — Зачто наказахѫ това друго-то дѣте? — Наказахѫ го, зачто-то е яше (à été) лоше и неприлѣжно. — Наградихѫ ли това дѣте? — Наградихѫ го, зачто-то работи добрѣ. — Что трѣбува чловѣкъ да прави за да го не прѣзирать (pour ne pas être méprisé)? — трѣбува да е прилѣженъ и миренъ. — Что станѫ пріятель ви? — Станѫ адвокатъ. — Что станѫ братовчядъ ви? — Писа ся войникъ. — Писали ся войникъ съсѣдъ-тъ ви? — Не ся писа войникъ. — Что станѫ? — Станѫ търговецъ. — Что станѫхѫ чяда-та му? — Чяда-та му станѫхѫ чловѣци. — Что станѫ сынъ ви? — Станѫ голѣмъ чловѣкъ. — Станѫ ли ученъ?

Digitized by Google

— Станѫ ученъ. — Кѫдѣ ся дѣнѫ книга-та ми? — Не знаѭ кѫдѣ (ce que) ся дѣнѫ. — Съдрахте ли ѭ? — Не ѭ съдрахъ. — Что станѫ сынъ-тъ на пріятеля ни? — Не знаѭ что станѫ. — Что сторихте (съ) пары-тѣ? — Купихъ еднѫ книгѫ съ тѣхъ (en). — Что направи дърводѣлець тъ (съ) дърво-то си? — Направи единъ столъ съ него. — Что направи шивачь-тъ (съ) сукно-то? — Направи съ него дрехы за чяда-та си и за мои-тѣ. — Поврѣди ли вы тоя чловѣкъ? — Не, Господине, не мя повреди. — Что трѣбува да прави чловѣкъ за да го обычять (c)? — Трѣбува да прави добро на оныя кои-то му правять зло. — Сторили ли ви сѫ нѣкога зло? — Не, напротивъ сторили ни сѫ добро. — Сторили ли ви смы нѣкога зло? — Не, напротивъ, вы ни сте сторили добро. — Правите ли нѣкому зло? — Никому не правѫ зло. — Зачто повредихте тыя дѣтца? — Не сьмь гы повредилъ. — Повредихъ ли ви? — Вы не мя повредихте, нъ дѣтца-та ви мя повредихѫ (m'en ont fait). — Что ви сторихѫ? — Ударихѫ мя? — Братъ ви ли (est ce votre frère qui) повреди сына ми? — Не, Господине, не е (ce n'est pas) братъ ми, зачто-то никога не е повредилъ нѣкого.

Упражненіе 139-о.

Испихте ли това вино? — Испихъ го. — Какъ ви ся видѣ? — Видѣ ми ся много добро. — Ползува ли вы? — Ползува мя. — Повредихте ли ся? — Не ся повредихъ. — Кой ся повреди? — Братъ ми ся повреди, зачто-то си отрѣза прьста. — Боленъ ли е еще? — По-добрѣ е. — Радвамь ся като ся научявамь (d'apprendre) че не е вече боленъ (n'est plus malade) (зачто-то го обычямь. — Зачто братовчядъ ви си скуба косѫ-тѫ? — Зачто-то не може да плати что-то е длъженъ. — Урѣзахте ли си косѫ-тѫ (остригахте ли ся)? — Не сьмь ѭ урѣзалъ азъ, нъ накарахъ, та ми ѭ урѣзахѫ. — Что стори това дѣте? — Порѣза си крака. — Зачто му дадохѫ ножь? — Дадохѫ му ножь за да си отрѣже ногтіе-то, а той (et il) си порѣза прьста и крака. — Лѣгате ли рано? — Лѣгамы късно, зачто-то не могѫ да спѫ кога лѣгнѫ рано. — Кое врѣмя лѣгнѫхте вчера? — Вчера отидохъ да лѣгнѫ на единадесять и четвьртинѫ. — Кое врѣмя отивать чяда-та ви да лѣгнѫть? — Лѣгать кога-то зайде слънце-то. — Ставать ли рано? — Ставать, кога изгрѣе слънце. — Кое врѣмя станѫ (ты) днесь? — Днесь станѫхъ рано, зачто снощи лѣгнѫхъ рано. — Късно ли става сынъ ви? — Става рано, зачто-то не лѣга късно. — Что прави кога-то стане? — Прѣговаря, а послѣ похапва. — Не излиза ли прѣди да похапне? — Не, прѣговаря и похапва прѣди да излѣзе. — Что прави отъ като похапне? — Чтомъ като похапне дохожда у мене, та (et) отивамы на расходъ всадници (на кони). — Рано ли станѫ тѫзь зарань колко-то мене? — Станѫхъ порано отъ васъ, зачто-то станѫхъ прѣди да изгрѣе слънце-то.

Упражненіе 140-о.

Ходите ли чясто на расходъ? — Ходѫ на расходъ, кога-то нѣмамь, что да правѫ у кѫщи. — Искате ли да ся расходите? — Не могѫ да ся расходѫ, зачто-то имамь много работѫ (trop à faire). — Расходи ли

Digitized by Google

ать ви всадникъ (на конь)? — Расходи ся съ колесницѫ. — Хо-
ли чясто чяда-та ви на расходъ? — Ходять всякѫ зарань слѣдъ
. — Ходите ли на расходъ слѣдъ похапнуваніе-то? — Слѣдъ по-
ваніе-то піѭ чяй, послѣ ся расхождамь. — Водите ли на расходъ
nenez-vous) чясто чяда-та си? — Водѫ гы на расходъ всякѫ за-
и всякѫ вечерь. — Можете ли да идете съ мене? — Не могѫ да
съ васъ, зачто-то щѫ (je veus) водѫ на расходъ малкый си братъ.
дѣ ся расхождате? — Расхождамы ся въ чичевѫ ни градинѫ. — За-
ли ся баща ви като вы видѣ (de vous voir)? — Зарадва ся (il
réjoui) като ны видѣ. — Зачто ся радвате? — Радвамь ся като
мь добры-тѣ си пріятели. — Зачто ся зарадва чича ви (или войка
— Зарадва ся за коня (de cheval) что му пратихте. — Зачто ся
вахѫ чяда-та ви? — Зарадвахѫ ся за хубавы-тѣ дрехы, что имъ
авихъ (que je leur ai fait faire). — Зачто тоя чловѣкъ ся радва
ова (tant)? — Зачто ся ласкае че има (d'avoir) добры пріятели.—
ли правдѫ да ся радва? — Има кривдѫ зачто има само непріяте-
— Не обычять ли го? — Лискаѭть го (on), нъ не го обычять. —
ете ли ся че познавате (par savoir) французскый языкъ? — Мыс-
ие го познавамь, зачто-то знаѭ да го говорѫ, да го четѫ, и да го
ѫ. — Повреди ли лѣкарь-тъ чядо-то ви? — Отрѣза му прьста (lui
upe le doigt), нъ не го повреди, и сте измамени ако вѣрвате че
повредилъ. — Зачто слушяте тоя чловѣкъ? — Слушямь го нъ не
ѣрвамь, зачто-то знаѭ че е лъжецъ. — Какъ знаете че е лъжецъ?
ie вѣрва (въ) Бога, и всичкы, кои не вѣрвать (tous ceux qui ne
ent) Бога. сѫ лъжци.

УРОКЪ 45-ый. QUARANTE-CINQUIÈME LEÇON.

ЗА БЕЗЛИЧНЫ-ТѢ ИЛИ ЕДНОЛИЧНЫ-ТѢ ГЛАГОЛЫ. DES VERBES IMPERSONNELS OU UNIPERSONNELS.

Видѣхмы вече (ур. 41. и 42.) нѣкои свойства, кои-то ставать съ
ола **faire**; тіи всичкы пранадлѣжять на безличны-тѣ, кои-то както
насъ имѫть само трете единственно лице, като:

Вали дъждъ.	**Pleuvoir** * **3. il pleut.** **Plu** ((страд. прич.).
снѣгъ.	Neiger 1, il neige.
градъ.	Grêler 1, il grêle.
ка ся.	Faire des éclairs.
ка ли ся?	Fait-il des éclairs?
ка ся.	Il fait des éclairs.
кавица-та.	L'éclair.
никъ-тъ (чядъръ-омбрела за сѣнкѫ).	Le parasol.

Digitized by Google

Дъждъ вали като изъ ведро Пада, сыпва ся порой Голѣмъ дъждъ вали	Il pleut à verse.
Святка ся много.	Il fait beaucoup d'éclairs.
Вали ли снѣгъ?	Neige-t-il?
Вали много.	Il neige fort.
Вали голѣмъ градъ.	Il fait beaucoup de grêle (**la grêle** е женск. род).
Нѣма слънце, не грѣе слънце.	Il ne fait point de soleil.
Слънце-то ми грѣе на очи-тѣ.	Le soleil me donne dans la vue (**la vue** зрѣніе, е женс. родъ).

Гърми.

Свѣтѫ, лъскамь ся **Правѫ нѣчто да лъсне**	**Tonner 1. Il tonne.** **Luir *4 lui** (страд. прич.). **Luisant** (дѣйств. прич.).

Затварямь.

	Fermer 1.
Свьршихте ли?	Avez-vous fini?
Добъръ ли е расходъ-тъ?	Fait-il bon marcher?

Въ тѫѭ земѭ. Въ това мѣсто.

	Dans se pays.
Земя-та, мѣсто-то.	Le pays.
Той хванѫ много пріятели въ това мѣсто (въ тѫѭ земѭ).	Il s'est fait beaucoup d'amis dans ce pays.
За кого-то (за коѭ-то) за кои-то На кого-то (на коѭ-то) на кои-то	Dont (мѣстоименіе).
Глядамь чловѣка, за кого-то приказвате.	Je vois l'homme dont vous parlez.
Купихъ коня, за кого-то ми хортувахте.	J'ai acheté le cheval dont vous m'avez parlé.
Глядамь чловѣка, на кого-то братъ му уби куче-то ми.	Je vois l'homme dont le frère a tué mon chien.
Глядамь чловѣка, на кого-то убихте куче-то.	Je vois l'homme dont vous avez tué le chien.
Глядате ли дѣте-то, на кого-то баща му тръгнѫ вчера?	Voyez-vous l'enfant, dont le père est parti hier?
Гладамь го.	Je le vois.
Кого видѣхте?	Qui avez-vous vu?
Видѣхъ търговеца, на кого-то взяхте магазѫ-тѫ.	J'ai vu le marchand, dont vous avez pris le magasin.
Хортувахъ чловѣку, на кого-то магаза-та изгорѣ.	J'ai parlé à l'homme, dont le magasin à été brûlé.

Онова (отъ или за) кое-то. Оня (отъ или за) кого-то. Онія (отъ или за) кои-то.

	Ce dont.
	Celui dont.
	Ceux dont.

Нужда-та, потрѣба-та.

	Le besoin.
Имамь онова, кое-то ми трѣбува (отъ кое-то имамь нуждѫ).	J'ai ce dont j'ai bosoin.

Digitized by Google

нова, кое-то му трѣбува.	Il a ce dont il a **besoin.**
ли книгѫ-тѫ, отъ коѭ-то имате нуждѫ?	Avez-vous le livre, dont **vous avez** besoin?
онѣѭ, отъ коѭ-то имамь нуждѫ.	J'ai celui dont j'ai besoin.
и чловѣкъ-тъ пироны-тѣ, отъ кои-то има нуждѫ.	L'homme a-t-il les clous, dont il a besoin?
ныя, кои-то му трѣбувать.	Il a ceux, dont il a besoin.

бува ми, имамь нуждѫ. — **Avoir besoin de.**

ловѣцы глядате?	Quels hommes voyez-vous?
ь оныя, за кои-то ми хортувáхте.	Je vois ceux dont vous m'avez parlé.

адателно-то причастіе не ся съгласува по родъ и число съ непосрѣдственно-то си опрѣдѣленіе, кога-то е слѣдъ относително-то мѣстоимѣніе **dont.**

ли ученицы-тѣ, за кои-то ви хортувáхъ?	Voyez-vous les élèves dont je vous ai parlé?
гы.	Je les vois.
о-то (на коѭ-то), на кои-то.	Мѫж. и женск. Множ. отъ мѫж. родъ. Един. и множ. Auxquels. À qui. На кои-то.
ь дѣтца-та, на кои-то дадохте млынове.	Je vois les enfans, a qui vous avez donner des gâteaux.
ловѣцы хортувате?	À quels hommes parlez-vous?
амь на оныя, на кои-то ся отнесохте (обьрнѫхте ся да хортувате).	Je parle à ceux, auxquels (à qui) vous vous êtes adressé.

лѣѫв. **À qui,** дателенъ падежь отъ всякый родъ и число, повече-то ся употрѣбява за одушевены прѣдмѣты, а **auxquels,** дателенъ множ. число отъ **lequel,** за неодушевены.

авямь ся, отнасямь ся, щамь ся къмъ нѣкого да му говорѫ. — **S'adresser à. 1.**

дамь, сбирамь ся, виждамь ся. — **Rencontrer. 1.**

ѫхъ чловѣцы-тѣ, до кои-то ся отнесохте.	J'ai rencontré les hommes à qui (auxquels) vous vous êtes adressé.
чловѣцы приказвате?	De quels hommes parlez-vous?
вамь за оныя, на кои-то чяда-та показахѫ ся прилѣжны и послушливы.	Je parle de ceux, dont les enfans ont été studieux et obéissans.
ивъ, послушливъ.	Obéissant.
рливъ, непослушливъ, непокоренъ.	Desobéissant.

Digitized by Google

Что-то, та.	**Desorte que** (съжзъ).
Загубихъ си пары-тѣ, та не могж да ви платж.	J'ai perdu mon argent, de sorte q je ne puis vous pay
Боленъ сьмь, та не могж да излѣзж.	Je suis malade de sorte que je puis sortir [1]).
Боленъ.	Malade.

Упражненіе 141-е.

Научихте ли прочее (enfin) французскый языкъ? — Бяхъ боле та не могохъ да го научж. — Научи ли го братъ ви? — Не го нау зачто-то не може еще да намѣри добъръ учитель. — Отиввате ли на ла довечера? — Боли мя кракъ-тъ, та не могж да идж. — Разумѣ ли на тоя Нѣмець? — Не знаж нѣмскый языкъ, та немогохъ да му зумѣж. — Купихте ли коня, за кого-то ми хортувахте? — Нѣмамь ры, та неможяхъ да го купж. — Видѣхте ли чловѣка, отъ кого-то (do пріяхъ даръ? — Не го видѣхъ. — Видѣхте ли хубавж-тж пушкж коѭ-то ви хортувахъ? — Видѣхъ ѭ. — Видѣ ли чичо ви (или ву ви) книгы-тѣ, за кои-то му хортувахте? — Видѣ гы. — Видѣхте чловѣка, на кого-то наказахж (с) чяда-та? — Не го видѣхъ. — В хортувахте въ позорище-то? — Хортувахъ чловѣку, на кого-то братъ уби хубаво-то ми куче. — Видѣхте ли малко-то дѣте, на кого-то бащ станж (s'est fait) адвокатъ? — Видѣхъ го. — Кого видѣхте на б — Видѣхъ чловѣцы-тѣ, отъ кои-то (dont) купихте кони-тѣ и оныя кои-то купихте колесницж-тж. — Кого глядате сега? — Глядамь чл ка, на кого-то слуга-та счюпи оглядало-то ми. — Чюхте ли чловѣка кого-то пріятель ми зая пары? — Не го чюхъ. — Кого чюхте? — Ч французскый корабонаняликъ на кого-то сынъ-тъ ми е пріятель. — те ли дрехж-тж, за коѭ-то ти хортувахъ? — Не сьмь ѭ омелъ еп Зяхте ли пары-тѣ, кои-то (dont) ви быдохж потрѣбны. — Зехъ гы Имамь ли книгж-тж, отъ коѭ-то имамь нуждж? — Имате ѭ. — Из братъ ви хартіѭ-тж, отъ коѭ-то има нуждж? — Има ѭ. — Хорту ли на търговцы-тѣ, на кои-то зяхмы магазж-тж? — Хортувахмы им Хортувахте ли на лѣкаря, на кого-то сынъ-тъ учи нѣмскый языкъ Хортувахъ му. — Видѣхте ли сиромасы-тѣ (чловѣцы), на кои-то ма тѣ изгорѣхж? — Видѣхъ гы. — Прочетохте ли книгы-тѣ, кои-то в

---

1) Чястица-та pas, както видѣхмы въ прѣминжлы-тѣ уроцы, туря ся глагола въ отрицателно прѣдложеніе; та ся изоставя:

1. Слѣдъ глаголы: cesser, oser, pouvoir, nier, douter, cr dre и savoir (съ значеніе: могж), кога-то имѫть слѣдъ себе неопрѣдѣлн наклоненіе.

2. Слѣдъ чястицы: quère, goutte, jamais, mot, brin, a nément, nullement, nul, aucun, rien, personne, si, à m que, non, ni, (освѣнь). que, (сравнително), и слѣдъ de peur que crainte que, de sorte que.

3. Слѣдъ съжзы: depuis que, и il y a, кога-то ся при прѣминжлм мена, като: Depuis que je ne vous ai un, откакъ вы не видѣхъ. I six mois que je ne lui ai parlé, има шесть мѣсяца откакъ не м хортувалъ.

Digitized by Google

ны? — Прочетохмы гы. — Что думате за тѣхъ (en)? — Думамы че твърдѣ хубавы. — Имѫть ли чяда-та ви что-то имъ трѣбува? — Имѫть что-то имъ трѣбува.

Упражненіе 142-о.

За кой чловѣкъ приказвате? — Приказвамь за оня, на кого-то ѫть му ся писа войникъ. — За кои чяда хортувахте? — Хортувахъ оныя, на кои-то родителіе-тѣ сѫ благоразумни. — Коѭ книгѫ прочеѫ? — Прочетохъ онѫѭ, за коѭ-то ви хортувахъ вчера. — Коѭ харѫ има братовчядъ ви? — Има онѫѭ, коя-то му трѣбува. — Кои рыизяде? — Изяде оныя, кои-то не обычяте. — Кои книгы ви трѣбуѫть? — Трѣбувать ми оныя, за кои-то ми хортувахте. — Не трѣбувать ви оныя, кои-то прочитамь? — Не ми трѣбувать. — Глядате ли дѣтта, на кои-то дадохъ млынове? — Не глядамь оныя, на кои-то дадохъ млынове, нъ оныя кои-то наказахте. — На кои дадохте пары? — Дамь на оныя, кои-то ся показахѫ (ont été) достойны. — На кои дѣтца трѣбува чловѣкъ да дава книгы? — Трѣбува да дава на оныя, кои-то мирны и покорны. — На кои давате да яджть и да піѫть? — Дамь на оныя, кои-то сѫ градни и жьдни. — Давате ли нѣчто на дѣта, кои-то сѫ неприлѣжны? — Не имъ давамь ничто. — Валѣ ли дѣгъ вчера? — Валѣ, градъ (il a grêle) и ся свѣтнѫ. — Валѣ ли дъждъ? — Валѣ. — Излизате ли? — Не излизамь, кога е лоше врѣмя-то. — Послушяхѫ ли най-послѣ главатаріе тѣ (les capitaines) тоя чловѣкъ? — Отрѣкохѫ ся отъ да го послушять. — Всичкы оныя, до кои-то (tous ceux qui) ся отнесе, отрѣкохѫ ся да го послушять (l'entendre). — Кого срѣнѫхте тѫзь сутринѫ? — Срѣщнѫхъ чловѣка, кой-то (dont) мя почита). — Дадохте ли млынове на ученицы-тѣ си? — Не прѣговорихѫ дотѣ, та не имъ дадохъ ничто.

УРОКЪ 46-ый. QUARANTE-SIXIÈME LEÇON.

ЗА БѪДѪЩЕ-ТО. DU FUTUR.

Правило. Пьрво-то или Просто-то Бѫдѫще на французы-тѣ става ѫть Неопрѣдѣлително-то Наклоненіе, като ся измѣни у пьрвы-тѣ три спряженія буква **r**, а у четвьрто-то, окончяніе **re** на **rai**, като:

Неопрѣд. Наклон.	Пьрво Бѫдѫще.	Неопрѣд. Наклон.	Пьрво Бѫдѫще.
обычямь	щѫ обычямь обычя-щѫ щѫ обыкнѫ обыкнѫ-щѫ	Пьрво Спряж. Aimez,	j'aimerai.
свьршвамь	щѫ свьршвамь свьрша-щѫ щѫ свьршѭ свьрши-щѫ	Второ Спряж. Finir,	je finirai.

Digitized by Google

Прѣдвиждамь	щж прѣдвиждамь прѣдвижда-щж щж прѣдвидж прѣдвидѣ-щж	Трете Спряж. Prevoir, je prevoir
Врьщамь	щж вьрщамь вьрща-щж щж вьрнж вьрнж-щж	Четвьрто Спряж. Rendre, je rendr

Забѣлѣжв. а). Другы-тѣ лица на Бѫдѫще-то ставать отъ пьрво-
като ся измѣни окончяніе **rai** на **ras** за второ-то единствен
на **ra** за трете-то, на **rons** за пьрво-то множественно, на **re**
за второ-то, а на **ront** за трете-то.

Пьрво Бѫдѫще.

Щешь обыкнешь,	tu aimeras.	Щешь свьршишь,	tu finiras.
Ще обыкне,	il aimera.	Ще свьрши,	il finira.
Щемь обыкнемь,	nous aimerons.	Щемъ свьршимъ,	nous finirons.
Щете обыкнете,	vous aimerez.	Щете свьршите,	vous finirez.
Щѫть обыкнѫть,	ils aimeront.	Щѫть свьршѫть,	ils finiront.
Щешь прѣдвидишь,	tu prévoiras.	Щешь вьрнешь,	tu rendras.
Ще прѣдвиди,	il prévoira.	Ще вьрне,	il rendra.
Щемъ прѣдвидимь,	nous prévoirons.	Щемъ вьрнемъ,	nous rendrons.
Щете прѣдвидите,	vous prévoirez.	Щете вьрнете,	nous rendrez.
Щѫть прѣдвидѫть,	il prévoiront.	Щѫть вьрнѫть,	ils rendront.

Исключенія.

Забѣлѣжв. б). Слѣдуѭщи-тѣ шестнадесять глаголи, освѣнь другы
сять, на кои-то бѫдѫщы-тѣ врѣмена щѫть ся изложять, въ края
тоя урокъ, исключявать ся отъ общо-то правило за съставле
бѫдѫще-то. У неправилны-тѣ глаголы двѣ-тѣ единственны лица в
ро-то и трете-то, и три-тѣ множественны правять ся безъ искл
ченіе като правилны-тѣ.

Неопрѣд.	Наклоненіе Бѫдѫще.	Неопрѣд.	Наклоненіе Бѫдѫще.
Имамь.	щж имамь.	Avoir * 3.	J'aurai.
Сьмь.	щж бѫдж.	Être * 4.	Je serai.
Отивамь.	щж идж.	Aller * 1.	J'irai.
Пращамь.	щж пратж.	Envoyer * 1.	J'enverrai.
Дьржѭ.	щж дьржѭ.	Tenir * 2.	Je tiendrai.
Дохождамь.	щж дойдж.	Venir * 2.	Je viendrai.
Сѣдж.	щж сѣднж.	S'asseoir * 3.	Je m'assierai. или je m'asseier
Длъженъ сьмь.	щж ся одлъжѭ или задлъжѭ	Devoir * 3.	Je devrai.
Трѣбува.	ще трѣбува.	Falloir * 3.	Il faudra.
Могж.	щж могж.	Pouvoir * 3.	Je pourrai.
Пріимамь.	щж пріемж.	Recevoir * 3.	Je recevrai.
Знаѭ.	щж знаѭ.	Savoir * 3.	Je saurai.
Чинж (имамь цѣнж).	щж чинж.	Valoir * 3.	Je vaudrai.

Digitized by Google

дѫ. щѫ видѫ.	Voir * 3. Je verrai.
камь. щѫ искамь.	Vouloir * 3. Je voudrai.
авѫ. щѫ направѫ.	Faire * 4. Je ferai.
е има ли пары?	Aura-t-il de l'argent?
е има.	Il en aura.
ще има.	Il n'en aura pas.
га щете си направите упражненія-та?	Quand ferez-vous vos thèmes?
ѫ гы направѫ слѣдъ малко.	Je les ferai bientôt.
атъ ми ще направи упражненія-та си утрѣ.	Mon frère fera ses thèmes demain.
ущый понедѣлникъ.	Lundi prochain.
налый понедѣлникъ.	Lundi passé или lundi dernier.
ущый мѣсяць.	Le mois prochain.
мѣсяць.	Ce mois-ci.
земя, това мѣсто.	Ce pays-ci.
га ще иде братовчядъ ви на концерта?	Quand votre cousin ira-t-il au concert?
иде идущый вторникъ.	Il ira mardi prochain.
те ли идете нѣгдѣ?	Irez-vous quelque part?
цемъ идемъ нигдѣ.	Nous n'irons nulle part.
ли ми прати книгѫ-тѫ.	M'enverra-t-il le livre?
ви ѭ прати, ако ѭ е свьршилъ.	Il vous l'enverra s'il l'a fini.
те ли да сте у васъ (у дома си) тѫѭ вечерь?	Serez-vous chez vous (à la maison) ce soir?
сьмь.	J'y serai.
да ви ще ли да е у тѣхъ си? (у дома си?)	Votre père sera-t-il chez lui (à la maison).
е.	Il y sera.
ли да е тамо брадовчядъ ви?	Votre cousin y sera-t-il?
да е.	Il y sera.
тіе-то ви щѫть ли да сѫ тамо?	Vos frères y seront-ils?
ть сѫ.	Ils y seront.
те ли ми пратите книгы-тѣ?	M'enverrez-vous les livres?
ви гы пратѫ.	Il vous les enverrai.
е ли ми прати книгы-тѣ?	M'enverra-t-il les livres?
ви гы прати.	Il vous les enverra.
прати ли хартіѭ на писалище-то ми?	Enverra-t-il du papier à mon comptoir?
прати.	Il en enverra.
е ли можете да платите на сапожника си?	Pourrez-vous payer votre cordonnier?
бихъ си пары-тѣ, та не щѫ да могѫ да му платѫ.	J'ai perdu mon argent, de sorte que je ne pourrai pas le payer.
тель ми си загуби книгоносницѫ-тѫ, та не ще може да си плати посталы-тѣ.	Mon ami a perdu son porte feuille, de sorte qu'il ne pourra pas payer ses souliers.

Digitized by Google

Щете ли държите нѣчто?	Tiendrez-vous quelque chose?
Щѫ държѫ дъждебранителя ви.	Je tiendrai votre parapluie.
Ще дойде ли пріятель ви на концерта ми?	Votre ami viendra-t-il à mon concert?
Ще дойде.	Il viendra.
Щете дойдете ли?	Viendrez-vous?
Щѫ дойдѫ.	Je viendrai.
Ще потрѣбува ли (ще бѫде ли нужда) да идѫ на тържище-то?	Faudra-t-il aller au marché?
Не ще трѣбува (не ще бѫде нужда) да идете.	Il ne faudra pas y aller.
Щете видите ли баща ми днесь?	Verrez-vous mon père aujourd'hui
Щемъ го видимъ.	Nous le verrons.

Забѣлѣжв. в). Слѣдуѭщи-тѣ десять глаголи сѫ останѫли-тѣ исключ ція отъ правило-то за съставленіе на бѫдѫще-то.

Неопр. Наклон.	Пьрво Бѫдѫще.	Неопр. Наклон.	Пьрво Бѫдѫще.
Подкрѣпявамь, подпирамь,	щѫ подкрѣпѭ.	Appuyer 1.	J'appuierai.
Употрѣбявамь,	щѫ употрѣбѫ.	Employer 1.	J'emploierai.
Трудѫ ся, мѫчѭ ся,	щѫ ся по трудѫ.	Essayer 1.	J'essaierai.
Сдобывамь, придобывамь,	щѫ сдобыѭ.	Acquérir * 2.	J'acquerrai.
Тичямь,	щѫ тичямь. (щѫ ся затекѫ).	Courir * 2.	Je courrai.
Берѫ (овошкы, цвѣтя) и пр.	щѫ сберѫ.	Cueillir * 2.	Je cueillerai.
Мрѫ,	щѫ мрѫ (умрѫ).	Mourir * 2.	Je mourrai.
Мѣтамь жрѣбій, случвамь ся,	щѫ мѣтнѫ жрѣбій.	Échoir * 3.	J'écherrai.
Свьршва ся срокъ-тъ,	ще ся свьрши срокъ-тъ.		
Движѭ, клатѫ.	щѫ двигнѫ.	Mouvoir * 3.	Je mouvrai.
Вали дъждъ,	ще вали дъждъ.	Pleuvoir * 3.	Il pleuvra.

Упражненіе 143-о.

Щете ли имате книгы? — Щѫ имамь. — Кой ще ви даде? — Чича ще ми даде. — Кога ще има братовчядъ ви пары? — Ще има идущ мѣсяць. — Колко пары щете имате? — Щѫ имамь тридесять и пя франгы. — Кой ще има добры пріятели? — Англичяне-тѣ щѫть имѫ — Баща ви ще ли да е у дома си довечера? — Ще да е. — Щете да сте тамо? — Щѫ сьмь и азъ (j'y serai aussi). — Ще излѣзе ли чя ви днесь? — Ще излѣзе, ако е добро врѣмя-то. — Щете ли из зете? — Щѫ излѣзѫ ако не вали. — Щете ли обычяте сына си? Щѫ го обычямь ако е миренъ. — Щете ли платите на сапожника с — Щѫ му платѫ, ако си земѫ пары-тѣ. — Щете ли обычяте чяда

Digitized by Google

? — Ако сѫ мирны и трудолюбивы, щѫ гы обычямь; нъ ако сѫ не-
лѣжны и лоши, щѫ гы мразѫ и щѫ гы наказвамь. — Имамь ли прав-
да хортувамь така? — Нѣмате неправдѫ. — Пише ли еще пріятель
? — Еще пише. — Не свьршихте ли да говорите (говореніе-то си)?
Щѫ свьршѭ слѣдъ малко. — Свьршихѫ ли пріятеліе-тѣ ви да че-
ть (четеніе-то си)? — Щѫть свьршѭть слѣдъ малко. — Направи ли
вачь-тъ дрехѫ-тѫ ми? — Не ѭ е направилъ еще, ще ѭ направи
дъ малко. — Кога ще ѭ направи? — Кога-то намѣри (aura) врѣмя.
Кога щете направите упражненія-та си? — Щѫ гы направѫ, кога-то
ѣрѫ врѣмя. — Кога ще направи братъ ви свои-тѣ? — Ще гы на-
ви идущѫ-тѫ сѫботѫ. — Щешь ли дойдешь у мене? — Щѫ дойдѫ
щѫ-тѫ недѣлѭ. — Кога видѣхте чичя ми? — Видѣхъ го минѫлый
ъкъ. — Щѫть идѫть ли братовчяда-та ви на бала идущый вторникъ?
Щѫть идѫть. — Щете дойдете ли на концерта ми? — Щѫ дойдѫ,
не сьмь боленъ.

Упражнение 144-о.

Кога щете ми пратите пары-тѣ, что имате да ми давате? — Щѫ
гы пратѫ слѣдъ малко. — Щѫть ли ми пратѫть братіе-то ви кни-
тѣ, кои-то имъ заяхъ. — Щѫть ви гы пратять. — Кога щѫть ми
пратять? — Щѫть ви гы пратять идущый мѣсяць. — Щете ли мо-
е да ми платите, что-то ми сте длъжни? — Нещѫ могѫ да ви платѫ,
то-то си загубихъ всичкы-тѣ пары. — Ще ли може Американець-тъ
си плати посталы-тѣ? — Загуби си книгоносницѫ-тѫ та не ще може
гы плати. — Ще трѣбува ли (faudra-t-il) да пратимъ да търсять лѣ-
я? — Нѣма никой боленъ (не е никой боленъ), та неще потрѣбува
пратимъ да го търсять. — Ще потрѣбува ли да идемъ на тържище-
? — Ще потрѣбува да идемъ, зачто-то ни трѣбува (il nous faut) го-
до мясо, хлѣбъ и вино. — Щете ли видите бащѫ ми днесь? — Щѫ
видѫ. — Гдѣ ще е. — Ще е на писалище-то си. — Щете ли идете
бала довечера? — Нещѫ да идѫ, зачто-то сьмь много (trop) боленъ,
не могѫ да идѫ (malade pour y aller). — Ще ли иде пріятель ви?
Ще иде, ако идете (у). — Кѫдѣ щѫть идѫть съсѣди тѣ ни? — Не-
ть идѫть нигдѣ, щѫть стоять и тѣхъ си, зачто-то имѫть много ра-
ѫ (avoir beaucoup à faire).

УРОКЪ 47-ый. QUARANTE-SEPTIÈME LEÇON.

Принадлѣжи, е.

Appartenir *2. (спрягава ся като просто-то **tenir.** ур. 40.).

надлѣжите ли? — Appartenez-vous?
надлѣжѫ. — J'appartiens.
конь принадлѣжи ли брату ви (братовъ ви конь ли е)? — Ce cheval appartient-il à votre frère?
надлѣжи му (неговъ е). — Il lui appartient.

Digitized by Google

Кому принадлѣжять тыя ржкавицы (чіи сж тыя ржкавицы).	À qui appartiennent ces gants?
Принадлѣжять на корабоначялницы-тѣ.	Ils appartiennent aux capitaines.
На сотницы-тѣ ли принадлѣжять тія коніе?	Ces chevaux appartiennent ils au capitaines?
Тѣмѣ принадлѣжять (тѣхни сж).	Ils leur appartiennent.
Приличя, сгодно е, поноси, прилѣга, добро е, за него-неж-нихъ е, чини.	**Convenir** * 2. (спрягава ся кат просто-то **venir,** ур. 24. 34.).
Това сукно чини ли за брата ви?	Ce drap convient-il à votre frère
Чини за него.	Il lui convient.
Поносять ли тыя посталы за братіе-то ви?	Ces souliers conviennent-ils à vo frères?
Поносять за тѣхъ.	Ils leur conviennent.
Сгодно ли ви иде да направите това?	Vous convient-il de faire cela?
Сгодно ми иде да го направж.	Il me convient de le faire.
Поноси ли на брата ви да дойде съ насъ?	Convient-il à votre frère de ven avec nous?
Не му поноси да излѣзне.	Il ne lui convient pas de sortir.
Достигамь, сполучвамь, напрѣднувамь.	**Parvenir** * 2. (спрягава ся ка **venir,** и ся спомага отъ **être**
Напрѣднувате ли въ французскый языкъ?	Parvenez-vous à apprendre le fra çais?
Напрѣдвамь въ изученіе-то му	J'y parviens. Je parviens à l'apprendre.
Сполучвать ли тія чловѣци да си продаджть кони-тѣ?	Ces hommes parviennent-ils à ve dre leurs chevaux?
Сполучвать.	Ils y parviennent.
Сполучвамь, иде отъ ржцѣ	**Réussir** 2. (спомага ся отъ **avoir**
Сполучвате ли да направите това? Иде ли ви отъ ржцѣ да направите това?	Réussissez-vous à faire cela?
Сполучвамь Иде ми отъ ржцѣ	J'y réussis.
Забравямь.	**Oublier 1.** (зима **de** прѣди Н пр. Наклоненіе).
Чистж.	**Nettoyer. 1.**
Мастилница-та.	L'encrier.
Веднага, завчясъ.	Tout de suite.
Въ чяса, на чяса, изеднажь.	À l'instant, sur le champ.
Тоя си чясъ.	Tout à l'heure.

Digitized by Google

ѫ го направѫ веднага.	Je vais le faire tout de suite.
ѫ работѫ.	Je vais travailler.
ли. сѫществува ли, има ли, намира ли ся.	**Y a-t-il?**
ьма, не ся намира, не ся намирать.	**Il n'y a pas.**
ли да е, ще има ли?	Y aura-t-il?
е, ще има.	Il y aura.
ло ли е, имало ли е?	Y a-t-il eu?
ло е, имало е.	Il y a eu.
ли вино?	Y a-t-il du vin?
.	Il y en a.
ма.	Il n'y en a pas.
ли чловѣци?	Y a-t-il des hommes?
ма.	Il n'y en a pas.
.	Il y en a.
ли чловѣци, кои-то не рачять да ся учять?	Y a-t-il des hommes qui ne veulent pas étudier?
ли нѣкой?	Y a-t-il quelqu'un?
ма никой.	Il n'y a personne.
ли има много свѣтъ на бала?	Doit-il y avoir beaucoup de monde au bal?
има много.	Il doit y en avoir beaucoup.
вѣрѫ (на вересіѭ).	À crédit.
одавамь на-вѣрѫ.	Vendre à credit.
ра, кредитъ.	Le crédit.
овы пары (пешимъ пары).	De l'argent comptant.
пувамь съ готовы пары.	Acheter comptant.
одавамь съ готовы пары.	Vendre comptant.
щамь съ готовы пары.	Payer comptant.
ате ли да купите съ готовы пары?	Voulez-vous acheter argent comptant?
ася ли ви да ми продадете на-вѣрѫ?	Vous convient-il de me vendre à crédit?
Лѣга ми.	**Aller bien.**
а ли ми тая дрѣха?	Cet habit me va-t-il bien?
а ви.	Il vous va bien.
шапка не лѣга на брата ви.	Ce chapeau ne va pas bien à votre frère.
му лѣга.	Il ne lui va pas bien.
ать ли ви тія постали?	Ces souliers vous vont-ils bien?
ить ми.	Il me vont bien.
ви много лѣга.	Cela vous va fort bien.
Пазѫ, вардѫ, чювамь, дьржѭ.	**Garder 1.**
обрѣ е или по-добрѣ щете сторите.	Vous ferez mieux de.

Digitized by Google

По́-добрѣ е или по́-добрѣ щѫ сторѫ.	Je ferai mieux de.
По́-добрѣ е или по́-добрѣ ще стори.	Il fera mieux de.
Вмѣсто да си дьржи коня, по́-добрѣ ще стори да го продаде.	Au lieu de garder son cheval il fera mieux de le vendre.
Вмѣсто да си продадете шяпкѫ-тѫ по́-добрѣ щете сторите да ѭ дьржите.	Au lieu de vendre votre chapeau vous ferer mieux de le garder.
Щете дьржите ли коня си?	Garderez-vous le cheval?
Щѫ го дьржѭ	Je le garderai.
Не трѣбува да дьржите пары-тѣ ми.	Il ne faut pas garder mon argent.

Ревни ми ся, ще ми ся, драго ми е.	**Plaire** * **4, plu** (страд. прич.) **Plaisant** (дѣйств. прич.).
Ревни ми ся, ревни ти ся, ревни му ся.	Je plais, tu plais, il plait.
Ревни ли ви ся тая книга?	Ce livre vous plait-il?
Много ми ся ревни.	Il me plait beaucoup.
Щѫ направѫ, что-то ви е драго.	Je ferai ce qu'il vous plaira.
Ревни ли ви ся да думате това?	Cela vous plait à dire?
Какво обычяте?	Que vous plait-il?
Что рѣкохте? (заповѣдайте).	Plait-il?
Нахождамь удоволствіе въ нѣчто. Благодарѫ ся отъ нѣчто.	**Se plaire.**
Какво удоволствіе нахождате тука? Благодарите ли ся на нѣчто тука?	Comment vous plaisez-vous ici?
Намирамь голѣмо удоволствіе? Много ся благодарѫ	Je m'y plais trés-bien.

Забѣлѣжв. Кога-то мѣстоимѣніе-то **ce** ся туря прѣди глагола **être**, съставлява слѣдуѭще-то свойство, кое-то е за единственно число **c'être**, а за множественно **ce sont.**

Чія е тая книга?	À qui est ce livre?
Моя е (тя е моя-та).	C'est le mien.
Чіи сѫ тыя постали?	À qui sont ces souliers?
Наши сѫ (наши-тѣ сѫ).	C'est sont les nôtres.
Тіи го видѣхѫ.	Ce sont ceux qui l'ont vu.
Пріятеліе-тѣ ви имѫть правдѫ.	Ce sont vos amis qui ont raison.

Упражненіе 145-о.

Кому принадлѣжи тоя конь (чій е тоя конь? — Принадлѣжи на англичянскый сотникъ, на кого-то сынъ-тъ ви писа едно письмце. — Вамъ ли принадлѣжять (ваши ли сѫ) тыя пары? — Менѣ принадлѣжять (мои сѫ). — Отъ кого гы зяхте? — Зяхъ гы отъ чловѣцы-тѣ, на кои-то видѣхте чяда-та. — Кому принадлѣжять (чіи сѫ) тія коніе? — Намъ принадлѣжятъ (наши сѫ). — Казахте ли на брата си, че го чякамь тука? — Забравихъ да му (le) кажѭ. — Вашій ли баща или мой-тъ (est ce

Digitized by Google

otre père ou le mien qui) отиде въ Берлинъ? — Мой-тъ отиде (c'est mien). — Вашій ли хлѣбаръ или хлѣбарь-тъ (celui) на пріятеля ви продаде хлѣбъ на-вѣрѫ? — Нашій ни продаде. — Сынъ ви ли е тоя est cela)? — Не е мой-тъ (ce n'est pas....), той е (c'est) сынъ-тъ (celui) на пріятеля ми. — Гдѣ е вашій? — Той е въ Парижь. — Донесохте ли книгѫ-тѫ, за коѭ-то ми ся врекохте? — Забравихъ ѭ. — Донесе ли ви вуйка ви книгоносницы-тѣ, за кои-то ви ся врѣче? — Забрави да ми гы донесе. — Писахте ли вече на пріятеля си? — Не ѣмь намѣрилъ еще врѣмя (je n'ai pas encore eu le temps) да му пишѭ. — Забравихте ли да пишете на сродника си? — Не забравихъ да у пишѭ. — Чини ли за васъ това сукно? — Не чини за мене. — мате ли друго? — Имамь друго, нъ по-скѫпо отъ това (que celui-ci). — Показвате ли ми го? — Показвамь ви го. — Добры ли сѫ (convenir) тыя постали за чичя ви? — Не сѫ за него (convenir), зачто-то сѫ ного скѫпи. — Тія ли сѫ постали-тѣ (sont-ce...) за кои-то ми хортуахте? — Тія сѫ (ce sont les mêmes). — Чіи сѫ тія постали?—Принадлѣжять благородному, кого-то видѣхте тѫзь зарань въ (dans) магазѫ-тѫ ми. — Поноси ли ви да дойдете съ мене? — Не ми поноси. — Поноси ли ви да идете на тържище-то? — Не ми поноси да идѫ тамо.— одили ли сте пѣшякъ въ Нѣмско? — Не ми поноси да идѫ пѣшякъ, ходѫ съ колесницѫ.

Упражненіе 146-о.

Что обычяте, Господине? — Търсѫ бащѫ ви. — У тѣхъ ли си е? — Не, Господине, излѣзе. — Что выкате (что рекохте, заповѣдайте)? — азвамь ви, че излѣзе. — Чяквате ли догдѣ ся завьрне? — Нѣмамь врѣя да чякамь. — Продава ли тоя търговець на-вѣрѫ. — Поноси ли ви купите съ готовы пары? — Не ми поноси. — Отъ гдѣ (où) купихе тыя хубавы ножеве? — Купихъ гы отъ (chez) търговеца, кому-то нера видѣхте житницѫ-тѫ. — На-вѣрѫ ли ви гы продаде? — Продаде и гы съ готовы пары. — Купувате ли чясто съ готовы пары? — Не олкова чясто колко-то васъ (moins souvent que vous). — Забравихте и нѣчто тука? — Не забравихъ ничто. — Поноси ли ви да научите ова (ceci) изустъ? — Нѣмамь много врѣмя за да прѣговарямь, та не и понося да го учѭ изустъ. — Потруди ли ся (essayer) тоя чловѣкъ хортува на бащѫ ви? — Потруди ся (мѫчи ся) да му хортува, нъ е сполучи (y parvenir) — Сполучихте ли да пишете едно упражненіе? — Сполучихъ (y). — Сполучихѫ ли (réussir) тія търговци да си продѫть кони-тѣ? — Не сполучихѫ (y). — Мѫчихте ли ся да очистите матилницѫ-тѫ ми? — Мѫчихъ ся, нъ не сполучихъ (parvenir). — Сполучихѫ ли (parvenir) чяда-та ви да научѭть французскый языкъ? — получихѫ. — Има ли вино въ тѫѭ делвѫ? — Нѣма. — Вино ли или бълчево вино има (y a-t-il du vin ou du cidre) вѫтрѣ? — Нѣма ни вино нито ябълчево вино. — Что има вѫтрѣ? — Има оцетъ.

Упражненіе 147-о.

Има ли чловѣци въ магазѫ-тѫ ви? — Има. — Има ли нѣкой въ агазѫ-тѫ? — Нѣма никой. — Имаше ли много свѣтъ въ позорище-то?

Google

— Имаше много. — Ще ли има много свѣтъ на бала ви? — Ще има много. — Намирать ли ся много дѣтца, които не рачять да игражть?— Намирать ся много, кои-то нерачять да прѣговарять, нъ всичкы-тѣ искать да игражть. — Очисти ли ми ковчежца? — Мжчихъ ся да го направж, нъ не сполучихъ (reussir). — Мѣрите ли да купите дъждебранитель? — Мѣрж единъ, ако ми го продаде търговецъ-тъ на-вѣрж. — Имате ли намѣреніе да задьржите (garder) моя? — Мыслж да ви го вьрнж, ако купж единъ. — Вьрнжхте ли книгы-тѣ на брата ми? — Не му сьмь гы вьрнжлъ еще. — До кога мыслите да гы дьржите (garder)? — Мыслж да гы дьржж до идущж-тж сжбботж.—Мѣрите ли да дьржите коня ми? — Мѣрж да го дьржж, догдѣ ся вьрне баща ви. — Очистихте ли ножя ми? — Не фтасахъ еще (je n'ai pas encore eu le temps), нъ щж го (mais je vais le) направж тоя си чясъ. — Запалихте ли (alarmer) огънь? — Не еще, щж (je vais) запалж сега завчясъ. — Зачто не работихте? — Немогохъ еще. — Какво имахте да правите? — Имахъ да чистж чергж-тж си, и да кьрпж ленены-тѣ си чюрапы. — Мѣрите ли да си продадете дрехж-тж? — Искамь да ж дьржж, зачто-то ми трѣбува. — Вмѣсто да ж дьржите, по-добрѣ щете сторите да ж продадете. — Продавате ли си кони-тѣ? — Не гы продавамь. — Вмѣсто да гы дьржите, по-добрѣ щете сторите да гы продадете. — Дьржи ли пріятель ви сѣнника си? — Дьржи го, нъ вмѣсто да го дьржи (garder), по-добрѣ ще стори да го продаде, зачто-то е овехтѣлъ (usé). — Дере ли сынъ ви книгж-тж си? — Дере ж, нъ злѣ прави (il a tort de la faire), зачто-то вмѣсто да ж дере по-добре ще стори да ж чете.

УРОКЪ 48-ый. QUARANTE-HUITIÈME LEÇON.

Отхождамь си, трьгвамь.

Кога щете си идете?
Щж си идж слѣдъ малко.
Тоя си чясъ.
Ще си иде сега завчясъ.
Щемъ си идемъ утрѣ.
Щешь си идешь веднага.

S'en aller* (ур. 43).

Quand vous en irez-vous?
Je m'en irai bientôt.
Tout à l'heure.
Il s'en ira tout à l'heure.
Nous nous en irons demain.
Tu t'en iras sur le champ.

Кога, кога-то.

Lorsque (съжзъ).

Ставамь.

Devenir * 2 (ур. 44).

Что щете станете, ако си загубите пары-тѣ?
Не знаж, что щж станж.
Что ще стане?
Что щемъ станемъ?
Что щжть станжть?
Не знаж, что щжть станжть.

Que deviendrez-vous, si vous perdrez votre argent?
Je ne sais pas ce que je deviendrai.
Que deviendra-t-il?
Que deviendrons-nous?
Que deviendront-ils?
Je ne sais pas ce qu'ils deviendront.

Digitized by Google

Рядъ-тъ. Малъкъ расходъ, забыколка.	**Le tour.**
дъ-тъ ми.	Mon tour.
ряда ми.	À mon tour.
ряда му.	À son tour.
братовый ми рядъ.	Au tour de mon frère.
кый съ ряда си.	Chacun à son tour.
а ви дойде рядъ-тъ.	Quand votre tour viendra.
ни дойде рядъ-тъ.	Nous aurons notre tour.
икалямь, правѫ малъкъ расходъ.	Faire un tour.
	Faire un tour de promenade.
авѫ еднѫ забиколкѫ въ градинѫ-тѫ, расхождамь ся.	Faire un tour de jardin.
Тичямь, търчѭ.	**Courir** * 2. **couru** (страд. прич.). **Courant** (дѣйст. прич.).
ямь, тичяшь, тичя.	Je cours, tu cours, il court.
яте ли?	Courez-vous?
ямь, припкамь.	Je cours.
те тичяте ли?	Courez-vous? (ур. 46.)
тичямь (или щѫ ся затекѫ).	Je courai.
Задъ, отзадъ, изотзадъ.	**Derrière.**
ъ него.	Derrière lui.
ръ, гърмежъ.	Un coup.
охте ли единъ ударъ (ударихте ли) на тоя чловѣкъ?	Avez-vous donné un coup à cet homme?
охъ му (ударихъ го).	Je lui en ai donné un.
баніе (удряніе съ прѫчкѫ).	Un coup de bâton.
аніе.	Un coup de pied.
ница (юмрукъ).	Un coup de poing.
еніе съ ножь.	Un coup de couteau.
пканіе съ пушкѫ.	Un coup de fusil.
пканіе съ пищовъ.	Un coup de pistolet.
лядъ.	Un coup d'oeil.
мнуваніе на гръмотевицѫ-тѫ.	Un coup de tonnerre.
ямь съ ножь.	Donner un coup de couteau.
бамь (удрямь съ прѫчкѫ нѣкого).	Donner un coup de tâton à un homme.
амь нѣкого.	Donner un coup de pied à un homme.
ямь съ бусницѫ (юмрукъ) нѣкого.	Donner un coup de poing à un homme.
Вьргамь, пушкамь.	**Firer 1.**
ікамь съ пушкѫ гамь еднѫ пушкѫ	Firer un coup de fusil.

Digitized by Google

Пушкамь съ пищовъ	Firer un coup de pistolet.
Вьргамь единъ пищовъ	
Пущкамь съ пушкѫ възъ нѣкого	Firer un coup de fusil sur quel qu'un.
Вьргамь еднѫ пушкѫ на нѣкого	
Вьрлихъ еднѫ пушкѫ на това птиче.	J'ai tiré un coup de fusil à ce oiseau.
Вьрлихъ двѣ пушкы.	J'ai tiré deux coups de fusil.
Вьрлихъ три пушкы.	J'ai tiré trois coups de fusil.
Вьрлихъ нѣколко пушкы (вьрлихъ нѣколко пѫти).	J'ai tiré quelques coups de fusil.
Колко пушкы вьрлихте?	Combien de coups de fusil avez vous tirés?
Вьрлихъ много пѫти на него.	J'ai tiré plusieurs fois sur lui.
Чюхъ еднѫ пушкѫ (единъ гьрмежь отъ пушкѫ).	J'ai entendu un coup de fusil.
Чюхъ единъ пищовъ (единъ гьрмежь отъ пищовъ).	J'ai entendu un coup de pistolet.
Чюхме единъ гръмъ отъ грѣмотевицѫ.	Nous avons entendu un coup de tonnerre.
Бусница-та (юмрукъ-тъ)	Le poing.

Мѣтамь поглядъ на нѣкого, или на нѣчто.

Jeter un coup d'oeil sur quelqu'un ou quelque-chose.

Мѣтнѫхте ли единъ поглядъ на тѫѭ книгѫ?	Avez-vous jeté un coup d'oeil sur ce livre?
Мѣтнѫхъ на неѭ единъ поглядъ.	J'y ai jeté un coup d'oeil.
Отиде ли си тоя чловѣкъ?	Cet homme s'en est-il allé?
Отиде си.	Il s'en est allé.
Отидохѫ ли си братіе-то ви?	Vos frères s'en sont-ils allés?
Отидохѫ си.	Ils s'en sont pas allés.
Не си отидохѫ.	Ils ne s'en sont pas alles.
Отидохѫ ли си?	S'en sont-ils allés?
Не рачйхѫ да си идѫть.	Ils n'ont pas voulu s'en aller.

Упражненіе 148-о.

Отхождате ли си вече (déjà)? — Не си отхождамь еще. — Ко ще си иде тоя чловѣкъ? — Ще си иде сега тоя си чясъ. — Отхожд те ли си веднага. — Щѫ си идѫ идущый четвьртъкъ. — Кога щѫ си идѫть пріятеліе-тѣ ви? — Щѫть си идѫть идущый мѣсяць. — Кога щем си идешь? — Щѫ си идѫ веднага. — Зачто баща ви си отиде толко скоро? — Вече ся на пріятеля си да ся намѣри (d'être) въ кѫщи в девять безъ четвьртинѫ, та си отиде рано за да си уварди обѣщаніе- (ce qu'il a promis). — Кога щемъ си идемъ? — Щемъ си идемъ утр — Щемъ ли си идемъ рано? — Щемъ си идемъ на пять зарань-тѫ. — Кога щете си идете? — Щѫ си идѫ, чтомъ си свьршѭ писмо-то (au sitôt que j'aurai fini d'écrire, ур. 58). — Кога щѫть си идѫть чяд

Digitized by Google

ви? — Щжть си иджть чтомъ си направять (ils aurant fait) упраж-
нія-та. — Щете ли си идете, кога-то си идж? — Щж си идж кога-то
идете. — Щжть ли си иджть съсѣди-тѣ ни веднага? — Щжть си
жть кога-го си свьршять (quand-ils auront fini) разговора. — Что ще
ше сынъ ви, ако не прѣговаря? — Ако не прѣговаря неще да научи
что. — Что щете станете, ако си изгубите пары-тѣ? — Не знаж что
ъ станж. — Что ще стане пріятель ви, ако си изгуби книгоносницж-
? — Не знаж что ще стане. — Писа ли ся войникъ? — Не ся пи-
войникъ. — Что щемъ станемъ, ако си иджть пріятеліе-тѣ ни? — Не
аж что щемъ станемъ, ако си иджть. — Что станжхж сродници-тѣ ви?
Отидохж си.

Упражненіе 149-о.

Мѣрите ли да купите конь? — Не могж да купж (un), зачто-то
сьмь си зялъ еще пары-тѣ. — Трѣбува ли (me faut-il) да идж на
зорище-то? — Не трѣбува (il ne vous faut pas) да идете, зачто-то е
ше врѣмя-то. — Зачто не ходите у брата ми? — Не ми понася да
дж тамо, зачто не могж еще да му платж что-то имамь да му давамь.
Зачто слуга-та ви удря съ ножя (дава единъ ударъ съ ножъ) тоя чло-
къ? — Удря го съ ножя, зачто-то чловѣкъ-тъ му удари еднж бусницж
мрукъ). — Кой (lequel) отъ двама-та тыя ученицы начина да говори?
Оня който е прилѣженъ, начина да говори. — Что прави другый,
й-то не е (прилѣженъ) (ne l'est pas)? — Начина такожде да говори,
не знае да пише нито да чете. — Не слуша ли что-то му думате?
Не (le) слуша, ако му не дамь бой (лабутъ) (de coups). — Зачто
работять тыя дѣтца? — Учитель-тъ имъ даде бусницы, та не щжть
работить (да ся наимавать) (travailler). — Зачто имъ даде бусни-
ы? — Зачто-то бяхж непокорны. — Вьрлихте ли еднж пушкж? —
рлихъ три. — На какво вьрлихте (sur quoi . . .)? — Вьрлихъ на
ныж птицж. — Вьрлихте ли еднж пушкж на тоя чловѣкъ? — Вьрлихъ
единъ пищовъ. — Зачто му вьрлихте единъ пищовъ? — Зачто-то ми
де единъ ударъ съ ножь (удари мя съ ножь). — Колко пушкы вьр-
хте (Combien de coups avez-vous tirés) на тжж птицж? — Вьр-
хъ двѣ пушкы (j'ai tiré deux coups) на неж. — Убихте ли ж? —
ихъ ж на вторж-тж пушкж (на второ-то вьрляніе) (au deuxième
up). — Въ пьрво ли вьрляніе убихте тжж птицж (au premier coup)?
Убихъ ж въ четвьрто-то (au quatrième). — Вьргате ли на птицы-
кои-то глядате по дьрвеса-та, или на оныя, кои-то глядамь въ гра-
ны-тѣ? — Не вьргамь нито на оныя, кои-то глядамь по дьрвеса-та,
то на оныя, кои-то глядате въ градины-тѣ, нъ на оныя, кои-то гля-
мь на (sur) крѣпость-тж зади горж-тж (le bois).

Упражнеие 150-о.

Колко-пжти пушижхж (tirer) непріятеліе-тѣ на насъ? — Пушиж-
на насъ много-пжти. — Убихж ли нѣкого? — Не убихж никого. —
шка ли ви ся (вьрга ли ви ся) на тжж птицж? — Пушка ми ся на
ж. — Зачто не вьргате на тыя птицы? — Не могж, зачто-то мя боли

Digitized by Google

прьстъ. — Кога вьрли главатаръ-тъ? — Вьрли кога-то вьрлихѫ войн
ци-тѣ му. — На колко птицы вьрлихте? — Вьрлихъ на всичкы он
(sur tous ceux), кои-то съгладяхъ, нъ не убихъ ни еднѫ (un), зачто
пушка-та ми не чини (ничто) (ne vaut rien). — Мѣтнѫхте ли еди
поглядъ на тоя чловѣкъ? — Мѣтнѫхъ единъ поглядъ на него. — Ви
ли вы? — Не мя видѣ, зачто-то го болять очи-тѣ. — Пихте ли отъ
ва вино? — Пихъ и мя ползува. — Что сторихте книгѫ-тѫ ми?
Турнѫхъ ѭ (mettre) на (sur) ковчежеца ви. — Дльженъ ли сьмь
ви ся отговорѫ? — Щете ми ся отговорите, кога-то ви дойде рядъ-
— На брата ми ли е рядъ-тъ (est-ce le tour de mon frère)? — К
му дойде (viendra) рядъ-тъ, щѫ го попытамъ. зачто-то всякый си и
ряда (всякый е съ ряда си). — Направихте ли еднѫ забиколкѫ тѫзъ
рань? — Направихъ еднѫ забиколкѫ въ градинѫ-тѫ. — Кѫдѣ отиде
чя ви? — Отиде да направи единъ малъкъ расходъ (едно забикалян
— Зачто тичяте (тьрчите)? — Тичямь зачто-то глядамь най-добрый
пріятель. — Кой тичя зади насъ? — Куче-то тичя задъ насъ. — Г
дате ли тѫѭ птицѫ? — Глядамъ ѭ задъ дьрво-то. — Зачто си оти
хѫ братіе-то ви? — Отидохѫ си зачто-то не щяхѫ да ся явять чловѣ
(être vus de l'homme), на кого-то убихѫ куче-то (ур. 24.).

УРОКЪ 49-ый.

QUARANTE-NEUVIÈME LEÇON.

Чюѭ да хортувать. Слушямь да приказвать.

Entendre parler.

Чюхте ли да приказвать за брата ми?	Avez-vous entendu parler de m frère?
Чюхъ да приказвать за него.	J'en ai entendu parler.
Има ли много врѣмя отъ какъ сте похапнѫли?	Y a-t-il long-temps que vous av déjeûné.
Нѣма много врѣмя отъ какъ сьмь похапнѫлъ.	Il n'y a pas long-temps que déjeûné?
Колко врѣмя има отъ какъ сте похапнѫли?	Combien de temps y a-t-il que vo avez déjeûné.
Има много врѣмя отъ какъ.	Il y a très-long-temps que.
Има малко врѣмя отъ какъ.	Il y a peu de temps que.
Колко врѣмя има отъ какъ сте чюли да приказвать за брата ви?	Dombien de temps y a-t-il que v avez entendu parler votre frère?
Има еднѫ годинѫ отъ какъ сьмь чюлъ да приказвать за него.	Il y a un an que j'ai ente parler de lui. / Il y a un an que j'en ai ente parler.
Има само еднѫ годинѫ отъ какъ.	Il n'y a qu'un an que.
Има повече отъ годинѫ отъ какъ	Il y a plus d'un an que.
Повече отъ девять.	Plus de neuf.

Digitized by Google

вече отъ двадесять-пѫти.	Plus de vingt fois.
а има шесть мѣсяца отъ какъ.	Il y a à peine six mois qui.
ѣди нѣколко чясове.	Il y a quelques heures.
ѣди половина чясъ. } а половинъ чясъ. }	Il y a une demi-heure.
ѣди два чяса. } а два чяса. }	Il y a deux heures.
ѣди три години. } а три години. }	Il y a trois ans.
ѣди два чяса и половинѫ.	Il y a deux heures et demie (Заб. 2. 19. ур.).
ѣди пятнадесять дни.	Il y a quinze jours.
а ли много врѣмя отъ какъ ся намирате у Франціѭ?	Y a-t-il long-temps que vous êtes en France?
а три мѣсяца отъ какъ ся намирамь въ Парижь.	Il y a trois mois que je suis à Paris.
а двѣ години отъ какъ живѣѭ тука.	Il y deux ans que je demeure ici.

бѣлѣжв. а. Нѣкога **de temps** не ся туря, пъ ся подразумѣва, като:

ко врѣмя има отъ какъ имате тоя конь?	Combien y a-t-il que vous avez ce cheval? (вмѣсто: combien de temps a-t-il.)
а пять години отъ какъ го имамь.	Il y a cinq ans que je l'ai.
ога?	Depuis quand?
ога е тука?	Depuis quand est-il ici?
три дни (има три дни).	Depuis trois jours.
единъ мѣсяць (има единъ мѣсяць).	Depuis un mois.
ѣлъ сьмь го повече отъ двадесять-пѫти.	Je l'ai vu plus de vingt fois.
шесть мѣсяца откакъ не му сьмь хортувалъ.	Il y a six mois que je ne lui ai pas parlé.
какъ не сьмь вы видѣлъ валѣло е много чясто.	Depuis que je ne vous ai vu il à plus très-souvent.
повече отъ годинѫ отъ какъ не сьмь чюлъ да приказвать за него.	Il y a plus d'un an que je n'en ai entendu parler.

Прѣди малко.

ди малко видѣхъ брата ви.	Je viens de voir votre frère.

бѣлѣжв. б. Французи-тѣ когато искать да покажѫть, че едно дѣйствіе ся е свьршило прѣди малко врѣмя, употрѣблявать глаголъ **venir** свьрзанъ съ глагола въ неопрѣдѣлително наклоненіе чрѣзъ прѣдлога **de.**

Venir * 2. de.

ди малко (врѣмя) писа.	Il vient d'écrire.
вѣци-тѣ прѣди малко стигнѫхѫ.	Les hommes viennent d'arriver.

Digitized by Google

Има ли много врѣмя отъ какъ чяка тоя чловѣкъ?	Y a-t-il long-temps que cet homme attend?
Едва е пристигнжлъ Сега току пристигнж	Il ne fait que d'arriver.

Права колко-то могж.	**Faire de son mieux.**
Щж ся трудж колко-то могж. Щж ся мжчиж колко-то могж.	Je ferai de mon mieux.
Ще ся труди колко-то може.	Il fera de son mieux.

Разносямь (харчиж).	**Dépenser 1.**
Колко иждивихте (похарчихте) днесь?	Combien avez-vous dépensé aujourd'hui?
Има пятдесять скуды на мѣсяць да харчи.	Il a cinquanté écus par mois à dépenser.
Намѣрихж ли ся коніе-тѣ?	Les chevaux ont ils été trouvés?

Забѣлѣжв. в. У страдателны-тѣ глаголы страдателно-то причястіе ся съгласува съ подлѣжяще-то по родъ и число; сирѣчь кога-то подлѣжяще-то е множественно число, страд. причястіе зима **s** и **e** кога-то е женскый родъ (виждь ур. 55.); това става и въ сложены-тѣ времена на срѣдни-тѣ глаголы, кога-то си спомагать съ глаголъ **être.**

Намѣрихж ся.	Ils ont été trouvés.
Гдѣ? кога?	Où? quand?
Чловѣци-тѣ ся явихж (видѣхж гы).	Les hommes ont été vus.
Чяда-та ни похвалихж ся (похвалихж гы) и ся възнаградихж (възнаградихж гы), зачто-то были мирны и трудолюбивы.	Nos enfants ont été loués et récompensés, parce qu'ils ont été sages et assidus.
Отъ кого ся възнаградихж? (Кой гы възнагради)?	De qui ont-ils été récompensés?
Отъ кого ся укорихме?	De qui avons-nous été blâmés?

Минувамь, заминувамь, прѣминувамь.	**Passer 1.**
Прѣдъ, отпрѣдъ.	**Devant** (за мѣсто).
Прѣди, по́-напрѣдъ.	**Avant** (за врѣмя).
Заминувамь прѣдъ нѣкого.	Passer devant quelqu'un.
Минувамь прѣдъ нѣкое мѣсто.	Passer devant un endroit.
Мѣсто, страна.	**Un endroit.**
Заминжхъ прѣдъ позорище-то.	J'ai passé devant le théâtre.
Заминж прѣдъ мене (по край мене).	Il a passé devant moi.

Проминувамь си врѣмя-то съ нѣчто.	**Passer le temps à quelque-chose.**
Какъ си проминувате врѣмя-то?	À quoi passez-vous le temps?

Digitized by Google

оминувамь го съ прѣговаряніе.	Je passe le temps à étudier.
къ си проминж врѣмя-то?	À quoi a-t-il passé le temps?
къ щемь проминемъ врѣмя-то си?	À quoi passerons-nous le temps?
Изостаямь, липсувамь, правж кусуръ.	**Manquer 1.** (зима **de** прѣди неопр. наклоненіе).
рговець-тъ изостанж отъ да донесе пары-тѣ.	Le marchand à manque d'apporter l'argent.
останжхте отъ ряда си.	Vous avez manqué votre tour.
дойдохте по обѣщаніе-то си у мене тжж зарань. / останжхте отъ да дойдете у мене тжж зарань.	Vous avez manqué de venir chez moi ce matin.
Служж на нѣчто. трѣбень сьмь за нѣчто.	**Être bon à quelque-chose.**
что служи това? / какво е потрѣбно?	À qui cela est-il bon?
влиза въ никож работж. / е потрѣбно за ничто.	Cela n'est bon à rien.
итожный, лошій, злонъравный.	Le vaurien.
ика-та, кож-то купихте, добра ли е?	Le fusil que vous avez acheté est-il bon?
не чини (не чини еднж аспрж — едно дукато).	Non, il ne vaut rien.
Вьргамь, отвьргамь.	**Jeter 1, rejeter.**
лихте ли нѣчто?	Avez-vous jeté quelque-chose?
вьрлихъ ничто.	Je n'ai rien jeté.

Упражненіе 151-о.

Чюхте ли да приказвать за нѣкого? — Не чюхъ да приказвать за ого, зачто то не излѣзохъ тжзь зарань. — Не чюхте ли да приказ- за чловѣка, кой-то уби единъ войникъ? — Не сьмь чюлъ да при- ать за него. — Чюхте ли да приказвать за братіе-то ми? — Не чюлъ да приказвать за тѣхъ. — За кого е чюлъ братъ ви да при- ать? — Чюлъ е да приказвать за пріятеля му, кой-то отиде въ А- ижж. — Има ли много врѣмя отъ какъ е чюлъ да приказвать него? — Нѣма много врѣмя отъ какъ е чюлъ да приказвать. — ко врѣмя има? — Има само единъ мѣсяць. — Има ли много врѣмя какъ ся намирате въ Парижъ? — Има три години. — Има ли мно- рѣмя отъ какъ братъ ви ся намира въ Лондонъ? — Има десять го- и отъ какъ ся намира тамо. — Колко врѣмя има отъ какъ сте обѣ- ли? — Има много врѣмя отъ какъ сьмь обѣдувалъ, нъ нѣма много ія отъ какъ сьмь вечерялъ. — Колко врѣмя има отъ какъ сте ве- ли? — Има половинъ чясъ. — Колко врѣмя има отъ какъ имате книгы? — Има три мѣсяца отъ какъ сж у мене. — Колко врѣмя отъ какъ си е отишьлъ братовчядъ ви? — Има повече отъ годинж

Digitized by Google

отъ какъ си е отишьлъ. — Что станѫ чловѣкъ-тъ, кой-то ви зая пары? — Не знаѭ что станѫ, зачто-то има много врѣмя отъ какъ не сьмь го видѣлъ. — Има ли много врѣмя отъ какъ не сте чюли да приказвать за войника, кой-то даде единъ ударъ съ ножь на пріятеля ви? — Има повече отъ годинѫ отъ какъ не сьмь чюлъ да хортувать за него. — Колко врѣмя има отъ какъ учите французскый языкъ? — Има само два мѣсяца отъ какъ го учѭ. — Знаете ли вече да го говорите? — Видите че начинамъ да го говорѫ. — Има ли много врѣмя отъ какъ чяда-та на благородны-тѣ Англичяны го учять? — Има много врѣмя отъ какъ го учять, и не начинать еще да го говорять. — Зачто не знаѭть да го говорять? — Не знаѭть да го говорять, зачто-то го лоше учять. — Зачто не го учять добрѣ? — Нѣмѫть добъръ учитель, та не го учять добрѣ.

Упражненіе 152-о.

Има ли много врѣмя. отъ какъ не сте видѣли момъка, кой-то научи французскый языкъ при (chez) учителя, при кого-то го научихме (и) мы? — Има близо еднѫ годинѫ (près d'un an) отъ какъ сьмь го видѣлъ. — Колко врѣмя има отъ какъ е яло това дѣте? — Яло е прѣди нѣколко минуты. — Колко врѣмя има отъ какъ сѫ пили тыя дѣтца? — Има еднѫ четвьртинѫ отъ чяса отъ какъ сѫ пили. — Колко врѣмя има отъ какъ пріятель ви ся намира въ Испаніѭ? — Има единъ мѣсяць отъ какъ е тамо. — Колко-пѫти сте видѣли царя? — Видѣлъ сьмь го повече отъ десять-пѫти, кога-то бѣхъ въ Парижь. — Кога срѣщнѫхте брата ми? — Има пятнадесять дни отъ какъ сьмь го срѣщнѫлъ. — Гдѣ го срѣщнѫхте? — Срѣщнѫхъ го прѣдъ позорище то. — Стори ли ви нѣчто (vous a-t-il fait du mal)? — Не ми стори ничто (никое зло), зачто-то е много харно дѣте (bon garçon). — Гдѣ сѫ рѫкавицы-тѣ ми? — Вьрлихѫ гы (on). — Намѣрихѫ ли ся коніе-тѣ? — Намѣрихѫ ся. — Гдѣ ся намѣрихѫ? — Намѣрихѫ ся задъ горѫ-тѫ (bois), отоиждъ пѫтя. — Видѣ ли вы нѣкой (avez-vous été vus) (de)? — Не мя видѣ никой. — Чякате ли нѣкого? — Чякамь братовчяда си корабоначялника. — Не видѣхте ли го? — Видѣхъ го тѫзь зарань, заминѫ прѣдъ магазѫ-тѫ ми. — Что чяка тоя момъкъ? — Чяка (за) пары. — Чякате (за) нѣчто? — Чякамь (за) книгѫ-тѫ си. — (За) пары-тѣ си ли чяка тоя чловѣкъ? — (За) тѣхъ чяка. — Заминѫ ли царь-тъ отъ (par) тука? — Не заминѫ отъ тука, нъ покрай позорище-то. — Не заминѫ ли покрай крѣпость-тѫ? — Заминѫлъ отъ тамо (y), нъ не го видѣли (on).

Упражненіе 153-о.

Какъ ся проминувате врѣмя-то? — Проминувамь си врѣмя-то съ прѣговаряніе. — Какъ проминува братъ ви врѣмя-то си? — Проминува си врѣмя-то съ чтеніе и играяніе. — Тоя чловѣкъ съ работаніе ли си проминува врѣмя-то? — Той е злонъравенъ; проминува си врѣмя-то съ піеніе и играяніе. — Какъ си проминувать врѣмя-то чяда-та ви? — Проминувать си врѣмя-то съ ученіе (като ся учять). — Можете ли да ми платите, что-то ми сте длъжни? — Не могѫ да ви го платѫ, зачто то търговець-тъ не ми донесе пары-тѣ ми, по обѣщаніе-то си. — Зачто

Digitized by Google

хапнѫхте безъ мене? — Не дойдохте както ся обѣщахте на девять, та ка) похапнѫхме безъ васъ. — Донесе ли търговецъ-тъ рѫкавицы-тѣ, м-то купихъ отъ (chez) него? — Не ми гы донесе както ся вече. На-вѣрѫ ли ви гы продаде? — Продаде ми гы напротивъ съ готовы ры. — Познавате ли тыя чловѣцы? — Не гы познавамь, нъ вѣрвамь сѫ (ce sont) лоши (vauriens). зачто-то си губять (passer le temps) ѣмя-то съ играяніе. — Зачто изостанѫхте да дойдете у бащѫ ми тѫзь ань? — Шивачь-тъ не ми донесе дрехѫ-тѫ, (за) коѭ-то ми ся врѣче, не могохъ да идѫ тамо. — Кой е оня чловѣкъ, кой-то прѣди малко хортува? — Той е търговець. — Что донесе прѣди малко ожникъ-тъ? — Донесе (il rien d'apporter) посталы-тѣ, кои-то ни на-ви. — Кои сѫ онія чловѣци, кои-то пристигнѫхѫ прѣди малко? — сѫ Русси. — Гдѣ обѣдува вчера вуйка ви? — Убѣдува у тѣхъ си. Колко похарчи? — Похарчи пять франгы. — Колко има да харчи мѣсяць? — Има за харченіе двѣстѣ франгы. — Вьргате ли си шяп-тѫ? — Не ѭ вьргамь, зачто-то ми лѣга твьрдѣ добрѣ. — Колко по-чихте днесь? — Не похарчихъ много, похарчихъ само двѣ франгы.— чите ли всякый день толкова (autant que cela)? — Харчѭ нѣкога ече (plus que cela). — Има ли много врѣмя что чяка тоя чловѣкъ? Едва е пристигнѫлъ (сега таку е стигнѫлъ). — Что ище? — Ище зи хортува. — Направвате ли това? — Направвамь го. — Щете ли ете да го направите добрѣ? — Щѫ могѫ. — Ще може ли тоя чло-ь да направи това? — Ще може да го направи, зачто-то ще ся мѫ-колко-то може (il fera de son mieux).

ОКЪ ПЯТДЕСЯТЫЙ.

CINQUANTIÈME LEÇON.

олко далече (колко рас-тояніе)?

Quelle distance?

о (далече) е отъ тука (до) Парижь?	Quelle distance y a-t-il d'ici à Paris?
ие ли е отъ тука (до) Парижь?	Y a-t-il loin d'ici à Paris?
ие е.	Il y a loin.
далече.	Il n'y a pas loin.
о мили има?	Combien de milles y a-t-il?
двадесять мили.	Il y a vingt milles.
миля.	Un mille.
близу двѣстѣ мили отъ тука до Парижь.	Il y a près de deux cents milles d'ici à Paris.
около сто мили отъ Берлинъ до Вѣнѫ.	Il y a environ cent milles de Berlin à Vienne.

Отъ.

De.

Венеціѫ.	De Venise.
Лондонъ.	De Londres.
Парижь сьмь.	Je suis de Paris.

Digitized by Google

Отъ кое мѣсто сте?	De quel pays êtes vous?
Отъ Франціѭ ли сте?	Êtes-vous de France?
Отъ тамо сьмь.	J'en suis.
Парижянинъ-тъ.	Le Parisien.
Парижянинъ е.	Il est Parisien.
Царь-тъ.	Le roi.
Философъ-тъ.	Le philosophe.
Учитель-тъ (наставникъ-тъ).	Le précepteur.
Професоръ-тъ (учитель-тъ).	Le professeur.
Гостопріемець-тъ, гостопріемникъ-тъ (ханджія-та).	L'aubergiste.
Българинъ ли сте?	Êtes-vous Bulgare?
Отъ кѫдѣ идете?	D'où venez-vous?
Идѫ отъ Пловдивъ.	Je viens de Philippopolis.

Бѣгамь.	**S'enfuir* 2., enfui** (стр. пр.). **S'enfuiant** (дѣйст. прич.).
Бѣгамь, бѣгашь, бѣга.	Je m'enfuis, tu t'enfuis, il s'enfuit.
Зачто бѣгате?	Pourquoi vous s'enfuyez-vous?
Бѣгамь, зачто-то мя е страхъ.	Je m'enfuis parce que j'ai peur.
Увѣрявамь.	**Assurer 1.**
Увѣрявамь вы, че е пристигнѫлъ.	Je vous assure qu'il est arrivé.
Чюѭ, научявамь нѣчто отъ слухъ.	**Apprendre* 4.** (спрягава ся като просто-то **prendre** (ур. 33.).
Не чюхте ли нѣкоѭ новинѫ?	N'avez-vous rien appris de nouveau?
Не сьмь научилъ никоѭ новинѫ.	Je n'ai rien appris de nouveau.
Случва ся, нахожда, налѣтѣва.	**Arriver 1.**
Честь-та, счастіе-то, благополучіе-то.	Le bonheur.
Злочестіе-то, бѣда, зло.	Le malheur.
Случи ся голѣмо злочестіе.	Il est arrivé un grand malheur.
Случи му ся голѣмо злочестіе. / Налѣтѣ го голѣма бѣда.	Il lui est arrivé un grand malheur.
Какво ви ся случи?	Que vous est-il arrivé?
Не ми ся случи ничто.	Il ne m'est rien arrivé.
Намѣрихъ ся съ брата ви.	J'ai rencontré votre frère.
Сиромахъ-тъ.	Le pauvre homme (зам. 1. ур. 39).
Отрѣзахъ му прьста.	Je lui ai coupé le doigt.
Строшихте врата на чловѣка.	Vous avez cassé le cou à l'homme.
Жялѭ, съжялявамь, мило ми е за	**Plaindre*4, plaint** (стр. прич.) **plaignant** (дѣйствит. пр.).
Жялѭ, жялишь, жяли.	Je plains, tu plains, il plaint.
Жялите ли тоя чловѣкъ?	Plaignez-vous cet homme?
Жялѭ го отъ все сьрдце.	Je le plains de tout mon coeur.
Отъ все сьрдце.	De tout le coeur.

Digitized by Google

Оплаквамь ся, жялѫ ся.	**Se plaindre.**
лаквате ли ся?	Vous plaignez-vous?
ся оплаквамь.	Je ne me plains pas.
лаквате ли ся отъ пріятеля ни?	Vous plaignez-vous de mon ami?
лаквамь ся отъ него.	Je m'en plains.
ся оплаквамь отъ него.	Je ne m'en plains pas.
мѣѭ, наимамь ся, дьрзаѭ.	**Oser 1.**
абѫ, развалямь, разгалвамь.	**Gâter 1.**
Слугувамь, шьтамь.	**Servir * 2. servi** (стр. пр.) **servant** (дѣйст. пр.).
угувамь, слугуваш, слугува.	Je sers, tu sers, il sert.
угувате ли?	Servez-vous?
угувамь нѣкому.	Servir quelqu'un.
лъ ли е на вашѫ службѫ?	A-t-il été à votre service?
угувалъ ли ви е?	Vous a-t-il servi?
ко врѣмя има отъ какъ ви слугува? / ко врѣмя има отъ какъ е въ вашѫ службѫ?	Combien y a-t-il qu'il est à votre service?
Служба-та, шьтаніе-то. / Работа-та, служеніе-то.	**Le service.**
Принасямь, подавамь.	**Offrir * 2. offert** (стр. прич.) **offrant** (дѣйст. прич.).
инасяте ли?	Offrez-vous?
инасямь.	L'offre.
инасяш.	Tu offres.
инася.	Il offre.
ъвѣрявамь, повѣрявамь.	**Confier 1.**
вѣрявате ли ми пары-тѣ си?	Me confier-vous votre argent?
вѣрявамь ви гы.	Je vous le confie.
вѣрихъ еднѫ тайнѫ на тоя чловѣкъ.	J'ai confie un secret à cet homme.
Тайна-та.	**Le secret.**
дѫ нѣкоѭ тайнѫ.	Garder le secret de quelque-chose.
жѭ ся за нѣчто.	Avoir soin de quelque-chose.
рыжвамь ся за нѣчто.	Prendre soin de quelque-chose.
жите ли ся за дрехы-тѣ си?	Avez-vous soin de vos habits.
жѭ ся за тѣхъ.	J'en ai soin.
рыжвате ли ся за коня ми?	Voulez-vous prendre soin de mon cheval?
рыжвамь ся за него.	Je veux en prendre soin.

Digitized by Google

Оставямь, изоставямь. Расточявамь, прьскамь, разнасямь.	**Laisser 1.**
Прьска (онъ) всичкый си имоть.	**Dissiper 1.** Il a dissipé tout son bien.
Бранѫ, възбранявамь, въспирамь, прѣпятствувамь, не оставямь.	**Empêcher 1.** (Зима прѣдлогъ **d** прѣди неопр. наклоненіе
Не мя оставяте да спѫ.	Vous m'empêchez de dormir.
Купувамь, пазарувамь.	Faire emplette (имя женск. род) / Faire des emplettes.
Какво купувахте днесь? / Какво пазарувахте днесь?	De quoi avez-vous fait emplet aujourd'hui?
Купихъ двѣ кьрпы за пазвѫ.	J'ai fait emplette de deux mouchoi
Пазарувахте ли днесь?	Avez-vous fait des emplettes a jourd'hui?
Обаятеленъ, прѣльстенъ, много-пріятенъ.	**Charmant** (прилагателно).
Твьрдѣ добрѣ, много хубавѣ (изрядно).	**Très-bien, extrêmemen bien** (нарѣчія).
Чюдесно, за чюдо.	**À merveille** (нарѣчіе).
Тая шяпкѫ му лѣга за чюдо (чюдесно).	Ce chapeau lui va à merveille.
Тая дрѣха му лѣга твьрдѣ добрѣ.	Cet habit lui va trés-bien.
Това е прѣлестно.	C'est charmant.

Упражненіе 154-о.

Колко има отъ Парижь до Лондонъ? — Има близу двѣстѣ ми отъ Парижь до Лондонъ. — Далече ли е отъ тука Берлинъ? — Дале е. — Далече ли е отъ тука Вѣнна? — Има близу сто и пятдесять ми отъ тука до Вѣнѫ. — Нò-далече ли е Парижь отъ Цариградъ (Consta tinople) отъ колко-то е (далече) Атина отъ Парижь? — Нó-далече е Ц риградъ отъ Парижь нежели Атина (отъ Парижь). — Колко е далече П рижь отъ Берлинъ? — Има около сто и тридесять мили отъ Парижь Берлинъ. — Мѣрите ли да идете скоро (bientôt) въ Парижь? — Мѣр да идѫ скоро. — Зачто искате да идете (у) тоя-пѫть (cette fois)? За да купѫ отъ тамо (pour y acheter) добры книгы и добры рѫкавиц и за да видѫ добры-тѣ си пріятели. — Има ли много врѣмя отъ ка не сте ходили (у)? — Има близу еднѫ годинѫ отъ какъ сьмь ходилъ. Не щете ли идете въ Италіѭ тѫзь годинѫ (cette année)? — Не щ да идѫ (je n'y irai pas), зачто-то е много далече отъ тука до Итал (en Italie). — Какви чловѣци сѫ (онія) (qui sont les hommes), кои стигнѫхѫ прѣди малко? — Философи сѫ. — Отъ кое мѣсто сѫ? — Отъ Лондонъ. — Какъвъ е (оня) чловѣкъ (qui è l'homme) кой-си отиде прѣди малко. — Англичянинъ е, кой-то прьсцѫ всичкый

Digitized by Google

имотъ въ Франціѭ. — Отъ кое мѣсто сте? — Испанець сьмь, а (et) пріятель ми е Италіанець. — Отъ Лондонъ ли сте? — Не, Парижанинъ сьмь. — Колко пары похарчихѫ чяда-та ви днесь? — Тако-рѣчи (guère) не похарчихѫ; похарчихѫ само еднѫ скудѫ. — Гдѣ обѣдувахте вчера? — Обѣдувахъ у гостопріемника. — Похарчихте ли много? — Похарчихъ еднѫ скудѫ и половинѫ. — Отъ тука ли заминѫ царь-тъ? — Не заминѫ отъ тука, нъ покрай позорище-то. — Видехте ли го? — Видехъ го. — Прьвъ пѫть ли сега го видвате (Est-ce la première fois, que vous l'avez vu)? — Не е прьвъ пѫть (ce n'est pas...), зачто-то сьмь го видвалъ повече отъ двадесять пѫти.

Упражненіе 155-о.

Зачто бѣга тоя чловѣкъ? — Бѣга зачто-то го е страхъ. — Зачто бѣгате?—Бѣгамь зачто-то мя е страхъ. — Отъ кого (de qui) вы е страхъ? — Страхъ мя е отъ чловѣка, кой-то мя не обычя. — Непріятель ли ви о? — Не знаѭ да ли (s') ми е непріятель, нъ мя е страхъ отъ всичкы еныя (tous ceux), кои-то (qui) не мя обычять, зачто-то и да не (car s'ils ne) мя повредять не мя и ползувать (ils ne me feront pas de bien). — Боите ли ся отъ братовчяда ми? — Не мя е страхъ отъ него, зачто-то никога не е повредилъ нѣкого. — Имате неправдѫ (неправите добрѣ) да бѣгате отъ (devant) тоя чловѣкъ, зачто-то ви увѣрявамь че е (que c'est) много добъръ чловѣкъ (brave homme), кой-то не е сторилъ никога зло нѣкому. — За кого е чюлъ братъ ви да приказвать?—Чюлъ е да приказвать за единъ чловѣкъ, кому-то ся случи една бѣда. — Зачто ученици-тѣ ти не си сѫ направили упражненія-та? — Увѣрявамь вы че сѫ гы направили, и сте измамени ако вѣрвате че не сѫ гы направили. — Что сторихте съ (de) книгѫ-тѫ ми? — Увѣрявамь вы че не сьмь ѭ видѣлъ. — Ималъ ли е сынъ ви ножеве-тѣ ми? — Увѣрява мя че гы е ималъ. — Стигнѫ ли вече чичя ви? — Не е стигнѫлъ еще. — Искате ли да чякате догдѣ ся вьрне? — Не могѫ да чякамь, зачто-то имамь много работѫ (beaucoup à faire). — Не научихте ли нѣкоѭ новинѫ? — Не сьмь научилъ никоѭ новинѫ. — Стигнѫлъ ли е царьтъ? — Казвать, че е стигнѫлъ. — Какво ви ся случи? — Найде мя голѣмо зло. — Като какво (le quel)? — Срѣщнѫхъ най-голѣмый си непріятель, кой-то мя удари съ тоягѫ. — Кога е тѫй (alors) съжялявамь вы отъ все сьрдце. — Зачто съжялявате тоя чловѣкъ? — Съжялявамь го зачто-то си строши врата. — Зачто ся оплаквате отъ (de) пріятеля ми? — Оплаквамь ся отъ него, зачто-то ми отрѣза прьста. — Добрѣ ли ви шьта тоя чловѣкъ? — Добрѣ ми шьта, нъ харчи твьрдѣ много. — Искате ли да хванете (prendre) тоя слугѫ? — Искамь да го хванѫ, ако иска да ми слугува. — Могѫ ли да хванѫ тоя слугѫ? — Можете да го хванете (да го главите), зачто-то ми е слугувалъ добрѣ. — Колко врѣмя има откакъ не е въ службѫ-тѫ ви (отъ какъ е излѣзълъ отъ васъ) (qui est hors de votre service)? — Има само два мѣсяца. — Слугувà ли ви много врѣмя? — Слугувà ми десять годины (pendant).

Digitized by Google

Упражнение 156-о.

Принасяте ли ми нѣчто? — Нѣмамь ничто да ви принесѫ. — Что ви принася пріятель ми? — Принася ми еднѫ книгѫ. — Принесохѫ ли ви нѣчто Парижяне-тѣ? — Принесохѫ ми вино, хлѣбъ, и добро говяждо мясо. — Зачто съжялявате съсѣда ни? — Съжялявамь го зачто-то си въвѣри пары-тѣ на единъ търговець отъ (de) Парижь, кой-то (et que celui-ci) не рачи да му гы върне. — Въвѣрявате ли нѣчто на тоя човѣкъ? — Не му въвѣрявамь ничто. — Увардилъ ли (garder) ви е до сега нѣчто? — Не му сьмь въвѣрилъ никога нѣчто, та не ми е увардилъ никога нѣчто. — Искате ли да въвѣрите пары-тѣ си на бащѫ ми? — Искамь да му (lui) гы въвѣрѫ. — Каквѫ (quel) тайнѫ ви въвѣри сынъ ми? — Не могѫ да ви кажѭ онова, кое-то (ce qu') ми е въвѣрилъ, зачто-то ми ся помоли (prier) да го имамь (garder) тайно. — Кому въвѣрявате тайны-тѣ си? — Не гы въвѣрявамь никому, та (така) гы не знае. — Награди ли ся братъ ви? — Напротивъ наказа ся, нъ ви ся молѭ да го имате тайно, зачто никой го не знае. — Что му ся случи? — Щѫ ви кажѭ, что (ce que) му ся случи, ако ми ся врѣчете да го имате тайно. — Вричяте ли ми ся да го имате тайно? — Вричямь ви ся (le), зачто-то го съжялявамь отъ все сърдце. — Грыжите ли ся за книгѫ-тѫ, кою-то ви заяхъ? — Грижѭ ся за неѭ. — Погрыжвате ли ся (voulez-vous . . .) за дрехы-тѣ ми? — Погрыжвамь ся за тѣхъ. — Кой ще ся погрыжи за слугѫ-тѫ ми? — Гостопріемникъ-тъ ще ся погрыжи за него. — Вьргате ли си шяпкѫ-тѫ? — Не ѭ вьргамь, зачто-то ми лѣга за чюдо. — Продава ли пріятель ви дрехѫ-тѫ си? — Не ѭ продава, зачто-то му лѣга прѣизрядно (extrêmement bien). — Кой развали книгѫ-тѫ ми? — Никой не ѭ е развалилъ, зачто никой не смѣя да ѭ досѣгне (le toucher).

Край на първѫ-тѫ частъ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Цѣна едно бѣло меджидіе.

Българска-та Печатница на Іанко С. Ковачевъ у Виена.

Digitized by Google

PC 2109 .Z3 1875 C.1
Prakticheskoe izuchenie na fran
Stanford University Libraries
3 6105 035 875 314

PC
2109
Z3
1875

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.

Digitized by Google

Digitized by Google